

Kommitté 4: Vård och omsorg, Välfärd och sociala frågor

Centerpartiets partistämma 23-26 september 2021

1 **Motionssvar Vård och omsorg**

3 [4.1](#), [4.2](#), [4.3](#), [4.4](#), [4.5](#), [4.6](#), [4.7](#), [4.8](#), [4.9](#): Kvinnors hälsa och 4 förlossningsvården

6 4.1.1 att Centerpartiet verkar för att ytterligare uppdrag åläggs skolhälsovården och
7 primärvården i hela landet, att fånga upp och hjälpa flickor och kvinnor som lever med
8 endometriosis vidare så de får adekvat sjukvård med professionellt gott bemötande.

10 4.1.2 att Centerpartiet verkar för att öka storleken på nationella riktade forskningsmedel inom
11 området endometriosis.

13 4.1.3 att Centerpartiet verkar för att alla berörda yrkesgrupper får utbildning och fortbildning
14 med både grundläggande kunskap och de senaste forskningsrönen om endometriosis.

16 4.2.1 att förlossningsvården prioriteras högre och att mer resurser läggs på denna.

18 4.2.2 att eftervården utökas och mer resurser tillförs, så att kvinnor snabbare ska kunna få
19 tillgång till vård och behandling av förlossningsskador.

21 4.2.3 att mer medel ska gå till forskning för att förbättra förlossningsvården.

23 4.2.4 att förebygga allvarliga bristningar i samband med förlossning.

25 4.3.1 att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för hemförlossning.

27 4.3.2 att hemförlossning ska bli en naturlig del av vårdutbudet i alla landets regioner.

29 4.4.1 att anslagen till forskning på kvinnosjukdomar ökar.

31 4.4.2 att den forskningen anpassas och sker på det kön som sjukdomarna uppkommer hos.

33 4.4.3 att utvecklingen av mediciner till komplexa sjukdomar [såsom endometriosis] påskyndas
34 och omfattas av högkostnadsskyddet.

36 4.4.4 att vårdpersonal inom primärvård, skola och ungdomsmottagningar får ökad kompetens
37 att upptäcka symtom på endometriosis hos kvinnor.

39 4.4.5 att alla regioner har tillgång till ett endometriosteambesök för att underlätta vård och
40 behandling av komplexa symtom.

42 4.5.1 att tillgängligheten för vård kring förlossning och eftervård förbättras.

44 4.5.2 att tillgängligheten för specialistvård vid postnatala problem ökar och att alla regioner
45 ska eftersträva samma mål.

47 4.5.3 att anslagen till utbildning och tillgängligheten för specialisering inom
48 förlossningsskador och bäckenbottenproblematik ökar i hela landet.

- 50 4.5.4 att personal inom förlossning får mer resurser för att kunna utföra trygga och säkra
51 förlossningar i hela landet.
52
- 53 4.6.1 att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för akutsjukvård för
54 gravida och nyförlösta.
55
- 56 4.6.2 att särskilda mottagningar för akutsjukvård för gravida och nyförlösta ska bli en naturlig
57 del av vårdutbudet i alla landets regioner.
58
- 59 4.7.1 att svensk sjukvård åläggs ett större ansvar att säkerställa att den havande kvinnan
60 verkligen är i sådant fysiskt och psykiskt skick att det går att lita på vad hon själv säger [vid
61 beslut om abort], annars ska hon först få vård.
62
- 63 4.8.1 att Centerpartiet arbetar aktivt för att forskningen av kvinnosjukdomar prioriteras när
64 pengarna delas ut.
65
- 66 4.8.2 att Centerpartiet aktivt lyfter upp initiativ där forskning av kvinnosjukdomar prioriteras.
67
- 68 4.9.1 att Centerpartiet verkar för att det anslås särskilda medel för medicinsk forskning kring
69 kvinnors kroppar.
70
- 71 4.9.2 att Centerpartiet verkar för att studier som inte berör könsspecifika fenomen ska
72 inkludera även kvinnor.
73

74

75 **Partistyrelsens yttrande:**

76

77 Motionerna tar upp frågor om kvinnors hälsa, jämställd och jämlik vård och hälsorelaterad
78 forskning, samt kvalitet, tillgänglighet och jämlikhet i förlossnings- och mödrahälsovården.
79

80 Centerpartiet presenterade ett förslag om en större satsning på kvinnors hälsa i valrörelsen
81 2018. Inom ramen av Januariavtalet ingick den dåvarande regeringen och SKR en
82 överenskommelse om förbättrad förlossningsvård och stärkta insatser för kvinnors hälsa. För
83 åren 2021–2022 tecknades en tilläggsöverenskommelse med ökat fokus på att stärka
84 vårdkedjan och eftervården i hela landet. Bland annat ska regionerna säkerställa att
85 vårdkedjan är tydlig, erbjuda en tillgänglig och jämlik eftervård baserad på bästa möjliga
86 kunskap och säkerställa att kompetens och stöd finns tillgänglig för de kvinnor som söker
87 vård för besvär en längre tid efter förlossningen.
88

89

90 Centerpartiet har varit drivande för att få till stånd dessa överenskommelser och kommer
91 fortsätta prioritera förlossningsvården även framöver. Partistyrelsen föreslår därför
92 partistämman att dels bifalla, dels instämna i motionernas intentioner om stärkt
93 förlossningsvård, om att förebygga allvarliga bristningar och om höjda anslag till
94 specialisering inom förlossningsskador och bäckenbottenproblematik.

95

96 Ett problem inom förlossningsvården är de stora variationerna i vilken vård som erbjuds,
97 såväl inom som mellan regionerna. Det gäller inte minst i eftervården. Inom ramen av
98 Januariavtalet medverkade Centerpartiet till att Socialstyrelsen nyligen fått i uppdrag att
99 utarbeta nationella riktlinjer för förlossnings- och mödravård. Riktlinjerna bör tydliggöra hur
en och samma barnmorska ska kunna följa kvinnan under graviditet, förlossning och

100 eftervård. Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta att partiet ska driva på för att
101 riktlinjerna skyndsamt implementeras, samt i övrigt att instämna i motionernas intentioner.

102
103 Även om kvinnor i Sverige har rätt att föda var de vill, så finns inga nationella riktlinjer om
104 att regionerna ska erbjuda hjälp vid hemförlossning. Barnmorskorna som hjälper till vid
105 hemförlossningen tar ut en avgift, som kan vara uppemot 20 000 kronor. I vissa regioner kan
106 man få ersättning för barnmorskans kostnader om man uppfyller vissa kriterier vad gäller
107 avstånd till sjukhus, läkarundersökning och riskbedömning. Svenska Barnmorskeförbundet
108 anser att hemförlossning bör vara en del av vårdutbudet i hela landet. Centerpartiets
109 partistämman beslutade 2019 att förlossningsvård ska kunna erbjudas på fler nivåer än på stora
110 sjukhuskliniker. Efterfrågan på hemförlossning är ökande och det är viktigt att alla kvinnor
111 kan göra informerade val. Riktlinjer för hemförlossning handlar inte om att förespråka
112 hemförlossning utan säkerställa ett jämlikt bemötande för kvinnor som önskar
113 hemförlossning. Partistyrelsen anser dock att sådana riktlinjer bör ingå i bredare riktlinjer för
114 förlossnings- och mödrahälsovård och föreslår att partistämman instämmer i motionens
115 intentioner i dessa delar.

116
117 Endometrios är ett exempel på en sjukdom eller tillstånd som många har svårt att få hjälp
118 med. Ungefär 4.2 000 personer i Sverige har endometrios, varav ungefär hälften har besvär
119 som i någon mån påverkar deras liv. Endometrios är när vävnad som liknar
120 livmoderslemhinna växer utanför livmoderhålan. Det kan ge upphov till omfattande smärta
121 och besvär i många situationer eller längre perioder. Ett antal lindrande behandlingar finns.
122 Socialstyrelsen publicerade 2018 nationella riktlinjer för vård vid endometrios.
123 Socialstyrelsen rekommenderar bland annat att regionerna ska ha grundbemannade
124 multiprofessionella endometriosteams.

125 Dock visar både Socialstyrelsens egna analyser (2019) och Myndigheten för vårdanalys
126 uppföljning av de senaste årens satsningar på kvinnors hälsa genom överenskommelser
127 mellan regeringen och SKR (2020) att mycket kvarstår för att alla som behöver det ska få rätt
128 vård i rätt tid. Satsningarna har inte haft tillräckligt tydliga och mätbara mål. De har även
129 präglas av punktinsatser i stället för genomgående prioriteringar i hela vårdkedjan och alla
130 regioner.

131 Partistyrelsen anser att hela vårdkedjan behöver rustas för att hjälpa patienter med
132 endometrios i rätt tid och med adekvata insatser, och föreslår partistämman besluta detta samt
133 instämna i motionernas intentioner i dessa delar.

134
135 Multiprofessionella endometriosteams är ett lyckat arbetssätt som rekommenderas av
136 Socialstyrelsen men partistyrelsen anser inte att partiet ska besluta om hur regionerna ska
137 implementera nationella riktlinjer och föreslår därför partistämman att instämna i motionens
138 intentioner vad gäller multiprofessionella team. Redan 2015 beslutade Centerpartiets
139 partistämman att partiet ska verka för ett ökat fokus på och höjda forskningsanslag till
140 forskning om orsaker och behandling av endometrios och liknande sjukdomstillstånd.
141 Eftersom detta redan är partiets politik föreslår partistyrelsen att partistämman instämmer i
142 motionens intentioner även i denna del.

143
144 Det finns i största allmänhet behov av att stärka upp eftervården för att i ett tidigt skede ge
145 kvinnor i behov det stöd och den vård de har rätt till. Det kan göras genom att låta
146 efterkontrollen med barnmorska kompletteras med ett besök hos fysioterapeut med inriktning
147 på kvinnors hälsa. Deras fokus på funktion gör att exempelvis en bäckenbottenundersökning
148 kan bli mer ingående och bli ett bra komplement till barnmorskornas arbete. På samma vis
149 som det kopplas in fysioterapeut vid muskelskada eller operation borde det vara en

150 självklarhet att ha tillgång till fysioterapeutisk kompetens efter förlossningen. Det ökar inte
151 bara möjligheten till ett fungerande liv utan smärta för kvinnor, dessutom är det också
152 samhällsekonomiskt effektivt då återkommande sjukhusbesök och sjukskrivningar kan
153 förhindras. Det bör därför införas ett krav på fysioterapeutisk kompetens om kvinnors hälsa
154 vid eftervården efter förlossningen.

155
156 Ett av Sveriges sex jämställdhetspolitiska mål är en jämställd hälsa. Trots detta visar
157 utvärderingar att insatserna för kvinnors hälsa inte täcker hela problembilden. Det saknas
158 också tydliga behovsbedömningar och prioriteringar, både inom satsningarna och jämfört med
159 andra områden eller grupper. Det finns en bild av bristande samordning och onödigt
160 dubbelarbete. Redan 2014 rekommenderade Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att det
161 bör utvecklas en nationell modell för att mäta och följa upp ojämlik vård samt utvärdera
162 effekter av metoder som prövas för ökad jämlikhet. Myndigheten har tidigare haft i uppdrag
163 att följa upp satsningar på kvinnors hälsa, men vissa tillfälliga insatser är inte tillräckligt. För
164 att se till att myndigheten kan bygga upp kompetens och kunskap som kan göra verklig
165 skillnad bör den få ett permanent monitorerings- och analysuppdrag som rapporteras årligen.
166 Detta föreslår partistyrelsen i stämmoprogrammet Vård och omsorg av god kvalitet i hela
167 landet.

168
169 Partistämman 2019 fattade beslut om att Centerpartiet ska verka för ökade anslag till
170 forskning om kvinnors hälsa samt till att stärka kunskapsspridning och -implementering i alla
171 delar av vårdkedjan och i hela landet. Eftersom den medicinska forskningen är internationell
172 handlar det inte minst om att på ett bättre sätt ta tillvara ny forskning och få ut den i vårdens
173 verksamheter. Samtidigt vill partistyrelsen stärka forskningen inom området och föreslår ett
174 nytt tioårigt nationellt forskningsprogram om kvinnors hälsa och sjukdomstillstånd som
175 drabbar kvinnor och föreslår detta i stämmoprogrammet Vård och omsorg av god kvalitet i
176 hela landet. Med bakgrund i detta föreslår partistyrelsen att partistämman dels bifaller, dels
177 instämmer i motionernas intentioner om ökade anslag till forskning på kvinnors hälsa samt
178 om utveckling av läkemedel för komplexa sjukdomar såsom endometrios. Dock anser
179 partistyrelsen att det även i fortsättningen ska vara Tandvårds- och läkemedelsverket som,
180 med avstamp i Lagen om läkemedelsförmåner, avgör vilka läkemedel som ska ingå i
181 högkostnadsskyddet.

182
183 Historiskt har det förekommit att läkemedel som konsumeras av män och kvinnor eller bara
184 av kvinnor nästan uteslutande testats på män. Det tydligaste exemplet är hur p-piller en gång i
185 tiden testades för biverkningar i en helt manlig population. I dag sker däremot testningen av
186 läkemedel (så kallade fas 3-studier) som används av båda könen på män och kvinnor, och
187 könsspecifika mediciner enbart på berört kön. Amerikanska läkemedelsverket FDA som
188 reglerar forskningsföretsättningarna för många läkemedel som efter kommersialisering också
189 används i Sverige har kvotkrav för kvinnor sedan 1993. I EU finns inte motsvarande kvoter,
190 men om kvinnor eller män är underrepresenterade i studier blir läkemedlen inte godkända för
191 användning av Läkemedelsverket. Av medicinska och statistiska skäl är det inte nödvändigt
192 med en 50/50 fördelning bland försökspersonerna, utan det räcker med att könsfördelningen
193 är proportionell till andelen sjuka av respektive kön, vilket den är sedan många år.
194 Partistyrelsen föreslår på denna bakgrund att instämma i motionernas intentioner vad gäller
195 hälso- och läkemedelsrelaterad forskning och kön.

196
197 Forskning och mer kunskap är helt nödvändigt på längre sikt, men vi behöver också
198 genomföra åtgärder som påverkar den vård som kvinnor får idag. I den nationella styrningen
199 av vården är kunskapsstyrning, som drivs av SKR, i partnerskap med myndigheter, ett viktigt

200 verktyg. Målet är att utveckla, sprida och använda bästa möjliga kunskap inom hela hälso-
201 och sjukvårdssektorn, från minsta vårdcentral till största universitetssjukhus. Inom
202 kunskapsstyrningen finns 26 så kallade nationella programområden (NPO), varav ett handlar
203 om kvinnosjukdomar och förlossning (gynekologi och obstetrik).
204 Det är bra och nödvändigt att programmet finns, men kvinnors hälsa är ett mycket bredare och
205 komplext område än bara hälso- och sjukvård för reproduktion.
206 Partistyrelsen föreslår därför, i stämmoprogrammet Vård och omsorg av god kvalitet i hela
207 landet, att införa ett genusmedicinskt uppdrag i grunduppdraget i alla nationella
208 programområden.

209
210 Centerpartiet försvarar den svenska abortlagstiftningen. De som gör abort har olika skäl. Det
211 spelar ingen roll vilken orsak som ligger bakom beslutet, alla har lika mycket rätt till abort.
212 Aborter kan ofta vara jobbiga att gå igenom för både kvinnor och män. Därför är det viktigt
213 att sträva efter att minska antalet aborter. Kvinnor som genomgår abort ska alltid erbjudas
214 stödsamtal. Även kvinnans partner eller andra som inte får bestämma har rätt att få
215 samtalsstöd. Inom ramen av Januariavtalet ingick den dåvarande regeringen och SKR en
216 överenskommelse som syftar till att säkerställa att det alltid ska finnas utpekad relevant
217 kompetens utifrån den gravida kvinnans olika behov. Kvinnor som drabbas av komplikationer
218 och psykiska besvär i samband med graviditet nämns särskilt. Vilka konkreta insatser som
219 erbjuds och bedömningar som görs i enskilda fall är en fråga för professionerna och inte för
220 politiken, dock alltid på abortlagstiftningens grund. Partistyrelsen föreslår därför avslag till
221 motionen i denna del.

222

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet ska verka för att hela vårdkedjan rustas för att hitta och hjälpa patienter med endometriosis i rätt tid och med adekvata insatser.

att Centerpartiet ska verka för att nationella riktlinjer för förlossnings- och mödravård skyndsamt tas fram och implementeras, och för att riktlinjer för hemförlossning ingår i dessa.

att Centerpartiet ska verka för ett krav på fysioterapeutisk kompetens om kvinnors hälsa i den eftervård som erbjuds kvinnor efter förlossningen.

223

Partistyrelsen föreslår partistämman bifalla följande motioner:

4.2.1 att förlossningsvården prioriteras högre och att mer resurser läggs på denna.

4.2.2 att eftervården utökas och mer resurser tillförs, så att kvinnor snabbare ska kunna få tillgång till vård och behandling av förlossningsskador.

4.2.3 att mer medel ska gå till forskning för att förbättra förlossningsvården.

4.4.1 att anslagen till forskning på kvinnosjukdomar ökar.

4.5.1 att tillgängligheten för vård kring förlossning och eftervård förbättras.

224

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.1.1

4.1.2

4.1.3

4.2.4

4.3.1

4.3.2

4.4.2

4.4.3

4.4.4

4.4.5

4.5.2

4.5.3

4.5.4

4.6.1

4.6.2

4.8.1

4.8.2

4.9.1

4.9.2

225

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.7.1

226

227

228

229 [4.10](#), [4.11](#), [4.12](#): Psykisk hälsa

230

231 4.10.1 att utreda möjligheterna att nationellt samarbeta med sociala medier för att motverka
232 suicid samt stöd för slussning in i vården för utsatta unga.

233

234 4.11.1 att Centerpartiet verkar för att valfrihet enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV)
235 införs inom barn- och ungdomspsykiatri i samtliga regioner.

236

237 4.12.1 att Centerpartiet verkar för att prioritera barn och ungdomars psykiska hälsa som en av
238 våra viktigaste vårdfrågor i riksdagen och verkar för att en separat kömiljard riktad mot barn-
239 och ungdomspsykiatri inrättas.

240

241

242 **Partistyrelsens yttrande:**

243

244 Motionärerna lyfter förslag som handlar om stärkta förebyggande insatser och sänkta trösklar
245 in till vården för att behandla psykisk ohälsa, inte minst bland barn och unga. Det föreslås att
246 barn och ungas psykiska hälsa ska vara en profilfråga för Centerpartiet.

247

248 Den psykiska ohälsan är ett växande problem i Sverige och många andra länder. Trots detta är
249 tillgängligheten till stöd för den som drabbats idag alldeles för dålig, inte minst för barn och
250 unga. I Januariavtalet fick Centerpartiet genomslag för att stärka psykiatri och elevhälsan,
251 med mål om en köfri barn- och ungdomspsykiatri. Vi kom även överens med januaripartierna
252 om stärkt suicidprevention genom ökade resurser till nationell kunskapsspridning och
253 ekonomiskt stöd till organisationer som arbetar förebyggande. En stor del av satsningarna
254 kanalisades genom kommuner och regioner via överenskommelser med SKR. Vidare fick
255 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) samt Folkhälsomyndigheten i
256 uppdrag att genomföra en kartläggning av ungdomars upplevda psykiska hälsa och ohälsa.
257 Barn och ungas psykiska hälsa är och kommer fortsätta vara en viktig prioritering för
258 Centerpartiet. Partistyrelsen anser mot denna bakgrund att partiet redan driver och genomför
259 stärkta satsningar på barn och ungdomars psykiska hälsa och föreslår att partistämman
260 instämmer i motionens intentioner i denna del.

261

262 Människor med lättare psykiska besvär, såsom stress och utmattningssymtom i en tidig fas,
263 behöver inte alltid träffa en specialist utan kan i många fall bli hjälpta av enklare samtalsstöd
264 och hjälp till självhjälp. En förutsättning för en tillgänglig primärvård som bättre kan hjälpa
265 barn och vuxna med psykisk ohälsa är att utbilda och fortbilda fler som kan få kompetens att
266 erbjuda samtalsstöd som kan ges fysiskt och digitalt. Det är tyvärr stora kvalitets- och
267 kompetensvariationer i primärvården vad gäller första linjens stöd vid psykisk ohälsa. Vissa
268 regioner har tagit fram kompetenskrav medan andra låter varje enskild enhetschef avgöra.
269 Ofta krävs den så kallade KBT steg 1-utbildningen, vilken egentligen avskaffades för många
270 år sedan. Nu finns den som betalutbildning med oerhört skiftande kvalitet och ingen
271 granskning. Med bakgrund av detta är det av stor vikt att standardisera och kvalitetssäkra den
272 grundläggande psykoterapiutbildningen. Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta att
273 Centerpartiet ska verka för detta.

274

275 Inom ramen för januarisamarbetet gav den dåvarande regeringen Folkhälsomyndigheten i
276 uppdrag att förbereda inrättandet av en nationell stödlinje som via telefon och digitala kanaler

277 riktar sig till personer med psykisk ohälsa och suicidalitet samt till anhöriga och närstående. I
278 uppdraget ingår dialog och samarbete med civilsamhället och andra relevanta aktörer.
279 Folkhälsomyndigheten har även i uppdrag att fördela stöd till civilsamhällets insatser för att
280 förstärka och komplettera statens, regionernas och kommunernas insatser kring
281 suicidprevention.
282 Partistyrelsen anser att enskilda insatser och samarbeten är en fråga för expertmyndigheter
283 och civilsamhället. Partistyrelsen föreslår mot denna bakgrund att instämna i motionens
284 intentioner vad gäller att utreda samarbete med sociala medier om suicidprevention och barns
285 psykiska ohälsa.
286
287 Centerpartiet ser LOV som ett viktigt sätt att främja såväl patienternas valfrihet som
288 tillgänglighet och kvalitet i hälso- och sjukvården. Centerpartiet driver sedan tidigare frågan
289 om att utvidga patientens rätt att välja. Partistyrelsen ser positivt på om regioner väljer att
290 införa LOV inom fler områden, till exempel specialistvård för psykisk ohälsa, men det bör
291 vara upp till varje region själv att avgöra vilka vårdområden som är lämpliga för detta.
292

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet verkar för att det utbildas och fortbildas fler som kan erbjuda första linjens samtalsstöd vid psykisk ohälsa.

att Centerpartiet verkar för att den grundläggande psykoterapiutbildningen standardiseras och kvalitetssäkras.

293

Partistyrelsen föreslår partistämman instämna i intentionerna i följande motioner:

4.10.1

4.12.1

294

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.11.1

295

Réka Tolnai, Centerpartiets ungdomsförbund, reserverar sig till förmån för bifall på motion 4.11.1

296

297

298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346

[4.13](#), [4.14](#), [4.15](#), [4.16](#), [4.17](#), [4.18](#), [4.19](#), [4.20](#), [4.21](#), [4.22](#), [4.23](#), [4.24](#), [4.25](#):
Folkhälsofrågor

4.13.1 att Centerpartiet arbetar för att erbjuda möjligheten till hälsosamtal i kvinnohälsovården, förslagsvis i samband med cellprovtagning.

4.13.2 att Centerpartiet verkar för att starta ett pilotprojekt med utgångspunkt i ”Grön rehab” och med stöd av hälsoteam, som ska stötta personer i riskzonen för eller med nydiagnostiserad psykisk ohälsa.

4.13.3 att ett ”äldrehälsovårdsprogram” ska erbjudas alla medborgare efter avslutat arbetsliv. Det ska baseras på vetenskap och vara inriktat på att dels fånga upp äldre med psykisk ohälsa, dels erbjuda förebyggande rådgivning kring kost, motion, fallskadeprevention, med mera.

4.14.1 att sprida modell för barn med fetma, funktionsvariation och psykisk ohälsa, inspirerad av den modell som finns i Kungsbacka och Region Halland i hela landet.

4.15.1 att ungdomar mellan 13–18 år får tillgång till läkemedelslistan och kan dela den via fullmakt till vårdnadshavare.

4.15.2 att ungdomar 13–16 år får tillgång till sin journal.

4.15.3 att de delar av journal och läkemedelslista som en ungdom inte vill inkludera i fullmakt till vårdnadshavare kan undantas.

4.16.1 att förlänga tiden för mammografi och livmoderhalscellprover.

4.16.2 att vård för psykisk ohälsa ska kunna sökas utan krav på remiss.

4.16.3 att det inrättas fler stresskliniker för att möta behovet hos dem som söker vård.

4.16.4 att arbetsgivare erbjuder kvinnor inom offentlig sektor minst två friskvårdstimmar i veckan.

4.16.5 att friskvårdsbidraget vidgas och att den som driver eget företag ska kunna göra avdrag för sin egen friskvård.

4.17.1 att Centerpartiet tar lead och verkar för att ta fram en strategi för hur vi ska leva på ett socialt hållbart sätt under pandemitid.

4.17.2 att Centerpartiet tar initiativ till att arbeta för att främja en socialt hållbar beteendeförändring som minskar smittspridning i samhället.

4.17.3 att Centerpartiet tar initiativ till att undersöka, kartlägga och se över lagar och regler som hindrar människor att vara hemma när de bär på sjukdomssymtom, exempelvis karensdagarna.

347
348 4.18.1 att BMI som bedömningsystem inom vården ska ses över och ge läkare alternativ i de
349 fall där det inte går att använda.
350
351 4.18.2 att i de fall där BMI stänger ute patienter från vård, inte patienten skickas hem utan får
352 en handlingsplan för återgång till ett värdigt liv och ges möjlighet till motion och arbete med
353 operation först om det behövs.
354
355 4.19.1 att ett BOT-avdrag, som en parallell till ROT- och RUT-avdrag, införs.
356
357 4.20.1 att rutiner tas fram kring DNA-tester som en möjlighet att hitta sjukdomar som
358 patienten har för behandling nu och i framtiden.
359
360 4.20.2 att etiska och juridiska regler skrivs i samband med att DNA-tester tas fram.
361
362 4.21.1 att utveckla och utreda hur barn ska kunna ta kontakt med vården själva.
363
364 4.21.2 att utreda hur elevhälsan kan stärkas för att fånga upp barn som söker vård.
365
366 4.22.1 att TBE-vaccinet finns med i det allmänna vaccinationsprogrammet.
367
368 4.22.2 att utreda införandet, inklusive ekonomisk kostnad, av TBE i det allmänna
369 vaccinationsprogrammet.
370
371 4.23.1 att Centerpartiet verkar för införandet av en nationell folkhälsomiljard.
372
373 4.23.2 att Centerpartiet verkar för att det tas fram en nationell strategi för fysisk aktivitet och
374 kost.
375
376 4.24.1 att Centerpartiet verkar för att det ska vara enkelt att rapportera in biverkningar av
377 medicintekniska produkter som kopparspiraler.
378
379 4.25.1 att alla rektorer får ett tydligare uppdrag för elevhälsan och på ett strukturerat sätt
380 arbeta med elevers hälsa och välmående.
381
382 4.25.2 att Elevhälsan särskilt ska prioriteras i kommande budgetförhandlingar.
383
384 4.25.3 att ett välmåendeindex i likhet med Nya Zeelands införs på nationell nivå.
385
386 4.25.4 att hälsa och välmående ska vara en prioriterad fråga under Samtalsåret 2020.
387
388 4.25.5 att en arbetsgrupp tillsätts för området hälsa och välmående inför valet 2022, gärna i
389 samarbete med Centerpartiet i Stockholms län.
390
391
392 **Partistyrelsens yttrande:**
393
394 Motionerna tar upp frågor om folkhälsa, förebyggande insatser och vårdetik i vid mening. Ett
395 flertal motionärer vill stärka satsningarna på förebyggande insatser. Motionerna berör

396 principiella frågor om till exempel socialt hållbar pandemibekämpning och bioteknologietik,
397 men även mer konkreta förslag som rör till exempel ungas vårdkontakter.

398
399 En god folkhälsa innebär att hälsan är så god och så jämnt fördelad som möjligt bland olika
400 grupper i samhället, enligt WHO. Från och med 2019 presenterar Nya Zeelands regering en så
401 kallad välmåendebudget för att mäta vilken effekt långsiktiga politiska beslut får på
402 människors liv. I Sverige utgår regeringen sedan 2014 från ”Nya mått på välbefinnande” som bland
403 annat tar hänsyn till den upplevda fysiska och psykiska hälsan hos befolkningen. Ramverket,
404 som innehåller femton indikatorer för ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekter av
405 livskvalitet, är precis som Nya Zeelands verktyg tänkt att komplettera BNP-måttet.
406 Partistyrelsen anser att system som dessa är viktiga verktyg för hållbara beslut och föreslår att
407 instämman i motionens intentioner om en välmåendebudget.

408
409 Frågor om social hållbarhet både i kris- och normalläge har aktualiserats än mer av pandemin
410 och dess konsekvenser. Covid-19 har rest många och stora frågor om våra samhällen och vårt
411 sätt att leva, både under en pandemi och när vardagen är tillbaka. Det handlar både om etiska
412 och existentiella frågor och mer konkreta frågor om hur välfärdssystem påverkar människors
413 beteende under en pandemi. Centerpartiet har under 2020 och 2021 lyft ett antal konkreta
414 förslag som syftar till att bekämpa pandemin på ett så effektivt och samtidigt långsiktigt
415 socialt hållbart sätt som möjligt. För att det svenska samhället ska kunna dra lärdomar av det
416 inträffade har det varit viktigt för Centerpartiet att hanteringen av virusutbrottet och utbrottets
417 effekter utvärderas. Centerpartiet har tillsammans med en majoritet i Riksdagen fått
418 genomslag för tillsättningen av en kommission som ska genomföra en sådan utvärdering och
419 att utvärderingen ska vara klar senast i februari 2022. Partistyrelsen föreslår mot denna
420 bakgrund att partistämman instämmer i motionens intentioner om socialt hållbara strategier
421 för framtida pandemier.

422
423 För Centerpartiet är det viktigt att säkerställa jämlika förutsättningar för att förebygga egen
424 ohälsa. Partistämman 2013 fattade beslut om att fler landsting bör erbjuda motiverande
425 hälsosamtal för alla 40-, 50- och 60-åringar enligt den så kallade Västerbottenmodellen.
426 Hälsosamtalen kan innehålla stöd om sömn, mat, motion, alkohol- och tobaksvanor samt
427 screening för olika hälsotillstånd. Under den senaste mandatperioden har Centerpartiet i
428 Riksdagen drivit förslag om stärkt elev- och studenthälsa, pulshöjande aktiviteter på
429 skolschemat varje dag, en egen- och friskvårdsreform, moderniserad nyckelhålsmarkering och
430 systematisk mat- och måltidsuppföljning i äldreomsorgen. Inom ramen av den pågående
431 primärvårdsreformen har förebyggande insatser blivit en del av primärvårdens grunduppdrag.
432 Det viktigaste folkhälsoarbetet drivs dock i Sveriges kommuner och regioner. För
433 Centerpartiet är det viktigt att stärka kommunernas och regionernas ekonomiska
434 förutsättningar också vad gäller folkhälsoarbete. Partistyrelsen är dock skeptisk till fler riktade
435 statsbidrag och föreslår därför att instämman i motionens intentioner vad gäller en så kallad
436 folkhälsomiljard.

437
438 Partistyrelsen anser också att det finns mer ändamålsenliga sätt att främja friskvårdsaktiviteter
439 och god folkhälsa än att införa ett så kallat BOT-avdrag, efter modell av RUT och ROT, för
440 tjänster såsom terapi, massage eller personlig tränare. RUT- och ROT-avdrag infördes av flera
441 skäl. Ett skäl var att minska motiven för svartarbete. Ett annat var att nya arbeten skulle
442 skapas genom att människor istället för att själva utföra arbeten i hemmet, ska köpa tjänsten
443 av företag. Personliga tränare eller terapeuter uppfyller inget av dessa kriterier och
444 partistyrelsen är därför inte beredd att bifalla motionen i denna del. Förutsättningarna för
445 hälsa och välbefinnande är individuella. Friskvård är viktigt men främst en fråga för

446 arbetsmarknadens parter. Partistyrelsen anser inte heller att den anställdas kön ska avgöra hur
447 många friskvårdstimmar arbetsgivaren erbjuder. Partistyrelsen föreslår därför avslag på
448 motionen om att erbjuda kvinnor i offentlig sektor minst två friskvårdstimmar i veckan. Det är
449 dock viktigt att även egenföretagare har möjlighet till friskvård på lika villkor med
450 arbetstagare, och partistyrelsen föreslår bifall till motionen i denna del.

451
452 Ur ett globalt perspektiv är folkhälsan i Sverige god. Dock är skillnaderna mellan olika
453 grupper i samhället fortfarande stora inom ett antal områden, ibland även ökande. Samtidigt
454 som den fysiska hälsan förbättras återstår stora utmaningar för den psykiska ohälsan, inte
455 minst bland ungdomar och äldre. Sverige har sedan 2018 ett folkhälsopolitiskt ramverk som
456 består av ett övergripande, nationellt folkhälsopolitiskt mål och åtta målområden. Det
457 övergripande målet är att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela
458 befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Ett flertal motioner
459 rör på olika sätt dessa åtta målområden.

460
461 Ett av de svenska folkhälsomålen handlar om levnadsvanor, hälsofrämjande och hälsoskadliga
462 produkter, miljöer och aktiviteter. Sedan 2019 har Folkhälsomyndigheten uppdraget att
463 utveckla indikatorer för målen och en stödstruktur för uppföljning, samordning, fördjupad
464 analys och kunskapsspridning. Partistyrelsen anser att det behövs ett stärkt fokus på kost och
465 fysisk aktivitet inom det folkhälsopolitiska ramverket, bland annat genom att sprida
466 välfungerande modeller såsom den Kungsbacka-modell en motionär lyfter. Dock är
467 partistyrelsen inte övertygad om att en nationell strategi är rätt verktyg, eller om att
468 partistämman ska rekommendera konkreta modeller. ANDT-strategin är ett exempel på att en
469 strategi i sig inte ger kommuner och regioner bättre förutsättningar för att stärka
470 folkhälsoarbetet lokalt. Partistyrelsen föreslår därför partistämman att instämna i motionernas
471 intentioner i dessa delar.

472
473 Ett annat folkhälsomål handlar om en jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård. För de
474 flesta diagnoser förekommer omotiverade skillnader i vårdens insatser och resultat mellan
475 olika sociala grupper. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa är det viktigt att vården
476 arbetar förebyggande och hälsofrämjande och att behandling utgår från patientens behov och
477 möjligheter. Vilka verktyg som används är en fråga för expertmyndigheterna och
478 professionen, men behöver ta avstamp i dessa principer. Partistyrelsen föreslår därför
479 partistämman att instämna i motionens intentioner vad gäller användningen av BMI-index i
480 vården, samt om rutiner kring DNA-tester som verktyg för att mäta risk för framtida sjukdom.

481
482 Svårigheter att få hjälp för olika kvinnosjukdomar och tillstånd gäller för kvinnor i alla åldrar.
483 Många kvinnor lider av problem kopplat till klimakteriet, men kan också ha svåra besvär från
484 exempelvis tidigare förlossningar. Genom cellprovtagningarna nås nästan alla kvinnor mellan
485 23–64 år regelbundet av mödravården. Partistyrelsen föreslår bifall till motionen om att
486 cellprovtagningen byggs ut och kompletteras med ett frivilligt hälsosamtal hos barnmorska.
487 Partistyrelsen är även positiv till att inkludera kostnadsfria screeninginsatser såsom
488 mammografi i ett äldrehälsovårdsprogram, men vilka insatser som bedöms mest effektiva är
489 även detta en fråga för expertmyndigheterna och i denna del föreslår partistyrelsen att
490 partistämman instämmer i motionens intentioner.

491
492 Gentester inom sjukvården utförs framför allt när man känner till att en viss sjukdom
493 förekommer i en persons familj. De kan också utföras när en person utan känd risk får en
494 sjukdom och man vill undersöka om det finns en genetisk bakgrund. I vissa regioner finns
495 särskilda etikråd där sådana medicinsk-etiska frågor tas upp. Statens medicinsk-etiska råd

496 (Smer) föreslog 2018 att en parlamentarisk utredning tillsätts med uppdrag att utifrån
497 kunskapsläge och etiskt perspektiv se över det svenska regelverket för tillämpningar hos
498 människa av genteknik. Partistyrelsen anser att behovet för nationella etiska råd behöver
499 utredas. Det är viktigt att diskussionen om etiska råd följer utvecklingen av ny teknik.
500 Partistyrelsen föreslår partistämman att instämna i motionens intentioner i denna del.

501
502 En annan förutsättning för en jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård är att det är
503 enkelt att få information och stöd om användning av läkemedel, hjälpmedel och
504 medicintekniska produkter, samt att det är enkelt att rapportera om biverkningar och negativa
505 effekter. Som en motionär påpekar kan detta av högst tekniska och praktiska skäl, såsom den
506 konkreta utformningen av myndigheters webbsidor, idag vara svårare när det handlar om
507 medicintekniska produkter än när det handlar om läkemedel. Partistyrelsen håller med om att
508 det ska vara ”lätt att göra rätt” men anser att förslaget till beslut i sig är för detaljerat och
509 föreslår därför partistämman att instämna i motionens intentioner.

510 Partistyrelsen föreslår i sitt svar på en annan motion att partistämman ska besluta att
511 Centerpartiet vill se ett nationellt program för äldres hälsa, och föreslår partistämman att
512 instämna i motionens intentioner i denna del.

513
514 För att fler barn, ungdomar och vuxna med psykisk ohälsa ska få hjälp snabbare behövs ökad
515 tillgänglighet i primärvården. Det ska vara enkelt och begripligt var man vänder sig om man
516 behöver stöd med psykisk ohälsa. 1177 har en viktig roll för att sänka trösklarna för att få
517 egenvårdsråd och hitta rätt väg in till vården i rätt tid. Med en mer tillgänglig och kompetent
518 primärvård som ingång kommer det bli enklare att söka och få rätt vård i rätt tid för
519 stressrelaterad och annan psykisk ohälsa, utan att remiss behövs. Partistyrelsen föreslår att
520 instämna i motionens intentioner i dessa delar.

521
522 Forskning visar att personer med stressrelaterad psykisk ohälsa kan ha stor nytta av att
523 genomgå så kallad grön rehabilitering. Innebörden av grön rehabilitering kan i korthet
524 sammanfattas med att göra olika aktiviteter i en grön miljö, delta i aktiviteter med djur eller
525 att bara få vara på en rogivande plats i natur- eller kulturlandskap. Det handlar dock om att
526 arbeta systematiskt, med evidensbaserade metoder och att hjälpa deltagare att se sina
527 framsteg. Flera regioner erbjuder ”Grön rehab” på remiss, till exempel Halland där patienter
528 deltar i aktiviteter och ett socialt sammanhang kopplat till djur och natur, på fem olika gårdar
529 under åtta till tolv veckor. Utvärderingar pekar på positiva effekter av bland annat den metod
530 för grön rehabilitering som används vid Sveriges Lantbruksuniversitetets
531 rehabiliteringsträdgård i Alnarp. I Norge, som sedan 2010 har en officiell certifiering av gröna
532 välfärdstjänster inom jordbruket och rennäringen, pågår ett forskningsprojekt om grön
533 rehabilitering för personer med demens i tidig fas. Preliminära resultat visar att mycket tid
534 utomhus gör en skillnad för livskvaliteten. Partistyrelsen menar att grön rehabilitering och
535 grön omsorg är intressant och bör följas upp med vidare utredning och utvärdering i syfte att
536 möjliggöra en evidensbaserad vidareutveckling av grön rehabilitering i hela landet.
537 Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta detta samt instämna i motionens intentioner
538 vad gäller grön rehabilitering.

539
540 Elevhälsan spelar en viktig roll för allt förebyggande hälsoarbete. Därför kan skolan genom
541 elevhälsan också bli en större del av lösningen på utmaningarna kring barn och ungas hälsa
542 och mående. Det finns flera exempel på skolor där framsynta rektorer har lyckats skapa en
543 bättre lärandemiljö genom att prioritera upp elevhälsan och inte minst det förebyggande
544 hälsoarbetet. Dessa rektorer uppvärderar ofta elevhälsan genom att bygga ut den med fler
545 kompetenser och kan därmed tidigt upptäcka hantera roten till den psykiska ohälsan i

546 skolmiljö. Men det är inte uttalat i skollagen att rektorerna har detta ansvar trots att hälsan är
547 så tätt kopplad till elevers möjligheter att nå kunskapsmålen. Partistyrelsen anser i enlighet
548 med motionären att detta behöver ändras och har ett eget förslag till beslut. Elevhälsan har
549 varit och kommer fortsätta vara en prioriterad fråga för Centerpartiet i Riksdagen, och
550 partistyrelsen föreslår partistämman att instämna i motionens intentioner i dessa delar.

551
552 En utredning av ett samlat ansvar för barn och ungas hälsa var en av frågorna Centerpartiet
553 fick genomslag för i Januariavtalet. Detta är inte minst viktigt för ungdomar som inte längre
554 önskar att föräldrarna ska ta allt ansvar, men inte heller själv har de verktyg som behövs för
555 att sköta sina egna vårdkontakter. I utredningens uppdrag ingår att lägga fram förslag som
556 syftar till att säkerställa att barn och unga som önskar och där så bedöms lämpligt, ska ha
557 tillgång till sin egen hälsoinformation. En motionär föreslår att 13–16-åringar ska få tillgång
558 till sin journal. Redan idag har 16-åringar tillgång till sin journal, men gruppen 13–15-åringar
559 kan ibland ramla mellan stolarna eftersom både föräldrarna och den unge har begränsade
560 rättigheter till insyn. Partistyrelsen anser det dock lämpligt att avvakta remiss och beredning
561 av utredningen innan partiet tar ställning till konkreta förslag vad gäller ungas vårdkontakter
562 och föreslår därför inte bifall till motionen i denna del men föreslår stämman besluta att barn
563 och unga som önskar och där så bedöms lämpligt, ska ha tillgång till sin egen
564 hälsoinformation.

565
566 Partistyrelsen är därför inte beredd att bifalla motionerna i dessa delar, men instämmer i
567 intentionerna om att utreda och utveckla hur barn och unga kan ta kontakt med vården själva.
568 Genom att föreslå två beslut med liknande formuleringar anser partistyrelsen att
569 motionärernas intentioner fångas in.

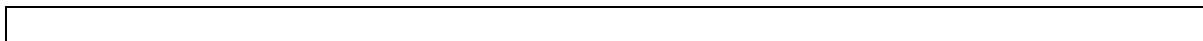
570
571 Det svenska barnvaccinationsprogrammet erbjuder alla barn skydd mot elva sjukdomar.
572 Programmet regleras genom Folkhälsomyndighetens föreskrifter. Fästingburen
573 hjärninflammation, TBE, sprids med fästingar. TBE-viruset finns på många håll i Sverige,
574 främst i södra delen. Vaccination rekommenderas för personer som ska vistas i riskområden,
575 och barn kan vaccineras från ett års ålder. Vaccination mot TBE ingår inte i det allmänna
576 vaccinationsprogrammet i Sverige men vissa regioner har valt att erbjuda kostnadsfri TBE-
577 vaccination till barn.

578 Det är Folkhälsomyndigheten som tar fram underlag och rekommendationer till regeringen
579 om vilka sjukdomar som bör ingå nationella vaccinationsprogram, samt till regionerna om
580 eventuella regionala program.

581 Partistyrelsen anser att detta är en välfungerande princip och är därför inte beredd att bifalla
582 motionen om att som parti ta ställning till att ett bestämt vaccin ska ingå i ett bestämt
583 vaccinationsprogram. Partistyrelsen föreslår dock att instämna i motionens intentioner vad
584 gäller att utvärdera detta.

585
586 Motionen med förslag om tema för Samtalsåret 2020 skrevs innan pandemin bröt ut på allvar
587 så förslaget om att göra hälsa och välmående till en prioriterad fråga faller, då samtalsåret fick
588 en helt annan utformning när inga fysiska träffar och samtal kunde genomföras. Motionären,
589 som är från Stockholms stad, vill tillsätta en arbetsgrupp för området hälsa och välmående
590 inför valet 2022, gärna i samarbete med Centerpartiet i Stockholms län. Hur det aktuella
591 distriktet väljer att jobba inför valet har partistyrelsen ingen synpunkt på. Nationellt kommer
592 hälsa och välmående vara en viktig fråga, vilket bland annat bekräftas av att det är ett av tre
593 områden som partistämman tar ställning till i form av program.

594

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet ska verka för att förenkla kontakten med vården för barn, unga och deras vårdnadshavare.

att Centerpartiet ska verka för att barn och unga som önskar och där så bedöms lämpligt, ska ha tillgång till sin egen hälsoinformation.

att Centerpartiet verkar för evidensbaserad vidareutveckling av grön rehabilitering och grön omsorg i hela landet.

att Centerpartiet ska verka för att rektors ansvar och uppdrag om elevhälsan stärks och förtydligas.

595

Partistyrelsen föreslår partistämman bifalla följande motioner:

4.13.1 att Centerpartiet arbetar för att erbjuda möjligheten till hälsosamtal i kvinnohälsovården, förslagsvis i samband med cellprovtagning.

4.16.5 att friskvårdsbidraget vidgas och att den som driver eget förstag ska kunna göra avdrag för sin egen friskvård.

596

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.16.2

4.16.3

4.14.1

4.16.1

4.16.2

4.16.3

4.17.1

4.17.2

4.17.3

4.18.1

4.18.2

4.20.1

4.20.2

4.21.1

4.21.2

4.22.2

4.23.1

4.23.2

4.24.1

4.25.1

4.25.2

4.25.

597

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.15.1

4.15.2

4.15.3

4.16.4

4.19.1

4.22.1

4.25.4

4.25.5

598

599

600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647

[4.26](#), [4.27](#), [4.28](#), [4.29](#), [4.30](#), [4.31](#), [4.32](#), [4.33](#), [4.34](#), [4.35](#), [4.36](#), [4.37](#):

Utveckling av sjukvården

4.26.1 att vid upphandling av läkemedel ska tillverkaren presentera en godtagbar standard av vilka miljöåtagande som sker vid forskning, tillverkning och distribution.

4.26.2 att motionen skickas till Centerpartiets riksdagsgrupp.

4.27.1 att Centerpartiet verkar för att lagstiftning som påverkar den svenska vården ses över samlat och moderniseras.

4.28.1 att Centerpartiet ska verka för att möjliggöra för regioner att använda rekvisitionsläkemedel vid specialistvård i hemmet.

4.29.1 att kiropraktik införs i den allmänna sjukvårdsförsäkringen.

4.30.1 att Centerpartiet bildar en projektgrupp för att utveckla ett nationellt program för privat sjukvård.

4.30.2 att i riktlinjerna i det nationella programmet markera kvalitetsparametrar som exempelvis auktorisation och yrkeskompetensbevis.

4.30.3 att lägga fokus på egenföretagande som ett alternativ till anställning inom sjukvård.

4.31.1 att vi ska arbeta för att bygga upp en mer ändamålsenlig verksamhetskultur och ledarskapskultur inom vården i Sverige.

4.31.2 att vi bygger upp ett ledarskapsinstitut som enbart har våra vårdorganisationer som verksamhetsområde och med uppgifter att bedriva forskning, idéutveckling, utbildningar och ledarskapsprogram.

4.31.3 att vi tillsammans med fackliga organisationer utformar anställningsförhållanden för chefer och ledare i vårdorganisationer som ger större möjligheter än idag att byta ut personer i ledande ställning.

4.31.4 att vi bygger upp vårdorganisationerna så att det finns utrymme att använda ekonomiska incitament för att belöna framgång i verksamheten.

4.32.1 att Centerpartiet tillsätter en arbetsgrupp med representanter från regionerna med uppgift att särskilt genomlysna och föreslå hur marknadslösningar skall fungera tillsammans med en offentlig sjukvård så att dagens klyftor mellan vårdtagare elimineras och roller hålls isär.

4.32.2 att andra frågor som berörts i motionen Om styrning av vårdresurserna från 2019 också behandlas.

- 648 4.33.1 att prioritera effektivare arbetssätt genom ny teknik för att förändra och underlätta för
649 läkare/specialister/avdelningar/sjukhus som ger patienten vård.
650
- 651 4.33.2 att med ekonomiska incitament påskynda genomförande av dessa arbetssätt.
652
- 653 4.34.1 att se över om regioner ska kunna ingå i någon sorts paraplyorganisation för att avlasta,
654 effektivisera och ge en jämlik vård.
655
- 656 4.35.1 att den EU-lag som Sverige har skrivit under ska gälla i frågan om vård till patienter
657 inom EU i de fall det inte kan erbjudas inom landet.
658
- 659 4.35.2 att regionernas upphandlare ser till att avtal [med externa aktörer] skrivs där behov
660 finns, inklusive medicinering innan/efter, transport och eventuell övernattnig.
661
- 662 4.35.3 att husläkare ges ansvar för att vård som behövs före och efter samt att annat praktiskt
663 genomförs.
664
- 665 4.36.1 att NPO-områden ges den status som behövs med möjlighet till att vara det
666 informationsbibliotek som vårdpersonal behöver, utifrån kroppsfunktioner och sjukdomar.
667
- 668 4.36.2 att lymfsystemet ska ingå i NPO med underliggande sjukdomar och
669 behandlingsmetoder.
670
- 671 4.36.3 att antal läkare och annan vårdpersonal som behövs för dessa områden ingår i någons
672 ansvar för behov av utbildning och forskning.
673
- 674 4.36.4 att under tiden som denna kunskap inte finns att tillgå inom svensk allmän sjukvård,
675 upphandling sker av alternativ inom och utanför Sveriges gränser.
676
- 677 4.37.1 att Centerpartiet aktivt driver på för att täppa igen denna lucka i lagstiftningen [om EU-
678 medborgares rätt till vård med stöd av Lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar
679 som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd].
680
- 681 4.37.2 att Sverige på EU-nivå måste arbeta för att medlemsländerna tar sitt ansvar och inte
682 diskriminerar grupper.
683

684 **Partistyrelsens yttrande:**

687 Motionärerna lyfter frågor om utveckling, hållbarhet och kunskapsstyrning i sjukvården,
688 förutsättningar för specialistvård i hemmet, läkemedelsfrågor och konkreta behandlingars
689 plats i sjukvården samt möjligheterna till specialistsjukvård för svenska medborgare i EU och
690 andra EU-medborgare i Sverige.
691

692 Goda förutsättningar för fristående aktörer, nya och erfarna, små och stora, ideella och
693 kommersiella, är en förutsättning för valfrihet, mångfald och utveckling av svensk sjukvård.
694 Parallellt med detta behövs tydliga kvalitetskrav och kontrollerande myndigheter som har
695 tillräckliga resurser för dialog och rådgivning till alla aktörer, oberoende av driftsform.
696

697 För att alla patienter i Sverige ska få rätt vård i rätt tid behöver hela sjukvårdssystemets
698 kapacitet utnyttjas. Genom att flytta vård som inte behöver ske på akutsjukhusen till
699 vårdgivare som enbart bedriver planerad vård kan fler patienter få den vård som de väntar på.
700 Genom att patienter får möjlighet att välja vårdgivare även för specialistbehandling kan
701 vårdgivare med kortare köer bistå med att korta köerna i hela landet. Vad gäller samverkan
702 mellan regionerna, som lyfts av en motionär, finns redan en organisation för detta i form av
703 kommunalförbund, de sex så kallade sjukvårdsregionerna. Här föreslås därför att
704 partistämman instämmer i motionens intentioner.

705
706 Det lokala ledarskapet i vård- och omsorgsverksamheter är, som en motionär lyfter,
707 avgörande för att skapa en god och nära vård för patienterna och en utvecklande arbetsplats
708 för personalen. Ledningskulturen är det som starkast påverkar vilka normer och värderingar
709 som odlas på en arbetsplats. Flera utredningar pekar på att ledarskapet är en i stort sett
710 förbisedd fråga som kan förklara mycket av det missnöje som finns både hos patienter och
711 många medarbetare i vården. Det är viktigt att vårdens och omsorgens huvudmän har
712 ekonomiska förutsättningar för ett minskat antal medarbetare per chef. Hur lokala avtal
713 utformas är dock en arbetsgivarfråga. Inom skolans område har den obligatoriska
714 rektorsutbildningen blivit ett viktigt verktyg för en höjd och mer likvärdig kvalitet i
715 verksamheterna.

716 I förslaget till stämmoprogram föreslår partistyrelsen att införa en liknande utbildning samt en
717 samlad chefsfortbildning inom hälso- och sjukvården och äldreomsorgen. Partistyrelsen
718 föreslår mot denna bakgrund partistämman att instämna i motionens intentioner vad gäller
719 frågor om ledarskapskultur och ledarskapsutveckling i vård och omsorg.

720
721 Regionerna har sedan 2018 ett omfattande gemensamt system för kunskapsstyrning, med en
722 nationell stödfunktion hos SKR. Genom att utveckla arbetssätt i samarbete krockar regioner
723 arm med varandra, med kommuner, patient- och professionsföreningar, nationella
724 myndigheter och forskarsamhället. Så kallade Nationella programområden (NPO) är en del av
725 kunskapsstyrningssystemet. Ett NPO består av experter med bred kompetens inom fältet och
726 representation från samtliga sjukvårdsregioner. De nationella programområdena har nationella
727 arbetsgrupper (NAG) för att driva förbättringsarbete inom olika områden, till exempel inom
728 diagnosområden och vid behov för specifika frågor. Det är vårdens huvudmän och
729 professionerna som måste göra bedömningen av hur kunskapsstyrningssystemet organiseras
730 och vilka diagnoser och tillstånd som ska utgöra nationella programområden. Partistyrelsen
731 föreslår därför partistämman att instämna i motionens intentioner om syftet med NPO samt
732 att avslå motionen med förslag på hur kunskap om lymfsystemet ska organiseras inom
733 kunskapsstyrningssystemet.

734
735 En ständig kvalitetsutveckling av vården kräver att insamlade data och kunskap används
736 parallellt med att ny kunskap tas fram, sprids och blir till nya behandlingar. Genom ökad
737 dataanvändning och nära samarbete mellan forskning, sjukvård och patienter kan nya
738 möjligheter skapas för utveckling av mediciner, medicinteknik och behandlingar och en mer
739 personcentrerad, jämlik och jämställd vård. En förutsättning för detta är att staten tar
740 ledarskapet i digitaliseringen av välfärden. Partistyrelsens helhetssyn och förslag vad gäller
741 dessa frågor beskrivs i stämmoprogrammet Vård och omsorg av hög kvalitet i hela landet.
742 Med avstamp i detta föreslår partistyrelsen partistämman dels att bifalla, dels att instämna i
743 intentionen i de motioner som tar upp digitalisering i hälso- och sjukvården.

744
745 Inte alla regioner har avtal med kiropraktor eller naprapat, vilket innebär att det varierar om
746 patienten betalar ”en patientavgift” eller hela kostnaden för en behandling. En motionär

747 föreslår att kiropraktik ska ingå i den allmänna sjukförsäkringen, vilket i praktiken skulle
748 innebära en utvidgning av den så kallade nationella taxan. Detta är ett samlingsbegrepp för de
749 lagar och förordningar som reglerar verksamheter och ersättningar för vissa verksamheter som
750 inte finns inom regionernas vårdvalssystem. Partistyrelsen anser att sjukvårdssystemet och
751 ersättningsprinciperna inom vården behöver bli mer sammanhållna, och att det därför inte är
752 lämpligt med ett beslut på nationell nivå som det motionären föreslår. Dock är partistyrelsen
753 positiv till harmoniserade ersättningsprinciper och ett mer jämlikt vårdutbud i hela landet. Hur
754 detta ska utformas är i första hand en fråga för regionerna genom SKR och partistyrelsen
755 föreslår därför partistämman att instämna i motionens intentioner i denna del.

756
757 Till partistämman 2021 har partistyrelsen tagit fram ett förslag på ett heltäckande vård- och
758 omsorgsprogram som beskriver hur Sveriges hälso- och sjukvård kan utvecklas vidare.
759 Partistyrelsen anser dock inte att det är stämmans ansvar att besluta om arbetsgrupper eller
760 program och föreslår mot denna bakgrund att instämna i motionernas intentioner vad gäller
761 detta.

762
763 Vad gäller övriga frågor som berörs i motionen ”Om styrning av vårdresurserna” samt
764 motionen med samma namn som behandlades på partistämman 2019 lyfts dessa i det av
765 partistyrelsen framlagda stämmoprogrammet Vård och omsorg av hög kvalitet i hela landet.
766 Förslaget om ”att andra frågor som berörts i texten ovan i motionen från 2019 också
767 behandlas” på partistämman 2021 kan på så sätt anses besvarad och partistyrelsen föreslår
768 formellt partistämman att instämna i motionens intentioner i denna del.

769
770 Den medicinska forskningen och den senaste tekniken har gjort att vård som tidigare krävde
771 sjukhusvård nu kan ske i patientens hem. Med nuvarande regelverk är det dock flera
772 vårdområden som ligger i gråzonen för huruvida de är tillåtna eller inte.
773 Ett exempel på detta är frågan om när rekvisitionsläkemedel ska få användas.
774 Rekvisitionsläkemedel är de läkemedel som upphandlas och finansieras av sjukvården för att
775 användas inom hälso- och sjukvården. För vårdgivaren består problemet i tolkningen av att
776 sjukhusapotekens läkemedelsförsörjning ska ske ”till eller inom sjukhus”. Detta har tolkats
777 som att det bara får ske till eller inom en sjukhusbyggnad. Den fysiska platsen är alltså
778 avgörande och inte vilket typ av vård som ges eller patientens behov. Partistyrelsen menar
779 precis som motionären att det måste vara tvärtom: vården och patientens behov måste komma
780 i främsta rummet.

781 Partistyrelsen föreslår därför bifall till motionen om möjlighet att använda
782 rekvisitionsläkemedel vid specialistsjukvård i hemmet.

783
784 Centerpartiet har länge drivit på för mer miljövänliga läkemedel och fick i
785 budgetförhandlingarna för 2021 genomslag för försök med en miljöpremie i
786 läkemedelsförmånssystemet. Läkemedelsföretag kan genom ett budgivningsförfarande tävla
787 om att deras produkt ska bli ”periodens vara” på apotek. I den bedömning av läkemedlet som
788 görs tas endast hänsyn till pris och möjlighet att leverera, vilket missgynnar företag som
789 arbetar aktivt med en mer miljömässigt hållbar tillverkning av läkemedel. Genom en
790 miljöpremie har Sverige möjlighet att ta en ledarroll i omställningen till hårdare miljökrav på
791 läkemedelsproduktion. Miljöinformation om läkemedel finns tillgänglig för patienter på
792 läkemedelsföretagens webbsida fass.se och Region Stockholms janusinfo.se.

793 Partistyrelsen anser mot denna bakgrund att Centerpartiet redan driver det som föreslås i
794 motionen och att delar av det som efterfrågas redan existerar, och föreslår därför
795 partistämman att instämna i motionens intentioner.

796

797 Det så kallade patientrörlighetsdirektivet fastställer reglerna för patienters rättigheter vid vård
798 i annat EU-land. Detta innebär att EU-medborgare har möjlighet att söka och få hälso- och
799 sjukvård och tandvård i ett annat EU-land och få kostnaderna för denna vård ersatt av
800 hemlandet. Patienten behöver inte i förväg söka tillstånd för vården. Partistyrelsen anser att
801 dagens svenska tillämpning av direktivet är bra vad gäller svenska medborgares rätt till att
802 söka vård i andra EU-länder och föreslår partistämman att instämna i motionens intentioner i
803 denna del.

804
805 Vad gäller möjlighet till vård vid sällsynta diagnoser i andra EU-länder, som lyfts av en
806 motionär, anser partistyrelsen att det främst behövs bättre samordning och kunskapsspridning
807 på ett nationellt plan samt att stärka det nordiska nätverk som etablerades 2016 för att
808 utveckla existerande och nya former för nordiskt samarbete om sällsynta sjukdomar.

809
810 Partistyrelsen anser att det behövs ett förtydligande och en nationell samordning vad gäller
811 vilken sjukvård som ska erbjudas EU-medborgare utan europeiskt sjukförsäkringskort
812 och/eller befinner sig i Sverige utan att ha ansökt om nödvändigt tillstånd för att vistas i landet
813 och på så sätt omfattas av utlänningslagen. I praktiken handlar detta ofta om personer med
814 anknytning till minoriteter som diskrimineras i sina hemländer. EU-länderna behöver
815 samarbeta bättre för att se till att situationen för unionens fattigaste och mest utsatta invånare
816 förbättras. Om medlemsländer inte lever upp till sina åtaganden behöver EU kunna sätta
817 press. Sverige bör driva på för att EU:s så kallade rule-of-law-mechanism (demokratilås)
818 används mot länder som fortsätter diskriminera sina egna medborgare.
819 Demokratilåset innebär att länderna kan vägras utbetalningar av EU-stöd. Partistyrelsen
820 föreslår stämman att besluta detta samt instämna i motionens intentioner.

821

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet ska verka för ett förtydligande och en nationell samordning vad gäller vilken sjukvård som bör erbjudas EU-medborgare utan europeiskt sjukförsäkringskort och/eller som omfattas av utlänningslagen.

att Sverige bör driva på för att EU:s så kallade rule-of-law-mechanism (demokratilås) används mot länder som fortsätter diskriminera sina egna medborgare.

822

Partistyrelsen föreslår partistämman bifalla följande motioner:

4.28.1 att Centerpartiet ska verka för att möjliggöra för regioner att använda rekvisitionsläkemedel vid specialistvård i hemmet.

823

Partistyrelsen föreslår partistämman instämna i intentionerna i följande motioner:

4.26.1

4.27.1

4.30.1

4.30.2

4.30.3

4.31.1

4.31.2

4.31.3

4.31.4

4.32.1

4.32.2

4.33.1

4.33.2

4.34.1

4.35.1

4.35.2

4.35.3

4.36.1

4.36.3

4.36.4

4.37.1

4.37.2

824

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.29.1

4.36.2

825

826

827

828 [4.38](#), [4.39](#), [4.40](#): Tandvård

829

830 4.38.1 att ta fram ett övergripande tandvårdsprogram för Centerpartiet som hänger ihop och
831 samverkar med övriga hälso- och sjukvårdsprogrammet.

832

833 4.38.2 att utöka antalet utbildningsplatser för tandhygienister för att möta framtidens
834 tandvårdsbehov.

835

836 4.38.3 att införa grundläggande tandvårdskunskap i all sjukvårds- och omsorgsutbildning på
837 alla nivåer.

838

839 4.39.1 att det införs en maximal väntetid på 6 månader för rutinkontroll inom Folktandvården.

840

841 4.40.1 att basal tandvård ska jämföras med övrig sjukvård och sammanföras med ”den
842 vanliga sjukvården” till ett ekonomiskt system med samma ekonomiska premisser för
843 tandvårdspatienter som för andra patienter.

844

845

846 **Partistyrelsens yttrande:**

847

848 Motionärerna lyfter frågor om tandvården, såsom ökad subventionering, maximal väntetid,
849 grundläggande tandvårdskunskap i andra vårdutbildningar samt att utöka antalet
850 utbildningsplatser för tandhygienister. En motionär vill att Centerpartiet ska ta fram ett
851 övergripande tandvårdsprogram.

852

853 Vad gäller förslagen om subventionering i linje med annan sjukvård, maximal väntetid samt
854 att Centerpartiet ska ta fram ett övergripande tandvårdsprogram anser partistyrelsen det
855 lämpligt att invänta beredningen av den gedigna utredningen När behovet får styra – ett
856 tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa (SOU 2021:8), som presenterades våren 2021.
857 Partistyrelsen föreslår därför i förevarande fall inte bifall till motionerna som rör frågor som
858 ingår i SOU 2021:8.

859

860 Tandvården står inför stora kompetensförsörjningsutmaningar framöver.

861 Dimensionering av olika vårdutbildningar är en fråga som har visat sig svår att centralstyra. I
862 förslaget till stämmoprogram föreslår partistyrelsen att regionernas kompetensbehov ska vara
863 styrande för dimensioneringen av hälso- och sjukvårdsutbildningar vid universitet och
864 högskolor. Om inte staten kan visa goda skäl för varför en region inte har det
865 kompetensbehov de säger sig ha ska staten bygga ut utbildningen enligt regionens behov.
866 Mot bakgrund av regionernas lagfästa planeringsansvar för all tandvård i regionen, samt
867 skyldigheten att svara för tandvård till barn och unga vuxna samt det särskilda
868 tandvårdsstödet, är det innan en sådan reform kan implementeras rimligt att regionens
869 tandvårdsverksamhet omfattas av de insatser som görs från statens sida på
870 kompetensförsörjningsområdet inom hälso- och sjukvård, till exempel genom
871 överenskommelser med SKR.

872 Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta detta och i övrigt instämma i motionens
873 intentioner vad gäller tandhygienistutbildningen.

874

875 En motionär vill se mer kunskap om tandvård och tandhälsa i andra vård- och
876 omsorgsprofessioners utbildning och påpekar att andra yrkesroller behövs för att lösa framtida
877 behov inom tandvården när fler har sina egna tänder på plats och insatserna ofta handlar om
878 förebyggande arbete och hjälp med daglig tandvård.

879
880 Tandvårdsutredningen bedömning är att Socialstyrelsens nationella riktlinjer och regionernas
881 struktur för kunskapsstyrning är de främsta verktygen för att säkerställa att bästa tillgängliga
882 kunskap om orsakssamband mellan oral och övrig hälsa finns att tillgå för vårdens och
883 omsorgens medarbetare. Men utredningen bedömer även att tandvårdens förebyggande
884 insatser på arenor utanför klinikerna behöver utvecklas, till exempel genom att privata
885 vårdgivare medverkar i detta genom upphandlingar.

886 Partistyrelsen anser att detta är intressanta förslag som det är lämpligt att återkomma till efter
887 remitteringen av Tandvårdsutredningen, och föreslår ett principbeslut om att förebyggande
888 insatser utanför klinikerna ska utvecklas samt att partistämman i övrigt instämmer i motionens
889 intentioner i denna del.

890

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet verkar för att tandvårdsverksamhet omfattas av de insatser som görs från statens sida på kompetensförsörjningsområdet inom hälso- och sjukvård.

att Centerpartiet verkar för att tandvårdens förebyggande insatser utanför klinikerna utvecklas i samarbete med andra professioner och vårdgivare.

891

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.38.2

4.38.3

892

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.38.1

4.39.1

4.40.1

893

894

895 [4.41](#), [4.42](#): Könsdysfori

896

897 4.41.1 att [vård]samtal [med barn och unga om könskorrigering] tidigast bör börja vid 18 års
898 ålder när ungdomen gått igenom puberteten.

899

900 4.41.2 att föräldrar/vårdnadshavare [till barn och unga som diagnostiseras med könsdysfori] är
901 involverade under hela behandlingstiden som stöd.

902
903 4.41.3 att ta fram uppföljning/utvärdering [om] vid vilka åldrar könskorrigeringarna börjar
904 och i hur stor grad och [vilka] eventuella biverkningar ungdomarna fått.

905
906 4.42.1 att verka för att all behandling av könsdysfori ska göras inom ramarna för klinisk
907 forskning.

908
909

910 **Partistyrelsens yttrande:**

911
912 Motionärerna tar upp behandling och uppföljning av diagnosen könsdysfori hos barn och
913 unga. I en motion lyfts bland annat förslag om en tydligare 18-årsgräns för förberedande
914 samtal inför könskorrigering behandling. I en annan motion föreslås att all behandling av
915 könsdysfori ska göras inom ramarna för klinisk forskning i syfte att stärka
916 kunskapsunderlaget och förbättra behandlingen.

917
918 Att uppleva att könsidentiteten inte stämmer överens med det fysiska könet – könsdysfori -
919 innebär ofta en svår psykisk påfrestning. Det är angeläget att den berörda gruppen får tillgång
920 till god hälso- och sjukvård och ett bra bemötande. För en del människor innebär möjligheten
921 att genomgå ett könsbyte en stor lättnad. Men det är en process som kräver omfattande
922 utredning. Unga minderåriga personer befinner sig i en intensiv utvecklingsperiod i livet. För
923 den som lider av psykisk ohälsa kan detta bidra ytterligare till osäkerhet kring den egna
924 identiteten.

925
926 Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) konstaterade i en
927 kunskapsöversikt 2019 att ökningen av barn och unga som kontaktar vården för könsdysfori
928 är ett internationellt fenomen men att inga förklaringar kan beläggas i forskningen. Även
929 kunskapen om långtidseffekter av behandling ansågs bristfällig samtidigt som ett flertal
930 studier pågick.

931
932 Socialstyrelsen beslutade 2020 att viss vård för könsdysfori ska bli nationell högspecialiserad
933 vård och bedrivs vid tre enheter. Målet med en koncentration är att få en mer patientsäker
934 vård men beslutet ökar förutsättningarna för forskning och kunskapsutveckling. Enligt
935 Socialstyrelsen ska tillgängligheten inte försämrats utan i stället ska alla, oavsett i vilken
936 region man bor, få tillgång till de främsta expertteamerna.

937
938 Under 2021 har Socialstyrelsen även uppdaterat 2015 års kunskapsstöd om barn och unga
939 med könsdysfori vad gäller stöd och utredning vid könsinkongruens hos barn och ungdomar.
940 Det uppdaterade kunskapsstödet beskriver vikten av att hälso- och sjukvården identifierar och
941 beaktar samtidiga psykiatriska tillstånd eller faktorer, erbjuder psykosocialt stöd för ett
942 förutsättningslöst utforskande av könsidentiteten samt belyser den osäkerhet som råder bland
943 annat vad gäller könsidentitetens utveckling över tid. Uppdateringar om hormonbehandling
944 och kirurgi väntas hösten 2021 innan det uppdaterade kunskapsstödet publiceras i sin helhet i
945 maj 2022. Partistyrelsen anser att Socialstyrelsens genomförda och planerade åtgärder är i
946 enlighet med motionernas intentioner.

947 Det får dock inte råda oklarhet om att vård i form av förutsättningslösa samtal, stöd och
948 utredning måste påbörjas när vårdbehov uppstår, dock utan att irreversibla ingrepp förbereds
949 eller genomförs före 18 års ålder. Vad gäller föräldrars delaktighet gäller patientlagen, hälso-
950 och sjukvårdslagen samt FN:s barnkonvention som sedan 2018 är svensk lag. Föräldrars
951 delaktighet efter fyllda 18 år kan eventuellt uppmuntras utifrån vårdens och/eller

952 Socialstyrelsens bedömningar men kan inte regleras. På denna bakgrund är partistyrelsen inte
953 beredd att bifalla motionerna i dessa delar så som de är formulerade.

954

955 Partistyrelsen föreslår därför avslag på motionerna i dessa delar, samt i övrigt att instämma i
956 motionernas intentioner.

957

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.41.3

4.42.1

958

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.41.1

4.41.2

959

960

961 [4.43](#): HIV-prevention

962

963 4.43.1 att Centerpartiet verkar för att den ensidiga informationsplikten för HIV-positiva
964 avskaffas.

965

966 4.43.2 att Centerpartiet i Sveriges regioner verkar för en ökad tillgång till profylax för HIV
967 genom ökad rådgivning och förskrivning av PreP.

968

969 4.43.3 att Centerpartiet i regionerna verkar för att tillgången till testning för hiv möter de
970 faktiska behoven med ökad tillgänglighet.

971

972

973 **Partistyrelsens yttrande:**

974

975 Motionären lufter frågor om HIV-prevention, såsom informationsplikt och tillgång till
976 rådgivning, testning och förebyggande läkemedel.

977

978 Idag är det möjligt att leva ett friskt och smittfritt liv som hiv-positiv även om ingen bot eller
979 vaccinering ännu finns. Enligt Folkhälsomyndigheten är hiv i dag en kronisk infektion. Vid
980 välinställd behandling är virusnivåerna i blodet omätbara och risken för hiv-överföring vid
981 samlag mycket låg. Trots detta finns stigma runt hiv och de som lever med viruset kvar i det
982 svenska samhället. Därför behövs en översyn av smittskyddslagen med analys av om den
983 fyller sitt ändamål när det gäller informationsplikten. Centerpartiet var en del av den
984 riksdagsmajoritet som 2019 tillkännagav att regeringen bör ta initiativ till en sådan översyn.
985 Tyvärr har inte regeringen följt upp Riksdagens beslut, trots tydliga bedömningar från
986 Folkhälsomyndigheten och ett fastställande i Högsta domstolen av en friande dom i ett mål
987 där en person med välinställd hiv-behandling hade åtalats för framkallande av fara för annan.

988

989 Partistyrelsen föreslår partistämman besluta att Centerpartiet ska fortsätta driva på för en
990 skyndsam översyn av smittskyddslagen i syfte att stärka preventionen mot hiv i Sverige.
991 Utgångspunkten måste vara att Sverige ska ha ett hiv-smittskyddsarbete i världsklass och att
992 varje människa har rätt att bemötas med respekt, värdighet och rättssäkerhet. Partistyrelsen
993 föreslår därför partistämman att instämna i motionens intentioner vad gäller att avskaffa den
994 ensidiga informationsplikten för hiv-positiva. Enligt Folkhälsomyndigheten krävs ett flertal
995 insatser för att säkerställa jämlik hälsa bland män som har sex med män, såsom att öka både
996 tillgänglighet till och information om testning och vaccinationer mot hepatit A och B.
997 Regionernas gemensamma råd för införande av nya läkemedel, NT-rådet, rekommenderar
998 sedan 2018 regionerna att använda så kallad pre-expositionsprofylax (PrEP), förebyggande
999 behandling, hos personer med hög risk att smittas med hiv. Att inte alla som vill får möjlighet
1000 att testa sig är bör åtgärdas genom att regionerna har de resurser som behövs för att de som
1001 behöver det får möjlighet att testa sig. Partistyrelsen föreslår bifall till motionen vad gäller att
1002 öka tillgången testning samt rådgivning och förskrivning av PrEP.
1003

Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:

att Centerpartiet ska driva på för en skyndsam översyn av smittskyddslagstiftningen i syfte att stärka preventionen mot hiv i Sverige.

1004

Partistyrelsen föreslår partistämman bifalla följande motioner:

4.43.2 att Centerpartiet i Sveriges regioner verkar för en ökad tillgång till profylax för HIV genom ökad rådgivning och förskrivning av PrEP.

4.43.3 att Centerpartiet i regionerna verkar för att tillgången till testning för hiv möter de faktiska behoven med ökad tillgänglighet.

1005

Partistyrelsen föreslår partistämman instämna i intentionerna i följande motioner:

4.43.1

1006

1007

1008 [4.44](#), [4.45](#), [4.46](#), [4.47](#): Bloddonation

1009

1010 4.44.1 att Centerpartiet driver frågan om allas lika rätt och möjlighet att donera blod.

1011

1012 4.44.2 att Centerpartiet verkar för att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram nya riktlinjer
1013 kring bloddonationer som bygger på riskbeteenden och inte på sexuell läggning.

1014

1015 4.45.1 att Centerpartiet arbetar för att bedömningen av bloddonatorer sker på lika villkor, dvs.
1016 individuellt, baserat på individens riskbeteende och inte sexuell läggning och att karenstiden
1017 bör vara samma för alla.

1018
1019 4.45.2 att försök med regnbågsblod införs i utvalda regioner på en tidsperiod av två år och om
1020 försöken lyckas bör det spridas för att bli ordinarie verksamhet i övriga regioner.
1021
1022 4.46.1 att [ta fram] rutiner för att tillvarata det blod som patient behöver tömma genom till
1023 exempel hemokromatos och som inte är påverkat av annat, användas i blodbanken.
1024
1025 4.47.1 att Centerpartiet där så är möjligt verkar för att Socialstyrelsens uppdatering av
1026 föreskrifter för bloddonation slutförs snarast möjligt.
1027
1028 4.47.2 att Centerpartiet i Sveriges regioner verkar för att NAT-tester eller andra jämförbara
1029 metoder används för att kunna korta karenstiderna så att mer blod ska vara möjligt att ta emot
1030 från fler för donation.
1031
1032 4.47.3 att Centerpartiet verkar för att Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten ges i uppdrag
1033 att ta fram ny svensk kunskap kring om och hur blodgivningsreglerna skulle kunna förändras
1034 för att öka tillgången på blod och plasma på ett säkert och evidensbaserat sätt.
1035
1036
1037 **Partistyrelsens yttrande:**
1038
1039 Motionärerna tar upp frågan om bristen på blod och vill öka möjligheten för fler att ge blod
1040 samt att blod som patienter av olika anledningar behöver tappa kan användas i större
1041 utsträckning.
1042
1043 Sverige har brist på bloddonatorer och behöver hitta vägar för att mer blod ska nå våra
1044 blodbanker. Lagen om bloddonation tar sin utgångspunkt i vårdlagstiftningen. Lagen gör inte
1045 skillnad på vem som får donera blod utifrån parametrar som kön eller sexuell läggning, men
1046 tar fasta på att donationer ska genomföras så att risken för smittat blod ska minska genom
1047 testning och att individer som har eller har haft ett faktiskt beteende, praktiker eller tidigare
1048 erfarenheter som innebär risk kan undantas från att få vara donatorer på obestämd tid eller
1049 med regler för karens. Karenstider och konkreta bestämmelser definieras i föreskrifter från
1050 Socialstyrelsen. Det kan handla om att man bott i ett visst land där risk för smitta eller
1051 parasiter är stor, om att man är eller varit drogmissbrukare, har eller har haft en viss sjukdom
1052 eller är sexuellt aktiv på ett sådant sätt att det på vetenskaplig grund finns utökad risk för att
1053 man bär på en sexuellt överförbar sjukdom som kan smitta via blod.
1054
1055 Det behövs därför inget nytt uppdrag till Socialstyrelsen om att ta fram riktlinjer som bygger
1056 på just detta och partistyrelsen föreslår partistämman att instämma i motionens intentioner i
1057 denna del. Slutsatsen av principen om att individuella beteenden, praktiker eller erfarenheter
1058 avgör kan dock inte, som en motionär föreslår, vara att karenstiden ska vara den samma för
1059 alla individer. Partistyrelsen föreslår att avslå motionen i denna del.
1060
1061 Den individuella bedömning som görs idag ger alla lika rätt och möjlighet att *övervägas* som
1062 blodgivare på lika villkor, men det kan aldrig vara allas rätt att *donera* blod. Det överordnade
1063 målet med all verksamhet vid våra blodbanker är att människor i behov av blodtransfusion
1064 kan få det på ett patientsäkert sätt. Partistyrelsen föreslår därför avslag på motionen vad gäller
1065 lika rätt och möjlighet att ge blod.
1066

1067 En motionär föreslår att ta fram rutiner för att ta tillvara det blod som patienter behöver
1068 tömma till följd av tillstånd som till exempel hemokromatos. Redan idag kan den
1069 blodtappning som personer med hemokromatos behöver göra med jämna mellanrum ske på en
1070 vanlig blodcentral om individen fortfarande är frisk och uppfyller alla krav för blodgivning.
1071 Eftersom det motionären föreslår redan genomförs föreslår partistyrelsen partistämman att
1072 instämma i motionens intentioner.

1073
1074 Partistyrelsen anser inte att det är lämpligt med den försöksverksamhet i vissa regioner som
1075 föreslås av en grupp motionärer. Helsingforsdeklarationen, den centrala forskningsetiska
1076 riktlinje som antogs av World Medical Association 1964, bygger på att omsorgen om
1077 individen alltid måste gå före vetenskapens och samhällets intressen. Att genomföra en
1078 vetenskaplig studie på svårt sjuka patienter som grupperas utifrån vilken region patienten bor i
1079 är inte i enlighet med vare sig etiska eller rent vetenskapliga principer och partistyrelsen
1080 föreslår partistämman att avslå motionen i denna del.

1081
1082 Kritiken mot den långa karenstiden på 12 månader för gruppen män som har sex med män har
1083 med tiden blivit starkare då metoder för testning av blod har utvecklats, kunskapen om hiv
1084 och smittvägar har ökat och prevalensen av hiv har pressats ner även om den fortsatt är
1085 mycket hög i jämförelse med andra grupper. Efter att ett flertal av motionerna skrevs har
1086 Socialstyrelsen presenterat nya riktlinjer som började gälla i maj 2021. Detta innebär att
1087 förslaget om att driva på för att de nya riktlinjerna ska slutföras snarast möjligt faller vilket
1088 innebär att partistyrelsen av tekniska skäl föreslår avslag på motionen i denna del.

1089
1090 Partistyrelsen anser att den ovanligt senfärdiga beredningen av de nya riktlinjerna, fyra år, är
1091 under all kritik. Det är viktigt att se till att föreskrifterna alltid bygger på rådande
1092 kunskapsläge och att det alltid finns någon medicinsk och vetenskaplig grund för att någon
1093 potentiell donator ska frånhållas att få bidra.

1094
1095 De nya riktlinjerna innebär att karenstiden för MSM sänks till sex månader. Socialstyrelsen
1096 anser att den nyare testmetod som redan används av andra EU-länder, så kallade NAT-tester,
1097 behöver införas i regionerna för att karenstiden ska kunna sänkas ytterligare. Det ställs dock
1098 inte ett krav om detta, vilket sannolikt skulle utlösa den så kallade finansieringsprincipen som
1099 innebär att kommuner och regioner inte ska behöva höja skatten eller prioritera om annan
1100 verksamhet för att finansiera statliga beslut. En motionär föreslår att Centerpartiet i regionerna
1101 ska verka för att införa NAT-tester för att kunna korta karenstiderna och på så sätt öka
1102 möjligheten att ta emot blod för donation från fler. Partistyrelsen instämmer i intentionerna
1103 och föreslår att Centerpartiet verkar för ett nationellt beslut om att införa NAT-tester i alla
1104 regioner.

1105
1106 Socialstyrelsen har aviserat ett samarbete med Folkhälsomyndigheten för att utreda
1107 möjligheten att införa individuella riskbedömningar. Samarbetet är i enlighet med en
1108 motionärs förslag om att genom ett sådant myndighetssamarbete ta fram ny kunskap för att
1109 öka tillgången på blod och plasma på ett säkert och evidensbaserat sätt. Partistyrelsen föreslår
1110 därför partistämman att instämma i motionens intentioner i denna del.

1111

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet verkar för att lagstiftning och föreskrifter om bloddonation alltid bygger på rådande kunskapsläge och syftar till bästa möjliga tillgång på blod med patientsäkerhet som överordnad princip.

att Centerpartiet verkar för att NAT-tester eller andra jämförbara metoder införs i samtliga regioner så att mer blod ska vara möjligt att ta emot från fler för donation.

1112

Partistyrelsen föreslår partistämman instämna i intentionerna i följande motioner:

4.44.2

4.46.1

4.47.2

4.47.3

1113

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.44.1

4.45.1

4.45.2

4.47.1

1114

Réka Tolnai, Centerpartiets ungdomsförbund, reserverar sig till förmån för att bifalla motion 4.44.1, motionerna 4.45.1 och 4.45.2 samt motion 4.47.1.

1115

1116

1117 [4.48](#): Organdonation

1118

1119 4.48.1 att införa ett opt-out-system för organdonation i Sverige.

1120

1121 4.48.2 att DCD (Donation after Circulatory Death) införs på alla intensivvårdsavdelningar
1122 över hela landet.

1123

1124

1125 **Partistyrelsens yttrande:**

1126

1127 Motionären föreslår att införa den så kallade opt-out-principen för organdonation i syfte att
1128 öka antalet donatorer i Sverige och på så sätt rädda och förlänga flera liv, samt att införa så
1129 kallat DCD på alla landets intensivvårdsavdelningar.

1130

1131 Centerpartiets partistämman ställde sig 2017 bakom den så kallade opt-out-principen som
1132 innebär att om man inte aktivt sagt nej till att bli organdonator, blir man det automatiskt när
1133 man dör. Den statliga utredning om donations- och transplantationsfrågor som presenterades
1134 2015 (SOU 2015:84) påpekade dock att principen kan stå i strid med grundlagen. Till dess att
1135 ett förslag som är förenligt med grundlagen presenterats anser partistyrelsen att det är viktigt
1136 att fortsätta stärka informationsinsatserna för att fler ska välja att vara donator. Partistyrelsen
1137 föreslår stämman att besluta detta samt instämma i motionens intentioner vad gäller opt-out-
1138 principen.

1139
1140 Utredningen som kom i 2015 föreslog även att överväga utökade kriterier för organdonation
1141 så att vården i större utsträckning kan respektera donationsviljan hos personer som avlider
1142 genom cirkulationsstillestånd (DCD). Regeringen presenterade 2020 lagförslag som
1143 underlätta ett införande av DCD i fler regioner men det är varje sjukvårdsregions ansvar att
1144 besluta om införandet. Detta kräver omfattande utbildningsinsatser och samverkan mellan
1145 intensivvården och transplantationsverksamheten. Det är en viktig princip att det inte ska vara
1146 var en person dör som ska avgöra om man kan bli organdonator, utan den enskildas vilja till
1147 organdonation. Partistyrelsen anser därför att det bör tas ett nationellt initiativ för att
1148 möjliggöra ett skyndsamt införande av DCD i hela landet. Partistyrelsen instämmer i
1149 intentionerna i motionen och har dessutom ett eget förslag till beslut som förtydligar detta.

1150
1151 Organdonation är i vården en relativt sällsynt händelse. Vården behöver en tydlig struktur och
1152 organisation för att möjliggöra organdonation vid fler tillfällen där donationsviljan finns.
1153 Sjukvårdsregionen Stockholm/Gotland har på tre år lyckats dubblera antalet donationer
1154 genom en tydlig vårdstruktur och uppföljning för dessa fall. Regionen har bildat ett regionalt
1155 donationscentrum för att fortsätta denna utveckling. Partistyrelsen anser att det behövs statliga
1156 åtgärder som säkerställer att samma struktur skyndsamt kan implementeras i Sveriges alla
1157 sjukvårdsregioner och föreslår stämman att besluta detta.

1158
1159 Varje njure, del av lever eller vävnad som transplanteras från en levande givare bidrar till att
1160 minska väntetiden för de som behöver ett nytt organ. Sedan 2011 har antalet levande
1161 donatorer minskat och är fortfarande på en relativt låg nivå trots en viss förbättring de senaste
1162 åren. Detta gäller både njur- och levertransplantationer. Utredningen SOU 2015:84 hade även
1163 i uppdrag att föreslå hur antalet organdonatorer och tillgängliga organ kan öka i Sverige.
1164 Utredningen föreslog att man ser över möjligheten att ta bort onödiga administrativa hinder
1165 för fler levande donatorer av främst njurar. Regeringen har tyvärr inte gått vidare med
1166 utredningens förslag. Partistyrelsen föreslår partistämman besluta att Centerpartiet ska verka
1167 för insatser som underlättar för fler levande donatorer av njure, del av lever eller vävnad i
1168 Sverige.

1169 Genom att utöka det nordiska njurbytesprogrammet skulle fler personer i Sverige kunna bli
1170 transplanterade med njurar från levande donatorer. Programmet innebär att den som vill
1171 donera som levande organdonator men inte matchar med den man vill donera till, genom
1172 njurbytesprogrammet kan få möjlighet att donera samtidigt som den anhörige får möjlighet att
1173 få njure från annan levande organdonator. Partistyrelsen föreslår stämman besluta att
1174 Centerpartiet ska verka för att stärka utbytesprogrammet.

1175
1176 Enligt det lagförslag som presenterades 2020 ska närståendes roll i en samtyckesutredning om
1177 organdonation nu renodlas till att vara förmedlare av den möjliga donatorns inställning till
1178 donation. Partistyrelsen anser att detta är positivt och kan avlasta anhöriga i en svår och ofta
1179 oväntad situation. Anhörigperspektivet blir dock inte mindre viktigt av detta, och det är
1180 avgörande att vårdgivaren har rutiner för kommunikation, bemötande och uppföljning.

1181 Anhöriga är olika, och bemötande behöver vara personcentrerad och kultursensitivt. Det bör
1182 ges möjlighet till ett uppföljningssamtal, även i de fall där förberedelse för organdonation har
1183 påbörjats men donationen av olika skäl inte genomförts. Partistyrelsen föreslår stämman
1184 besluta att Centerpartiet ska verka för insatser som säkerställer ett sensitivt och jämlikt
1185 bemötande och god uppföljning av anhöriga.
1186

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet ska verka för stärkta nationella insatser i syfte att öka antalet donatorer.

att Centerpartiet ska verka för att DCD skyndsamt kan implementeras i Sveriges alla sjukvårdsregioner.

att Centerpartiet ska verka för en samordnad struktur för organdonation i alla sjukvårdsregioner i syfte att möjliggöra donation i en större andel fall.

att Centerpartiet ska verka för att stärka förutsättningarna för levande donatorer och för att utvidga det nordiska njurutbytesprogrammet.

att Centerpartiet ska verka för att donatorers anhöriga får systematisk uppföljning i alla regioner.

1187

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.48.1

4.48.2

1188

1189

1190 [4.49](#): Oskuldskontroller

1191

1192 4.49.1 att oskuldskontroller får en egen brottsrubricering.

1193

1194 4.49.2 att oskuldskontroller blir olagliga oavsett var och av vem de utförs.

1195

1196 4.49.3 att både den/de som utför kontrollen och den/de som beställer oskuldskontrollen kan
1197 dömas.

1198

1199

1200 **Partistyrelsens yttrande:**

1201

1202 Motionären tar upp så kallade oskuldskontroller som är en del av hedersvåld och förtryck som
1203 drabbar unga i Sverige och många andra länder. Motionären föreslår ändringar i brottsbalken i
1204 syfte att stoppa oskuldskontroller och straffa ansvariga.

1205

1206 Oskuldskontroller och intyg om dessa, så kallade oskuldsintyg, är inte tillåtna enligt svensk
1207 grundlag och inte förenliga med hälso- och sjukvårdslagen eller patientsäkerhetslagen. All
1208 hälso- och sjukvård ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Att genomföra en
1209 oskuldskontroll bryter med dessa principer och ska inte förekomma i svensk hälso- och
1210 sjukvård. Om en sådan undersökning genomförs inom den offentligt finansierade vården är
1211 det även ett allvarligt missbruk av offentliga medel. Om den undersökte inte är myndig eller
1212 inte själv önskar att genomföra undersökningen är det partistyrelsens bedömning att detta bör
1213 gå att pröva också mot brottsbalken, exempelvis våldtäkt eller sexuellt ofredande.
1214 Eftersom det motionären tar upp redan är förbjudet men ändå drabbar unga människor i
1215 Sverige, anser partistyrelsen att det behövs en helhetlig översyn av lagstiftningen i syfte att
1216 effektivt stoppa oskuldskontroller och straffa ansvariga. Partistyrelsen föreslår partistämman
1217 att besluta detta och instämma i motionens intentioner.
1218
1219 Det behövs även åtgärder mot det som kallas ”hymenrekonstruktioner”. Detta är operationer
1220 som bygger på myten om att hymen är en hinna som spräcks vid samlag och att det skulle
1221 vara något som kan rekonstrueras, vilket helt enkelt inte stämmer. Dessa operationer är
1222 kvacksalveri och hör inte hemma i sjukvården. Förutom att brottsrubricering och andra
1223 aktuella åtgärder mot hymenrekonstruktioner bör ingå i den översyn av lagstiftningen som
1224 partistyrelsen föreslår, måste också de verktyg som redan står till buds börja användas.
1225 Inspektionen för vård och omsorg (IVO) behöver skyndsamt kunna granska verksamheter när
1226 det kommer fram misstanke om oskuldskontroller eller hymenrekonstruktioner.
1227 Legitimationen ska kunna dras in för läkare eller sjuksköterskor som inte lever upp till
1228 patientsäkerhetslagens krav på vetenskap och beprövad erfarenhet. Samtidigt behövs fortsatt
1229 stärkt kompetens om hedersförtryck inom sjukvården och elev- och studenthälsan så att fler
1230 kan få det stöd de behöver.
1231

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet verkar för att stoppa så kallade oskuldskontroller genom en översyn av gällande lag.

att Centerpartiet verkar för att Inspektionen för vård och omsorg, sjukvården och elevhälsan får ett tydligt uppdrag om att förebygga så kallade hymenrekonstruktioner.

1232

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.49.1

4.49.2

4.49.3

1233

1234 **Motionssvar Välfärd och sociala frågor**

1235

1236

1237

1238 [4.50](#), [4.51](#), [4.52](#): Alkoholmonopol och gårdsförsäljning

1239

1240 4.50.1 att Centerpartiet verkar för införandet av gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker i
1241 Sverige.

1242

1243 4.51.1 att detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker, likt apoteksmonopolet, avskaffas och
1244 ersätts av ett system med licensierade tillståndsgivna butiker.

1245

1246 4.51.2 att det utreds om vilken eller vilka myndigheter som ska få tillsynsansvaret för de nya
1247 detaljhandelsbutikerna.

1248

1249 4.52.1 att alkoholmonopolet avskaffas till förmån för ett licensbaserat system.

1250

1251

1252 **Partistyrelsens yttrande:**

1253

1254 Motionären lyfter fram en reform som skulle göra det möjligt att sälja lokalt producerade
1255 alkoholhaltiga drycker direkt från produktionsplatsen, så kallad gårdsförsäljning. Som
1256 motionären själv lyfter pågår det sedan hösten år 2020 en utredning kring Gårdsförsäljning
1257 som en följd av Januariavtalet. Detta är en punkt som Centerpartiet förhandlat in, står bakom
1258 och driver. Direktiven till utredningen tar i huvudsak fasta på hur gårdsförsäljning ska
1259 implementeras utan att Systembolagets monopol äventyras.

1260

1261 Två motioner vill att Systembolagets monopol avskaffas och att särskilda licensbutiker eller
1262 licenssystem för alkoholförsäljning införs, samt väcker frågan hur tillsyn av dessa butiker
1263 skulle kunna se ut.

1264

1265 Det svenska alkoholmonopolet gör att små producenter är i händerna på Systembolagets
1266 regelverk och logistikverksamhet för att nå ut till konsumenterna. Systembolagets bristande
1267 tillgänglighet drabbar i synnerhet mindre orter. Systembolaget har idag en alltför restriktiv
1268 hållning till nyetablering av såväl butiker som ombud på framför allt små orter.
1269 Systembolaget måste bli mer lyhört för kommunernas önskemål i denna fråga. Centerpartiet
1270 menar att det är viktigt att det statliga Systembolaget som monopolföretag tar ett särskilt
1271 ansvar och säkerställer att förutsättningarna för små bryggerier och andra hantverksmässiga
1272 dryckesproducenter är likvärdiga i hela landet. Det är mycket olyckligt om små bryggerier
1273 som har stora avstånd till sina närmaste större orter missgynnas av Systembolagets regelverk.
1274 Centerpartiet har även sedan tidigare tagit ställning för att Systembolagets öppettider ska
1275 utökas.

1276

1277 Centerpartiet har behandlat frågan om licenssystem för butiker som vill sälja alkohol vid
1278 tidigare stämmor. Centerpartiet står fast vid den linjen som beslutades i Malmö år 2017,
1279 nämligen att det behöver bli enklare för lanthandlare att bli Systembolagsombud.

1280 Centerpartiet beslutade vid samma stämma att driva frågan att införa ett enkelt system för att
1281 göra lanthandlare till lagerhållande ombud med Systembolagets priser som golv, med
1282 möjligheten att ta ut ett högre pris än Systembolaget. Detta skulle kunna öka tillgängligheten
1283 till Systembolagets tjänster men även förbättra lanthandlarnas lönsamhet.

1284

1285 För att öka möjligheterna för mindre alkoholproducenter att saluföra sina produkter driver
1286 Centerpartiet frågan om gårdsförsäljning. Denna fråga utreds sedan hösten 2020 och ska i
1287 december år 2021 lämna sin rapport. Med en införd gårdsförsäljning kommer fler
1288 försäljningskanaler för lokalproducerade alkoholhaltiga drycker att öppnas upp och
1289 komplettera den roll och det utbud som Systembolaget har. Mot bakgrund av att Centerpartiet
1290 redan driver frågan om gårdsförsäljning föreslår partistyrelsen att instämna i motionens
1291 intentioner.
1292 Bakomliggande argumentation från motionärerna är att Systembolagets monopol till viss del
1293 redan har satts ur spel eftersom det nu till exempel går att beställa hem vin från
1294 vinleverantörer som står fria från Systembolaget, att gränshandeln med alkohol ökar samt att
1295 Systembolaget självt har börjat med hemleveranser och att detta inte drivit fram ökad
1296 konsumtion. Man drar slutsatsen att tillgänglighet inte påverkar konsumtion och att fler
1297 försäljningsställen således inte skulle driva ökad efterfrågan på alkoholhaltiga produkter
1298
1299 Det finns dock forskning och studier som slår fast samband mellan tillgänglighet och
1300 konsumtion. En låg alkoholkonsumtion är bra för människors hälsa och leder till färre sociala
1301 problem som våldsbrott och övergrepp. En stor internationell studie som presenterades i april
1302 2017 och som baserar sig på erfarenheter från andra länder, visade att ett avskaffande av
1303 detaljhandelsmonopolet riskerar att öka andelen dödsfall i levercirros med 37 – 63 procent.
1304 Studien visade även på att antalet alkoholrelaterade dödsfall till följd av olyckor och
1305 självmord riskerar att öka. Mot bakgrund av detta ser partistyrelsen att det finns fördelar med
1306 Systembolagets detaljhandelsmonopol. Att införa licenssystem för enskilda butiker skulle
1307 också riskera att EU ifrågasätter det monopolundantag Sverige har fått för sin försäljning av
1308 alkohol och därmed bana väg för en uppluckring som i sin konsekvens betyder att Sverige
1309 förlorar monopol. Partistyrelsen värnar Systembolaget i dess nuvarande form, men menar
1310 att Systembolaget måste bli mer flexibel med att till exempel upplåta lokalproducerade
1311 produkter i sortimentet. Därmed blir det inte heller aktuellt att ta ställning vilken typ av tillsyn
1312 enskilda licensierade affärer behöver. Mot den bakgrunden föreslår partistyrelsen avslag på
1313 motionerna om att avskaffa Systembolagets detaljhandelsmonopol.
1314

Partistyrelsen föreslår partistämman instämna intentionerna i följande motioner:

4.50.1

1315

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.51.1

4.51.2

4.52.1

1316

Réka Tolnai, Centerpartiets ungdomsförbund, och Julia Eriksson, Centerstudenter, reserverar sig till förmån för bifall på motion 4.52.

1317

1318

1319 **4.53: Legitimationskrav för socialsekreterare**

1320

1321 4.53.1 att verka för att införa legitimationskrav för socialsekreterare.

1322

1323

1324 **Partistyrelsens yttrande:**

1325

1326 Motionären hänvisar till att det finns exempel på att socialsekreterare inte utfört sitt arbete på
1327 adekvat sätt och att detta utsätter barn, unga och vuxna för risker. Motionären föreslår att
1328 införa legitimationskrav för socialsekreterare så att för yrket olämpliga personer kan hindras
1329 från att verka i socialtjänsten.

1330

1331 Socialtjänstens utredningar, bemötande och stöd till individer har ofta stor betydelse för den
1332 det gäller. Socialsekreterare behöver besitta den kompetens som krävs för att kunna göra
1333 rättvisande utredningar och bedömningar och ge olika människor ett bra och jämlikt
1334 bemötande. Partistyrelsen anser att det är mycket angeläget att alla anställda inom
1335 kommunernas socialtjänst har en adekvat utbildning och erbjuds regelbunden
1336 kompetenshöjning.

1337

1338 I juli 2014 införde den dåvarande alliansregeringen krav på behörighet för att utföra vissa
1339 uppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården. Socialnämnden ska använda sig av
1340 socialsekreterare som har avlagt svensk socionomexamen eller annan relevant examen.

1341 Nämnden ansvarar också för att den socialsekreterare som självständigt utför arbetsuppgifter
1342 ska ha tillräcklig erfarenhet för uppgiften. Syftet är att öka förutsättningarna för att
1343 verksamheten ska kunna bedrivas med hög rättssäkerhet, god kvalitet, stärka barns och ungas
1344 rättigheter och värna deras behov.

1345

1346 Det finns idag 22 så kallade legitimationsyrken för vilka Socialstyrelsen beslutar om och
1347 utfärdar legitimationer men socionom är alltså inte bland dessa i nuläget. Systemet med
1348 legitimationsyrken innebär bland annat att personerna som utövar något av yrken inom den
1349 svenska hälso- och sjukvården, lyder under hälso- och sjukvårdslagen och står under
1350 Socialstyrelsens tillsyn. Legitimationen ska vara en garanti för att personen har de kunskaper,
1351 färdigheter och egenskaper som krävs för yrket. Det är även Socialstyrelsen som beslutar om
1352 behörighet för att utföra vissa uppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården.

1353

1354 Myndigheten för vård- och omsorgsanalys rapporterade 2019 att en växande andel kommuner
1355 har många unga socialtjänsthandläggare som behöver stöd för att komma in i yrket. Trots
1356 detta har nästan en av fem kommuner inga särskilda introduktioner för nytexaminerade och
1357 under hälften av kommunerna har en plan för handläggarnas kompetensutveckling. Tyvärr har
1358 glesbygdskommuner fortfarande ofta en låg bemanning.

1359

1360 Partistyrelsen är tveksam till om ett legitimationskrav i sig är tillräckligt för att garantera att
1361 alla tjänstgörande socialsekreterare har den specialkompetens som behövs för ett visst fall
1362 eller den personliga lämplighet som behövs i mötet med till exempel barn, personer med
1363 missbruk eller personer med demenssjukdom.

1364

1365 Idag är det socionomutbildningen en generalistutbildning. Många kommuner har infört
1366 tjänster som specialistsocionomer, men specialisering inom specifika inriktningar borde
1367 införas redan när man läser till socionom och inkludera praktik eller tjänstgöring.

1368

1369 Utöver de allmänna råd och en handbok som Socialstyrelsen ger ut, finns det i nuläget ingen
1370 formell mall för hur en utredning av barn och unga inom socialtjänsten ska se ut eller krav på
1371 vad den ska innehålla. Tillvägagångssätt och innehåll skiftar därför, liksom kvalitén. För att
1372 förbättra utredningarnas kvalitet, saklighet och stringens behövs en enhetlighet när det
1373 kommer till utredningsmetod och innehåll, inte minst när det gäller utredningar som rör barn.
1374 Det är också viktigt att öka och ta tillvara nya rön inom verksamhetsnära forskning. Under
1375 den senaste mandatperioden har Centerpartiet drivit ett antal förslag om höjd kompetens och
1376 tydliga krav på personal inom socialtjänsten som arbetar med barn inom frågor om vårdnad,
1377 boende, umgänge eller omhändertagande.

1378
1379 Utredningen Hållbar socialtjänst (SOU 2020:47) föreslår en översyn av professionens roll och
1380 den nuvarande beslutsordningen inom socialtjänsten, samt vilken behörighet som eventuellt
1381 ska krävas för att fatta olika beslut inom socialtjänsten.

1382
1383 Partistyrelsen anser att det i första hand behövs en bred översyn av socionomutbildningen och
1384 dess examensmål, samt av kraven på den kommunala socialtjänstens kompetensutveckling
1385 och tillämpning av evidensbaserade metoder. Förslaget om att göra socionom till ett
1386 legitimationsyrke bör ingå i en sådan översyn. Att utvidga det behörighetskrav som infördes
1387 2014 kan också vara ett aktuellt alternativ. Konsekvenser för kompetensförsörjningen i
1388 glesbygd är ett av många olika perspektiv som behöver beaktas. Med beaktande av detta
1389 föreslår partistyrelsen att instämma i intentionen och föreslår en ny att-sats.

1390

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet ska verka för en samlad översyn av socionomutbildningen och en
utredning av vilken behörighet som bör krävas för att fatta olika beslut inom socialtjänsten.

1391

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.53.1

1392

1393

1394 [4.54](#), [4.55](#): Försörjningsstöd

1395

1396 4.54.1 att staten ska ta över ansvaret för försörjningsstödet.

1397

1398 4.55.1 att det blir en ändring i socialtjänstlagen och således i Handboken för socialtjänsten.

1399

1400 4.55.2 att försörjningsstödet ska betalas ut jämställt till de sökande i hushållet som söker
1401 ekonomiskt bistånd.

1402

1403 4.55.3 att en utredning görs kring hur de nationella riktlinjerna kan se ut så att en lagändring
1404 kan bli möjlig.

1405

1406

1407 **Partistyrelsens yttrande:**

1408

1409 Motionerna lyfter olika frågor om försörjningsstödet, dess konsekvenser för jämställdhet
1410 mellan könen samt kommunernas olika förutsättningar för att bistå individer ut i
1411 egenförsörjning vilket kan leda till särskilda problem för små kommuner. Det yrkas på
1412 förändringar i socialtjänstlagen för att uppnå ett mer jämställt försörjningsstöd samt på statligt
1413 ansvar för försörjningsstödet.

1414

1415 Samtidigt som försörjningsstödet är till för hushållet är det fortfarande vanligast att
1416 försörjningsstödet betalas ut till mannen. Centerpartiet vet att makten över ens egen ekonomi
1417 är en viktig del i att skapa ett mer jämställt samhälle. Ekonomi är makt och egna pengar är
1418 frihet. Samhället måste därför säkerställa att det svenska bidragssystemet inte koncentrerar
1419 den ekonomiska makten till mannen i familjen. Kombinerat med striktare krav på aktivering
1420 ger detta en tydlig signal att alla i ett hushåll som mottar försörjningsstöd ska utbilda sig och
1421 söka arbete med sikte på egenförsörjning. Att samhället är med och förstärker konservativa
1422 föreställningar om mannen som huvudsaklig familjeförsörjare är inte rimligt.

1423

1424 Centerpartiet driver sedan 2018 frågan om att lagstifta om jämlik utbetalning av
1425 försörjningsstöd i familjer, där försörjningsstödet betalas ut 50/50 mellan båda personerna.
1426 Centerpartiet har motionerat i Riksdagen angående detta och det finns nu ett brett stöd för att
1427 se över regelverket.

1428

1429 Centerpartiet vill också att riktlinjerna till kommunerna ska tydliggöras så att samma krav på
1430 aktivering ställs på en man och kvinna som bor i samma hushåll och får försörjningsstöd. För
1431 att få försörjningsstödet utbetalat vill vi därför att båda personerna i familjen ska studera
1432 svenska, delta i praktik, arbetsträna eller söka jobb. Kravet på aktivering ska fungera som ett
1433 incitament för att fler ska komma ut i jobb. Detta är i allt väsentligt i linje med vad
1434 motionärerna föreslår och partistyrelsen instämmer därför i motionens intentioner.

1435

1436 Det finns ett antal generella statliga trygghetssystem såsom till exempel sjukförsäkring,
1437 föräldraförsäkring och pension. När inte något av dessa ger individen en skälig levnadsnivå
1438 har samhället ett yttersta skyddsnät mot att individer ska leva i fattigdom och det är
1439 kommunernas socialtjänst med ett antal verktyg inkluderande ekonomiskt
1440 bistånd/försörjningsstöd. Det är viktigt att försörjningsstödet ses i sammanhang med
1441 socialtjänstens övriga verktyg och att socialtjänsten i hela landet får bättre förutsättningar att
1442 stötta individer i att bryta sitt utanförskap. Försörjningsstödet ska fungera som en tillfällig
1443 ekonomisk ersättning, där socialtjänsten kan ställa krav på att den sökande som har
1444 arbetsförmåga står till arbetsmarknadens förfogande eller deltar i program och åtgärder som
1445 bidrar till att vederbörande blir arbetsför. Partistyrelsen anser att just dessa beslut bör tas på
1446 lokal nivå då möjligheten att göra en individuell bedömning, samordna olika stöd och hjälpa
1447 människor ifrån behovet av försörjningsstöd är större om beslutet tas närmare den enskilda
1448 människan. Partistyrelsen föreslår därför avslag på motionen om statligt ansvar för
1449 försörjningsstödet.

1450

1451 Det finns dock behov av att se till att kommuner inte på olika sätt försöker kringgå sitt ansvar
1452 för utsatta individer genom att aktivt uppmana personer i behov av stöd att flytta till andra
1453 kommuner med sämre arbetsmarknadsförutsättningar, enbart för att undvika kostnader för
1454 försörjningsstöd. Detta är en utmaning för många små kommuner och en fråga som
1455 Centerpartiet har följt upp i Riksdagen. Partistyrelsen anser att det är angeläget med tydliga
1456 och breda överenskommelser på nationell nivå och Centerpartiet kommer fortsätta driva på
1457 för detta i Riksdagen.

1458

Partistyrelsen föreslår partistämman instämman i intentionerna i följande motioner:

4.55.1

4.55.2

4.55.3

1459

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.54.1

1460

1461

1462 [4.56](#), [4.57](#): En uppväxt fri från våld

1463

1464 4.56.1 att Centerpartiet verkar för att det tas fram en nationell handlingsplan för att främja
1465 barns rätt till en uppväxt fri från våld.

1466

1467 4.57.1 att verka för att barn som drabbas av våld i hemmet alltid ska få egna biståndsbeslut.

1468

1469 4.57.2 att verka för att förslagen i SOU 2017:112 om att barn ska ha rätt till egna
1470 biståndsbeslut snarast implementeras i Sociallagstiftningen.

1471

1472

1473 **Partistyrelsens yttrande:**

1474

1475 Motionerna lyfter frågan om barn som avlidit till följd av misshandel i hemmet eller våld från
1476 närstående. Det föreslås en nationell handlingsplan för barns rätt till en uppväxt utan våld.

1477 Motionerna innehåller förslag om stöd till barn som följer med en förälder till skyddat boende,
1478 om att barnkonventionen ska gå före föräldrabalken och om att samhället alltid ska utgå från
1479 barnets behov av skydd snarare än föräldrarnas vilja. Motionärerna tar upp vikten av ökad
1480 kunskap inom rättsväsendet och socialtjänsten och att skyddet för barn vars ena
1481 vårdnadshavare dödats av den andra måste öka.

1482

1483 Barn är en särskilt utsatt grupp som Centerpartiet värnar. Siffror från Rädda Barnen visar att
1484 omkring 200 000 barn lever med våld som en del av sin vardag och polisen får in fler och fler
1485 anmälningar om barnmisshandel. Mörkertalet är dock stort och det gör att det är svårt att veta
1486 hur många barn som verkligen misshandlas eller far illa i hemmet eller som en följd av våld
1487 från närstående. Centerpartiet har länge drivit frågor om barns rätt och bland annat varit en del
1488 av den majoritet i Riksdagen som efter treåriga Esmeraldas tragiska död varit drivande för att
1489 Riksdagens socialutskott skulle ta över regeringens ansvar och på egen hand agera för att
1490 ändra lagen så att barnets bästa skulle sättas främst. Arbetet resulterade hösten 2020 i ett
1491 riksdagsbeslut om att lagen bland annat ska säkerställa att barn inte ska flyttas från sitt
1492 familjehem om flytten strider mot barnets bästa. Den nya lagen trädde ikraft den 1 mars 2021
1493 men Centerpartiet verkar för ett antal ytterligare ändringar i lagen som kan stärka barnets
1494 bästa.

1495

1496 Idag saknas det en samlad nationell handlingsplan mot våld mot barn som syftar till att belysa
1497 och förebygga, utreda och följa upp våld mot barn. En sådan handlingsplan bör ta ett brett
1498 grepp och fokusera på barns och ungas situation och rätten till skydd mot alla former av våld.
1499 Barn ska kunna växa upp fritt från våld, både fysiskt och psykiskt och partistyrelsen ställer sig
1500 därför bakom motionärens bild av att ett helhetsgrepp behövs för att ge barn den möjligheten.
1501 Partistyrelsen föreslår bifall till förslaget om en nationell handlingsplan.

1502
1503 Enligt socialtjänstlagen ska socialnämnden särskilt beakta behoven till barn som bevittnar
1504 våld. Nämnden ansvarar för att barnen får det stöd och den hjälp de behöver. Eftersom barn
1505 som vistas i skyddat boende vanligen betraktas som medföljare till en vårdnadshavare får de
1506 dock inte eget beslut om denna insats. Därigenom saknas krav på dokumentation och
1507 socialnämnden har i praktiken svårt att följa upp barnets behov av stöd och hjälp före, under
1508 och efter vistelsen.

1509 Det är enligt utredningen *Ett fönster av möjligheter* (SOU 2017:112) i praktiken ovanligt att
1510 socialnämnden följer upp barnets eller ens den medföljande vårdnadshavarens vistelse i det
1511 skyddade boendet. Ofta avslutas kontakten helt när vistelsen upphör. Utredningen föreslår att
1512 skyddat boende blir en ny placeringsform för barn. Socialnämnden ska då fatta beslut enligt
1513 socialtjänstlagen om de barn som följer med en vårdnadshavare till skyddat boende. Om
1514 barnet har två vårdnadshavare och det bara är möjligt att få samtycke från en av dessa ska
1515 socialnämnden ändå få besluta om åtgärden om detta krävs med hänsyn till barnets bästa.

1516
1517 Tyvärr har utredningen SOU 2017:112 och remissvaren behandlats mycket senfärdigt av
1518 regeringen. Regeringen presenterade sommaren 2020 en departementspromemoria med
1519 kompletterande lagförslag till utredningens förslag men har fortfarande inte lagt fram någon
1520 proposition för Riksdagen. Centerpartiet har, tillsammans med andra partier, understrukit
1521 behovet av att regeringen skyndsamt lägger fram lagförslag på området.

1522
1523 Partistyrelsen delar motionärens bedömning av att det behöver fattas individuella beslut för
1524 barn som tas med till skyddat boende. Barn har individuella rättigheter att exempelvis
1525 upprätthålla för dem viktiga kontakter och att inte egenmäktigt slitas ur sitt sammanhang.
1526 Barns rätt till skolgång måste också garanteras när de befinner sig på skyddat boende, något
1527 som inte efterföljs idag. Det finns behov av att klarlägga när det är motiverat att en
1528 vårdnadshavare, utan samtycke från den andre vårdnadshavaren, tar med sig barnet till ett
1529 skyddat boende och av att tydliggöra barnperspektivet i en sådan bedömning. Våld, övergrepp
1530 och allvarliga omsorgsbrister mot barn är aldrig en privatsak. I de fall då det finns behov av
1531 omedelbart omhändertagande eller vårdnadsöverflytt ska detta beslutas av myndigheter.
1532 Centerpartiet har i Riksdagen drivit ett förslag om att utredare i alla barnärenden ska ha
1533 möjlighet att prata med barnet utan krav på vårdnadshavares samtycke och utan att
1534 vårdnadshavaren är närvarande.

1535 Centerpartiet har även länge drivit på för att barn som bevittnar våld mot en omsorgsperson
1536 ska anses vara ett brottsoffer i straffrättslig mening. Då blir det också lättare att skydda barnet
1537 genom samhällets försorg. Våren 2021 föreslog regeringen att införa ett nytt brott,
1538 barnfridsbrott, som innebär att det är straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa
1539 brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott, i nära relation.

1540
1541 Partistyrelsen instämmer i övrigt i motionens intentioner, som överensstämmer med den linje
1542 partiet driver i de pågående lagstiftningsprocesserna. Partistyrelsen väljer att föreslå
1543 partistämman att besluta tre att-satser med en justerad lydelse men som bedöms vara i
1544 enlighet med intentionerna i motionärens yttrande.

1545

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att barn ska ha individuella beslut för att vistas på skyddat boende.

att barnets individuella rättigheter ska säkerställas även under vistelse på skyddat boende.

att barn ska ha rätt till skolgång under vistelse på skyddat boende.

1546

Partistyrelsen föreslår partistämman bifalla följande motioner:

4.56.1 att Centerpartiet verkar för att det tas fram en nationell handlingsplan för att främja barns rätt till en uppväxt fri från våld.

1547

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.57.1

4.57.2

1548

1549

1550 [4.58](#), [4.59](#): Barn och unga i behov av stöd eller samhällsvård

1551

1552 4.58.1 att Centerpartiet ska verka för att se över de särskilda befogenheterna inom lagen om
1553 vård av unga, LVU, i syfte att säkerställa att avskiljningarna upphör.

1554

1555 4.58.2 att Centerpartiet ska verka för att det inrättas oberoende observatörer på SiS-boenden
1556 med uppdrag att trygga barnens rättigheter och säkerhet.

1557

1558 4.59.1 att Centerpartiet verkar för att kostnaden för den tvångsvård som utförs av Statens
1559 institutionsstyrelse finansieras av staten.

1560

1561

1562 **Partistyrelsens yttrande:**

1563

1564 Motionerna lyfter frågan om barn som utsätts för våld och respektlös behandling på SiS-
1565 boenden och tar upp såväl ett antal exempel som rapporter som bland annat visar hur
1566 avskiljningar och isolering av barn ökat. Också frågan om kostnaden för placeringar i statliga
1567 ungdomshem, så kallade SiS-placeringar, tas upp.

1568

1569 Det föreslås att staten ska ta över kostnaden för den tvångsvård som utförs av Statens
1570 institutionsstyrelse (SIS). Kostnaderna kan enligt motionären slå väldigt hårt mot budget i en
1571 liten kommun och riskera att tvinga fram neddragningar i andra viktiga verksamheter.

1572

1573 Centerpartiet har agerat i Riksdagens socialutskott för att stoppa sådana avskiljningar som tas
1574 upp i motionen. Som utredningen om tvångsvård för barn och unga påpekar finns det inga

1575 terapeutiska effekter med att avskilja ett barn. Centerpartiet delar vidare den bedömning som
1576 bland andra Barnombudsmannen gör om att användningen av avskiljning inte kommer att
1577 upphöra så länge befogenheten finns. Partistyrelsen anser att ett förbud mot avskiljning
1578 behövs för att behovet av nya behandlingsmetoder och arbetsätt ska kunna tillgodoses i
1579 praktiken och instämmer därför i motionens intentioner i denna del.

1580
1581 Partistyrelsen tror inte att oberoende observatörer på SIS-boenden är lösningen på de
1582 avskiljningar och isolering av barn som förekommit. Inspektionen för vård och omsorg, IVO,
1583 har redan ett särskilt ansvar att göra tillsynsbesök på SIS särskilda ungdomshem, varje år och
1584 de gör båda anmälda och oanmälda besök. Däremot är det viktigt att IVO får tillräckliga
1585 resurser för att genomföra fler besök och inte minst att de som är omhändertagna har
1586 information om att alla som bor på SIS-hem har rätt att prata med IVO utan att fråga någon
1587 om lov först. Även här behövs en översyn.

1588
1589 Partistyrelsen delar bilden av små kommuners ekonomiska utsatthet. Därför bör bland annat
1590 gleshet i högre grad beaktas inom ramen för utjämningsystemet. Kommunerna har dock ett
1591 sammanhållet ansvar för sociala insatser riktade mot barn och unga. Att dela upp det
1592 ekonomiska ansvaret så att de mest avancerade insatserna finansieras av annan huvudman
1593 skulle skapa incitament att förorda de högspecialiserade insatserna. Att individen har
1594 möjlighet att överklaga besluten betyder inte att staten tar över det ekonomiska ansvaret.
1595 Däremot ska staten betala när ett brott har begåtts och domstol dömer till påföljd i form av
1596 SIS. Mot bakgrund av detta anser partistyrelsen att kommunerna även fortsättningsvis ska stå
1597 för kostnaderna i ärenden som beslutas i enlighet med LVU och LVM.

1598
1599 Utöver föräldrarna kan ett barn ha relationer till andra vuxna som är viktiga för barnet och
1600 som står barnet nära. Det kan handla om mor- och farföräldrar eller andra närstående
1601 släktingar, familjehemsföräldrar, styvföräldrar, eller om barnets biologiska föräldrar lever i
1602 samkönade relationer.

1603 En sådan närstående vuxen kan ha en lika viktig roll i barnets liv som en förälder och därmed
1604 fungera som en social förälder för barnet. Barnets vårdnadshavare har idag ansvar för att tillse
1605 att barnets behov av umgänge med någon annan som står barnet särskilt nära så långt möjligt
1606 tillgodoses. Tyvärr är det inte ovanligt att det uppstår situationer som medför att
1607 vårdnadshavaren inte fullföljer sitt ansvar och sätter sin egen vilja framför barnets relation.
1608 Socialtjänsten har idag möjlighet att föra talan i mål som rör barnets rätt till umgänge med
1609 andra utöver föräldrarna. Sådana mål är mycket ovanliga.

1610
1611 2019 beslutade Centerpartiets partistämman att partiet ska arbeta för att möjligheten för barn att
1612 behålla kontakten med en varaktig social förälder ska ses över. Det är viktigt att barnet har ett
1613 stabilt juridiskt skydd för sina relationer och detta oavsett i vilken familjekonstellation barnet
1614 växer upp. Barn ska ha rätt till kontakt med vuxna som är eller har varit en viktig del i deras
1615 liv.

1616

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet verkar för att elevhälsan erbjuder stödsamtal till barn som genom till exempel separation eller tvångsvård förlorar kontakt med vuxen som barnet har haft en nära relation till.

1617

Partistyrelsen föreslår partistämman bifalla följande motioner:

4.58.1 att Centerpartiet ska verka för att se över de särskilda befogenheterna inom lagen om vård av unga, LVU, i syfte att säkerställa att avskiljningarna upphör.

1618

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.58.2

4.59.1

1619

1620

1621 [4.60](#), [4.61](#): Våld mot kvinnor

1622

1623 4.60.1 att verka för att kommunerna ska teckna långsiktiga samarbetsavtal med idéburna
1624 aktörer.

1625

1626 4.61.1 att verka för att insatsen skyddat boende lagregleras.

1627

1628 4.61.2 att verka för tillståndsplikt för skyddat boende.

1629

1630

1631 **Partistyrelsens yttrande:**

1632

1633 Motionerna handlar om stöd till kvinnor som utsätts för våld i hemmet samt om utvecklingen
1634 av insatsen skyddat boende. Den ena motionen framhåller att det behöver regleras vad ett
1635 skyddat boende är och att insatserna för kvinnor och barn på skyddade boenden måste
1636 kvalitetssäkras genom tillståndsplikt för verksamheten. Den andra motionen påpekar att
1637 skyddade boenden ofta drivs av ideella aktörer och att många av dessa upplever att medel
1638 beviljas enbart för specifika projekt och över en kortare period – så kallad projektifiering. Här
1639 föreslås att Centerpartiet ska verka för att kommunerna tecknar långsiktiga avtal med ideella
1640 aktörer.

1641

1642 I januari 2018 lämnade utredningen *Ett fönster av möjligheter* (SOU 2017:112) förslag om att
1643 insatsen skyddat boende bör lagregleras som en placeringsform för våldsutsatta vuxna och
1644 medföljande barn. Det föreslogs vidare att insatsen ”skyddat boende” definieras och omfattas
1645 av särskilda kvalitetskrav och tillståndsplikt. Betänkandet remitterades men regeringen har
1646 inte återkommit med någon proposition. Centerpartiet har, tillsammans med andra partier,
1647 understrukit behovet av att regeringen skyndsamt lägger fram lagförslag på området.

1648 Partistyrelsen anser det som mycket angeläget att genomföra utredningens förslag och föreslår
1649 bifall till motionen i dessa delar.

1650

1651 I motionen lyfts också att insatserna för barn på skyddade boenden behöver kvalitetssäkras.
1652 Vidare, att det finns anledning att utreda om skyddade boenden ska vara tillståndspliktig
1653 verksamhet för att exempelvis kunna garantera barns rättigheter. Partistyrelsen föreslår
1654 stämman att besluta ett antal att-satser om dessa frågor i behandlingen av andra motioner.

1655
1656 Ideella jourer, stiftelser, stödorganisationer och nätverk har under lång tid burit ett tungt
1657 ansvar, där det offentliga brustit i att ta hand om offer för våld i nära relation. Finansieringen
1658 av jourerna sker idag främst via kommunerna och de ideella aktörerna själva, samt till viss del
1659 statliga bidrag. Centerpartiet har drivit på för att det offentliga ska tillförsäkra kvinno-, tjej-
1660 och ungdomsjourer en långsiktig finansiering. I budgeten för 2020 säkrade vi jourernas
1661 finansiering genom att skjuta till 100 miljoner per år över hela mandatperioden. Partiet
1662 kommer också att fortsätta att arbeta för en permanent satsning på jourer i statsbudgeten.
1663
1664 Projektstöd till ideellt drivna välfärdsverksamheter bör i större utsträckning övergå till
1665 långsiktig finansiering för att säkra förutsägbarhet. En förutsättning för stöd ska vara att
1666 verksamheten kan uppvisa mätbara, positiva resultat av sitt arbete. Upphandlingspraxis bör
1667 anpassas för att ge civilsamhällesorganisationer möjlighet att delta på lika villkor som det
1668 privata näringslivet. Partistyrelsen instämmer i motionens intention men föreslår i förevarande
1669 fall inte bifall eftersom partiet redan verkar för långsiktiga avtal mellan kommuner och ideella
1670 aktörer.
1671

Partistyrelsen föreslår partistämman bifalla följande motioner:

4.61.1 att verka för att insatsen skyddat boende lagregleras.

4.61.2 att verka för tillståndsplikt för skyddat boende.

1672

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.60.1

1673

1674

1675 [4.62](#), [4.63](#), [4.64](#), [4.65](#), [4.66](#), [4.67](#), [4.68](#): Funktionshinderfrågor

1676

1677 4.62.1 att den sökande [till sjuk- eller aktivitetsersättning] alltid ska ha rätt till
1678 personligt ombud vid läkarbesök.

1679

1680 4.63.1 att utredningar för funktionsnedsättningar behandlas enligt vårdgarantin.

1681

1682 4.64.1 att Centerpartiet verkar för att nationella riktlinjer tas fram gällande en
1683 stärkt sex- och samlevnadsundervisning med fokus på de specifika behov som råder för
1684 personer med intellektuell funktionsnedsättning.

1685

1686 4.64.2 att Centerpartiet verkar för att ett nationellt policydokument tas fram, av lämplig
1687 myndighet, vilket uppmärksammar den särskilda utsattheten för övergrepp som personer med
1688 intellektuella funktionsvariationer riskerar utsättas för, samt att uppdra lämplig myndighet att
1689 utreda behovet av hälsofrämjande insatser som berör sexualitet för målgruppen, med ett
1690 särskilt fokus på upplevelser av internetanvändande samt på HBTQ-frågor och
1691 hedersrelaterad utsatthet kopplat till sexualitet bland personer med intellektuell
1692 funktionsnedsättning.

- 1693
1694 4.65.1 att Centerpartiet jobbar för en bred och snabb utredning hur människor med
1695 funktionsvariation ska vara delaktiga i samhället, i smått och stort.
1696
1697 4.65.2 att Centerpartiet är drivande för ett berikande och inkluderande i Sveriges kommuner
1698 och regioner.
1699
1700 4.66.1 att begreppen "integritetsnära och kvalificerade hjälpbehov" liksom "grundläggande
1701 behov" stryks för gott och ersätts med att man istället tar hänsyn till varje persons individuella
1702 behov i jämförelse med barn/unga/vuxna i jämförbar ålder utan funktionsnedsättning.
1703
1704 4.66.2 att man vid behovsbedömningar tar hänsyn till hela hjälp- och stödbehoven, till
1705 exempel egenvård, medicinering mm.
1706
1707 4.66.3 att de obligatoriska tvåårsomprövningarna av assistansen tas bort. Omprövningar ska
1708 endast ske om det skett stora förändringar i behovet av hjälp och service.
1709
1710 4.66.4 att säkerställa att beslut som rör LSS och personlig assistans utgår från
1711 Barnkonventionen och FN:s konvention om rättigheter för personer med
1712 funktionsnedsättning.
1713
1714 4.67.1 att Centerpartiet på EU-nivå verkar för att MDR-förordningen förändras så att
1715 hjälpmedel inte är en del av MDR.
1716
1717 4.68.1 att Centerpartiet verkar för ett rättvist system gällande avgifter på hjälpmedel.
1718
1719 4.68.2 att Centerpartiet verkar för att ledsagning, färdtjänst och annan assistans vid flytt ska
1720 fortsätta att gälla tills nya beslut är fattade i den nya kommunen / regionen.
1721
1722

1723 **Partistyrelsens yttrande:**

- 1724
1725 Motionärerna lyfter funktionshinderfrågor från olika perspektiv. En motionär vill se fler och
1726 bredare insatser för delaktighet och inkludering på lika villkor. Fyra olika motioner tar upp
1727 frågor som rör väntetid vid utredning för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, rätt till
1728 personligt ombud, LSS-insatser och hjälpmedel, bland annat i förhållande till det så kallade
1729 MDR-direktivet. En motion lyfter den särskilda utsatthet för övergrepp som personer med
1730 intellektuell funktionsnedsättning kan drabbas av och vikten av kunskap och förebyggande
1731 insatser. Motionären förespråkar en utredning av behovet för insatser relaterad till sexuell
1732 hälsa för målgruppen.
1733
1734 Centerpartiet verkar för ett tillgängligt och individanpassat samhälle. En funktionsnedsättning
1735 ska inte få vara ett hinder för människors mål, drömmar, livskvalitet eller livspussel. Därför
1736 vill Centerpartiet se en integrering av funktionshinderperspektivet inom alla politikområden,
1737 med avstamp i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder (CRPD).
1738 Personer med funktionsnedsättning är dock inte en homogen grupp i samhället. På samma sätt
1739 kan inte politiken utformas på ett sådant sätt att den utgår från en generaliserande analys av
1740 funktionsnedsatthet. Samtliga politiska områden måste genomsyras av ett perspektiv som
1741 främjar individens möjlighet att interagera i sin vardag.
1742

1743 I praktiken är det kommuner och regioner som ansvarar för en stor del av samhandlingen
1744 mellan medborgaren och samhället. Centerpartiet har under den senaste mandatperioden drivit
1745 på för en översyn av hur staten kan stärka kommuners och regioners förutsättningar att bidra
1746 till att Sverige efterlever FN-konventionen i praktiken. Riksdagsgruppen har lyft förslag om
1747 att regeringen ska tillsätta en utredning av hinder och möjligheter för spridning av
1748 välfungerande och evidensbaserade inkluderingsinsatser hos arbetsgivare i Sverige, samt en
1749 utredning av hur kommunernas insatser för äldre personer med funktionsnedsättning kan
1750 stärkas. Partistyrelsen föreslår med bakgrund i detta partistämman att instämna i motionens
1751 intentioner om att verka för delaktighet och inkludering.

1752
1753 För både barn, unga och vuxna med psykisk ohälsa eller olika former för neuropsykiatriska
1754 funktionsnedsättningar är väntetider inom vården ett problem, inte minst eftersom det ofta är
1755 nödvändigt med en diagnos för att få adekvat stöd i förskolan och skolan, hos
1756 Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller inom socialtjänsten. Diagnostik är ock ska vara
1757 en hörnsten i sjukvården men välfärdssystemens ”krav” till diagnoser har ibland lett till en
1758 onödig medikalisering samtidigt som andra får vänta alldeles för länge på en utredning och
1759 diagnos. Utredningen *En sammanhållen god och nära vård för barn och unga* presenterade
1760 sitt första delbetänkande i maj 2021. Ett av dess fokus ligger på hur primärvården ska bli en
1761 fungerande plattform för barn och unga med psykisk ohälsa. Ett annat ligger på en köfri barn-
1762 och ungdomspsykiatri, BUP. Utredningen tillsattes inom ramen av Januariavtalet och har
1763 fokus som varit viktiga för Centerpartiet. Den föreslår en sammanhållen barn- och
1764 ungdomshälsovård genom hela uppväxten och ett nationellt hälsovårdsprogram med skärpt
1765 fokus på barn och ungas psykiska hälsa.

1766
1767 Partistyrelsen anser precis som utredaren att barn ska ha rätt till adekvat stöd i förskola, skola
1768 och i andra sammanhang även utan att ha fått en diagnos. Det skulle kunna bli ett första
1769 avstamp för att slippa de på en del håll flera år långa väntetiderna till BUP. Kortade köer och
1770 stärkt samordning mellan psykiatri, habilitering, socialtjänst, skola och elevhälsan kring barn
1771 med stora och långvariga behov kommer även hjälpa barn som idag får en diagnos för sent.
1772 Psykiatrin behöver vara mer tillgänglig i primärvården, även för elevhälsan, och finnas med
1773 ”lärande närvaro” i första linjen för att primärvården ska kunna stödja barn med till exempel
1774 ADHD eller medelsvåra depressioner. Utredningen har remitterats och Centerpartiet kommer
1775 driva på för att genomföra förslag för att fler ska få rätt stöd i tid utan en diagnos, och för
1776 kortade köer till utredning och specialistvård. Partistyrelsen föreslår med bakgrund i detta att
1777 instämna i motionens intentioner vad gäller förslaget om att utredningar för
1778 funktionsnedsättningar bör ske inom ramen av vårdgarantin.

1779
1780 I nuläget har kommunerna möjlighet men inte skyldighet att erbjuda stöd av personligt ombud
1781 till ”personer med omfattande och långvarig psykisk funktionsnedsättning som har behov av
1782 en samordnare för att ta till vara sina rättigheter i samhället”. Syftet är att målgruppen ska
1783 ”ges möjligheter att få tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service på jämlika
1784 villkor samt rättshjälp, rådgivning och annat stöd utifrån sina egna önskemål och behov.”
1785 Verksamheten ska utföras inom ramen av socialtjänsten. Utredningen *En sammanhållen
1786 socialtjänst* (SOU 2020:47) slår dock fast att det otydligt om ombudsverksamhet omfattas av
1787 socialtjänstlagen. En förordning om statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med
1788 personligt ombud trädde i kraft den 1 augusti 2013. Den statliga subventioneringen av
1789 personliga ombud har under den senaste mandatperioden stärkts genom budgetsamarbetet
1790 mellan Centerpartiet, Liberalerna och regeringspartierna.
1791

1792 Personer som ansöker om sjuk- eller aktivitetsersättning är inte en homogen grupp. Många har
1793 inte behov av personligt ombud eller stöd alls, andra kan till exempel redan ha ett
1794 assistansbeslut eller en god man. Partistyrelsen anser att det behövs en bredare diskussion om
1795 systemet med personligt ombud än motionärens utgångspunkt om läkarbesök vid ansökan om
1796 sjuk- och aktivitetsersättning. Det är dags att se över om dagens system säkerställer jämlika
1797 villkor för målgruppen i hela landet, om tröskeln för att ingå i målgruppen är för hög samt om
1798 det av rättssäkerhets- eller jämlikhetsskäl behövs en tydligare reglering i socialtjänstlagen.
1799 Partistyrelsen föreslår därför stämman att besluta om en översyn av systemet med personligt
1800 ombud samt instämna i motionens intentioner i denna del.

1801
1802 Idag finns stora skillnader mellan regionerna vad gäller till exempel patientavgifter eller
1803 avgifter för hjälpmedel. Ur ett patientperspektiv framstår det som både orimligt och
1804 obegripligt varför man ska tvingas betala hundratals kronor varje år för något som är
1805 kostnadsfritt i andra delar av landet. Centerpartiet vill att kommuner och regioner tar fram
1806 gemensamma riktlinjer för att minska skillnaderna av olika vårdavgifter och beslutade på
1807 partistämman 2019 att verka för att stärka individens rätt till att leva ett aktivt liv genom
1808 vårdval för rehabilitering och större möjligheter att välja hjälpmedel. Partistyrelsen föreslår
1809 därmed att instämna i motionens intentioner om ett rättvist system gällande avgifter på
1810 hjälpmedel.

1811
1812 LSS, Lagen om stöd och service, reglerar bland annat den personliga assistansen, som
1813 infördes i Sverige 1994. Centerpartiet vill öka tryggheten för alla de barn, vuxna och deras
1814 anhöriga som är beroende av LSS för att klara sin vardag. Att stärka rätten till personlig
1815 assistans och säkerställa hög kvalitet var en viktig fråga för Centerpartiet förhandlingarna som
1816 ledde fram till Januariavtalet.

1817 Vissa mycket viktiga ändringar har redan införts och ett flertal arbeten har påbörjats: Hjälp
1818 med de grundläggande behoven andning och måltider i form av sondmatning ska återigen
1819 grunda rätt till personlig assistans. Lagändringarna trädde i kraft 1 juli 2020. En särskild
1820 utredare fick 2020 i uppdrag att se över möjligheten att stärka rätten till personlig assistans för
1821 stöd vid egenvårdsinsatser. Utredaren ska även ge förslag på hur rätten till personlig assistans
1822 för behov av hjälp med tillsyn kan stärkas samt göra en översyn av föräldraansvaret vid
1823 bedömningen av barns rätt till personlig assistans. Syftet är att öka kontinuiteten och
1824 förutsägbarheten. Utredningen presenterades i maj 2021.

1825
1826 I takt med striktare rättspraxis sedan 2016 medförde de så kallade tvåårsomprövningarna att
1827 flera personer som hade haft assistansersättning under flera år, inte sällan under hela livet,
1828 förlorade timmar eller hela sin assistansersättning. Efter påtryckning beslöt regeringen att
1829 pausa tvåårsomprövning av rätten till assistansersättning. Behov kan ändras över tid men inte
1830 för alla. Centerpartiet har tidigare föreslagit att helt avskaffa tvåårsomprövningarna för
1831 personer som har en oförändrad funktionsnedsättning sedan tidigare omprövning.
1832 Partistyrelsen föreslår därför att instämna i motionens intentioner vad gäller förslaget om att
1833 omprövningar endast ska ske om det skett stora förändringar i behovet.

1834
1835 Partistyrelsen ser att vissa av lagens uttryck har tolkats på ett sätt som inte var önskvärt.
1836 Partistyrelsen vill dock inte förkomma resultatet av pågående utredningar och beredning av
1837 förslag, och vill inte nu ta ställning till konkreta begrepp i lagtext och föreskrifter.
1838 Partistyrelsen instämmer i att man vid behovsbedömningar ska ta hänsyn till hela hjälp- och
1839 stödbehovet och föreslår av samma anledning som över att instämna i motionens intentioner i
1840 denna del.

1841

1842 Det pågår även en helt ny utredning för ett samlat statligt huvudmannaskap för den personliga
1843 assistansen. Utredningen ska vara klar 2022. För Centerpartiet är det en förutsättning att ingen
1844 ska bli av med sin assistans till följd av nytt huvudmannaskap. I utredningsuppdraget hänvisas
1845 det till FN:s barnkonvention och FN:s konvention om rättigheter för personer med
1846 funktionsnedsättning som självklara utgångspunkter för en reformerad assistans.
1847 Barnkonventionen är lag i Sverige sedan 1 januari 2020, varför beslut som rör LSS ska utgå
1848 från denna. Eftersom detta redan är fallet föreslår Partistyrelsen att instämma i motionens
1849 intentioner.

1850

1851 En avgörande förutsättning för många personer med funktionsnedsättning att kunna flytta till
1852 en annan kommun är att personen omedelbart är tillförsäkrad stöd- och serviceinsatser i den
1853 nya kommunen. Enligt §16 LSS ska en kommun på ansökan meddela förhandsbesked om
1854 rätten till insatser enligt lagen. Det kan finnas behov att se över om detta fungerar tillräckligt
1855 bra och om det är jämlika villkor i hela landet. Partistyrelsen föreslår att instämma i
1856 motionens intentioner i denna del.

1857

1858 Den så kallade MDR-förordningen, som lyfts i en av motionerna reglerar medicintekniska
1859 hjälpmedel på EU-nivå. Förordningens syfte är förbättra patientsäkerheten genom en ny och
1860 tydligare klassificering av hjälpmedel men den kan även innebära att ”vardagshjälpmedel”
1861 utan medicinskt syfte, som en vit käpp eller enklare hörselshjälpmedel, kan bli dyrare för
1862 brukare och huvudmän, eller helt enkelt inte möjliga att erbjuda för hjälpmedelscentralerna.
1863 Regeringen presenterade vintern 2021 förslag till lagändringar som är anpassade den nya
1864 förordningen. Regeringen erkänner att produkterna kan komma att bli dyrare eller sortimentet
1865 minskas men förhoppningen är dock att den nytta som är förenad med ökad patientsäkerhet
1866 väger tyngre. Regeringen avser att följa utvecklingen på marknaden och ta upp eventuella
1867 kraftiga förändringar inom EU.”

1868

1869 Partistyrelsen delar motionärens oro för konsekvenserna av MDR-förordningen för
1870 hjälpmedelsanvändare i Sverige. Även om den tekniska utvecklingen innebär att personer
1871 med funktionsnedsättning i allt högre utsträckning kan använda vanliga konsumentprodukter
1872 som hjälpmedel, exempelvis surfplattor, smarta mobiltelefoner, datorer och appar, kommer en
1873 stor grupp personer i överskådlig framtid ha behov för anpassade vardagshjälpmedel utan
1874 medicinskt syfte. Producenter av produkter som inte ingår i vanliga kommersiella
1875 försäljningskanaler kan riskera stora problem på marknaden. Många sådana hjälpmedel, till
1876 exempel hjälpmedel som är nödvändiga för att klara utbildning och vardagsliv för personer
1877 med synnedsättning, produceras av småföretag i olika delar av världen. Dessa har ofta inte
1878 kompetens eller resurser att klara de stränga krav som MDR ställer på medicintekniska
1879 produkter.

1880 Det är viktigt att regeringen följer utvecklingen mycket noga och har en löpande dialog med
1881 funktionshinderrörelsen så eventuella negativa konsekvenser snabbt kan tas upp inom EU.
1882 Samtidigt anser partistyrelsen att upphandlande myndigheter i Sverige inte bör ställa krav på
1883 MDR-klassificering vid upphandling av vanligt förekommande hjälpmedel som inte är
1884 hälsorelaterade. Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta detta samt instämma i
1885 motionens intentioner.

1886

1887 Att leva med intellektuell funktionsnedsättning innebär för många ett särskilt beroende av
1888 andra människor och sårbarhet i många situationer. Sårbarheten och beroendeställningen gör
1889 det särskilt svårt att förebygga sexuellt våld. Vården och omsorgen har en viktig roll i att
1890 kunna förebygga, upptäcka och uppmärksamma sexuellt våld och verka för att våldsutsatta
1891 erbjuds vård och stödinsatser.

1892 Hos professionella som ska ge stöd till utsatta barn, unga och vuxna finns dock ofta
1893 kunskapsbrist om intellektuella funktionsnedsättningar och ansvaret för förebyggande arbete
1894 är spridd på många olika aktörer. Partistyrelsen delar motionärens bedömning av att det
1895 behövs ett samlat grepp för att få mer kunskap om och förebygga sexuellt våld mot personer
1896 med intellektuell funktionsnedsättning, till exempel i form av ett uppdrag till lämplig
1897 myndighet. Partistyrelsen föreslår därför partistämman att besluta detta samt instämma i
1898 motionens intentioner i denna del.
1899
1900 Unga med funktionsnedsättning har, liksom alla andra elever, enligt skollagen (2010:800) rätt
1901 att bli undervisade efter sina individuella förutsättningar. Inom sex- och
1902 samlevnadsundervisning och den integritetsstödande träningen i skolan är detta av särskild
1903 vikt, eftersom de värderingar som lärs ut påverkar vilken självbild och kunskap unga med
1904 funktionsnedsättning får kring sexualitet och integritet. Bra sexualundervisning förebygger
1905 övergrepp och sexuellt våld. Då kan var och en lättare bedöma när någon går över gränsen
1906 och blir kränkande eller våldsam. Trots detta har unga i grundsärskola och gymnasiesärskola
1907 riskerat att få mindre sex- och samlevnadsundervisning. Forskning visar att det fortfarande
1908 existerar samhälleliga stereotyper och föreställningar om att personer med
1909 funktionsnedsättning är ”mindre sexuella”, alternativt att deras sexualitet ses som
1910 problematisk och riskfylld.
1911
1912 Skolverket erbjuder sedan 2014 ett stödmaterial för sex- och samlevnadsundervisning i
1913 särskolan. Materialet reviderades senast 2021. Regeringen har nyligen fattat beslut om
1914 läroplansändringar i kunskapsområdet som idag kallas sex och samlevnad. Beslutet gäller alla
1915 skolformer. Partistyrelsen anser att dessa ändringar är i enlighet med motionärens intentioner
1916 och behöver implementeras innan det tas nya steg. Partistyrelsen föreslår därför att instämma i
1917 motionens intentioner i denna del.
1918
1919
1920
1921
1922

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet ska verka för en helhetlig översyn av systemet med personligt ombud i syfte att säkerställa jämlika och rättssäkra villkor för målgruppen i hela landet.

att Centerpartiet ska verka för att upphandlande myndigheter i Sverige inte ställer krav på MDR-klassificering vid upphandling av vanligt förekommande hjälpmedel som inte är hälsorelaterade.

att Centerpartiet ska verka för att lämplig myndighet får ett samlat ansvar för kunskapspridning och förebyggande insatser vad gäller sexuellt våld mot personer med intellektuell funktionsnedsättning.

1923

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.62.1

4.63.1
4.64.1
4.64.2
4.65.1
4.65.2
4.67.1
4.68.1
4.68.2
4.66.1
4.66.2
4.66.3
4.66.4

1924
1925

1926 **4.69: Transnationellt adopterade**

1927
1928 4.69.1 att Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) bättre ska informera och
1929 marknadsföra kring den möjlighet av stöd som myndigheten erbjuder i samband med
1930 ursprungssökning.

1931
1932 4.69.2 att Sverige ska erbjuda ett ekonomiskt bidrag för att täcka kostnader som uppstår i
1933 samband med resa till ursprungslandet och ursprungssökning.

1934
1935 4.69.3 att ansvaret för transnationella adoptioner ska ligga hos en statlig myndighet och att
1936 detta ansvar bör inkludera förmedling av transnationella adoptioner samt all arkivering av
1937 adoptionsakter, både dåtida och nutida.

1938
1939 4.69.4 att det inleds en granskning av de adoptioner som hittills genomförts till Sverige för att
1940 ge ett tydligt svar på hur många som skett på ett rättssäkert, etiskt och moraliskt vis.

1941
1942 4.69.5 att ge de adopterade och deras adoptivfamiljer, samt i den mån det går och finns
1943 önskemål om, den biologiska familjen möjlighet till kännedom om varandra.

1944
1945

1946 **Partistyrelsens yttrande:**

1947
1948 Motionen lyfter frågan om internationella adoptioner och rättssäkerhet och etik rörande dessa,
1949 bland annat om den adopterades möjlighet att ta del av handlingar som berör adoptionen och
1950 ekonomiskt bidrag för resor till ursprungslandet.

1951
1952 Internationella adoptioner förmedlas av ideella föreningar, och i dag finns det tre sådana
1953 föreningar i Sverige. Föreningarna blir auktoriserade av Myndigheten för familj rätt och
1954 föräldraskapsstöd (MFoF) och godkänns att förmedla adoptioner från specifika länder. MFoF
1955 har även tillsynen över föreningarnas verksamhet.
1956
1957 De senaste åren har frågan om internationella adoptioner som inte gått rätt till kommit i
1958 dagen, till exempel fall där barn har tagits från sina biologiska föräldrar mot deras vilja. MFoF
1959 har enligt regeringen tagit del av den information som kommit från brottsutredningen och den
1960 parlamentariska utredningen i Chile samt framfört att Sverige bistår utredningarna vid behov.
1961 Regeringen har nu varslat en översyn av hur adoptionsförmedlingen fungerade i Sverige
1962 under 1960- till 1990-talen. Översynen kommer inte begränsas till enbart adoptioner från
1963 Chile.
1964
1965 Efter att ett barn adopterats till Sverige är kommunerna ansvariga för att bistå med det stöd
1966 som barnet behöver. Det kan vara mer eller mindre stöd, beroende på hur barn och familj mår.
1967 Statistiken visar att det är en högre andel av dessa barn som lider av psykisk ohälsa än andra
1968 barn i samma ålder. Med tanke på att det är väldigt få adoptioner som idag sker internationellt
1969 så minskar kunskap och erfarenhet när det gäller hur stödet ska ske till dessa barn, ungdomar
1970 och familjer. Kommunerna är även ansvariga för att hjälpa barnet att få del av sina rättigheter
1971 och eventuellt söka sina rötter.
1972
1973 Det är viktigt att människor som har adopterats kan få hjälp och stöd när det gäller att söka
1974 sina rötter. MFoF har fått i uppdrag att genomföra ett pilotprojekt om stöd till adopterade i
1975 samband med ursprungssökning för att på så sätt möjliggöra hjälp till de individer som vill
1976 söka sin livshistoria och finna sina rötter. Partistyrelsen instämmer med intentionen i
1977 motionens två första att-satser, men vill inte förekomma resultatet av detta pilotprojekt som
1978 ska slutredovisa uppdraget i januari 2022.
1979
1980 Med det som kommit i ljuset avseende tidigare adoptioner blir det tydligt att det sätt på vilket
1981 internationella adoptioner hittills har organiserats inte är optimalt vare sig när det gäller
1982 utredningar, beslut, förmedling, rättssäkerhet eller dokumentation. Partistyrelsen anser dock
1983 inte att det är givet att den bästa lösningen är att flytta ansvaret för alla delar av processen till
1984 en statlig myndighet, men föreslår att en utredning tillsätts för att föreslå hur framtida
1985 adoptioner ska organiseras samt eventuella lämpliga författningsändringar vad gäller arkiv
1986 och dokumentation kring tidigare och framtida adoptioner.
1987
1988 Partistyrelsen välkomnar regeringens signal om en översyn av hur adoptionsförmedlingen i
1989 Sverige fungerade under 1960- till 1990-talen och vill driva på för att översynen skyndsamt
1990 kommer igång och att resultaten följs upp på lämpligt sätt. Det är givetvis viktigt att de som
1991 vill ha hjälp att söka sina rötter och se om just deras adoption har gått rätt till får hjälp och
1992 stöd. Partistyrelsen är dock inte övertygad om att en individuell granskning av samtliga
1993 internationella adoptioner som skett skulle vara till fördel för alla individer som har
1994 adopterats. Samma gäller att skapa kontakter mellan de biologiska föräldrarna och personen
1995 som har adopterats. Om personer inte vill veta ska inte staten gå in och gräva i deras förflutna
1996 utan deras kännedom eller mot deras vilja. Partistyrelsen föreslår, med bakgrund av detta att
1997 instämma i intentionen i motionens två sista att-satser.
1998

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet ska driva på för en utredning av hur internationella adoptioner bör organiseras, godkännas, kontrolleras och följas upp samt av behoven för författningsändringar vad gäller arkiv och dokumentation av adoptioner till Sverige.

att Centerpartiet ska verka för att dokumentation rörande adoptioner ska kunna tillhandahållas en adopterad person.

att Centerpartiet ska verka för att utreda hur stödet till det adopterade barnet ska se ut och vem som ska vara ansvarig för detta.

1999

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.69.1

4.69.2

4.69.4

4.69.5

2000

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.69.3

2001

2002

2003 [4.70](#): Trygga miljöer

2004

2005 4.70.1 att Centerpartiet utformar ett heltäckande trygghetsprogram.

2006

2007 4.70.2 att Centerpartiet arbetar för att det skapas och slås vakt om fler naturliga och
2008 välkomnande mötesplatser anpassade för alla äldre och för personer med
2009 funktionsnedsättning.

2010

2011 4.70.3 att Centerpartiet arbetar för att stimulera organisationer och föreningsliv till insatser
2012 med särskilt fokus på ofrivillig ensamhet liksom till grannsamverkan både i stad och på
2013 landet.

2014

2015 4.70.4 att Centerpartiet arbetar för att den fysiska miljön, belysning, säkra övergångsställen,
2016 sandning vintertid m.m. i högre grad senioranpassas. Parkeringsvakter bör ges utökat uppdrag
2017 och befogenheter för att värna framkomligheten och åtgärda problem, t.ex. i form av
2018 elsparkcyklar, sopsäckar och liknande.

2019

2020 4.70.5 att Centerpartiet arbetar för att de allmänna kommunikationerna ska förbättras och
2021 utökas, även i områden där passagerarbeläggningen är relativt låg. Införande av minibussar
2022 eller liknande i områden där tillgängligheten är låg bör därför stimuleras.

2023

2024 4.70.6 att Centerpartiet arbetar för att brott mot äldre utreds skyndsamt och kraftfullt i hela
2025 landet och att reglerna för telefonförsäljning ses över ytterligare.

2026
2027

2028 **Partistyrelsens yttrande:**

2029

2030 Motionen lyfter frågor om trygghet ur ett antal olika perspektiv, från att arbeta mot ofrivillig
2031 ensamhet till att motverka brott mot äldre. Även frågor om trygga mötesplatser och bättre
2032 allmänna kommunikationer lyfts.

2033

2034 Centerpartiet tog på stämman 2017 beslut om programmet Trygghet i hela landet, vilket
2035 behandlade såväl sjukvårdsfrågor som lag och rätt. Programmet är fortfarande aktuellt. För att
2036 Centerpartiet hela tiden ska kunna vara relevanta i den löpande politiska debatten anser
2037 partistyrelsen det inte som ändamålsenligt att redan nu fatta skarpa beslut om vilka
2038 program som ska diskuteras på partistämman om två år.

2039

2040 Centerpartiet har tydligt fokus på en politik som ska se till tryggheten för alla grupper i
2041 samhället, både för att förbättra tillgänglighet till vård och omsorg och för att man ska kunna
2042 känna sig trygg i sitt eget område och i samhället i stort. Det ska finnas öppna mötesplatser i
2043 samhället, där människor kan bryta sin ensamhet och utbyta erfarenheter. I stora delar av
2044 Sverige erbjuder civilsamhället mötesplatser som riktar sig särskilt till bland annat äldre och
2045 möjlighet finns för dessa att ansöka om kommunala eller statliga medel. Många kommuner
2046 har också informella träffpunkter eller öppna verksamheter som riktar sig mot äldre.
2047 Centerpartiet tycker att det är viktigt med naturliga mötesplatser i lokalsamhället och har
2048 länge drivit på för att New York-modellen ska användas för att skapa en ren och trygg
2049 närmiljö med närvarande polis. Vi vill också förtydliga kommuners och andra offentliga
2050 aktörers brottsförebyggande ansvar och arbetar för att affärsidkare, organisationer och
2051 föreningar, kommuner och polis ska samverka om brottsprevention lokalt. Vi har också drivit
2052 att allmänna samhällslokaler ska få krisstöd under pandemin.

2053

2054 Det är viktigt med en utemiljö som fungerar för alla grupper. Centerpartiet bidrog genom
2055 Januari-samarbetet till ökade möjligheter att söka stöd för att skapa en trygg och grön utemiljö,
2056 bland annat med bättre belysning och större möjligheter att träffa andra personer i trygga
2057 utomhusmiljöer. Centerpartiet har också drivit frågan om att trygghet bör prioriteras högre i
2058 samhällsplaneringen.

2059

2060 Partistyrelsen är positiv till en mångfald av kollektivtrafiktjänster som utgår från de behov och
2061 förutsättningar som råder regionalt. På stämman 2019 togs beslut om att Centerpartiet ska
2062 verka för en översyn av gällande lagstiftning kring kollektivtrafik i syfte att möjliggöra nya
2063 kollektiva transportlösningar. Det är givetvis viktigt att en sådan översyn även tar hänsyn till
2064 äldres behov i hela landet.

2065

2066 Brott ska utredas så snabbt som möjligt. Det är grundläggande för att man ska kunna känna att
2067 rättssamhället finns där när man behöver det. När det gäller unga och äldre blir detta särskilt
2068 viktigt. Centerpartiet har varit drivande i att se över telefonförsäljningen i ett antal steg, bland
2069 annat genom att skriftlig återkoppling nu krävs på försäljning som skett genom uppsökande
2070 telefonsamtal, men det finns fortfarande problem kopplat till detta. Partistyrelsen tror dock att
2071 de utmaningar som återstår löses bäst genom information snarare än skarpare regler.

2072 Mot bakgrund av att partiet redan driver de frågor som lyfts i motionen föreslår partistyrelsen
2073 att instämna i motionens intentioner.

2074

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.70.1

4.70.2

4.70.3

4.70.4

4.70.5

4.70.6

2075

2076

2077 [4.71](#): Avgiftsfinansiering av tillsyn enligt alkohollagen

2078

2079 4.71.1 att alkohollagen ändras så att bestämmelserna om avgift för tillsyn harmonierar med
2080 livsmedelslagstiftningen.

2081

2082

2083 **Partistyrelsens yttrande:**

2084

2085 Motionären lyfter det faktum att den tillsyn som ska ske enligt livsmedelslagstiftningen ska
2086 finansieras genom en avgift som betalas av livsmedelsföretagaren medan det i
2087 alkohollagstiftningen istället står att kommunen får ta ut avgift för tillsyn. Vilket alltså
2088 betyder att kommunen själv kan välja om tillsynen ska finansieras genom avgift eller genom
2089 skattekollektivet. Motionären menar vidare att en kommun som utför tillsyn enligt
2090 alkohollagstiftningen på skattebetalarnas bekostnad inte använder sina skattemedel på bästa
2091 sätt. Grunden måste alltid vara att den enskilde, oavsett privatperson eller näringsidkare, ska
2092 betala för det denne vill göra när det till största del endast gagnar den enskilde.

2093

2094 Tidigare har stämman fattat ett principiellt beslut kring tillsynsavgifter och slagit fast att den
2095 så kallade Rättviksmodellen bör vara ett föredöme. Detta är en modell där avgifter för tillsyn
2096 debiteras i efterhand när tillsyn de facto är genomförd. Partistyrelsen anser att detta bör utgöra
2097 grunden för alla tillsynsavgifter i Sverige.

2098

2099 När det gäller den ordinarie livsmedelskontrollen har riksdagen nyligen tagit ställning för att
2100 systemet med en årlig avgift ska avskaffas och att avgiften istället bör debiteras den enskilde
2101 efter utförd kontroll. Det är ett beslut som välkomnas av partistyrelsen.

2102

2103 Det är viktigt att komma ihåg att lagstiftningen för livsmedelskontroll respektive alkohol i
2104 grunden skiljer sig åt. Livsmedelskontrollen har sin grund i EU-lagstiftning medan
2105 alkoholtillsynen är en nationell fråga. Det är enligt partistyrelsen en logisk uppdelning
2106 eftersom livsmedelskontrollen, till skillnad från alkoholtillsynen, i många fall sker gentemot
2107 företag som i hög utsträckning konkurrerar på den inre marknaden.

2108

2109 Enligt EU:s förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i
2110 livsmedelskedjan (2017/625) har medlemsstaterna i stor utsträckning möjlighet att välja om
2111 livsmedelskontrollen ska finansieras med avgifter eller med offentliga medel, men Sverige har
2112 valt att finansiera den ordinarie livsmedelskontrollen i huvudsak genom avgifter. Det anser
2113 partistyrelsen i grunden är bra, bland annat utifrån motionärens resonemang kring användning
2114 av skattemedel. Som ett exempel på undantag från denna regel, kan nämnas att den svenska
2115 kontrollen i primärproduktionen finansieras genom allmänna medel och att kontrollen av
2116 slakterier och vilthanteringsanläggningar är delvis finansierad med allmänna medel.

2117
2118 När det gäller alkohollagens tillsynsavgifter anser partistyrelsen att det kommunala
2119 självbestämmandet väger så tungt att det fortsatt ska finnas möjlighet för kommunerna att
2120 själva besluta om avgifter för alkoholtillsyn. Denna lokala handlingsfrihet är inte minst
2121 användbar vid oväntade ekonomiska händelser, såsom nu senast corona-krisen. Som
2122 motionären skriver kan kommunen själv välja om tillsyn enligt alkohollagen ska finansieras
2123 genom avgift eller genom skattekollektivet. Därigenom har kommunens invånare genom
2124 politiska val en möjlighet att påverka hur kommunen ska agera, givet att kommunerna följer
2125 kommunallagen och inte tar ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster
2126 eller nyttigheter som de tillhandahåller. Mot denna bakgrund anser partistyrelsen att motionen
2127 ska avslås.
2128

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.71.1

2129
2130

2131 [4.72](#), [4.73](#), [4.74](#): Narkotikafrågor

2132

2133 4.72.1 att lagen om vård av missbrukare i vissa fall avskaffas.

2134

2135 4.72.2 att lag om psykisk tvångsvård utökas så den även inkluderar individer med
2136 beroendeproblematik.

2137

2138 4.72.3 att anmälningsskyldighet från socialnämnden till hälso- och sjukvården kan och ska
2139 ske.

2140

2141 4.72.4 att huvudmannskapet från Statens institutionsstyrelse på de idag verksamma LVM-
2142 enheter övergår till hälso- och sjukvården.

2143

2144 4.72.5 att samverkan mellan socialnämnden och hälso- och sjukvården i dessa fall lagfästes.

2145

2146 4.73.1 att man utreder Ibogains plats i narkotikabehandlingen och också föreslår en total
2147 omdaning av Sveriges narkotikapolitik.

2148

2149 4.74.1 att möjligheten för läkare och tandläkare att förskriva narkotikaklassade läkemedel till
2150 sig själv ska tas bort.

2151

2152

2153 **Partistyrelsens yttrande:**

2154
2155 Motionerna tar upp narkotikafrågor från olika perspektiv, dels förslag om en större reform av
2156 missbruksvården, dels mer detaljerade frågor om behandlingslösningar och läkares
2157 förskrivningsrätt. En motionär menar att en naturlig konsekvens av vår tids medicinska
2158 förståelse av missbruk är att Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LMV) tas bort och
2159 istället ingår i Lag om psykisk tvångsvård (LPT) för att säkerställa att bedömningen och
2160 vården sker utifrån ett medicinskt perspektiv eller styrs av politiskt valda lekmän i
2161 kommunernas socialnämnder.
2162
2163 Enligt EU:s drogobservatorium i Lissabon (ECNN) är narkotikamissbruk en av de största
2164 orsakerna till hälsoproblem och dödsfall bland ungdomar och yngre vuxna i Europa.
2165 Narkotikadödligheten i Sverige har mer än fördubblats de senaste tio åren och är näst högst i
2166 hela EU. En direkt jämförelse mellan länder är problematisk eftersom statistiken samlas in
2167 och rapporteras på olika sätt, men Sverige har en ökande trend. Samtidigt som Centerpartiet
2168 bland annat genom en restriktiv narkotikapolitik vill förhindra att människor använder
2169 narkotika och utvecklar ett narkotikaberoende vill vi ge de som har utvecklat en
2170 beroendesjukdom bästa möjliga vård. 2019 tog Centerpartiet ställning till att verka för
2171 tillsättandet av en genomgripande utredning av orsakerna till den höga narkotikadödligheten
2172 och vilka reformer som är nödvändiga för att minska den.
2173
2174 Centerpartiet har länge drivit frågan om att missbruksvården i högre grad måste präglas av
2175 medicinsk vetenskap och beprövad erfarenhet. Redan 2011 tog vi ställning för ett förändrat
2176 huvudmannaskap med ett överförande av ansvaret för missbruksbehandling till de nuvarande
2177 regionerna. 2019 fick Centerpartiet majoritet i Riksdagen för ett tillkännagivande om att
2178 regeringen bör utreda möjligheterna till en gemensam tvångslagstiftning för personer med
2179 psykisk ohälsa i kombination med beroendesjukdom. En utredning påbörjades 2020 och ska
2180 redovisas senast 30 november 2021.
2181
2182 Ett ändrat huvudmannaskap skulle underlätta samordningen med vården. Majoriteten av
2183 narkotikamissbrukarna har en bakomliggande psykisk eller somatisk sjukdom. Därför måste
2184 missbruksvården utgå från att i första hand behandla den aktuella sjukdomen och i andra hand
2185 att i största möjliga mån lindra sjukdomssymptomen. All annan sjukvård utgår från det
2186 perspektivet och missbruksvården ska inte vara något undantag. Sjukvården ska kunna
2187 använda sig av substitutionsbehandling.
2188
2189 Centerpartiets uppfattning är att Sverige fortsatt ska ha en restriktiv narkotikapolitik. Innehav,
2190 köp och försäljning av heroin, kokain, cannabis och andra droger är och ska vara olagligt.
2191 Centerpartiet har dock länge förespråkat en helhetlig utvärdering av narkotikapolitiken och
2192 missbruksvården, vilket även Folkhälsomyndigheten rekommenderar. En utvärdering måste ta
2193 avstamp i principen om skademinimering och målen om jämlik hälsa och jämlik hälso- och
2194 sjukvård. En översyn av LMV, LPT och annan relevant lagstiftning måste inkluderas i den
2195 helhetliga utvärderingen.
2196
2197 Våren 2020 fick Centerpartiet majoritet i Riksdagen för ett förslag om att regeringen bör
2198 utvärdera den befintliga narkotikalagstiftningens effekter med sikte på att utveckla en
2199 lagstiftning som möjliggör vård och skademinimering. Tyvärr har inte regeringen prioriterat
2200 detta trots att man våren 2021 tog fram ett förslag till en förnyad ANDTS-strategi, utan spår
2201 av förnyelse i narkotikapolitiken.
2202

2203 Partistyrelsen anser att de förslag som lyfts i motionen om större lagändringar, överföring av
2204 ansvar och ändrade huvudmannaskap behöver ingå i den breda utredning som Riksdagen har
2205 beslutat om. Partistyrelsen föreslår mot bakgrund av detta att avslå motionen i sin helhet.
2206

2207 Partistyrelsen anser vidare att frågan om vilka läkemedel som bör erbjudas för olika
2208 sjukdomstillstånd inte är en fråga för politiken, utan för professionen och ansvariga
2209 myndigheter. Redan idag kan patienter få narkotikaklassade läkemedel utskrivna för olika
2210 symptom. Exempelvis morfin, som är en opioid, används sedan länge inom sjukvården för att
2211 dämpa smärttillstånd. Partistyrelsen föreslår med bakgrund i detta att avslå även denna motion
2212 i sin helhet.
2213

2214 Frågan om läkare och tandläkares möjlighet att förskriva narkotikaklassade läkemedel till sig
2215 själv är inte ny. I få men ändå för många fall bidrar möjligheten till att personer verksamma
2216 som läkare inte får adekvat behandling och i värsta fall utvecklar ett missbruk. Samtidigt som
2217 läkare fortfarande bör kunna förskriva receptbelagda läkemedel till sig själv eller anhöriga,
2218 delar partistyrelsen motionärens åsikt om att undanta narkotikaklassade läkemedel från denna
2219 möjlighet. Partistyrelsen föreslår därför att bifalla motionen i denna del.
2220

Partistyrelsen föreslår partistämman bifalla följande motioner:

4.74.1 att möjligheten för läkare och tandläkare att förskriva narkotikaklassade läkemedel till sig själv ska tas bort.

2221

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.72.1

4.72.2

4.72.3

4.72.4

4.72.5

4.73.1

2222

2223

2224 [4.75](#), [4.76](#), [4.77](#): Tobaksfrågor

2225

2226 4.75.1 att utreda en höjd åldersgräns för köp av tobak.

2227

2228 4.76.1 att påverka lagstiftningen i riktningen att helt tillåta rökförbud i hyreslägenheter.

2229

2230 4.77.1 att Centerpartiet verkar för att införa exponeringsförbud för tobak.

2231

2232 4.77.2 att Centerpartiet verkar för att göra det mer straffbart att sälja tobak till minderåriga.

2233

2234 4.77.3 att Centerpartiet verkar för att ändra åldersgränsen för inköp av tobak till 20 år
2235 (eventuellt i två steg).

2236

2237

2238 **Partistyrelsens yttrande:**

2239

2240 Motionerna behandlar frågan om tobaksrökning och påverkan på folkhälsan. Den ena
2241 motionen föreslår att lagstiftningen ska möjliggöra att helt tillåta rökförbud i hyreslägenheter
2242 och den andra ett antal olika sätt att stoppa nyrekryteringen av tobaksrökare. En tredje motion
2243 föreslår att utreda en höjd åldersgräns för köp av tobak.

2244

2245 Tobaksrökning är ett stort folkhälsoproblem och Centerpartiet tog på partistämman 2015
2246 beslut om att driva frågan om ett ”Rökfritt Sverige” samt att ställa sig bakom intentionerna i
2247 Världshälsoorganisationen WHO:s tobakspreventiva strategi. I strategin ingår ett
2248 ställningstagande för ett antal viktiga tobakspreventiva åtgärder. Flera av dessa omfattas av
2249 den nya tobakslagen som gäller från 1 juli 2019. Lagen innebär bland annat att tillståndsplikt
2250 för handel med tobaksvaror ska gälla samt ett utvidgat rökförbud i olika offentliga miljöer.
2251 Beslutet om ett rökfritt Sverige innebär också att Centerpartiet ställde sig bakom tre viktiga
2252 tobakspreventiva åtgärder: Exponeringsförbud för tobak i butiker, neutrala cigarettpaket och
2253 fler rökfria miljöer utomhus.

2254

2255 Det finns idag inga hinder för en bostadsrättsförening eller en hyresvärd att införa rökförbud i
2256 nyproduktion. I äldre bestånd kan rökförbud införas i allmänna utrymmen och/eller lägenheter
2257 om var och en av hyresgästerna undertecknar ett nytt kontrakt där rökförbud ingår. Dock finns
2258 det, som den ena motionären påpekar, svagt lagstöd för rökförbud i hyreslägenheter.

2259 Motionären föreslår att Centerpartiet ska verka för att påverka lagstiftningen i riktning av att
2260 ”helt tillåta” rökförbud i hyreslägenheter. Det är viktigt att respektera människors privata sfär
2261 och partistyrelsen anser att det fortfarande ska behövas nytt kontrakt för att införa rökförbud i
2262 en hyreslägenhet. Dock anser partistyrelsen att det bör bli enklare att införa rökförbud i
2263 allmänna utrymmen i flerbostadshus, och att de förbud som redan i dag kan införas får ett
2264 bättre lagstöd.

2265

2266 Det är viktigt att säkerställa att tobaksprodukter inte säljs till minderåriga. I detta kan bland
2267 annat ingå att skärpa straffen mot dem som säljer tobak åt minderåriga och även att motverka
2268 den grova organiserade brottsligheten, som inte sällan ägnar sig åt smuggling av cigaretter.
2269 Partistyrelsen föreslår att Centerpartiet ska verka för en översyn av straffen för försäljning av
2270 tobak till minderåriga. Då det sedan tidigare finns beslut från partistämman 2015 om
2271 exponeringsförbud för tobak instämmer partistyrelsen i motionens intention i denna del.

2272

2273 Vad gäller frågan om åldersgräns finns det flera saker att överväga, men då 18 år är en
2274 åldersgräns som även gäller för många andra potentiellt skadliga produkter och tjänster,
2275 såsom exempelvis spel framstår det som olämpligt att ändra denna.

2276

Partistyrelsen föreslår partistämman att besluta:

att Centerpartiet verkar för att det blir enklare att införa rökförbud i allmänna utrymmen i flerbostadshus, och att de förbud som redan i dag kan införas får ett bättre lagstöd.

att Centerpartiet verkar för en översyn av straffen för försäljning av tobak till minderåriga.

2277

Partistyrelsen föreslår partistämman instämma i intentionerna i följande motioner:

4.77.1

4.77.2

2278

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

4.75.1

4.76.1

4.77.3

2279

2280 **Kommitté 4: Vård och omsorg, Välfärd och sociala frågor**

2281 **Vård och omsorg**

2282

2283 **[4.1: Kvinnors hälsa och förlossningsvården](#)**

2284 *Britt-Louise Berndtsson, Tingsryd, Kronoberg*

2285

2286 Alla kvinnor har drömmar om sin framtid och en önskan om ett välmående liv. Men för var tionde
2287 kvinna som lever med endometriosis innebär det att vägen dit kantas med stort lidande och svåra
2288 smärtor, särskilt i samband med mens. Att leva med ständig smärta påverkar ens relationer, studier och
2289 arbetsliv och leder ofta till hög sjukfrånvaro. I Sverige är det ca 250 000 kvinnor som lever med
2290 denna sjukdom. Det kan ta flera år innan man får rätt diagnos och relevant behandling, vilket oftast
2291 beror på låg kunskap inom vården samt att forskningen för bättre behandlingsmetoder är otillräcklig
2292 inom området. Man blir helt enkelt inte tagen på allvar!

2293 Endometriosis innebär kortfattat att det har börjat växa vävnad som liknar livmoderslemhinna utanför
2294 livmodern. Det kan till slut bli stora områden av vävnad som kallas för endometrioshärdar, ofta på
2295 äggstockarna och bukväggen. Vävnaden kan också finnas på utsidan av livmodern, på urinblåsa,
2296 tarmar eller bukhinna. Dessa härdar orsakar svåra smärtor, framför allt i samband med mens.

2297 Just nu har mer än 800 miljoner kvinnor och flickor runt om i världen menstruation, enligt siffror från
2298 International Business Times. Under veckan före mensens sjunker östrogen-nivåerna, medan nivåerna
2299 av androgener stiger. De här dagarna varje månad kan vara en riktig pest. Kvinnor beräknas ha ungefär
2300 450 menstruationer under sin livstid, allt enligt the Association of Reproductive Health Professional.

2301 Flickor i puberteten mår idag troligen allra sämst i samhället (dvs. har låg självkänsla och allvarliga
2302 psykiska besvär), vilket förvärras ytterligare veckan innan mensens. Förutom smärtor mm. ökar t.ex.
2303 talgproduktionen i huden. Följden blir aggressiva inflammationer i ansiktet och ofta på hela kroppen
2304 orsakade av denna hormonella obalans, vilket blir ”sten på börda”.

2305 Kunskapen om denna sjukdom och vetskapen om hur det är att leva med denna smärtsamma sjukdom
2306 måste öka i samhället!

2307 Jag/vi föreslår partistämman besluta

2308
2309 att - Verkar för att ytterligare uppdrag åläggs skolhälsovården och primärvården i hela landet, att
2310 fånga upp och hjälpa dessa flickor vidare så de får adekvat sjukvård med professionellt gott bemötande

2311
2312 att - Verkar för att öka storleken på nationella riktade forskningsmedel inom området

2313
2314 att - Verkar för att alla berörda yrkesgrupper får utbildning/fortbildning med både grundläggande
2315 kunskap och de senaste forskningsrönen

2316

2317

2318 **Distriktets yttrande:**

2319 Distriktsstämman anser följande

2320 Detta dolda lidande är vanligt som motionärerna beskriver och säkert finns ett ganska stort mörkertal.

2321 Det drabbar möjligheterna och begränsar framtiden för så många unga kvinnor. Endometriosis är inget

2322 man pratar om utan lidandet pågår i det fördolda – utan omgivningens förståelse för trötthet som

2323 blödningar för mig sig och smärtan många dagar varje månad. Jämställdhet för hälsa ger samhället

2324 stora förtjänster på många nivåer.

2325

2326 Distriktsstämman föreslår partistämman besluta att bifalla motionens första och tredje att-sats samt att
2327 besluta att verka för att forskningsmedel inom detta område skall vara tillräckligt

2328

2329

2330

2331 4.2: Kvinnors hälsa och förlossningsvården

2332 *Centerkvinnornas förbundsstyrelse*

2333 *Sofia Jarl, förbundsordförande*

2334 *Helena Vilhelmsson, vice förbundsordförande*

2335 *Malin Bergman, vice förbundsordförande*

2336 *Christina Bröms, förbundsstyrelseledamot*

2337 *Ebba Krumlinde, förbundsstyrelseledamot*

2338 *Elisabeth Johansson, förbundsstyrelseledamot*

2339 *Elizabeth Peltola, förbundsstyrelseledamot*

2340 *Emma Blomdahl Wahlberg, förbundsstyrelseledamot*

2341 *Golnoush Lundén Keshavarzi, förbundsstyrelseledamot*

2342 *Marie Wickberg, förbundsstyrelseledamot*

2343 *Trine Vikinge, förbundsstyrelseledamot*

2344

2345 **Motion: En tryggare förlossningsvård**

2346 Att bli förälder kan vara något av det största en människa får uppleva, men att vara gravid och föda

2347 barn är en stor påfrestning för kroppen. Länge har barnmorskor och föräldrar påtalat att

2348 förlossningsvården är osäker och ohållbar. Det handlar om stressade arbetsförhållanden, bristfällig

2349 kontinuitet i vårdkedjan, platsbrist och långa avstånd. Regeringen såg under 2017 till att

2350 förlossningsvården fick extra pengar och det är en bra början, men inte tillräckligt.

2351 På en övergripande nivå ser vi två huvudsakliga problemområden i förlossningsvården. Det första är
2352 att kvinnor knapphändigt omhändertagande av kvinnor som ska föda. Detta beror på det andra
2353 problemområdet: att det är för låg kapacitet på förlossningarna. Att det är låg kapacitet betyder inte att
2354 barnmorskorna enskilt gör ett dåligt jobb – utan att de har för stor arbetsbelastning, då fler
2355 förlossningar ska hanteras av färre barnmorskor.

2356 Centerkvinnorna vill att kvinnor ska ha rätt till en trygg och säker graviditet och förlossning. För att
2357 förlossningsvården ska kunna erbjuda en kvalitativ, trygg och stressfri vård krävs resurser. Detta
2358 kräver inte små lapplagningar, utan långsiktiga anslagshöjningar som vilar på tvärpolitiska
2359 överenskommelser och som både säkrar personalstyrkan och kvinnans behov. Centerkvinnorna vill att
2360 förlossningsvården prioriteras högre och att mer resurser läggs på denna synnerligen viktiga vård. Det
2361 handlar inte bara om jämställdhet, utan om allas rätt till en trygg, nära och säker vård – särskilt i ett
2362 utsatt läge då kvinnan kan uppleva mycket stress och oro, samtidigt som stunden kan vara något som
2363 hon vill komma ihåg.

2364 Antalet kvinnor som skadas i form av allvarliga bristningar i samband med förlossningar har ökat
2365 markant sedan 1990-talet. Sverige är ett av de OECD-länder som har högst andel så kallade
2366 sfinkterskador, det vill säga sprickor mellan slidan och ändtarmsöppningen. Denna ökning tros bland
2367 annat bero på allt fler påskyndade förlossningar – stressen på förlossningsavdelningarna runt om i
2368 landet bidrar bokstavligen till att kvinnor slits itu. Det är oacceptabelt att kvinnor ska behöva lida på
2369 grund av bristande eller felaktig eftervård vid förlossning. Att inte få adekvat eftervård leder ofta till
2370 ett utdraget lidande, som även kan påverka hälsa och livskvalitet långt efter småbarnsåren. Förutom
2371 resurser som stärker bemanningen på förlossningarna, behöver eftervården utökas och mer resurser
2372 tillföras så att förlossningsskador upptäcks tidigare och kvinnor snabbare kan få tillgång till vård och
2373 behandling. Idag görs en så kallad kontroll av mamman cirka 9–12 veckor efter förlossning. Utöver
2374 detta vill Centerkvinnorna att mammor ska erbjudas uppföljning och konsultation gällande
2375 preventivmedel även ett år efter förlossning. Förutom att skapa en tryggare arbetsmiljö för
2376 barnmorskor, vill vi även öka forskningen på hur allvarliga bristningar kan minskas.

2377 **Centerkvinnorna föreslår att stämman ska besluta att Centerpartiet verkar för:**

2378

2379 Jag/vi föreslår partistämman besluta

2380

2381 att förlossningsvården prioriteras högre och att mer resurser läggs på denna.

2382

2383 att eftervården utökas och mer resurser tillförs, så att kvinnor snabbare ska kunna få tillgång till vård
2384 och behandling av förlossningsskador.

2385

2386 att mer medel ska gå till forskning för att förbättra förlossningsvården.

2387

2388 att förebygga allvarliga bristningar i samband med förlossning.

2389

2390

2391

2392

2393

2394 4.3: Kvinnors hälsa och förlossningsvården

2395 *Unn Harsem, Uppsala*

2396 *Centerpartiets förlossningsnätverk Uppsala län*

2397 *Styrgruppen, Unn Harsem, Miriam Eriksson Schött, Johanna Engström och Anna Johansson*

2398

2399

2400 ”I nästan hela landet minskar kvinnors inflytande över sin egen förlossning stadigt. Denna utveckling
2401 vill Centerpartiet vända. Tryggheten och egenmakten ska istället öka, och förlossningsvården ska
2402 finnas närmare kvinnor genom en sammanhållen vård med fler barnmorskeledda kliniker som
2403 kompletterar de större sjukhusen.”

2404 ”Till skillnad från många andra länder bedrivs svensk förlossningsvård i princip enbart på sjukhus.
2405 Samtidigt som många kvinnor upplever sjukhusmiljön som stressande, har vården små möjligheter att
2406 erbjuda några andra möjligheter eller ta tillvara kvinnors önskemål i samband med förlossning.
2407 Förlossningsvård måste kunna erbjudas på fler nivåer än på stora sjukhuskliniker. Det är inte bara en
2408 fråga om valfrihet, utan handlar framför allt om att vården ska bli mer tillgänglig och säker.”

2409 ”I många andra jämförbara länder som Norge, Danmark, Tyskland och Nederländerna erbjuds
2410 förlossningsvård på tre nivåer: hemma, små barnmorskeledda enheter och sjukhus. Samtliga länder har
2411 en låg mödra- och spädbarnsdödlighet.”

2412 De tre citaten ovan kommer från Centerpartiets program som antogs vid partistämman 2019. Vi i
2413 Centerpartiet vill alltså se en mer tillgänglig och säker förlossning för kvinnor och barn. Men en
2414 komponent saknas i vår politik: hemförlossningen. Idag erbjuds hemförlossningar enbart i vissa
2415 regioner. Det är hög tid att kvinnor i hela Sverige får tillgång till den trygghet och frihet som kvinnor i
2416 andra europeiska länder har.

2417 Enligt WHO bör en kvinna föda där hon känner sig trygg och där nödvändig omvårdnad kan ges.
2418 Förlossningen kan enligt WHO antingen ske på sjukhus, på mindre födelsekliniker eller i hemmet.

2419 Svenska Barnmorskeförbundet anser att kvinnor som vill föda barn i hemmet med stöd av barnmorska
2420 ska erbjudas denna vårdform inom offentlig verksamhet.

2421 Att föda barn är i grunden en frisk process och vid planerad hemfödelse minskar risken för kejsarsnitt
2422 och sugklocka, både för först- och omföderskor, liksom risken för allvarlig bristning i bäckenbotten
2423 och stor blödning hos omföderskor.

2424 Jag/vi föreslår partistämman besluta

2425

2426 att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för hemförlossning

2427

2428 att att hemförlossning ska bli en naturlig del av vårdutbudet i alla landets regioner/landsting

2429

2430

2431 **Distriktets yttrande:**

2432 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:

2433 Att bifalla motionen

2434

2435 Villkoren för hemförlossning skiljer sig åt mellan regionerna, på vissa håll tar man ut en avgift och på
2436 andra håll inte. Gravida som önskar hemförlossning måste därför ta reda på vad som gäller just där
2437 man bor. Det innebär att önskemålet om hemförlossning betraktas på olika sätt av regionerna, hur den
2438 blir bestäms i slutändan av var man bor.

2439 Alla gravida som önskar hemförlossning kan inte få det, den medicinska bedömningen av både fostrets
2440 och kvinnans hälsoläge måste beaktas. Att den ska ingå i vårdutbudet är en sak, att få välja fritt utifrån
2441 enbart ett önskemål är ett annat. Synen på förlossningsvården behöver ändras, det är ju inte en
2442 sjukdom utan något helt naturligt.

2443
2444
2445

2446 4.4: Kvinnors hälsa och förlossningsvården

2447 *Svedlund Malin, Mörbylånga*

2448

2449 Flera kvinnor lever i dag med odiagnostiserade sjukdomar och besvär som påverkar deras vardag. För
2450 att förebygga att kvinnor hamnar i långa sjukskrivningsperioder och utdragna rehabiliteringar behövs
2451 mer forskning och könsbaserad data kring sjukdomar som drabbar kvinnor.

2452 Kvinnosjukdomen endometrios drabbar idag 1 av 10 kvinnor i Sverige i fertil ålder. Symtomen kan
2453 vara flera och är ofta olika för individerna. Den behandling som finns är inte individanpassad och flera
2454 av de drabbade kvinnorna får ofta testa olika behandlingar i många år för att hitta rätt. Här är
2455 forskningen och utvecklingen av anpassade mediciner särskilt viktig för att snabbt kunna hitta en
2456 behandling som passar individen.

2457 Sjukdomen är komplex och kvinnor går länge med diffusa symtom som inte sällan negligeras när de
2458 söker vård. Många av besvären är ofta smärtsamma och påverkar flera av kroppens funktioner. Ofta
2459 har många av de kvinnor som får endometrios som diagnos fått flera andra diagnoser innan. Bland
2460 annat påverkar endometrios ofta både tarmar och urinblåsa och flera av de kvinnor som har besvär får
2461 diagnoserna UVI och IBS. Detta är en del av de besvär som endometrios kan ge, varför det är viktigt
2462 även i primärvården att se individens hela sjukdomsbild och tidigt kunna fånga upp de besvär som
2463 eventuellt orsakas av en underliggande endometrios.

2464 Det tar idag i genomsnitt 7-8 år för att diagnostiseras med endometrios. Under denna tid plågas många
2465 kvinnor av månader med smärta. Ju längre sjukdomen går obehandlad, desto längre tid tar det för
2466 kvinnan att rehabiliteras och hitta tillbaka till en fungerande vardag.

2467 En kvinna som förhindras att vara yrkesverksam på grund av sin endometrios kostar samhället och den
2468 egna individen mycket pengar.

2469 Det finns inget botemedel mot endometrios. Symtomen kan enbart lindras. Det är därför viktigt att
2470 forskningen på fler och mer individanpassade mediciner ökar. För vissa kvinnor fungerar
2471 hormonbehandlingar dåligt och inte sällan kvarstår flera av de smärtsamma symtomen även under en
2472 sådan behandling. Det är därför viktigt att kompletterande behandling som smärtlindring och
2473 behandling mot psykiska besvär även hamnar i fokus.

2474 Socialstyrelsens riktlinjer efterlevs bara till fullo i 26/41 regioner. Riktlinjerna innebär ett sammansatt
2475 team som underlättar vården för patienter med endometrios. Dessa innefattar bland annat kompetens
2476 inom fysioterapi, kuratorer, uroterapi, smärtspecialister.

2477 Det är särskilt viktigt att ungdomsmottagningar och skolsköterskor får tillräcklig utbildning för att
2478 kunna fånga upp de unga kvinnor som lider av endometrios. Chansen ökar då att bespara kvinnan
2479 onödigt lidande och eventuellt ge lindrigare förlopp.

2480 Jag/vi föreslår partistämman besluta

2481

- 2482 att anslagen till forskning på kvinnosjukdomar ökar
2483
2484 att den forskningen anpassas och sker på det kön som sjukdomarna uppkommer hos
2485
2486 att utvecklingen av mediciner till komplexa sjukdomar påskyndas och omfattas av
2487 högkostnadsskyddet
2488
2489 att vårdpersonal inom primärvård, skola och ungdomsmottagningar får ökad kompetens att upptäcka
2490 symtom på endometriosis hos kvinnor
2491
2492 att alla regioner har tillgång till ett endometriosteambeslut för att underlätta vård och behandling av
2493 komplexa symtom
2494
2495
2496 **Distriktets yttrande:**
2497 Motionären vill i sin motion se en ökad forskning till kvinnosjukdomar och föreslår
2498 Jag/vi föreslår partistämman besluta
2499 att anslagen till forskning på kvinnosjukdomar ökar.
2500 att den forskningen anpassas och sker på det kön som sjukdomarna uppkommer hos.
2501 att utvecklingen av mediciner till komplexa sjukdomar påskyndas och omfattas av
2502 högkostnadsskyddet.
2503 att vårdpersonal inom primärvård, skola och ungdomsmottagningar får ökad kompetens att upptäcka
2504 symtom på endometriosis hos kvinnor.
2505 att alla regioner har tillgång till ett endometriosteambeslut för att underlätta vård och behandling av
2506 komplexa symtom
2507 På Partistämman 2019 bifölls en motion med följande att-satser.
2508 Att Centerpartiet verkar för ökade anslag till forskning om kvinnors hälsa.
2509 Att Socialstyrelsen får i uppdrag att sammanställa kunskap och forskning som rör kvinnors hälsa, samt
2510 att det i uppdraget ingår att säkerställa spridning och implementering av kunskapssammanställningen
2511 över hela landet. Vi är medvetna om att det fortfarande finns mycket kvar att göra innan vi får se
2512 resultat av stämmobeslutet 2019, men arbetet pågår.
2513
2514 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:
2515
2516 Att instämman i motionens intentioner.
2517 (Distriktsstämman beslutade i enlighet med distriktsstyrelsens förslag)
2518
2519

2520 4.5: Kvinnors hälsa och förlossningsvården

2521 *SVEDLUND Malin, Mörbylånga*
2522

- 2523 Många kvinnor upplever idag en rädsla över att föda barn. Det kan handla om en rädsla för att behöva
2524 föda på väg till förlossningen på grund av långa avstånd, eller att inte få den vård och hjälp som
2525 behövs efteråt på grund av bristande resurser såsom platsbrist eller låg bemanning.
- 2526 Till följd av försämrad tillgänglighet och bemanning har bestående skador efter en förlossning ökat
2527 sedan 1990-talet.
- 2528 I allt för många forum kan man läsa historier från kvinnor som upplevt en traumatisk förlossning och
2529 fått bestående men som påverkar livet och vardagen i flera år efteråt. Ämnet är, fortfarande, år 2021
2530 känsligt att prata om och många kvinnor lever tyvärr i tystnad. En känsla av att vara en dålig förälder
2531 eller bara "svag" för att det är så när man har fått barn, får många kvinnor att inte våga ta steget att
2532 söka vård för sina besvär. Kvinnor som söker vård för förlossningsskador möter sedan en svårighet att

- 2533 få hjälp på grund av den bristande tillgängligheten och kompetensen som behövs för att kunna
2534 behandla dessa skador.
- 2535 Alla kvinnor upplever sin förlossning olika och det är viktigt att varje individ får möjlighet att dela sin
2536 upplevelse och kunna diskutera sin känsla, oro och eventuell smärta. Många kvinnor går länge med
2537 besvär som de tror är vanliga eftersom normerna kring en förlossning och föräldraskap ofta förskönas
2538 av att det mesta anses vara normalt och att man ska räkna med en del besvär. Inte sällan leder detta till
2539 en förlängd återgång till det normala livet och rehabilitering, då man sent söker hjälp för problem som
2540 inte försvunnit.
- 2541 Det är av största vikt att kvinnans egen upplevelse blir tagen på allvar och att eftervården av
2542 förlossningar får mer evidens genom forskning för att upptäcka postnatala besvär. Många upplever
2543 stora förändringar i kroppen och därmed även i vardagslivet efter en förlossning. De som ber om hjälp
2544 får sällan det bemötande som kan väntas, då kunskapen hos personalen inte är tillräcklig för att kunna
2545 ge rätt vård och stöd för varje enskilt fall.
- 2546 Personal måste få relevant utbildning och mer utrymme för att kunna förebygga och upptäcka
2547 postnatala problem som förlossningsdepressioner och fysiska skador av bäckenbotten. En ökad
2548 kompetens inom den yrkesgrupp som arbetar med graviditet, förlossning och uppföljning kan
2549 förebygga en annars lång rehabilitering för den utsatte och det gynnar såväl nyblivna föräldrar som det
2550 nyfödda barnet.
- 2551 Vi måste ta kvinnors åkommor på allvar. En bättre förlossningsvård och eftervård måste prioriteras för
2552 att kvinnor inte ska riskera att hamna i långa sjukskrivningar och utdragen rehabilitering där både
2553 kvinnan själv och samhället påverkas negativt.
- 2554 På flera håll i landet är det alldeles för långa väntetider och långa avstånd för att kunna få en
2555 professionell bedömning av en misstänkt förlossningsskada. Denna tillgänglighet måste förbättras och
2556 vara jämställd oberoende var i landet kvinnan bor.
- 2557 Regionerna måste få ökade resurser att specialisera sig på förlossningsskador och
2558 bäckenbottenproblematik. Resurser måste även läggas på att kompetensen kan samlas inom relevant
2559 avstånd för den drabbade att kunna söka och få vård.
- 2560 Jag/vi föreslår partistämman besluta
2561 att • tillgängligheten för vård kring förlossning och eftervård förbättras
2562 att tillgängligheten för specialistvård vid postnatala problem ökar och att alla regioner ska eftersträva
2563 samma mål
2564 att anslagen till utbildning och tillgängligheten för specialisering inom förlossningsskador och
2565 bäckenbottenproblematik ökar i hela landet.
2566
2567 att personal inom förlossning får mer resurser för att kunna utföra trygga och säkra förlossningar i hela
2568 landet
2569
2570
2571
2572
2573
2574 **Distriktets yttrande:**
2575 Motionären skriver i sin motion att förlossningsvården skall vara trygg och jämställd oberoende på var
2576 i landet man bor.
2577 En del av Januariavtalet reglerar hälso- och sjukvården, bl.a. står det i överenskommelsen att ”Svensk
2578 hälso- och sjukvård ska vara likvärdig och tillhandahållas på lika villkor för hela befolkningen. Det

2579 finns därför behov att skapa en närmare, mer jämlik, jämställd och tillgänglig vård i hela landet som
2580 bättre motsvarar olika människors och grupper behov”

2581 I punkt 73 i överenskommelsen står det uttryckligen att förlossningsvården ska stärkas under
2582 mandatperioden.

2583 2015 – 2020 har regeringen tillfört 6,1 miljarder för att stärka förlossningsvården och andra initiativ
2584 för att stärka vården av kvinnor och kvinnors hälsa.

2585

2586 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:

2587

2588 Att instämma i motionens intentioner.

2589 (Distriktsstämman beslutade i enlighet med distriktsstyrelsens förslag)

2590

2591

2592 4.6: Kvinnors hälsa och förlossningsvården

2593 *Unn Harsem, Uppsala, Uppsala*

2594 *Centerpartiets förlossningsnätverk Uppsala län*

2595 *Styrgruppen, Unn Harsem, Miriam Eriksson Schött, Johanna Engström och Anna Johansson*

2596

2597

2598 I nästan hela landet ökar kvinnors oro och otrygghet kring sin graviditet och förlossning. Sedan i
2599 höstas finns i Göteborg en akutmottagning som tar emot gravida och nyförlösta upp till 12 veckor efter
2600 förlossning för specialiserad akutsjukvård. Kvinnor kan under sin graviditet söka akut vård vid
2601 exempelvis större blödningar, misstänkt vattenavgång, akut svår huvudvärk och minskade
2602 fosterrörelser. Nyförlösta kvinnor kan söka om de exempelvis upplever kraftiga blödningar efter
2603 förlossningen eller misstänkt infektion i livmodern.

2604 Centerpartiet verkar för fler vårdnivåer inom förlossningsvården. I en sådan vårdkedja kan
2605 specialiserad akutsjukvård för gravida och nyförlösta vara en viktig beståndsdel, och kvaliteten på den
2606 vården kan öka när friska och normala förlossningar omhändertas utanför sjukhus.

2607 Alla kvinnor oavsett var i landet de bor bör ha rätt till en likvärdig och trygg vård i samband med
2608 graviditet och förlossning.

2609 Jag/vi föreslår partistämman besluta

2610

2611 att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för akutsjukvård för gravida och
2612 nyförlösta.

2613

2614 att särskilda mottagningar för akutsjukvård för gravida och nyförlösta ska bli en naturlig del av
2615 vårdutbudet i alla landets regioner/landsting.

2616

2617

2618 **Distriktets yttrande:**

2619 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:

2620 Bifall till första att-satsen

2621 Avslag på andra att-satsen

2622

2623 Motionärens förslag är i linje med Centerpartiets politik. Alla föräldrar ska kunna känna sig trygga
2624 och säkra hela vägen före, under och efter graviditet. Oavsett var man bor. Centerpartiet vill därför ge
2625 Socialstyrelsen i uppdrag att utarbeta nationella riktlinjer för att skapa förutsättningar för en mer
2626 jämlik förlossningsvård. Vidare vill Centerpartiet se fler barnmorskor och har en politik för det.

2627 Runt om i regionerna, liksom i region Uppsala, pågår ett stort omställningsarbete för att organisera om
2628 vården så den kommer närmare människorna och vara effektiv och av hög kvalitet. Den behöver
2629 kunna möta den demografiska utvecklingen och invånarnas behov på ett bättre sätt, det krävs en
2630 omställning av hela vårdkedjan. Vilket också omfattar mödravården. På så sätt ska den nära vården
2631 kunna möta medborgarnas vårdbehov i all den hälso- och sjukvård som inte behöver sjukhusens
2632 resurser, möjligheterna för mammor att få hjälp i öppenvården behöver öka. Det gagnar även de som
2633 har långt till närmaste sjukhus.
2634 I andra att-satsen föreslås särskilda mottagningar för akutsjukvård för gravida och nyförlösta ska bli en
2635 naturlig del av vårdutbudet i alla landets regioner/landsting. Som framgår av brödtexten kan särskilda
2636 akutmottagningar vara en beståndsdel i en sammanhållen vårdkedja. Att redan nu slå fast att det ska
2637 finnas i alla regioner är att föregå de nationella riktlinjerna enligt första att-satsen.
2638

2639
2640 Johanna Engström reserverar sig till förmån att bifalla motionen i sin helhet
2641

2642

2643 4.7: Kvinnors hälsa och förlossningsvården

2644 *Johan Tunberg, Håbo, Uppsala*
2645

2646 Dagens sätt att se på abort är korrekt. Kvinnan ord ska väga tungt. Men det har även baksidor. En
2647 graviditet är inte alla andra lik, orsakerna till att det inte blir som kvinnan tänkt kan vara många. Idag
2648 väger kvinnans vilja att göra abort för tungt för stunden, sjukvården tar för stor hänsyn till vad den ev
2649 blivande mamman säger just då. Det kan vara så väl fysiska som psykiska orsaker som gör att kvinnan
2650 är i så dåligt skick att hon enbart tänker på att överleva och vill få bort fostret/barnet som hon annars
2651 längtat efter. För att ta ett exempel från ett par som verkligen vill ha ett till barn. När modern äntligen
2652 blir gravid börjar ett helvete av dagliga kräkningar kanske 15 gånger om dagen månader i sträck som
2653 bara temporärt blir lite bättre trots besök hos läkare. Det slutar med en blivande mor som bara tänker
2654 på att överleva, en blivande far som försökt stötta men mer och mer blir ett mentalt vrak. Tills slut blir
2655 det abort när hon är i så dåligt skick att hon knappt kan gå. Något år senare upprepas saken för barn
2656 önskas. Denna gång har dock den blivande fadern lärt sig läxan och kan inte lita på sjukvården i
2657 frågan. Han nära nog måste tvinga vården att de först måste få hans käraste i så gott skick att hon kan
2658 ta ett beslut när hon mår bättre efter några dagar med dropp. Hon får upp tron på att hon kan överleva
2659 graviditeten med sjukvårdens hjälp och stötting. Det gick vägen denna andra gång. Detta är inte unikt,
2660 orsakerna varierar men detta är en glömd sida av svensk aborträtt som det sällan pratas om.

2661 Jag/vi föreslår partistämman besluta
2662

2663 att svensk sjukvården åläggs ett större ansvar att säkerställa att den havande kvinnan verkligen är i
2664 sådant fysiskt/psykiskt skick att det går att lita på vad hon själv säger. Annars ska hon först få vård.
2665

2666

2667 **Distriktets yttrande:**

2668 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:
2669

2669 Att avslå motionen
2670

2671 Alla har rätt att bestämma över sin egen kropp. Kvinnors möjlighet till fria och säkra aborter är en
2672 fråga om mänskliga rättigheter. Centerpartiet står bakom den svenska abortlagstiftningen som säger att
2673 kvinnor har rätt att göra abort till och med den artonde graviditetsveckan. Det är viktigt att kvinnan
2674 som gör abort ska alltid erbjudas stödsamtal.
2675

2676

2677

2678

2679 [4.8: Kvinnors hälsa och förlossningsvården](#)

2680 *Ulrika Sandström, Öckerö, Västra Götaland Västra*

2681 *Centerkvinnorna Västra Götaland Västra.*

2682

2683 Motion om forskning av sjukdomar som drabbar personer med livmoder

2684

2685 Idag finns det ett flertal sjukdomar som drabbar personer med livmoder, bland annat endometrios,
2686 pms/PMDS (premenstruellt dyforiskt syndrom) och lipödem.

2687

2688 Dessa sjukdomstillstånd är ofta mycket jobbiga och funktionsnedsättande. Mycket av det beror på att
2689 det inte finns någon riktad vård mot dom, i fallet med PMDS ges hormoner eller SSRI för att dämpa
2690 symtomen men ingen medicin finns för att bota syndromet.

2691

2692 Forskningen behöver mer pengar, vi behöver rikta pengarna mot de institutioner som faktiskt bedriver
2693 forskning på dessa områden.

2694 Jag/vi föreslår partistämman besluta

2695

2696 att Centerpartiet arbetar aktivt för att forskningen av kvinnosjukdomar prioriteras när pengarna delas
2697 ut.

2698

2699 att Centerpartiet aktivt lyfter upp initiativ där forskning av kvinnosjukdomar prioriteras.

2700

2701

2702 **Distriktets yttrande:**

2703 Distriktsstämman beslutade att bifalla motionen.

2704

2705 När det gäller frågan om kvinnors hälsa, så är det viktiga perspektiv att lyfta i forskningen. Det kan
2706 finnas skäl att göras särskilda satsningar på det, liksom psykisk hälsa eller äldreforskning som nu görs.

2707 Därtill finns numer genusaspekter med i ansökningsförfarandet bland statliga finansiärer.

2708 Distriktsstyrelsen ser att det finns mer att göra på området och vill bifalla motionen.

2709

2710

2711 [4.9: Kvinnors hälsa och förlossningsvården](#)

2712 *Hanna Wagenius, Östersund, Jämtland*

2713

2714 Under den tid när den moderna medicinen utvecklats har miljontals liv kunnat räddas, förbättrats och
2715 möjliggjorts. Forskningen på det medicinska området är ovärderlig och viktig - och långt ifrån färdig.
2716 En bekymmersam sak med den är dock att den tagit din utgångspunkt i manskroppen.

2717 Kvinnokroppar och manskroppar har olika biologiska egenskaper som påverkar hur mediciner

2718 fungerar. På grund av menstruationscykelns hormonella påverkan på kroppen är det mer komplicerat

2719 att forska kring medicinens påverkan på kvinnors kroppar. Det har lett till verkliga absurditeter, som att

2720 man på 60-talet genomförde en studie kring hjärtsjukdom efter klimakteriet på endast män - men

2721 framförallt har det lett till att vi rent medicinskt vet väsentligt mycket mindre om kvinnokroppen än

2722 om manskroppen. Vi vet också väsentligt mindre om hur de mediciner påverkar kvinnor och vi vet
2723 mindre om kvinnospecifika sjukdomar. Som ett resultat av detta ser vi också att kvinnor får billigare
2724 läkemedel, fler år till diagnos för exempelvis rubbningar i hjärtrytmn och operation för gråstarr, vi får
2725 inte tillgång till ny dialysteknik i samma utsträckning som män, vi får mindre hemtjänst vid alzheimer,
2726 medicineras mindre inom hjärt-kärlsjukvården och då har vi inte ens kommit till problemen inom den
2727 kvinnospecifika vården.

2728 Kvinnor blir helt enkelt strukturellt nedprioriterade inom vården. I kombination med att vår
2729 förlossningsvård inte alls förebyggts, diagnostiserat och följt upp förlossningsskador i den utsträckning
2730 som ankommer en modern välfärdsstat, blir såklart upplevelsen bland fler kvinnor att man inte blir
2731 tagen på allvar. Allt för många vänder sig därför till s.k. alternativmedicin, där man är betydligt bättre
2732 på att ta patienters berättelse på allvar, men i bästa fall erbjuder verkningslösa preparat. I värsta fall
2733 innebär det att man undandrar sig behandlingar som bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet och
2734 därför riskerar livet.

2735 Vi har i mer än hundra år underforskat på kvinnokroppen. Om vi ska nå ett jämställt samhälle, måste
2736 forskningen komma ikapp. Det är därför viktigt att extra resurser satsas för forskning på specifikt
2737 kvinnors kroppar och hur de fantastiska mediciner vi har interagerar med den och kan behöva justeras
2738 utifrån detta.

2739 Jag/vi föreslår partistämman besluta

2740
2741 att Centerpartiet verkar för att det anslås särskilda medel för medicinsk forskning kring kvinnors
2742 kroppar

2743
2744 att Centerpartiet verkar för att studier som inte berör könsspecifika fenomen ska inkludera även
2745 kvinnor

2746
2747

2748 **Distriktets yttrande:**

2749 Distriktsstämman bifaller motionen

2750

2751

2752

2753 [4.10: Psykisk hälsa](#)

2754 *Anders Monemar, Linköping, Östergötland*

2755

2756 Populariteten hos enskilda sociala medier varierar med tiden. Vissa är slutna och ger inte offentlig
2757 insyn. Gemensamt för alla är att de är många unga människors trygghet och livlina.

2758 Förvånansvärt många är öppna för vem som helst att läsa. Det finns platser på nätet där unga är mer
2759 utsatta för t ex inviter från pedofiler, än andra. På andra är det vanligt att unga öppnar sig kring
2760 självmordstankar, övergrepp och utsatthet. Gemensamt för alla är avsaknaden av vuxet stöd.

2761

2762 Vi vet att unga har lättast att prata om känsliga ämnen om det sker anonymt samt i skrift, i ett
2763 sammanhang där de känner sig trygga. Antalet forum där detta sker är begränsat. Genom tekniskt
2764 stöd från inblandade företag skulle dessa unga effektivt kunna få stöttning. Genom att intervensera
2765 tidigt kan svårare ohälsa förhindras och liv räddas.

2766

2767 Eftersom tjänsterna är internationella krävs det nationella initiativ för att få genomslag i samarbeten.

2768 Jag/vi föreslår partistämman besluta
2769
2770 att utreda möjligheterna att nationellt samarbeta med sociala medier för att motverka suicid samt
2771 stöd för slussning in i vården för utsatta unga.
2772

2773
2774 **Distriktets yttrande:**

2775 Omkring 1 400 personer begår självmord i Sverige varje år. Bland unga mellan 15 och 24 år är
2776 självmord den vanligaste dödsorsaken. Centerpartiet tycker att vården ska bli bättre på att upptäcka
2777 självmordsrisker och förebygga självmord. Det behövs bland annat bättre metoder för att se vilka som
2778 ligger i riskzonen och fler förebyggande insatser. Inom ramen för Januariavtalet har beslut fattats om
2779 att tillföra ytterligare resurser till kunskapsspridning och till organisationer som arbetar med
2780 suicidprevention.

2781 I Florida har man med stor framgång arbetat aktivt med självmordsprevention och att förebygga
2782 psykisk ohälsa. Där har kuratorer en nyckelroll och undervisar i ämnet livskunskap, där barn och
2783 ungdomar får verktyg för att hantera motgångar i livet. Distriktsstyrelsen är positiv till att motsvarande
2784 undervisning kan införas i Sverige inom ramen för ämnet idrott och hälsa. Att i den typen av
2785 undervisning även inkludera ämnet hantering av sociala medier och det som sprids via dem vore
2786 värdefullt. Nova-huset i Linköping erbjuder föreläsningar i ämnet och samarbetar redan med en del
2787 skolor på ett liknande sätt.

2788 Distriktsstämman föreslår partistämman instämma i motionens intentioner.
2789

2790
2791

2792 [4.11: Psykisk hälsa](#)

2793 *Linus Karlén, Smedjebacken, Dalarna*
2794

2795 Enligt statistik från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) uppfyllde endast ett fåtal regioner år
2796 2020 vårdgarantin inom barn- och ungdomspsykiatri. Situationen ser även väldigt olika ut beroende
2797 på vart i landet en befinner sig. Medan mer än 90% av sökande får en första bedömning i tid i regioner
2798 såsom Gotland, Gävleborg och Stockholm så får endast drygt 20% hjälp i tid i regioner såsom
2799 Sörmland och Västerbotten.

2800 De allra flesta regionerna är långt ifrån att uppnå SKR:s mål om att alla vårdsökande inom barn- och
2801 ungdomspsykiatri ska få en första bedömning inom 30 dagar och att de som är i behov av det ska få
2802 påbörja en fördjupad utredning eller behandling inom 60 dagar. Detta bör ses oerhört alarmerande på. I
2803 en tid av ökande psykisk ohälsa i samhället, och bland unga i synnerhet är det otroligt viktigt att
2804 psykiatrisk hjälp finns tillgänglig när det behövs. Det är med anledning av detta som nytänkande och
2805 nya lösningar behövs för en bättre och mer tillgänglig barn- och ungdomspsykiatri.

2806 I syfte att förbättra verksamheten, korta köerna och öka valfriheten bör möjligheten att införa valfrihet
2807 inom barn- och ungdomspsykiatri enligt Lagen om Valfrihetssystem (LOV) utredas och införas i
2808 samtliga regioner. Detta skulle då innebära att vårdsökande får möjlighet att välja mellan regionens
2809 egen verksamhet och andra vårdaktörer samt att vi får en större mångfald av vårdutförare som kan
2810 konkurrera om kvalitet.

2811 Införandet av (LOV) inom vården som Centerpartiet och den tidigare Alliansregeringen genomförde
2812 har lett till ökad valfrihet för patienter och vårdsökare, att antalet vårdgivare blivit fler samt att köerna
2813 blivit kortare. Att ha möjlighet att välja vilken vårdutförare som passar en bäst anser vi i Centerpartiet
2814 vara en självklarhet. Därför är det en viktig reform att även erbjuda denna valfrihet inom barn- och
2815 ungdomspsykiatri.

2816 Jag/vi föreslår partistämman besluta
2817
2818 att Centerpartiet verkar för att valfrihet enligt Lagen om Valfrihetssystem (LOV) införs inom barn-
2819 och ungdomspsykiatri i samtliga regioner

2820
2821
2822 **Distriktets yttrande:**

2823
2824 Valfrihet är en viktig fråga inom Centerpartiet. Valfrihet inom BUP kan möjliggöra att fler barn och
2825 unga får den snabba kontakt som behövs vid exempelvis psykisk ohälsa.

2826
2827 Centerpartiet Dalarnas distriktsstämma beslöt

2828
2829 att bifalla motionen

2830
2831
2832
2833

2834 [4.12: Psykisk hälsa](#)

2835 *Tom Silverklo, Östersund, Jämtland*

2836

2837 Om barn får en fysisk åkomma, bryter en arm eller ett ben så får de omedelbar hjälp. Likaså om barnet
2838 drabbas av t.ex. cancer så är vården snabb. Det här är självklart och så ska det vara, men om ett barn
2839 får ett skadat inre, oavsett om skadan är stor eller liten, kan det ta år innan hjälp finns på plats. Den här
2840 problematiken finns tyvärr i hela landet.

2841 Detta är givetvis oacceptabelt och här behövs krafttag. Barns psykiska mående behöver prioriteras
2842 upp, inte bara i ord, men också i handling. Här behöver både kommuner och regioner utökade
2843 öronmärkta pengar för att kapa de långa köerna. Vi behöver också en attitydförändring, där psykisk
2844 ohälsa i stort och synnerligen bland barn, tas på större allvar.

2845 Jag/vi föreslår partistämman besluta

2846
2847 att Centerpartiet verkar för att prioritera barn och ungdomars psykiska hälsa som en av våra viktigaste
2848 vårdfrågor i riksdagen och verkar för att en separat kömiljard riktad mot barn- och ungdomspsykiatri
2849 inrättas.

2850
2851
2852 **Distriktets yttrande:**

2853 Distriktsstyrelsen instämmer med motionären att ungdomars psykiska hälsa är en av Centerpartiets
2854 viktigaste vårdfrågor i riksdagen.

2855 Förutom att kötiderna fortsatt ökar så mår de barn och ungdomar som söker hjälp allt sämre. Den som
2856 söker hjälp för psykisk ohälsa behöver mötas med trygghet, förståelse och kompetens utan onödigt
2857 dröjsmål.

2858 Centerpartiet har sedan tidigare tagit ställning och är drivande i frågan om att stärka BUP i syfte att
2859 korta köerna och förbättra tillgängligheten, vilket nu sker genom Januariavtalet.

2860 Genom att ytterligare verka för en separat kömiljard i riktad stöd förstärks Centerpartiets allvarliga syn
2861 på frågan i att korta köerna inom barnpsykiatri.

2862
2863
2864 distriktsstämman bifaller motionen och skickar den vidare med yttrande till partistämman.

2865
2866

2867

2868 4.13: Folkhälsofrågor

2869 *Agneta Åkerberg, Falkenberg, Halland*

2870 *Christian Lidén, Halmstad*

2871

2872 Kan vi genom uppmuntran, egenvård och tidiga insatser förhindra att människor insjuknar är det den
2873 största vinsten för individen och verksamheten. Att ställa frågor, föra ett hälsosamtal, i samband med
2874 andra besök i vården är till nytta för både vården och individen.

2875 För patienter med utmattnings- och ohälsoproblem kan Grön rehab sättas in i ett tidigare skede än vad
2876 som görs i dag. Ett hälsoteam bestående av tex läkare, psykolog, sjuksköterska och hälsocoach skulle
2877 kunna bli ett pilotprojekt för att hitta människor i riskzonen för utbrändhet.

2878 Äldre är likt unga, en grupp som ofta hamnar mellan vårdens och omsorgens stolar. I äldres fall
2879 handlar det om att hälso- och sjukvårdslagstiftningen och socialtjänstlagen båda berör och reglerar var,
2880 när och hur äldre får vård. Den praktiska organiseringen av vården drabbar äldre. Att äldre ofta tvingas
2881 åka akut till sjukhus visar hur mycket bättre vården kan bli på att förebygga åkommor innan de blir
2882 akuta.

2883 Jag/vi föreslår partistämman besluta

2884

2885 att Centerpartiet arbetar för att erbjuda möjligheten till hälsosamtal i kvinnohälsovården, förslagsvis i
2886 samband med cellprovtagning.

2887

2888 att Centerpartiet verkar för att starta ett pilotprojekt med utgångspunkt i ”Grön rehab” och med stöd av
2889 hälsoteam, som ska stötta personer i riskzonen för eller med nydiagnostiserad psykisk ohälsa.

2890

2891 att ett ”äldrehälsovårdsprogram” ska erbjudas alla medborgare efter avslutat arbetsliv. Det ska baseras
2892 på vetenskap och vara inriktat på att dels fånga upp äldre med psykisk ohälsa, dels erbjuda
2893 förebyggande rådgivning kring kost, motion, fallskadeprevention, med mera.

2894

2895

2896 **Distriktets yttrande:**

2897 Distriktsstyrelsens yttrande

2898

2899 Hälsosamtal och förbyggande vård

2900 Det finns mycket personligt lidande att undanröja för individen och pengar att spara för samhället om
2901 vården allt mer jobbar förebyggande genom uppföljande hälsosamtal. Genom Artificiell intelligens
2902 (AI) och att arbeta med informationsdriven vård, kopplat till ökad kunskap om kopplingar mellan
2903 livsstil och sjukdomar så kommer vården ha ökad kunskap om individers kommande hälsoutveckling.
2904 Därav kommer förebyggande hälsosamtal att bli allt viktigare. När det gäller att vård av enskilda även
2905 allvarliga sjukdomar så kommer den enskilde individen att vara den som är den störste vårdgivaren.
2906 Detta genom att mediciner, teknik och övriga stöd utvecklas.

2907

2908 Att som motionärerna föreslår erbjuda återkommande hälsosamtal är viktigt för individen.

2909 Kompletterat med uppföljning genom appar och närmre kontakt med hälso- och sjukvården så kan en
2910 persons hälsoutveckling även följas. Detta fungerar idag inom bl.a. psykiatri men kommer succesivt
2911 inom fler medicinska område.

2912

2913 Distriktsstyrelsen anser att det är bra att som motionärerna erbjuda hälsosamtal i samband med olika
2914 hälsokontroller.

2915

2916 Motionärerna föreslår ett "aldrehälsovårdsprogram" som ska erbjudas alla medborgare efter avslutat
2917 arbetsliv.

2918

2919 Motionens förslag om hälsoteam som stöttar Grön Rehab-verksamhet finns redan idag inom vissa
2920 regioner. Distriktsstyrelsen anser att det är viktigt att Grön Rehab och även rehabilitering med andra
2921 inriktningar finns som ett erbjudande tidigt när en person drabbats av psykisk ohälsa.

2922

2923 DISTRIKTSSTYRELSEN FÖRESLÅR STÄMMAN BESLUTA

2924

2925 att bifalla första att-satsen

2926

2927 att i övrigt instämma i motionens intentioner

2928

2929 Distriktsstämmans beslut

2930

2931 BESLUTAS

2932 att bifalla första att-satsen

2933

2933 att i övrigt instämma i motionens intentioner

2934

2935

2936

2937 [4.14: Folkhälsfrågor](#)

2938 *Anna Roos, Hylte, Halland*

2939 *Mari-Louise Wernersson, Falkenberg*

2940

2941 Barn med fetma vittnar i många fall om en tydlig påverkan på livskvalitén. Fetma är en kroniskt och
2942 komplex sjukdom med stor risk för allvarliga följsjukdomar, till exempel typ 2-diabetes, högt
2943 blodtryck, hjärt- och kärlsjukdomar, leverförfettning, infertilitet och olika former av cancer. Det
2944 viktstigma som finns i samhället medför också att barnen många gånger lever i ofrivillig ensamhet och
2945 utsätts för mobbning vilket leder till en högre risk att inte fullfölja sin skolgång. Studier har visat att
2946 denna grupp barn- och ungdomar når sämre skolresultat, har högre frånvaro och är överrepresenterade
2947 som "hemmasittare". Många mår väldigt dåligt psykiskt.

2948 I Sverige har cirka 4 procent av barn och ungdomar fetma. Samtidigt visar tio års lyckosamt arbete
2949 med Friskvårdsgruppen i Kungsbacka att det går att vända trenden. Friskvårdsgruppen handlar om att
2950 röra på sig på ett roligt sätt och samtidigt få nya vänner. Exempel på aktiviteter som ingår är simning,
2951 ridning, gymträning, matlagning samt lägerverksamhet. De aktörer som samarbetar kring barnen är
2952 barnläkare, dietister, hälsopedagoger, ungdomskonsulenter, skolsköterskor, skolkuratorer,
2953 idrottslärare, familjestödsteam, idrottsföreningar och företag. Samverkan sker på bred front med barnet
2954 i fokus. Stor vikt läggs vid att barnen ska klara skolan och få en högre självuppskattad livskvalitet.
2955 Som grupp har de som deltagit i friskvårdsgrupperna, trots stora svårigheter, slutfört sin skolgång i
2956 samma utsträckning som övriga jämnåriga.

2957 Vi vill poängtera att tidiga insatser är viktigt. Ju tidigare man börjar desto större är chansen att lyckas.
2958 Samma koncept och upplägg har visat sig vara välfungerande för barn med psykisk ohälsa och andra
2959 funktionsnedsättningar. Det handlar om att bryta utanförskap och främja känsla av sammanhang.

2960 Jag/vi föreslår partistämman besluta

2961

2962 att sprida modell för barn med fetma, funktionsvariation och psykisk ohälsa, inspirerad av den modell
2963 som finns i Kungsbacka och Region Halland i hela landet

2964

2965

- 2966 **Distriktets yttrande:**
2967 Distriktsstyrelsens yttrande
2968
2969 Att insatser som möter barn och unga där de är i sin livssituation genom att stärka självförtroende,
2970 självkänsla samt att ge stöd i nya utmaningar ger effekter på många viktiga områden och ökar
2971 livskvaliteten vittnar tydligt utkomsten av friskvårdsgruppernas tioåriga arbete om. Det vore därför ett
2972 misstag att inte sprida kunskapen från modellen och främja implementering i hela landet.
2973
2974 **DISTRIKTSSTYRELSEN FÖRESLÅR STÄMMAN BESLUTA**
2975
2976 att bifalla motionen
2977
2978 Distriktsstämmans beslut
2979
2980 **BESLUTAS**
2981 att bifalla motionen
2982
2983
2984 **[4.15: Folkhälsofrågor](#)**
2985 *Annette Linander, Eslöv, Skåne*
2986

2987 Vem stöttar ungdomar. 13 - 18 år vid vårdkontakt? Borde vara vårdnadshavaren men det är minsann
2988 inte lätt.

2989 Som vårdnadshavare till en tonåring tvingas jag leva med att jag, sedan hon fyllde 13 år, inte längre
2990 automatiskt kan sköta dotterns kontakter med sjukvården. Det går att lösa genom att hon ger fullmakt
2991 eller vi gör det tillsammans när hon loggat in med Bank-ID (som inte alla ungdomar har). Att hon
2992 skulle göra det själv finns tyvärr inte på kartan, orsakerna till det är väl dokumenterade i journalen som
2993 ingen av oss längre får se.

2994 Ungdomar får nämligen inte läsa sin egen journal förrän de fyllt 16 år.

2995 Läkemedel då?? Under pandemin har apotekens webhandel ökat av naturliga skäl och även i vår familj
2996 har den möjligheten nyttjats för att undvika fysiska besök. Ja till vuxnas läkemedel för tonåringens
2997 recept har vi inte någon koll på. Vårdnadshavare får inte tillgång till läkemedelslistan och kan således
2998 inte beställa via nätet till ungdomar över 13 år.

2999 Tonåringen själv får inte tillgång till listan förrän hen fyllt 18 år.

3000 Enda sättet om man inte vet hur många uttag som finns kvar på ett recept är att ungdomen begär
3001 receptförnyelse vilket tar onödig tid av förskrivande vårdpersonal eller gör ett fysiskt besök på ett
3002 apotek.

3003 Att vårdnadshavare inte ska ha tillgång till hela journalen av olika skäl, eller för den delen hela
3004 läkemedelslistan, är förståeligt. Men det måste gå att lösa utan att försvåra vardagen för familjer med
3005 ungdomar som har t ex pollenallergi eller annan mer eller mindre kronisk sjukdom. Och i dessa tider
3006 när vi undviker fysiska möten kan vi inte ha ett system som förutsätter besök fysiskt på ett apotek när
3007 vi har utmärkta möjligheter att göra våra läkemedelsinköp on-line.

3008 Jag/vi föreslår partistämman besluta
3009

3010 att ungdomar mellan 13 - 18 år får tillgång till läkemedelslistan och kan dela den via fullmakt till
3011 vårdnadshavare
3012
3013 att ungdomar 13 - 16 år får tillgång till sin journal
3014
3015 att de delar av journal och läkemedelslista ungdomen inte vill inkludera i fullmakt till vårdnadshavare
3016 kan undantas
3017
3018
3019 **Distriktets yttrande:**
3020 Sedan 2017 har alla invånare från 16 år tillgång till all information om sig själv som
3021 dokumenteras i landstingsfinansierad hälso- och sjukvård och tandvård, om man har e-legitimation.
3022 Datainspektionen har tidigare bedömt att barn från ungefär 15 år själva kan råda över
3023 frågor om sekretess och samtycke till personuppgiftsbehandling.
3024 Praxis i stora delar av hälso- och sjukvården utgår också ifrån att unga från ungefär 13–15
3025 års ålder kan hantera sina egna ärenden och kan behöva få sin integritet skyddad.
3026 För unga mellan 13 och 15 år kan fortfarande varken vårdnadshavaren eller ungdomen
3027 själv komma åt journalerna med automatik. Det finns dock möjligheter för vårdgivaren att
3028 efter en mognadsbedömning låta även den gruppen få tillgång till sin journal, alternativt
3029 att ge vårdnadshavaren en förlängd tillgång till barnets journal.
3030 Motionären lyfter en fråga som kan vara ett problem för vissa vårdnadshavare och i vissa
3031 situationer när man exempelvis som motionären lyfter; ska boka tid, har pollenallergi osv.
3032 I samband införandet av journaler på nätet skapade man ett ramverk för att skydda
3033 barnen. Åldern satte man egentligen inte utifrån att det finns en lag utan just för att
3034 skydda barnets integritet. Syftet med att det finns en spärr gentemot vårdnadshavarna från
3035 det att barnen har fyllt 13 år är en försiktighetsåtgärd för att skydda barn vid
3036 vårdnadstvist, eller till exempel en ung människa som blir gravid eller vill ha
3037 preventivmedel och inte vill att föräldrarna ska veta om det. Dessa frågor, liksom
3038 exempelvis utsatthet för hedersförtryck och våld, är väldigt angelägna och väger tungt.
3039 Det är dock viktigt att lyfta fram och poängtera att det finns en möjlighet att få förlängd
3040 åtkomst till barnens och ungdomarnas journaler. Då får man göra en ansökan tillsammans
3041 med barnen och vårdpersonalen. Det kan man göra om barnen till exempel har en
3042 funktionsnedsättning eller om det finns andra särskilda skäl. Förlängd åtkomst tillämpas
3043 dock restriktivt.
3044 Distriktsstyrelsen bedömer att barns integritet och vikten av att skydda barn som
3045 eventuellt befinner sig i en situation där det skulle vara skadligt för barnet om föräldern
3046 eventuellt får tillgång till journalen, väger tyngre i detta fall.
3047
3048 Distriktsstämman beslutade att avslå motionen
3049
3050

3051 **4.16: Folkhälsofrågor**

3052 *Centerkvinnornas förbundsstyrelse*

3053 *Sofia Jarl, förbundsordförande*

3054 *Helena Vilhelmsson, vice förbundsordförande*

3055 *Malin Bergman, vice förbundsordförande*

3056 *Christina Bröms, förbundsstyrelseledamot*

3057 *Ebba Krumlinde, förbundsstyrelseledamot*

3058 *Elisabeth Johansson, förbundsstyrelseledamot*

3059 *Elizabeth Peltola, förbundsstyrelseledamot*

3060 *Emma Blomdahl Wahlberg, förbundsstyrelseledamot*

3061 *Golnoush Lundén Keshavarzi, förbundsstyrelseledamot*

3062 *Marie Wickberg, förbundsstyrelseledamot*

3063 *Trine Vikinge, förbundsstyrelseledamot*

3064

3065 **Motion: Stärk upp för en jämställd psykisk och fysisk hälsa**

3066 Sverige har en välutvecklad vård och tillgången på vård är relativt hög, i jämförelse med många andra
3067 länder. Det gör den dock inte felfri. Långa köer är ett problem och en god början är att korta vårdköer,
3068 vilket Centerpartiet länge har verkat för. Men ett annat som vi vill belysa är att vården inte är
3069 jämställd. Kvinnor får sämre vård: de får vänta längre på operation och sjukdomar tas på mindre
3070 allvar.

3071 Forskning på sjukdomar och tillstånd som drabbar kvinnor ligger på efterkälken och de stora
3072 förlorarna blir kvinnor som lider av dessa och som därför står utan adekvat vård. Ett exempel på detta
3073 är sjukdomen endometrios, som drabbar nästan var tioende fertil kvinna i Sverige. Ett annat är
3074 exempel är klimakteriet, som alla kvinnor går igenom. Hur klimakteriet upplevs är väldigt individuellt
3075 och många upplever att det är svårt att få hjälp med besvär. Vården brister i kunskap och råden är
3076 motsägelsefulla, vilket resulterar i att kvinnor lider i tysthet. Centerkvinnorna vill att mer resurser ska
3077 fördelas till forskning med uttalat könsperspektiv, och att mer medel ska gå till forskning på
3078 sjukdomar som i hög utsträckning drabbar kvinnor. Detta är av yttersta vikt för att kunna ge kvinnor
3079 den vård de behöver.

3080 Något bra som Sverige har utvecklat är regelbundna kontroller för att upptäcka cellförändringar i bröst
3081 och livmoderhals med hjälp av mammografi respektive livmodershalscellprov. Varje år avlider
3082 omkring 1 400 kvinnor av bröstcancer, som är den vanligaste cancerform bland kvinnor. Omfattande
3083 forskning och screening har gett bättre behandlingar och fler överlever. Vaccin mot HPV-virus, som
3084 kan orsaka livmoderhalscancer, erbjuds till alla barn. Här har Sverige etablerat ett bra förebyggande
3085 arbete, och det vill vi utveckla. Därför vill Centerkvinnorna förlänga tiden för mammografi och
3086 livmoderhalscellprover, så att detta sker livet ut, och att alla kvinnor ska ha lika möjligheter till
3087 kontroller oavsett var de bor.

3088 Ett område där skillnaderna mellan kvinnor och män är psykisk ohälsa. Det finns många utmaningar
3089 för vården. Män är överrepresenterade i självmordsstatistiken, vilket indikerar att det finns brister vad
3090 gäller vård av mäns psykiska hälsa. Kvinnor lider däremot alltjämt oftare av psykiskt skadlig stress.
3091 Risken att bli sjukskriven för psykisk ohälsa är 30 procent högre för kvinnor än för män, enligt
3092 Riksrevisionens granskning. På stresskliniker är det främst kvinnor som får behandling, och forskning
3093 har visat att ju längre en person går med symptom, desto längre tid tar det att återhämta sig och bli
3094 frisk. Stresskliniker är idag hårt belastade och de flesta har en lång kötid. Centerkvinnorna vill att

3095 vård för psykisk ohälsa ska kunna sökas utan krav på remiss och att det inrättas fler stresskliniker för
3096 att möta behovet hos dem som söker vård.

3097 Hälsa handlar inte bara om att behandla sjukdom, utan också förebygga ohälsa. Forskning visar att
3098 fysisk aktivitet inte bara är viktigt för den fysiska hälsan utan även för den psykiska. Inom
3099 kvinnodominerade yrken är sjukskrivningarna ofta störst, men kvinnor inom mansdominerade yrken är
3100 också sjukskrivna i högre utsträckning än män. Centerkvinnorna vill därför se att arbetsgivare erbjuder
3101 kvinnor inom offentlig sektor, där sjukfrånvaron är särskilt hög, minst två friskvårdstimmar i veckan
3102 tillsammans med starka incitament för att få personalen att nyttja sina friskvårdstimmar. Vi vill också
3103 att friskvårdsbidraget vidgas och att den som driver eget företag ska kunna göra avdrag för sin egen
3104 friskvård.

3105 **Centerkvinnorna föreslår att partistämman beslutar att Centerpartier ska verka för:**

3106 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3107

3108 att förlänga tiden för mammografi och livmoderhalscellprover.

3109

3110 att vård för psykisk ohälsa ska kunna sökas utan krav på remiss.

3111

3112 att det inrättas fler stresskliniker för att möta behovet hos dem som söker vård.

3113

3114 att arbetsgivare erbjuder kvinnor inom offentlig sektor minst två friskvårdstimmar i veckan.

3115

3116 att friskvårdsbidraget vidgas och att den som driver eget företag ska kunna göra avdrag för sin egen
3117 friskvård.

3118

3119

3120

3121

3122

3123 [4.17: Folkhälsfrågor](#)

3124 *Anna Lasses, Solna, Stockholms län*

3125

3126 Att pandemier kommer och går vet vi. Att de förmodligen kommer att uppstå allt tätare i takt med att
3127 jordens befolkning ökar och allt fler lever närmre varandra är också tämligen sannolikt. Men trots
3128 krisövningar, teoretiska strategier och inte minst filmvärldens domedagsdramatiseringar visar den
3129 pågående pandemin hur oerhört oförberett vårt samhälle var och är att hantera en sådan omvälvande
3130 händelse. Och även om transporter, logistik och säkerhet var utmaningar i början, så blir det allt
3131 tydligare att det är inte där de riktigt stora utmaningarna ligger. Snarare ligger frågan i hur vi ska lära
3132 oss att leva på ett socialt och hållbart sätt under pandemitid. Att isolera människor, stänga ned delar av
3133 samhället och förhindra familj och vänner att umgås är något som fungerar en kort tid, men är inte
3134 hållbart i längden. Istället behövs det ett nytt förhållningssätt till hur vi ska agera och när. Till detta
3135 kommer de enorma kostnader och tragedier som finns kopplade till alla de företagare som finns inom
3136 restaurang- kultur- och turistsektorena.

3137 Samtidigt som pandemin härjat kan vi se att andra årligen återkommande smittor minskat kraftigt,
3138 exempelvis vinterkräksjuka och säsongsinfluensa. En grundsyn att vi stannar hemma när vi känner av
3139 symtom istället för att vänta tills vi är ordentligt sjuka förindrar inte bara pandemismittor, utan innebär
3140 att smittspridning generellt minskar på våra arbetsplatser, skolor och förskolor. Att normalisera detta
3141 beteende innebär dessutom i längden att generella riskgrupper som exempelvis äldre, människor med
3142 astma och andra kroniska lungsjukdomar får det lättare att delta i samhället utan att riskera långvarig
3143 sjukdom.

3144 Förutom att vi bör fundera över hur vi kan normalisera beteenden som att tvätta händer, respektera
3145 avstånd när vi rör oss i offentliga lokaler och stanna hemma när vi börjar bli sjuka, så bör vi se om
3146 vi har lagar och regler som försvårar dessa beteenden. Karensdagarna är ett sådant fenomen, som även
3147 om de skulle vara kostsamma att ta bort, bör analyseras och vägas mot andra kostnader som
3148 uppkommer i form av långvarig sjukfrånvaro, vård för riskgrupper på grund av följsjukdomar, barn
3149 som smittar andras barn och föräldrar som då behöver vabba osv.

3150 De här olika perspektiven tillsammans gör att vi snarast bör fundera framåt, vad som händer efter den
3151 pågående pandemin? Hur ska vi leva? Hur kan vi normalisera ett vettigt förhållningssätt när det
3152 kommer till smittspridning och beteenden.

3153 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3154
3155 att Centerpartiet tar lead och verkar för att ta fram en strategi för hur vi ska leva på ett socialt hållbart
3156 sätt under pandemitid.

3157
3158 att Centerpartiet tar initiativ till att arbeta för att främja en socialt hållbar beteendeförändring som
3159 minskar smittspridning i samhället

3160
3161 att Centerpartiet tar initiativ till att undersöka, kartlägga och se över lagar och regler som hindrar
3162 människor att vara hemma när de bär på sjukdomssymtom, exempelvis karensdagar.na

3163

3164

3165 **Distriktets yttrande:**

3166 **BESLUTADES** att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att avslå motionen.

3167

3168

3169 [4.18: Folkhälsfrågor](#)

3170 *IngMarie Bohmelin, Sundbyberg, Stockholms län*

3171

3172 Vård idag stänger dig ute som har ett BMI över 30. Det är för stora risker är svaret. Trots att det sägs
3173 på 1177 att det ger en signifikant ökad risk att få sjukdomar som diabetes, högt blodtryck, hjärt-
3174 kärlsjukdom, sömnstörningar, ofrivillig barnlöshet och belastningsskador om du har "övervikt". Det
3175 finns flera problem i det här.

3176 Säg att du har övervikt enligt BMI-systemet, skickas hem utan vård, endast råden motionera och
3177 använd diet. Finns en problematik kan det vara så mycket mer. Inom familjen, tröståtan med behov av
3178 stödsamtal eller sjukdom. Läkare måste ta ett helhetsgrepp på situationen. Vad är det som ger
3179 övervikt? Handlingsplan på det.

3180 Du sägs ha övervikt enligt BMI-systemet, överviktskirurgi kan vara lämpligt för dig... Idag är det så
3181 vanligt att till och med tillbaka operation av denna funktionsnedsättning är vanlig. Dvs det var inte
3182 övervikten som var problemet, det var en sjukdom. T ex lipödem. Kostnad av det?

3183 BMI-system som visar övervikt trots att själva övervikten ligger på ett ben vid lymfödem eller två ben
3184 när det gäller lipödem. Du får gå hem och gå ned i vikt först är det kvinnor får höra. För det är mest
3185 kvinnor. Att gå ned i vikt dvs ta bort ödem som sitter i kroppen är omöjligt. Det kan opereras bort.
3186 Erbjud det så patienten kan få tillbaka sitt liv och möjlighet till motion, arbete och familjeliv. Men
3187 fram för allt, använd inte BMI regel när det helt enkelt inte går.

3188 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3189

3190 att BMI som bedömningsystem inom vården ska ses över och ge läkare alternativ i de fall där det inte
3191 går att använda

3192

3193 att i de fall där BMI stänger ute patienter från vård, inte patienten skickas hem utan får en
3194 handlingsplan för återgång till ett värdigt liv och ges möjlighet till motion och arbete med operation
3195 först om det behövs

3196

3197

3198 **Distriktets yttrande:**

3199 **BESLUTADES** att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att instämma i motionens
3200 intentioner.

3201

3202

3203 4.19: Folkhälsofrågor

3204 *Per Persson, Nässjö, Jönköping*

3205

3206 Den svenska sjukvården har av tradition haft fokus på att behandla sjukdomar när de uppstått. Det
3207 förebyggande hälsoarbetet har inte ägnats tillräckligt mycket uppmärksamhet, trots att det är känt att
3208 många sjukdomar skapats av vår livsstil.

3209 Läkare har föreskrivit fysisk aktivitet på recept istället för att ordinera mediciner och erfarenheter har
3210 visat att detta ofta har lett till förbättring av hälsan. Även kultur på recept har provats. Stimulans som
3211 kan underlätta förändringar av livsstil till det bättre måste uppmuntras.

3212 En växande vetenskap och beprövad erfarenhet gör att man nu praktiskt borde se över möjligheterna
3213 att införa ett skatteavdrag för välbeprövade alternativa metoder så som massage och andra manuella
3214 terapier, rådgivning och fysisk träning med PT, kostrådgivning att förebygga ohälsa och samtalsterapi
3215 som tillsammans med traditionell sjukvårdsbehandling kan användas i hälsoförebyggande syfte. Detta
3216 inte minst mot bakgrund av aktuell långtidssjukdom efter covid 19.

3217 Det finns många människor som får lindring av sina besvär som bidrar till att de kan jobba mer och
3218 öka sin livskvalitet när de får behandling av alternativa metoder och liknande. För att uppnå effekt
3219 krävs regelbundenhet av behandlingar vilket blir kostsamt för den enskilde.

3220 Många människor har krämpor som vårdcentralernas rehabilitering inte kan hjälpa till med. Alternativ
3221 finns men är väldigt kostsamt. De flesta privata alternativen ingår inte i högkostnadsskyddet. Om Bot-
3222 avdrag fanns skulle det hjälpa många människor att söka alternativ behandling. Friska människor
3223 kostar inte familj och vänner något lidande. Staten tjänar också pengar på friskare befolkning oavsett
3224 ålder.

3225 Det är hög tid att satsa ännu mer på små tjänsteföretag i hela landet. Nya tjänstearbeten skulle kunna
3226 skapas, nya företag och utveckling av befintliga företag.

3227 Många människor känner till exempel att de får hjälp av att besöka SPA, ett hälsocentrum eller få
3228 hjälp av en terapeut eller av att få massage. Många i Sverige beräknas idag ha intresse för att sätta av
3229 egna resurser i form av tid och pengar till ett engagemang för sin hälsa.

3230 Vi har det bra i vårt land, men ändå mår många dåligt. Stora ekonomiska och personella resurser har
3231 satsats inom sjukvården, men ohälsotalen är fortsatt höga. Varken sjukvården eller psykiatrin klarar
3232 fullt ut att ta hand om denna ohälsa och känsla av allmänbefinnande. Risken är stor att
3233 långtidssjukdom av covid 19 kommer att göra utmaningarna ännu större. Staten måste främja den
3234 enskilda människans intresse, ansvar och möjligheter att ta hand om den egna hälsan.

3235 Ett BOT-avdrag, ett skatteavdrag, för den enskildes kostnader för behandling som är
3236 hälsoförebyggande och hälsofrämjande för både kropp och själ, skulle kunna förbättra välbefinnandet
3237 och minska ohälsan. Behandlingarna ska naturligtvis utföras av utbildade terapeuter,

3238 Idag ger kunskaper och god ekonomi denna behandlingsmöjlighet för många men för att undvika att
3239 hälsa blir en fråga som beror på ekonomiska möjligheter behövs åtgärder för att sådana åtgärder ska
3240 kunna komma alla till del. Alla personer borde ha rätt att dra av en viss summa för alternativvård i sin
3241 deklaration. BOT-avdraget skulle ge en vinst både för individen och för samhället.

3242 Att inför ett BOT-avdrag för att underlätta för människor att investera i sin hälsa borde vara lönsamt
3243 för individen och samhället. Ett BOT-avdrag skulle ge den enskilde möjlighet att inom givna ramar,
3244 avgöra när och vilken typ av behandling som ger bäst önskad effekt för välbefinnande. Dessutom
3245 betalar hen bara halva kostnaden.

3246 BOT-avdraget är en folkhälsoreform där det handlar om att ge människor ekonomiskt incitament för
3247 att ta ett ännu större ansvar för sin hälsa.

3248 Mot denna beskrivna bakgrund vill vi att centerpartiet arbetar för

3249 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3250 att • ett BOT-avdrag, som en parallell till ROT och RUT-avdrag, införs
3251

3252

3253

3254 **Distriktets yttrande:**

3255

3256 Distriktsstämma i Jönköpings län föreslår Partistämman att: Anse motionen besvarat

3257

3258

3259

3260

3261 Distriktsstyrelsens yttrande

3262 Motionären lyfter många viktiga delar i folkhälsoarbete. Att vi har en frisk befolkning som lever länge
3263 är ett viktigt mål. Undersökningar visar att ett långsiktigt arbete med friskvård där den enskilde och
3264 arbetsgivare tillsammans med friskvården kan ge resultat. Dock är det viktigaste att den enskilde tar
3265 ansvar för sin egen hälsa och liv.

3266 Det är dock frågan om BOT och ROT/RUT kan jämföras.

3267 När ROT och RUT infördes var det primärt för att få bort svart arbetskraft med tvivelaktiga
3268 arbetsförhållande till en arbetsmarknad med rättvisa villkor och schysta avtal.

3269 Distriktsstyrelsen anser att förslaget är en del av folkhälsoarbetet men tror inte att det ska jämföras
3270 med ROT/RUT

3271

3272

3273

3274

3275 [4.20: Folkhälsfrågor](#)

3276 *IngMarie Bohmelin, Sundbyberg, Stockholms län*

3277

3278 Den nya tekniken som bygger på att vi tar ett dna-test öppnar upp möjligheter både för personal,
3279 patienter och de som är ansvariga för ekonomi.

3280 Många är vi med sällsynta sjukdomar men som nu kan hittas lätt med ett spottprov som sen
3281 analyseras. Det här ska givetvis tas i bruk för att hitta sjukdomen, diagnosen tidigt och ge adekvat vård
3282 utifrån den information som ges. Ekonomiska besparingar måste vara skyhöga.

3283 Däremot ger dessa test all information om kroppen och kommande sjukdomar. Hur ställer vi oss till
3284 det rent etiskt? Juridiskt? Testen finns nu och priset går ned hela tiden. Men är den etiska och juridiska
3285 frågan löst. Vi inom partiet behöver ställa oss frågan vad det här innebär och vad som bör ske i detta
3286 nya sätt att förebygga istället för att behandla. Ska läkare och vårdpersonal ha tillgång till all
3287 information? Kan vi patienter neka att få tillgång till det i journalsystemet?

3288 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3289
3290 att rutiner kring dna-tester som en möjlighet att hitta sjukdomar som patienten har för behandling nu
3291 och i framtiden

3292
3293 att etiska och juridiska regler skrivs i samband med att dessa tester tas fram. Ska allt framställas eller
3294 bara delvis? Ska vi förebygga eller behandla?

3295

3296

3297 **Distriktets yttrande:**

3298 **BESLUTADES** att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att instämna i motionens
3299 intentioner.

3300

3301

3302 [4.21: Folkhälsfrågor](#)

3303 *Rödeby Centerkvinnor och Rödeby Centerparti Rödeby, Karlskrona, Blekinge*

3304

3305 Motion: Nära vård, även en rättighet för barn och unga.

3306 Vården ska vara tillgänglig för alla. Men idag finns en grupp som faller mellan stolarna. Det är barn
3307 och ungdomar. Från och med 2020 är Barnkonventionen lag i Sverige, vilket ytterligare stärker
3308 barnens rättigheter. Barn är personer mellan 0–18 år.

3309 Barn kan inte själva gå till sin vårdcentral, då de inte kan legitimera sig. Detta eftersom de ofta inte har
3310 någon egen legitimation. Barn som tar kontakt med vården blir ofta identifierade av sin vårdnadshavare.
3311 Barns identitet fastställs alltså genom en vårdnadshavare. Men i vissa fall vill inte barnet/ungdomen,
3312 att vårdnadshavaren ska veta om vårdcentralbesöket. Här är det viktigt att barnet blir sett och lyssnat
3313 på. Detta för att ge barnet vård och stöd.

3314 Det är också viktigt att barn som bor på landsbygden (ofta längre bort än gångavstånd från den nära
3315 vården) får möjligheter att söka vård vid behov.

3316 Barn kan söka vård hos sin skolsköterska, men precis som vuxna borde vården vara valfri för barn. I
3317 dagsläget står det i skollagen att skolsköterska ska finnas tillgänglig i skolans elevhälsoteam. Dock är
3318 lagstiftningen svag, det finns det inget minimum hur mycket skolsköterskor eller skolläkare ska finnas
3319 på plats. Det finns en risk att tillgängligheten blir mindre utifrån ekonomiska förutsättningar.
3320 Coronapandemin kan också påverkat detta eftersom alla resurser behövs till den pågående pandemin.

3321 Motionären yrkar på att Centerpartiet verkar för att:

3322 - utveckla och utreda hur barn ska kunna ta kontakt med vården själva.

3323 - utreda hur skolvården kan stärkas för att fånga upp barn som söker vård.

3324 /Rödeby Centerkvinnor och Rödeby Centerparti

3325 **Svar: Motionen togs enhälligt på Rödeby avdelningarnas årsmöte. Motionerna skickas vidare**
3326 **till Centerpartiets förbundsstämma.**

3327 **SVAR:** Kretsstyrelsens (Karlskrona) yttrande: Motionären anför att barn inte kan söka hjälp på sin
3328 vårdcentral och det är på grund av att de inte har legitimation och det blir svårt om barnet vill söka
3329 hjälp utan sin föräldrars vetskap. Man anför också att vården för barn ska vara valfri precis som för
3330 vuxna. Det är föräldrarnas uppgift och skyldighet att se till att deras barn får den hjälp och stöttning
3331 för att kunna klara sitt vuxna liv. Det fungerar i de flesta fall väldigt bra. Men sen finns det barn som
3332 far illa och där måste samhället gå in och hjälpa till, det är i första hand skolhälsovården som har den
3333 viktiga rollen att se till barnens rättigheter. Vi har också ungdomsmottagningar som också hjälper
3334 ungdomar. Här i Karlskrona håller vi också på att etablera en Familjecentral som ska kunna ge utsatta
3335 familjer hjälp för att kunna lösa sin föräldraroll, familjecentraler finns etablerade över hela landet. Det
3336 finns också frivilliga organisationer som Bris med sin hjälptelefon All vårdande personal har
3337 tystnadsplikt och kontakten emellan de vårdande instanserna blir allt bättre. Barn kan redan idag ta
3338 kontakt med vården utan att för den skull behöva gå via sina föräldrar eller för den skull visa
3339 legitimation. Man har också sett att det framförallt är unga kvinnor som använder sig av de etablerade
3340 telefonläkare tjänsterna.

3341 **Med detta så anser kretsstyrelsen motionen vara besvarad.**

3342 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3343

3344 att utveckla och utreda hur barn ska kunna ta kontakt med vården själva.

3345

3346 att utreda hur skolvården kan stärkas för att fånga upp barn som söker vård.

3347

3348

3349 **Distriktets yttrande:**

3350 Motionären anför att barn inte kan söka hjälp på sin vårdcentral och det är på grund av att de inte har
3351 legitimation och det blir svårt om barnet vill söka hjälp utan sin föräldrars vetskap. Man anför också
3352 att vården för barn ska vara valfri precis som för vuxna.

3353 Det är föräldrarnas uppgift och skyldighet att se till att deras barn får den hjälp och stöttning för att
3354 kunna klara sitt vuxna liv. Det fungerar i de flesta fall väldigt bra. Men sen finns det barn som far illa
3355 och där måste samhället gå in och hjälpa till, det är i första hand skolhälsovården som har den viktiga
3356 rollen att se till barnens rättigheter. Vi har också ungdomsmottagningar som också hjälper ungdomar. I
3357 Karlskrona håller vi också på att etablera en Familjecentral som ska kunna ge utsatta familjer hjälp för
3358 att kunna lösa sin föräldraroll, familjecentraler finns etablerade över hela landet. Det finns också
3359 frivilliga organisationer som Bris med sin hjälptelefon.

3360 All vårdande personal har tystnadsplikt och kontakten emellan de vårdande instanserna blir allt bättre.
3361 Barn kan redan idag ta kontakt med vården utan att för den skull behöva gå via sina föräldrar eller för
3362 den skull visa legitimation. Man har också sett att det framförallt är unga kvinnor som använder sig av
3363 de etablerade telefonläkartjänsterna.

3364

3365 Distriktsstyrelsen förslår stämman besluta:

3366 Att avslå första attsatsen.

3367 Att bifalla andra attsatsen.

3368

3369 Stämman beslutade enligt distriktsstyrelsens förslag.

3370

3371

3372 [4.22: Folkhälsofrågor](#)

3373 *Centerpartiet och Centerkvinnorna i Rödeby, Karlskrona, Blekinge*

3374

3375 Motion: Subventionera TBE-vaccin

3376 Subventionera vaccin mot TBE och gör det kostnadsfritt för barn i alla regioner. Låt det ingå i det
3377 allmänna vaccinationsprogrammet för barn. Idag kostar en spruta allt från 200-500kr och det är flera
3378 sprutor som ska tas. För en vuxen i Blekinge blir kostnaden: första sprutan 455 kr, andra, tredje och
3379 fjärde sprutan 155kr. Det först året kostar då sprutorna sammanlagt 920kr. Därefter behövs dos fem
3380 efter tre år och ytterligare påfyllnadsdos vart femte år. I vissa regioner är det gratis för barn men långt
3381 ifrån alla. Det ska vara lika oavsett var du bor, alla barn ska ha samma möjlighet. TBE blir alltmer
3382 utbredd i Sverige och i hemesterns tid åker vi ofta till mer utsatta platser. Folkhälsomyndigheten
3383 rekommenderar att permanent- och sommarboende i riskområden och personer som vistas mycket i
3384 skog och mark i områden med hög smittrisk och som ofta blir fästingbitna. Vaccin mot TBE har god
3385 skyddseffekt.

3386 TBE kan ge livsbegränsande komplikationer och följsjukdomar. Detta kostar samhället mer än vad
3387 vaccin skulle göra i ett ekonomiskt långsiktigt perspektiv. Det kan kosta en familj flera tusentals
3388 kronor om hela familjen ska vaccineras. En kostnadsfri satsning på detta skulle göra att fler vaccinera
3389 sig, det skulle minska kostnaden på vårdens behandling av TBE - följsjukdomar.

3390 Centerpartiet verkar för att:

3391 - TBE-vaccinet finns med i det allmänna vaccinationsprogrammet.

3392 - utreda införandet, inklusive ekonomisk kostnad, av TBE i det allmänna
3393 vaccinationsprogrammet.

3394 Rödeby Centerkvinnor och Rödeby Centerparti

3395 **Svar: Motionen togs enhälligt på Rödeby avdelningarnas årsmöte. Motionerna skickas vidare**
3396 **till Centerpartiets förbundsstämma.**

3397 **SVAR: Kretsstyrelsens yttrande:**

3398 Motionärerna menar att det ur en hälsosynpunkt och rättvisesynpunkt borde bli gratis i hela Sverige att
3399 få vaccin mot TBE. TBE och borrelia är fästingburna sjukdomar, de smittar till människor via bitt från
3400 fästingar. TBE orsakar av ett virus medan borrelia orsakas av bakterier. TBE yttrar sig ofta i två faser
3401 där den första är en mildare fas med influensaliknande symptom. Det är ungefär två tredjedelar av dem
3402 som insjuknar som endast får influensaliknande TBE symtom och därefter blir friska För TBE finns
3403 det undersökningar som visar att en väldigt låg andel av fästingar bär på viruset. Högt räknat är det
3404 bara någon procent i områden där TBE är vanligt. Det finns alltid en risk med att ta ett vaccin genom
3405 olika biverkningar som till exempel allergier Det är Folkhälsomyndigheten som tar fram underlag och
3406 rekommendationer till regeringen om vilka sjukdomar som bör ingå i nationella vaccinationsregistret.
3407 Aldrig tvärtom. Regeringen fattar sen beslut om vilka sjukdomar som ska ingå i det nationella
3408 vaccinationsprogrammet.

3409 Med det som anförs ovan så föreslår Kretsstyrelsen i Karlskrona att motionen ska anses besvarad.

3410 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3411

3412 att TBE-vaccinet finns med i det allmänna vaccinationsprogrammet.

3413

3414 att utreda införandet, inklusive ekonomisk kostnad, av TBE i det allmänna vaccinationsprogrammet.

3415

3416

3417 **Distriktets yttrande:**

3418 Motionären menar att det ur ett hälsosynpunkt och rättvis synpunkt borde bli gratis i hela Sverige att
3419 få vaccin mot TBE.

3420 TBE och borrelia är fästingburna sjukdomar, de smittar till människor via bitt från fästingar. TBE
3421 orsakar av ett virus medan borrelia orsakas av bakterier.

3422 TBE yttrar sig ofta i två faser där den första är en mildare fas med influensaliknande symptom. Det är
3423 ungefär två tredjedelar av dem som insjuknar som endast får influensaliknande TBE symtom och
3424 därefter blir friska

3425 För TBE finns det undersökningar som visar att en väldigt låg andel av fästingar bär på viruset. Högt
3426 räknat är det bara någon procent i områden där TBE är vanligt.

3427 Det finns alltid en risk med att ta ett vaccin genom olika biverkningar som till exempel allergier

3428 Det är Folkhälsomyndigheten som tar fram underlag och rekommendationer till regeringen om vilka

3429 sjukdomar som bör ingå i nationella vaccinationsregistret. Aldrig tvärtom. Regeringen fattar sen beslut

3430 om vilka sjukdomar som ska ingå i det nationella vaccinationsprogrammet.

3431 Distriktsstyrelsen föreslår stämman besluta:

3432 Att avslå motionen.

3433

3434 Stämman beslutade enligt distriktsstyrelsens förslag.

3435

3436

3437

3438

3439 [4.23: Folkhälsfrågor](#)

3440 *Christine Lorne, Nacka, Stockholms län*

3441 *Emma Blomdahl Wahlberg*

3442 *Daniela Sameland*

3443

3444 Under de senaste 20 åren har andelen överviktiga i hela befolkningen fördubblats. Det visar sig även
3445 hos våra barn där det nu finns dubbelt så många överviktiga tioåringar som vid 1980-talets mitt.

3446 I en global undersökning av skolbarns hälsovanor hamnade svenska barn i botten när det gällde fysisk

3447 aktivitet. Bara 12 procent av flickorna och 17 procent av pojkarna uppnår målet om 60 minuters

3448 rörelse om dagen, och idag cyklar barn och unga hälften så mycket som de gjorde på 90-talet. Detta

3449 kommer få långsiktiga och stora konsekvenser. Förutom den direkta påverkan på hälsan så finns det

3450 forskning som visar att skolbarns rörelse har en direkt påverkan på skolresultaten.

3451 På ett ekonomiskt plan så kostar övervikt och fetma det svenska samhället drygt 70 miljarder kronor

3452 per år. Det finns således både mänskliga och ekonomiska argument att på allvar ta itu med vår

3453 försämrade folkhälsa.

3454 För många kommuner och regioner är det svårt att satsa på förebyggande insatser eftersom det

3455 ekonomiskt blir en extra utgift. Dock så vet vi att varje satsad krona ger minst det dubbla tillbaka,

3456 enligt många studier upp mot 6 gånger tillbaka. Därför anser vi att statligt stöd behövs för att kunna

3457 göra omställningen- en folkhälsomiljard!

3458 Enligt WHO kan sunda levnadsvanor förebygga 80 procent av hjärt-kärlsjukdomar och stroke, 30

3459 procent av all cancer samt helt förebygga eller fördröja utvecklingen av typ 2-diabetes. Idag dör två av

3460 tre personer världen över av livsstilsrelaterade sjukdomar. Även i Sverige är siffran hög och det
3461 uppskattas att 10 000-tals personer dör en förtidig död varje år.

3462
3463 Vi lever allt längre och sjukdomar som tidigare var dödliga går idag att bota eller behandla. Det är en
3464 fantastisk utveckling men den innebär samtidigt ökade kostnader. För att klara välfärden framöver
3465 behöver vi stoppa välfärdssjukdomarna som kan botas med goda levnadsvanor.

3466 En icke-rökare som äter hälsosamt, är fysiskt aktiv och har en måttlig konsumtion av alkohol lever i
3467 genomsnitt 14 år längre än den som har ohälsosamma levnadsvanor. Dessa 14 år i kortare livstid
3468 visade sig brutalt under Covid-pandemin där de med sämre hälsa både blev svårare sjuka men också
3469 dog i större utsträckning.

3470 Idag har vi folkhälsopolitiska mål där fysisk aktivitet, kost och ANDT-frågor ingår. ANDT-frågorna
3471 har en samlad strategi antagen av regeringen, men detta saknas kring både fysisk aktivitet och kost.

3472 I ett samhälle där människor håller sig friska längre kan fler människor leva sina liv på det sätt de
3473 önskar.

3474 Vi behöver bygga ett samhälle där det är lätt att göra rätt, där daglig rörelse och sallad till maten är en
3475 självklar del av vardagen. Förebyggande insatser är oerhört billiga jämfört med den belastning på
3476 sjukvården som vi tillåter idag.

3477 Jag/vi föreslår partistämman besluta
3478
3479 att - Centerpartier verkar för införandet av en nationell folkhälsomiljard.
3480
3481 att - Centerpartiet verkar för att det tas fram en nationell strategi för fysisk aktivitet och kost.
3482
3483
3484 **Distriktets yttrande:**
3485 BESLUTADES att bifalla Christine Lornes mfl. yrkande, med vilket distriktsstyrelsen jämkade sig,
3486 och därmed, att bifalla motionen.
3487
3488

3489 [4.24: Folkhälsfrågor](#)

3490 *Håkan Andersson, Skellefteå, Västerbotten*
3491

3492 Jag är ingen läkare, och därför tar jag inte ställning till kopparspiralernas eventuella biverkningar. Vad
3493 som dock kommit till min kännedom är att många kvinnor som använt kopparspiral som
3494 preventivmedel upplevt biverkningar som vården haft svårt att ta till sig. Något som gjort att många
3495 privatpersoner själva rapporterat in sina upplevda biverkningar till Läkemedelsverket, istället för att de
3496 kommit från vården.

3497 Det är viktigt att upplevda problem rapporteras in till de myndigheter som har att utvärdera problemen.
3498 Finns det en risk för underrapportering av biverkningar? Det ser troligt ut. För läkemedel finns det
3499 enkla formulär för att rapportera in biverkningar. Man beskriver preparatet, patienten och
3500 biverkningen. Utmaningen när det gäller kopparspiralen är att det räknas som en medicinteknisk
3501 produkt. Då blir det inte lika lätt att rapportera biverkningar.

3502 För medicintekniska produkter finns ett formulär för att rapportera in ”negativa händelser”. En
3503 biverkning är förstås negativ, men ingen ”händelse”. Formuläret har fält för fri text, så är man lite

3504 innovativ kan man rapportera in biverkningen som en händelse. Svårigheten att rapportera in det rätt
3505 kan göra att färre rapporterar in biverkningar. Det borde vara lätt att göra rätt!

3506 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3507
3508 att verkar för att det ska vara enkelt att rapportera in biverkningar av medicintekniska produkter som
3509 kopparspiraler

3510

3511

3512 **Distriktets yttrande:**

3513 Vi håller med motionären om att det borde gå att rapportera biverkningar av medicinsktekniska
3514 produkter på samma sätt som man rapporterar biverkningar av läkemedel.

3515

3516 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman bifalla motionen.

3517

3518 Distriktsstämmans behandling av motionen:

3519 • Amandah Andersson, Umeå; Anna-Karin Kajsa Sjölander, Umeå; Maria Skoglund, Dorotea och
3520 Katarina Larsson, Skellefteå yrkar bifall till motionen, i enlighet med distriktsstyrelsens förslag till
3521 beslut.

3522

3523 Distriktsstämman beslutar enligt distriktsstyrelsens förslag.

3524

3525

3526

3527

3528

3529 4.25: Folkhälsfrågor

3530 *Lovisa Morén, Stockholm, Stockholms stad*

3531

3532 Det finns människor som begår självmord därför att de inte blir tagna på allvar och blir betrodna av
3533 samhället. Av exempelvis Försäkringskassan. Vill vi ha det så?

3534 Antalet självmord har i och för sig legat på samma nivå de senaste tio åren (enligt Psykiatrifonden och
3535 Suicide Zero) men det trots att en nollvision med tillhörande nationellt handlingsprogram antogs 2008.
3536 Och visionen har hittills inte haft någon effekt. Varje år tar 1500 personer sina liv. Det är en person var
3537 sjätte timme – eller fyra människoliv om dagen. I en debattartikel i SvD den 3 december 2019 skriver
3538 representanter för båda nämnda organisationer om denna dystra verklighet. Bl a redogör de för den
3539 faktiska kostnaden. Enligt dem uppskattas kostnaden för alla självmord till minst 9 miljarder kronor
3540 och 40 000 levnadsår. ”90 miljoner kronor tillkommer i direkta kostnader kopplade till dödsfallen.
3541 Kostnaden i sorg, påverkad hälsa och livskvalitet för efterlevande kan inte mätas, men minst tio
3542 personer påverkas djupt av varje självmord. Utöver detta gör minst 15 000 personer självmordsförsök
3543 varje år, till en kostnad av flera hundra miljoner kronor. Uppskattningsvis har minst 150 000 personer
3544 allvarliga självmordstankar.” ”Suicidhandlingar orsakas av stort lidande och bakom det ligger ofta
3545 psykisk ohälsa, men många självmord är också följderna av social eller existentiell kris.” Båda
3546 organisationerna anser att det borde göras mer för att få ner självmordstalen och därför föreslår de att
3547 en översyn görs av den nationella strategin så att situationen kan se radikalt annorlunda ut om tio år.
3548 Enligt dem har arbetet med suicidprevention i Sverige precis som arbetet med psykisk ohälsa i stort,
3549 präglats av kortsiktighet. ”I januari efterlyste den då avgående samordnaren för insatser på området
3550 psykisk hälsa, Kerstin Evelius, en tioårig strategi med ett övergripande, gemensamt, politiskt mål i
3551 stället för fortsatt ”kvartalspolitik”. Nämnda organisationer har tidigare gjort jämförelser med den
3552 mycket framgångsrika nollvisionen för dödsfall i trafiken. ”Att färre dör på våra vägar beror inte
3553 främst på att det skulle vara mycket lättare att förhindra dödsfall i trafiken, utan på att
3554 mångmiljardbelopp har satsats långsiktigt på konkreta åtgärder, forskning, uppföljning och

3555 utvärdering. Jämförelsevis har försvinnande små summor pengar satsats på det suicidpreventiva
3556 arbetet i förhållande till de 1 500 årliga självmorden. Inga konkreta mål om en minskning har heller
3557 satts upp.” Så deras förslag är att det nationella suicidpreventiva handlingsprogrammet uppdateras och
3558 tydliggörs med tidsutsatta och uppföljningsbara mål. (till skillnad från tidigare) De anser också att
3559 regioner och kommuner ska ta fram lokala handlingsplaner. De har ytterligare förslag men jag
3560 preciserar dem inte närmare här. Däremot vill jag lyfta fram att de anser att mycket kunskap och
3561 erfarenhet redan finns om hur antalet självmord kan minskas och att den måste användas.

3562 I 73-punktsavtalet JA som Centern och L har med regeringen finns ambitiösa målsättningar gällande
3563 den psykiska ohälsan. I punkt 63 med rubriken Bekämpa psykisk ohälsa anges vad som ska prioriteras.
3564 Bl a ska psykiatrin och elevhälsan stärkas. På den kommunala nivån behöver vi därför arbeta för att
3565 förverkliga dessa ambitioner. Det gäller båda att ”stärka elevhälsans främjande och förbyggande
3566 arbete, motverka mobbing och göra särskilda satsningar riktade mot riskgrupper” men också med
3567 suicidprevention. I programmet för Trygg och tillgänglig vård som Centern antog på den senaste
3568 Riksstämman betonas även där hur viktigt det är att arbeta med den psykiska ohälsan, att en större
3569 satsning behövs på elevhälsan och på det förebyggande arbetet. Det stadgas dessutom i C-programmet,
3570 att det bör bli tydligare i skolornas uppdrag hur hälsan påverkar elevernas möjligheter att lära sig.
3571 ”Rektorer är i sista ledet ansvariga för att det finns en lärandemiljö på skolan som gör att eleverna kan
3572 tillgodogöra sig kunskaper och nå mål.”

3573 Forskningen kring hjärnrelaterade sjukdomar såsom exempelvis inom autismspektrat, adhd och
3574 Parkinson har länge varit eftersatt, samtidigt som förekomsten av dessa sjukdomar ökat dramatiskt i
3575 samhället. I boken Skydda din hjärna beskriver neurologen och hjärnforskaren David Perlmutter den
3576 nya forskningen som finns om hjärnans hälsa och hur starkt förknippad den är med vad som pågår i
3577 mage-tarm-systemet. Han skriver också om hur denna nya forskning kan hjälpa mot en hel rad av
3578 neurologiska tillstånd. Det tydliga sambandet mellan det vi utsätts för från mycket låg ålder och vår
3579 kort- och långsiktiga hälsa behöver därför få större uppmärksamhet. Mycket handlar om den mat vi
3580 äter. Därför bör en översyn göras av Socialstyrelsens kostrekommendationer och riktlinjer tas fram
3581 som snarare främjar hjärnhälsan än motverkar den.

3582 Förra året gick Nya Zeeland i bräschen för ett bättre välmående i landet genom att införa ett nytt sätt
3583 att mäta utvecklingen i Nya Zeeland som inte bara handlar om ekonomisk tillväxt. Beslutet innebär att
3584 landets regering varje år ska presentera en ”välmående-budget” för att mäta vilken effekt långsiktiga
3585 politiska beslut får på människors liv. I samband med toppmötet i Davos berättade premiärministern
3586 Jacinda Ardern om beslutet och varför regeringen har valt det nya greppet. ”I Nya Zeeland har vi
3587 ungefär 3 procents tillväxt och 3,9 procents arbetslöshet. Med traditionella mått mätt hade folk tittat på
3588 oss och sagt ’det går bra för er’. Men vi har en svindlande hög andel hemlösa och bland den högsta
3589 självmordsstatistiken bland unga i OECD-länderna. Vår psykiska hälsa och vårt välbefinnande är inte
3590 vad det borde vara” (citat från en artikel i Veckans affärer förra året)

3591 Jacinda Ardern menar att människor känner frustration över det politiska och ekonomiska systemet
3592 och upplever att man glömt bort dem. För att adressera problemen har hon tagit fram ”the living
3593 standards framework”, ett slags mätverktyg som politikerna måste förhålla sig till i sitt beslutsfattande.
3594 Verktuget mäter och jämför fyra olika indikatorer på välmående: socialt kapital, mänskligt kapital,
3595 naturligt kapital och finansiellt kapital. Bara genom att se till alla fyra kan man mäta nationens
3596 välmående som helhet menar beslutsfattarna. Varje minister som vill spendera pengar ska visa hur det
3597 ska främja landet på en nivå som spänner över flera generationer. Premiärministern poängterar att ”En
3598 del av det arbete vi gör nu kommer inte att ge resultat förrän om 20 år.”

3599 Eftersom situationen är liknande i Sverige med många hemlösa, höga sjukskrivningstal, många unga
3600 som mår dåligt och även jämförelsevis många som begår självmord borde även Sverige införa ett
3601 Välmående-index i likhet med Nya Zeelands och Centern bör driva detta politiskt.
3602 Det skulle också behövas en målbild för samhället om människors välmående och hälsa för att kunna
3603 vända den negativa utvecklingen. Ett överordnat mål som behöver få genomslag i alla politiska

3604 områden. Jag anser att det är något som Centerpartiet borde prioritera. Att göra hälsa och välmående
3605 till ett stort fokusområde. För utvecklingen är verkligen på väg åt fel håll. Jag tror i likhet med
3606 premiärministern Jacinda Ardern att även många i Sverige känner sig "bortglömda" och känner en
3607 frustration med politiken och det tar sig tyvärr i uttryck att fler och fler sympatiserar med
3608 Sverigedemokraterna. Om vi ska ha ens en chans att vända den utvecklingen behöver vi på allvar
3609 försöka möta dessa människor och vad det är som bekymrar dem. Centern behöver vara en röst även
3610 för dem. Jag tror att om vi skulle ha den ingången i alla de samtal vi ska ha nu under Samtalsåret 2020
3611 så kommer vi ha mycket mer på fötter med vad som borde arbetas fram inför valet 2022. Dessutom
3612 vore det bra om Centern också skulle bestämma sig för att ha Hälsa och välmående som ett av de
3613 teman vi kan prata om med människor.

3614

3615 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3616

3617 att alla rektorer får ett tydligare uppdrag för elevhälsan och ska på ett strukturerat sätt arbeta med
3618 elevers hälsa och välmående

3619

3620 att Elevhälsan särskilt ska prioriteras i kommande budgetförhandlingar

3621

3622 att ett Välmående-index i likhet med Nya Zeelands införs på nationell nivå

3623

3624 att Hälsa och välmående ska vara en prioritera fråga under Samtalsåret 2020

3625

3626 att en arbetsgrupp tillsätts för området Hälsa och välmående inför valet 2022, gärna i samarbete med
3627 Centerns distrikt för Stockholms län

3628

3629

3630 **Distriktets yttrande:**

3631 Distriktsstyrelsens svar:

3632

3633 Denna grundliga och välskrivna motion lyfter den viktiga frågan om psykisk ohälsa i allmänhet och
3634 suicidprevention i synnerhet, och argumenterar för att det behövs tydligare mål och en större
3635 långsiktighet i arbetet för att stärka socialt kapital, öka det psykiska välmåendet och förebygga
3636 självmord.

3637

3638 Distriktsstyrelsen välkomnar motionen och ställer sig positiv till dess ambition. Förslagen gäller en rad
3639 åtgärder inom Stockholms stad, såsom antagande av en lokal handlingsplan, tydligare prioritering av
3640 Elevhälsan, tydligare uppdrag för rektorer att arbeta med elevers hälsa och välmående och införande
3641 av livskunskap i stadens skolor. Under 2019 antog Stockholm stad en handlingsplan för
3642 suicidprevention.

3643

3644 På nationell nivå föreslår motionen införande av ett "Välmåendeindex" och en översyn av
3645 Socialstyrelsens kostrekommendationer för att väga in kostens inverkan på det psykiska välmåendet.

3646

3647 Motionären föreslår också att Centerpartiets Stockholmsdistrikt ska lyfta Hälsa och välmående som en
3648 prioriterad fråga under Samtalsåret, samt tillsättande av en arbetsgrupp för Hälsa och välmående inför
3649 valet 2022, gärna i samverkan med distriktet Stockholms län.

3650 Distriktsstyrelsen anser att stadshusgruppen måste prioritera stadens budgetmedel i ett sammanhang,
3651 och vill även peka på att det psykiska välmåendet påverkas av en rad samhällsförhållanden som inte
3652 direkt berörs av motionen. Styrelsen anser även att rektorerna i skolan redan har ansvaret för en god
3653 elevhälsa och ställer sig tveksam till om införande av ett nytt skolämne är rätta vägen, särskilt med
3654 tanke på att befintliga ämnen som biologi, samhällskunskap, filosofi, hemkunskap, idrott och hälsa
3655 och musik redan ger möjligheter att stärka elevernas välmående och hälsa och kunskap om hur hälsan

3656 kan stärkas. Det är emellertid viktigt att medvetenheten ökar bland lärare och rektorer om hur dessa
3657 möjligheter tas till vara.

3658
3659 Distriktsstyrelsen kan inte värdera i vilken utsträckning Socialstyrelsens kostråd kan stärka det
3660 psykiska välmåendet eller förutsättningarna för ett nationellt välmåendeindex, men anser att detta är
3661 förslag som Centerpartiets riksdagsgrupp bör värdera.

3662 Poängen med Samtalsåret är att fånga upp vilka frågor som är viktigast i dagens Sverige och
3663 Stockholm. Hälsa och sjukvård är en av de utpekade diskussionsområdena i distriktsdialogen.
3664 Distriktets programarbete inför nästa val sker dels genom ett antal arbetsgrupper distriktet har för i
3665 första hand kommunala frågor, dels genom gemensamma arbetsgrupper med Centerpartiet i
3666 Stockholms län, för i första hand regionala frågor. Distriktsstyrelsen föreslår att motionärens
3667 frågeställningar ges en tydlig plats inom de bredare arbetsgrupper som nu är under tillsättande.

3668
3669 Distriktsstyrelsen vill slutligen upplysa om att bättre insatser mot psykisk ohälsa och en regional
3670 kraftsamling för en bättre folkhälsa är två viktiga prioriteringar både för Centerpartiet i Region
3671 Stockholm och för den blågröna koalitionen som Centerpartiet ingår i.

3672
3673 Därför föreslår distriktsstyrelsen distriktsstämman:

3674
3675 - Att instämna i motionens intentioner

3676
3677
3678 Centerpartiet i Stockholms stads distriktsstämma beslutade:

3679
3680 - Att instämna i motionens intentioner

3681
3682
3683 [4.26: Utveckling av sjukvården](#)

3684 *Monica Hansson, Falkenberg, Halland*
3685

3686 Läkemedel, som inte bryts ner i kroppen eller i reningsverk hamnar i våra vattendrag. Farhågorna om
3687 hur det påverkar oss och miljön ökar. En medveten hantering av läkemedel är viktigt för en
3688 hälsofrämjande hälso- och sjukvård.

3689 En lång tids forskning visar att vissa läkemedelssubstanser ger skadliga effekter när de hamnar i
3690 naturen.

3691 Läkemedelsrester kan nå naturen både vid tillverkning och användning.

3692 Produktionskedjan för läkemedel är ofta lång och omfattar en rad olika steg där flera företag i olika
3693 länder kan vara inblandade. I flera av dessa steg riskerar läkemedelssubstanser att nå miljön i höga
3694 koncentrationer.

3695 Mycket höga koncentrationer har identifierats i avloppsvatten från läkemedelsproducenter på flera
3696 platser i till exempel Indien och Kina. Allt fler studier tyder på att betydande utsläpp också
3697 förekommer vid industrier i västvärlden.

3698 Genom att ställa krav i upphandling av läkemedel och systematisk uppföljning av kraven kan
3699 regionerna minska riskerna för att läkemedelsrester når miljön i produktionskedjan.

3700 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3701

3702 att vid upphandling av läkemedel skall tillverkaren presentera en godtagbar standard av vilka
3703 miljöåtagande som sker vid forskning, tillverkning och distribution.

3704

3705 att motionen skickas till Centerpartiets riksdagsgrupp.

3706

3707

3708 **Distriktets yttrande:**

3709 Distriktsstyrelsens yttrande

3710

3711 Distriktsstyrelsen delar motionärens oro kring problematiken som finns med läkemedels
3712 klimatpåverkan.

3713

3714 Läkemedel har revolutionerat människors liv och livskvalité. Samtidigt genereras utsläpp till naturen
3715 som gett genetisk påverkan på bl.a fiskar. Genom krav i upphandlingar och arbete med
3716 konsumtionsmönster kan klimatpåverkan minska.

3717

3718 **DISTRIKTSSTYRELSEN FÖRESLÅR STÄMMAN BESLUTA**

3719

3720 att bifalla motionen

3721

3722 Distriktsstämmans beslut

3723

3724 **BESLUTAS**

3725 att bifalla motionen

3726

3727

3728

3729 [4.27: Utveckling av sjukvården](#)

3730 *Linander Annette, Eslöv, Skåne*

3731 *Birte Sandberg*

3732

3733 *"Datalag hindrar vårdcentraler från att kalla hemtjänsttagare till vaccinering". Det rapporterades*
3734 *Sydsvenskan i januari 2021. Det stämmer. Sverige har en föråldrad lagstiftning som gör att vi har svårt*
3735 *att möta både dagens och morgondagens vård.*

3736 Idag har de olika huvudmännen inom vården – regioner, kommuner, vårdcentraler etc. – inte rätt att
3737 mellan sig dela information om vårddagarna. Det sätter lagen stopp för. Konkret innebär det till
3738 exempel att en ambulans på uttryckning från ett privat företag har svårt att få livsavgörande
3739 information från regionen.

3740 Den nuvarande lagstiftningen har lett till att vården i dag har en rutin där ett samtycke från patienten
3741 inhämtas vid varje fysisk vårdkontakt. Det innebär att personalen inte har tillräckliga förutsättningar
3742 att förbereda sig inför ett inbokat möte. Det kan ske först när patienten är på plats och kan samtycka.

3743 Moderna vårdinformationssystem har många nya funktioner som inte bara kan hjälpa hälso- och
3744 sjukvården att förbättra arbetsmiljö samt minska vårdskador och lidande. Dessutom vet vi att det är en
3745 förutsättning för en större patientmedverkan i den egna vården.

3746 De möjligheterna förutsätter dock insamling och användande av patientinformation i en större
3747 omfattning än vad som med gällande lagrum är möjligt.

3748 All lagstiftning som berör vården, bland annat patientlagstiftning, socialtjänstlag, hälso- och
3749 sjukvårdslagen m.m. behöver därför ses över samlat för att den moderna vården ska kunna fungera och
3750 för att underlätta patientens resa genom vården. Till exempel bör man undersöka om följande är
3751 möjligt inom ramen för en fortsatt god patientsäkerhet:

- 3752 • Ta bort kravet på aktivt samtycke från patienten för att behandlande vårdpersonal ska få ta del
3753 av andra vårdgivares patientinformation.
- 3754 • Koppla den medicinska informationen till patienten i stället för till organisatoriska enheter.
- 3755 • Moderna kliniska beslutsstödsystem behöver hämta information från en lång rad olika typer av
3756 vårdinsatser för att till exempel kunna analysera risken för förekomst av sepsis
3757 (blodförgiftning). För att nå sin fulla potential behöver dessa system därför tillgång till
3758 information från samtliga vårdinstanser som har relevant vårdinformation om patienten.
- 3759 • Möjliggör att information från flera vårdgivare kan sammanställas för kvalitetssäkring.

3760 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3761
3762 att Centerpartiet verkar för att lagstiftning som påverkar den svenska vården ses över samlat och
3763 moderniseras.

3764
3765

3766 **Distriktets yttrande:**

3767 Motionären belyser en fråga som ligger i linje med den politik som bedrivs idag.

3768 Den digitala utvecklingen kommer i framtiden inte enbart behöva stimuleras för
3769 rådgivning och besök utan även för monitorering, provtagning och behandling. En
3770 sjukvård som minskar sitt beroende av fysiska lokaler och institutioner kommer att vara
3771 mer effektiv och samtidigt mer motståndskraftig.

3772 Därför är det viktigt att vi fortsätter arbeta med att förenkla och förbättra allt från
3773 journalsystem till tillgången till journaler.

3774 Motionärens att satsar stämmer som sagt väl överens med den politik som Centerpartiet
3775 redan bedriver idag.

3776 Vi instämmer i motionärens uppmaning att mer måste göras för att undanröja hinder för
3777 att den digitala utvecklingen ska kunna ta nästa steg.

3778

3779 Distriktsstämman beslutade att instämma i motionens intentioner

3780

3781

3782 [4.28: Utveckling av sjukvården](#)

3783 *Sandberg Birte, Tomelilla, Skåne*

3784 *Annette Linander*

3785

3786 På bred front pågår arbetet för en ökad omställning mot en nära vård. Den medicinska forskningen och
3787 den senaste tekniken har gjort att vård som tidigare krävde att patienten var inlagd på sjukhus
3788 nu kan ske i patientens hem.

3789 Samtidigt möter omställningen och möjligheten till att utföra mer vård i hemmet på hinder från
3790 lagstiftning och regelverk. Inte minst kopplat till vårdgivarens möjligheter att använda
3791 rekvisitionsläkemedel när en patient är inskriven i specialistvård, men får behandlingen hemma.

3792 Med nuvarande regelverk är det flera vårdområden som ligger i gråzonen för huruvida de är tillåtna
3793 eller inte. Allt ifrån den specialiserade palliativa vården som bedrivs i hemmet till dialyspatienter som
3794 skulle kunna ha hemdialys. Behandlingar som är möjliga idag tack vare att regioner tummar på
3795 regelverket. Så kan vi inte ha det.

3796 Frågan som orsakar detta gäller lagstiftningen kring sjukhusapotekens läkemedelsförsörjning.
3797 Formuleringen är att den ska ske "till eller inom sjukhus". De orden har tolkats som att det bara får ske
3798 till eller inom en sjukhusbyggnad. Den fysiska platsen är alltså avgörande och inte vilket typ av vård
3799 som ges eller patientens behov. Det måste vara tvärtom: vården och patientens behov måste komma i
3800 främsta rummet; vilket hus vården bedrivs i är sekundärt. Definitionen av vad som är specialistvård
3801 kan inte vara densamma idag som den var på 70-talet.

3802 Därför behöver lagen om handel med läkemedel ändras så att också specialistvård i hemmet kan ingå i
3803 sjukhusapotekens läkemedelsförsörjning. Om vårdgivaren skulle få använda rekvisitionsläkemedel vid
3804 specialistvård i hemmet skulle det underlätta både för vårdgivaren och för patienten. Då skulle det bli
3805 en enklare hantering för vårdgivaren som inte behöver ha olika rutiner för läkemedelsförsörjningen för
3806 de patienter som får specialistvård på sjukhuset och de som får den i hemmet.

3807 För patienten är det också en kostnadsfråga. Om patienten istället för att få ta del av
3808 rekvisitionsläkemedel hänvisas till att hämta ut det som ett receptläkemedel på öppenvårdsapotek och i
3809 de fall det inte ingår i läkemedelsförmånen kan det bli väldigt dyrt. Samma läkemedel som hade varit
3810 kostnadsfritt för patienten om hen befunnit sig inuti sjukhusbyggnaden.

3811 Vi behöver ta bort ytterligare ett hinder som försvårar för den nära vården och låta regionerna oroa sig
3812 för andra saker än risken för att förlora sitt sjukhusapotekstillstånd.

3813 Jag/vi föreslår partistämman besluta

3814

3815 att Centerpartiet ska verka för att möjliggöra för regioner att använda rekvisitionsläkemedel vid
3816 specialistvård i hemmet.

3817

3818

3819 **Distriktets yttrande:**

3820 Motionären lyfter upp en fråga som handlar om att lagen om handel med läkemedel måste
3821 ändras så att också specialistvård i hemmet kan ingå i sjukhusapotekens
3822 läkemedelsförsörjning.

3823 På bred front pågår arbetet för en ökad omställning mot en nära vård. Den medicinska
3824 forskningen och den senaste tekniken har gjort att vård som tidigare krävde att patienten
3825 var ineliggande på sjukhus nu kan ske i patientens hem. Denna utveckling är tillgodo för
3826 framförallt patienten vars livskvalitet kan öka avsevärt genom att vården kan bedrivas i
3827 hemmet istället för att behöva åka in till sjukhus eller annan vårdinrättning för att få en
3828 viss typ av behandling. Den nära vården är något som Centerpartiet ställer sig väldigt
3829 positiva till och som vi vill arbeta för att utveckla än mer.

3830 Samtidigt möter omställningen och möjligheten till att utföra mer vård i hemmet på
3831 hinder från lagstiftning och regelverk. Inte minst kopplat till vårdgivarens möjligheter att
3832 använda rekvisitionsläkemedel när en patient är inskriven i specialistvård, men får
3833 behandlingen hemma.

3834 I en skriftlig fråga som Centerpartiet ställde under 2020 till statsrådet Hallengren kring
3835 just denna frågan så var svaret följande:

3836 Sofia Nilsson har frågat mig om jag kommer att vidta några åtgärder för att möjliggöra
3837 vårdgivarens läkemedelsförsörjning vid specialistvård/slutenvård i hemmet.

3838 Precis som Sofia Nilsson skriver är det mycket positivt att fler, tack var en snabb
3839 medicinsk utveckling, kan få avancerad vård i hemmet. En betydelsefull aspekt i det
3840 arbetet är just läkemedelsförsörjningen. Det är samtidigt en komplex fråga. Regeringen
3841 följer detta men det går i dagsläget inte att säga när regelverket kan ha setts över.

3842 Distriktsstyrelsen anser, precis som motionären, att detta hinder måste avvärjas för att ge
3843 utrymme att dels fortsätta utveckla avancerad vård i hemmet och dels fortsätta arbetet
3844 med den nära vården.

3845

3846 Distriktsstämman beslutade att bifalla motionen
3847
3848

3849 [4.29: Utveckling av sjukvården](#)

3850 *Anders Danielsson, Oskarshamn, Kalmar*
3851

3852 Idag ingår inte kiropraktisk behandling i Sjukvårdsförsäkringen. Vissa landsting/regioner har avtal
3853 med kiropraktorer så att invånarna i den regionen/landstinget kan få behandling till samma taxa som
3854 övrig sjukvård. Jag bodde förut i Östergötland som hade det så. Eftersom Kalmar län inte har det så
3855 måste jag nu betala marknadspris för en kiropraktorbehandling vilket är cirka 600 kronor. Människor
3856 med problem med ryggen eller andra delar av skelettet ska inte diskrimineras jämfört med människor
3857 med andra kroppsliga problem. En anledning till att kiropraktik inte omfattas om
3858 sjukvårdsförsäkringen kan vara att det inte i har betraktats som seriös kunskap. I Sverige finns
3859 utbildning till kiropraktor, Skandinaviska Kiropraktorhögskolan invid Karolinska Institutet. Jag tycker
3860 det är dags att se kiropraktik som en seriös medicinsk vetenskap och behandling och därför införa den
3861 i den allmänna sjukvårdsförsäkringen.

3862 Jag/vi föreslår partistämman besluta
3863
3864 att kiropraktik införs i den allmänna sjukvårdsförsäkringen.
3865

3866

3867 **Distriktets yttrande:**

3868 Motionären föreslår att kiropraktik införs i den allmänna sjukvårdsförsäkringen. Centerpartiet driver ju
3869 frågan om likvärdig vård i hela landet.

3870 Just kiropraktik är inte något legitimationsyrke och kvaliteten kan skifta väldigt.

3871 Distriktsstyrelsen instämmer i intentionen, men med anledning av ovan föreslår vi en ny att-sats till.

3872

3873 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:

3874

3875 Att Centerpartiet skall verka för att kiropraktik skall vara tillgängligt via vårdval i alla regioner?
3876 (Distriktsstämman beslutade i enlighet med distriktsstyrelsens förslag)

3877

3878

3879 [4.30: Utveckling av sjukvården](#)

3880 *Tommy Ring, Hallsberg, Örebro*

3881

3882 86 % av svenskarna anser att man ska kunna välja bort vårdgivare man inte är nöjd med.

3883 93 % anser att det ska vara fritt att välja vårdcentral eller sjukhus

3884 54 % av vårdföretag leds av kvinnor mot 29 % inom övriga näringslivet (Källa Vårdfakta)

3885 Entreprenörskap sjukvård ligger i linje med Centerpartiets linje för kvinnligt företagande.

3886

3887 Det behövs en nationell enhetlighet vid upphandling enligt LOU/LOV av sjukvård som prioriterar
3888 yrkeskompetens hos den upphandlade *Utföraren*.

- 3889 Privat vård är eftertraktad av patienter och kan bli ett alternativ till anställning för sjukvårdspersonal
3890 som är intresserade av att kunna styra sin personliga kompetensutveckling.
- 3891 Sverige har allt för låg andel privat sjukvård och en möjlighet till utveckling av denna medför höjd
3892 nationell standard och personlig valfrihet både för patient och personal.
- 3893 Upphandling av sjukvård LOU/LOV föreslås utvecklas mot kravställd formell
3894 sjukvårdskompetens och tillgänglighet i stället för schablonmässigt entreprenörstänk och ekonomi.
- 3895 För att marketa företagsansvaret avseende produktion och kvalitet finns skäl att granska
3896 förutsättningarna för auktorisation till exempel att:
- 3897 1. · En auktorisation som hanteras nationellt.
  - 3898 2. IVO:s godkännande ska vara en del i godkännandeprocessen men mer omfattande än
3899 nuvarande tillståndssystem.
  - 3900 3. Verksamhetschef enligt HSL ska vara legitimerad
3901 sjukvård/arbetsterapeut/sjukgymnast/läkare (alltså inte som nu med annan utbildning och
3902 sjukvård delegerad till sjukvårdsperson.
  - 3903 4. · Legitimerad personal med aktuell specialistutbildning till företags
3904 verksamhetsområde ska krävas.
  - 3905 5. Yrkeskompetensbevis för icke legitimerad personal ska krävas.
  - 3906 6. Medicinsk Ansvarig Sjuksköterska ... inklusive aktuella rutiner ... ska ligga kvar hos
3907 upphandlaren
- 3908 Med en nationell standard genom **auktorisering** på samma sätt som i många andra kvalitetsberoende
3909 verksamheter underlättas upphandling.
- 3910 Den enskilde med sjukvårdskompetens kan skapa ett företag och forma det utifrån egen kompetens
3911 och intresse som sedan efter auktorisering erbjuda marknaden sin kompetens.
- 3912 Företagets struktur blir transparent och säkrar kvalitet och kostnader vilket intragerar privat sjukvård
3913 parallellt med offentlig sjukvård till nationella konkreta ökade positiva värdeeffekter för patienten.
- 3914 Auktorisation prioriterar yrkeskompetens och stärker därmed sjukvårdspersonals ställning som
3915 företagsledare.
- 3916 Kvinnor över hela landet får bättre förutsättningar att starta en engagerad privat sjukvård inom sitt
3917 personliga intresseområde.
- 3918 Icke seriösa vårdgivare sorteras per automatik bort genom ett auktorisationsförfarande.
- 3919
- 3920 Med många år bakom mig inom både offentlig och privat vård ser jag områden --- inte minst nischad
3921 sjukvårdsproblematik --- där det skulle finnas stora fördelar med auktoriserade specialistföretag.
- 3922 Privat vård med auktorisation som en *kvalitetsstämpel* kommer att upplevas positivt av allmänheten
3923 och öka den privata vårdens politiska värde.
- 3924 För oss yrkesutövare är privat driven vård flexibel och utvecklande och kan för unga vårdspecialister
3925 bli ett intressant alternativ till anställning inom offentliga sektorn.

3926 Jag/vi föreslår partistämman besluta
3927

3928 att bilda en projektgrupp för att utveckla ett nationellt program för privat sjukvård.
3929

3930 att i riktlinjerna i det nationella programmet markera kvalitetsparametrar som exempelvis auktorisation
3931 och yrkeskompetensbevis.

3932
3933 att lägga fokus på egenföretagande som ett alternativ till anställning inom sjukvård.
3934

3935

3936 **Distriktets yttrande:**

3937 Distriktsstyrelsen instämmer med motionären att yrkeskompetens ska prioriteras inom hälso- och
3938 sjukvården för att kunna erbjuda medborgarna hälso- och sjukvård av högsta kvalitet. Det ska förstås
3939 gälla såväl privat som offentlig hälso- och sjukvård. Motionären ger olika förslag på förutsättningar
3940 för auktorisation vid företagsansvar för att på så sätt underlätta och ge utrymme för fler privata företag
3941 inom hälso- och sjukvården. Vid chefskap och verksamhetsansvar är det naturligtvis viktigt med
3942 sjukvårdskompetens men det är också viktigt med goda kunskaper i ledarskap och ekonomihantering.
3943

3944

Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:

- 3945 - att avslå att-sats ett
- 3946 - att bifalla att-satserna två och tre.
- 3947 - att lägga till följande att-sats:

3948 att Centerpartiet ska arbeta fram ett nationellt sammanhållet hälso- och sjukvårdsprogram för privat,
3949 offentlig och ideell hälso- och sjukvård

- 3950 - Att vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämman

3951
3952

3953

Distriktsstämman beslutar:

- 3955 Att avslå att-sats ett
- 3956 Att bifalla att-satserna två och tre.
- 3957 Att lägga till följande att-sats: att Centerpartiet ska arbeta fram ett nationellt sammanhållet hälso-
3958 och sjukvårdsprogram för privat, offentlig och ideell hälso-och sjukvård
- 3959 Att vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämman

3960
3961

3962

3963 [4.31: Utveckling av sjukvården](#)

3964 *Per-Henrik Petersson, Linköping, Östergötland*
3965

3966 Förslag för hur äldreården skall förbättras diskuteras flitigt efter Coronakommissionens förslag.
3967 Staten skall ta ett större ansvar. Personaltäthet skall öka liksom anställningstryggheten. Lagar skall
3968 stiftas och regler utformas. Enorma ekonomiska resurser skall skjutas till. Som jag ser det saknas
3969 tankar om hur detta skall gå till i verkligheten.

3970 Jag tror vi i offentlig förvaltning måste utveckla idéer om hur man bygger upp organisationer som väl
3971 tillgodoser behoven i en verksamhet (t.ex. äldreården) och som gör det på ett kostnadseffektivt sätt. Jag
3972 håller med Jonna Bornemark (professor i filosofi vid Södertörns högskola) och det hon skriver i sina
3973 böcker. Den idé-struktur som ligger bakom det vi kallar NPM (New Public Management) är mycket
3974 bristfällig och direkt farlig för våra vårdorganisationer. Mitt intryck är att vi har hamnat i en slags
3975 statsfinansiell toppstyrd planekonomi. Resurser tilldelas till en verksamhet. Sedan sker en toppstyrning
3976 genom att sätta upp ett antal mätbara mål, tydliga regler, fasta rutiner och uppföljning av det mätbara.

- 3977 Men som jag ser det fungerar inte detta för att styra en verksamhet som skall på ett effektivt sätt
3978 använda 130 - 200 miljarder kronor per år i äldreården. I synnerhet inte för regeringen. Enda verktyg
3979 jag läser om i debatten är att lagstifta om vad kommunerna skall göra och hur de skall göra det.
- 3980 För att bygga en vårdorganisation anser jag att vi måste börja från grunden. Hur tror vi den utförande
3981 basorganisationen i verksamheten behöver fungera? Vi måste börja tänka "nerifrån" tillsammans med
3982 människorna som skall utföra jobbet. Kommissionen och andra aktörer i den offentliga debatten verkar
3983 framför allt tänka utifrån ett övergripande makroperspektiv.
- 3984 Så här går mina tankar om den kultur som behöver känneteckna en grupp människor som tillsammans
3985 skall arbeta i äldreården.
- 3986 - Alla är väl förankrade i värderingarna om varför vi tar oss an de äldre.
- 3987 - Det finns en glädje och stolthet över att arbeta med äldreården.
- 3988 - Det finns starka och tydlig värdering om vilket arbetsklimat man vill ha inom gruppen och vad
3989 som skall känneteckna mötet med de äldre.
- 3990 - Gruppen har en kompetent ledare som har djup insikt i den konkreta, praktiska verksamheten.
- 3991 - Man känner en trygghet i att man tillsammans hjälps åt med att lägga upp arbetsschema som gör
3992 att även privatlivet kan fungera tillfredsställande.
- 3993 - Alla känner att de har kompetens för sina uppgifter och det finns specialist-kompetens som man
3994 kan kalla in vid behov, antingen inom gruppen eller externt.
- 3995 - Det finns möjligheter till att utveckla sin kunskap och kompetens.
- 3996 - Det finns en flexibilitet i hur arbetet utförs och hur man samarbetar inom gruppen. Ändringar kan
3997 snabbt göras när unika behov uppstår. Alla känner att de är med och påverkar hur arbetet utförs.
- 3998 - Alla är medveten om att man har begränsade resurser till sitt förfogande, både i tid och pengar.
3999 Och man hjälps åt att hitta bra lösningar för att utveckla verksamheten.
- 4000 - Framgång i att de äldre är nöjda med vården och att man klarar att hålla sig inom resursramen
4001 belönar gruppen ekonomiskt. Förutom glädjen i mötet med de äldre finns det ekonomiska incitament
4002 att lyckas med sin uppgift.
- 4003 Vi behöver utveckla en organisationer som bättre möter de verkliga behoven och som även är i stånd
4004 att klar av att hantera extrema händelser, pandemier eller andra extrema händelser.
- 4005
- 4006 Jag/vi föreslår partistämman besluta
4007
4008 att vi skall arbeta för att bygga upp en mer ändamålsenligt verksamhetskultur och ledarskapskultur
4009 inom vården i Sverige.
4010
4011 att vi bygger upp ett ledarskapsinstitut som enbart har våra vårdorganisationer som
4012 verksamhetsområde. Uppgifter är att bedriva forskning, idéutveckling, utbildningar och
4013 ledarskapsprogram. Vården skall inte behöva vända sig till konsulter i näringslivet för detta.
4014

4015 att vi tillsammans med fackliga organisationer utformar anställningsförhållanden för chefer och ledare i
4016 vårdorganisationer som ger större möjligheter än idag att byta ut personer i ledande ställning.

4017
4018 att bygger upp vårdorganisationerna så att det finns utrymme att använda ekonomiska incitament för
4019 att belöna framgång i verksamheten.

4020
4021

4022 **Distriktets yttrande:**

4023 Motionären lyfter en högaktuell fråga. Att lyfta ledarskap och personalfrågor inom vården och
4024 speciellt äldre vården är viktigt. Vi blir fler äldre som behöver vård längre i livet. Men med samma
4025 personella styrka som vi har idag. Vi behöver strategiska beslut nationellt och utöka samarbetet
4026 regionalt och kommunalt för att klara av framtidens utmaningar.

4027
4028 Distriktsstämman föreslår partistämman besluta att instämma i motionärens intentioner.

4029
4030
4031

4032 [4.32: Utveckling av sjukvården](#)

4033 *Torsten Sandberg, Kalix, Norrbotten*

4034

4035 2019 lämnade jag in en motion med ovanstående rubrik. Efter en del välvilliga skrivningar och om
4036 sakernas tillstånd avslogs motionen. Efter hänvisning till en statlig utredning som skulle lägga fram
4037 förslag på ett regelverk för nätdoktorer utifrån principen om en behovsstyrd vård. Nu handlade
4038 motionen om fler frågor.

4039 Jag har sett att det utformats regelverk för nätdoktorer. Tvärt om har problemen när det gäller just den
4040 delen i sjukvården ökat. Regionernas kostnader för besöken hos de privata nätläkarbolagen har
4041 mångdubblats. De utnyttjas mest av unga och högtbildade personer. Många gånger för chattar om
4042 lätta förkylningar. Vårdbehoven har plötsligt ökat. De med lägre vårdbehov går före de med högre.
4043 Bolagen har släppts in i vårdgivning i Stockholmsregionen (skall upphöra efter kritik) och tillåtits liera
4044 sig med apotek. Bolag har sålt covid19 tester som inte varit godkända.

4045 Inte heller ser jag något resultat mot en behovsstyrd vård. Utvecklingen skenar mot en social
4046 tudelning. De som kan gå före i kön genom privata sjukförsäkringar och de som inte har. Här behövs
4047 en lagändring så att en grupp inte kan gå före de som får en remiss av regionerna. Svaret att det redan
4048 är olagligt håller inte. Den sociala klyvningen av Sverige fortsätter.

4049 Vårdinformationssystem upphandlas från stora amerikanska företag. Och kanske andra utländska. Ett
4050 beroende på lång sikt, men vilka risker finns för den personliga integriteten? Samtidigt ser vi gång på
4051 gång att våra egna system hackas, IP-adresser hamnar hos Google, system slutar att fungera.
4052 Äldre vården brakade ihop i Oxelösund julen 2019. Ingen visste vart de skulle, vilka mediciner
4053 vårdhavarna skulle få osv. Larm har slutat att fungera. Det finns mycket att fundera över, lita inte på
4054 att det löser sig, att det bara var tillfälliga problem!

4055 Några nya saker har blivit uppenbara på grund av coronaviruset. Äldre vården måste tillföras mycket
4056 mera sjukvårdsresurser och pengar överhuvudtaget. Apoteken måste avkrävas lagerhållning och att de
4057 skall stå fria från läkemedelsindustrins påverkan och privata vårdgivare. På vissa punkter krävs en
4058 ökad statlig styrning av vården. Det sista behöver preciseras, Centerpartiet måste skaffa sig en egen
4059 uppfattning. Så att inte ropen på förstatligade får fäste. Besluten om vården skall finnas nära
4060 människorna.

- 4061 Jag vill åter betona att jag inte motsätter mig digitalisering och AI. Men en annan aspekt är att det
4062 måste göras enkelt så att inte byråkratin sväller på bekostnad av vårdarbetet. Så är det inte överallt
4063 idag!
- 4064 Inte minst primärvården behöver ökade resurser. Bristen på personal är uppenbar. Som det är nu
4065 urholkas basen för den offentliga sjukvården hela tiden. Till men inte minst för de glesare delarna av
4066 Sverige. Vad är orsakerna till det? Uppdraget till Socialstyrelsen om trygg vård i hela landet är ett bra
4067 centerinitiativ. Men Centerpartiet kan inte bara hänvisa till insatser lite här och där och till
4068 utredningar. Kedjan med marknadslösningar och privatisering samtidigt med en offentlig sjukvård
4069 behöver genomlysas. Rollerna måste hållas isär och ingen skall gå före i kön.
- 4070 Bilaga texten till motionen 2021
- 4071 **Motion till Centerpartiets stämma i Karlstad 2019**
- 4072 **Motion om styrning av vårdresurserna**
- 4073 Sjukvården är en ständigt återkommande viktig fråga. Vården, när man kommer fram till behandling,
4074 är enligt både rapporter och de vårdbehövande god. Men köerna för vård är långa och det saknas
4075 personal på många ställen. Inte minst i de glest befolkade delarna av landet. Vårdapparaten fungerar
4076 inte tillfredsställande trots många försök att ändra på detta.
- 4077 Aktiva läkare ifrågasätter kommersialiseringen av vården. Det är i första hand inte en fråga om
4078 offentligt eller privat driven vård. Även om den senare frågan också behöver diskuteras. Resultat- och
4079 ekonomistyrning enligt näringslivets filosofi har inte gjort vården effektivare. I stället har det resulterat
4080 i märkliga prioriteringar klart i strid med hälso- och sjukvårdslagen. Samt en kraftigt utökad stab av
4081 administratörer.
- 4082 Riksrevisionsverket har pekat på den målkonflikt som uppstod när det fria vårdvalet infördes. Före
4083 vårdvalet fattades prioriteringsbeslut av ansvariga politiker och vårdpersonal med hänsyn till etiska
4084 riktlinjer och patienternas vårdbehov. Efter införandet har resursprioriteringar i allt högre grad kommit
4085 att ske utifrån de kommersiella vårdföretagens lönsamhetsbedömningar. Nya privata vårdcentraler har
4086 därför i första hand tillkommit i befolkningstäta välbärgade områden med ett lägre behov av vård.
- 4087 Nytt sedan några år är de snabbt växande nätläkarföretagen. En guldgruva för bolagen måhända när
4088 de kan ta ut avgifter, och belasta landstingen, även när den som kontaktar inte behöver annat än lite
4089 råd. Råd utan att behöva belasta en hälsocentral eller ännu mindre, akutsjukvård. Råd som de kan få
4090 genom att ringa 1177 Vårdguiden där sjuksköterskor och inte läkare svarar. Som de fungerar nu sänker
4091 de trösklarna in till vården. När det blir patienterna som avgör sitt vårdbehov. Systemet dränerar
4092 vården på doktorer och hundratals miljoner.
- 4093 De som verkligen är sjuka måste förr eller senare undersökas på plats av läkare, lämna prover och få
4094 vård. Som nätläkarsystemet fungerar nu blir det i de fallen dubbla läkarkonsultationer och dubblade
4095 kostnader. Att ställa diagnoser via mobiltelefonen är inte ett bra sätt att använda sjukvårdens resurser.
4096 Oroande är också de överförskrivningar av antibiotika som rapporteras.
- 4097 En orsak till att nätläkarföretagen vuxit fram så snabbt faller tillbaka på den bristande samordningen
4098 av landstingens teknikutveckling. Det saknas samordnade IT-system. Samhället ligger efter med
4099 digitala e-tjänster. Det måste utformas kostnadseffektiva lösningar som garanterar att de som har det
4100 största behovet av hälso- och sjukvård ges företräde. De nya nätläkarföretagen bidrar inte till att lösa
4101 de strukturella problem som finns i sjukvården.
- 4102 Utvecklingen mot en ökad användning av digitala lösningar i sjukvården har bara börjat. Den
4103 utvecklingen kan och skall inte stoppas. Men vi får inte bli fartblinda!

4104 Tilläggas bör att vi har ca 400 000 äldre i Sverige som saknar tillgång till internet. Som lever i ett
4105 digitalt utanförskap! Den grupp som är mest i behov av att kontakta vården. Andra äldre har erfarenhet
4106 av digitala tjänster, men med stigande ålder och när tekniken hela tiden utvecklas och ändras så
4107 hamnar även de utanför. Myndigheter måste i sin brådska att införa ny teknik beakta detta och hitta
4108 lösningar för dem.

4109 Det är med viss tvekan jag skriver denna motion. De frågor som berörs ovan borde vara självklara för
4110 Centerpartiet i arbetet i riksdagen och i kontakterna med regeringen. Men med tanke på partiets
4111 förkärlek till privata lösningar i offentlig verksamhet och kanske rädsla att stöta sig med nätvana
4112 väljargrupper gör jag det ändå.

4113 Centerpartiet bör genomföra en analys om den starka tilltron till marknadslösningar och privatiseringar
4114 har varit enbart lyckade. Dra slutsatser som bidrar till en bättre styrning av vårdresurserna också med
4115 hänsyn till regionala förutsättningar.

4116

4117 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4118
4119 att Centerpartiet tillsätter en arbetsgrupp med representanter från regionerna med uppgift att särskilt
4120 genomlysna och föreslå hur marknadslösningar skall fungera tillsammans med en offentlig sjukvård så
4121 att dagens klyftor mellan vårdtagare elimineras och roller hålls isär

4122
4123 att andra frågor som berörts i texten ovan i motionen från 2019 också behandlas

4124

4125

4126 **Distriktets yttrande:**

4127 Motionären lyfter bl.a. en synnerligen aktuell fråga om nätdoktorer. Vi i Centerpartiet värnar en vård
4128 som säkerställer ett fritt vårdval. Regionen Västra Götaland har nyligen väckt frågan om att vägra
4129 betala nätdoktorer. Huruvida detta är juridiskt möjligt är osäkert. I Norrbotten diskuteras också frågan,
4130 där kostnaden uppgår till årlig ca. 10 MSEK. Problemet uppstår främst hos de enskilda
4131 Hälsocentralerna (Vårdcentralerna) eftersom de påförs kostnaden där patienten är inskriven.

4132 Vidare anser Distriktsstyrelsen att privata initiativ inom hälso och sjukvården är positivt, men att den
4133 sällsynt etableras inom glest befolkade områden utan koncentreras till områden där kundunderlaget är
4134 störst. Detta innebär i förlängningen att den offentliga vården får ta hela ansvaret i dessa områden,
4135 vilket innebär en fördyring. Till viss del skall detta kompenseras till regionerna genom
4136 kostnadsutjämningsystemet. Inom Centerpartiet diskuteras dessa och andra frågor löpande inom
4137 särskilda Hälso- och Sjukvårds forum och distriktsstyrelsen anser inte att det finns behov av något
4138 ytterligare forum inom partiet för dessa frågor.

4139 Med detta ber distriktsstyrelsen att få tacka motionären och anse motionen besvarad.

4140

4141 Distriktsstyrelsen föreslår stämman:

4142 att avslå motionen

4143 Distriktsstämman bifaller distriktsstyrelsen förslag och Centerpartiet i Norrbotten föreslår
4144 partistämman:

4145 att avslå motionen

4146

4147

4148

4149 [4.33: Utveckling av sjukvården](#)

4150 *IngMarie Bohmelin, Sundbyberg, Stockholms län*

4151

4152 Ett kort läkarbesök på vårdcentral genererar ofta besök till laboratorier, röntgenavdelningar,
4153 hjärtspecialister, mm. Slussas du vidare till specialist, övertar denna medicinsansvaret och beställer nya
4154 prover och undersökningar. Olika labb och röntgenavdelningar för en och samma patient.
4155 Administrationen kring ett läkarbesök är omfattande och tex journaler från specialister skrivs ibland
4156 om och läggs in manuellt, då språk eller innehåll inte anses passa in.

4157 Dagens arbetssätt är kostnadsdrivande, gammaldags, medför risker för fel, och ger patienten onödig
4158 oro. Dagens system drivs av att journalsystemen är olika, men också av en incitamentsstruktur som
4159 premierar onödigt många nya provtagningar och undersökningar efter remiss till specialist.

4160 Det finns redan idag teknik för taligenkänning, digital diktering och journalprogram. Det råder enighet
4161 kring frågan om ett gemensamt journalsystem med bibehållen sekretess. En ny ersättningsmodell med
4162 annan incitamentsstruktur skulle påskynda arbetet. Tid och pengar skulle användas där de behövs.
4163 Centerpartiet kan se till att det genomförs.

4164 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4165

4166 att prioritera effektivare arbetssätt genom ny teknik för att förändra och underlätta för
4167 läkare/specialister/avdelningar/sjukhus som ger patienten vård.

4168

4169 att med ekonomiska incitament påskynda genomförande av dessa arbetssätt.

4170

4171

4172 **Distriktets yttrande:**

4173 **BESLUTADES** att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att instämma i motionens
4174 intentioner.

4175

4176

4177 [4.34: Utveckling av sjukvården](#)

4178 *IngMarie Bohmelin, Sundbyberg, Stockholms län*

4179

4180 Inom patientrörelsen och funktionsrättsförbunden har det länge funnits kunskap om ojämlikheten av
4181 vård inom Sverige. Det som erbjuds i en del, ges inte tillgång till i annat när det gäller hälso- och
4182 sjukvård. Behandlingar, medicin och hjälpmedel. I och med den senaste pandemi som drabbade
4183 världen så inser fler att det håller inte med det system som vi är ensamma om i världen – 21
4184 självstyrande regioner.

4185 Det finns inte sjukhus, universitetssjukhus med forskning, läkarutbildning, informationsdatabaser,
4186 specifika utrustningar m m i varje region. Varför ska det ens finnas? Med det behövs för de patienter
4187 som kräver mer än ta hand om brutna ben eller infektioner.

4188 Så en central funktion för databaser, 1177, upphandling internt och externt samt inom landet och inom
4189 EU, utbildning, informationsplattform för kunskap inom specifika sjukdomar, möjligheter till vård,
4190 vårdplatser, samordning m m, behövs. Hit bör Metodråd, SBU Statens Beredning av medicinsk och
4191 social Utredning, IVO, Socialstyrelsen m fl kopplas. Rationellt, funktionellt och även ekonomisk
4192 fördel.

- 4193 Jag/vi föreslår partistämman besluta
4194
4195 att se över om Regioner ska kunna ingå i någon sorts paraplyorganisation för att avlasta, effektivisera
4196 och ge en jämlik vård
4197
4198
4199 **Distriktets yttrande:**
4200 BESLUTADES att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att avslå motionen.
4201
4202
- [4.35: Utveckling av sjukvården](#)
4204 *IngMarie Bohmelin, Sundbyberg, Stockholms län*
4205
- 4206 Det finns en lag som Sverige har skrivit under där vård som inte kan ges i det land patienten bor, ska
4207 ges i annat land inom EU. Sverige har själva lagt till, den vård som önskas ska erbjudas inom Sverige.
4208 Den används flitigt av Försäkringskassan som då kan neka ersättning.
- 4209 Först, Sverige är ett litet land. Varför ska vi begränsa erbjudandet av vård inom våra gränser? Den
4210 utbildning som görs inom landet är begränsad. De metoder som vissa sjukdomar kräver finns inte ens
4211 kunskap för inom det svenska allmänna sjuksystemet. Däremot kan det finnas inom externa aktörer.
- 4212 Det finns ingen möjlighet att svenska läkare ska kunna erbjuda vård till alla rent kunskapsmässigt. T
4213 ex för de 8 000 sällsynta diagnoser som finns enligt FN. Det kan vara tre personer i hela Sverige som
4214 har en diagnos. Därför är det inte heller värdigt att lägga till att det måste erbjudas inom Sverige.
- 4215 Eller till den patientgrupp som har lipödem. Där finns kunskapen utanför de svenska sjukhusen och
4216 utanför våra gränser. Upphandla vård och ge dessa kvinnor möjlighet till ett liv med arbete och familj.
- 4217 Jag/vi föreslår partistämman besluta
4218
4219 att den EU-lag som Sverige har skrivit under, ska gälla. Vård till patienter inom EU i de fall det inte
4220 kan erbjudas inom landet
4221
4222 att Regionernas upphandlare ser till att avtal skrivs där behov finns, inklusive medicinering
4223 innan/efter, transport och eventuell övernattnig
4224
4225 att husläkare ges ansvar för att vård som behövs före och efter samt att annat praktiskt genomförs
4226
4227
- Distriktets yttrande:**
4228
4229 BESLUTADES att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att instämma i motionens
4230 intentioner.
4231
4232
- [4.36: Utveckling av sjukvården](#)
4234 *IngMarie Bohmelin, Sundbyberg, Stockholms län*
4235
- 4236 Det finns 26 nationella programområden (NPO) som leder kunskapsstyrningen inom sitt respektive
4237 område. Ett NPO består av experter med bred kompetens inom respektive område, och representation
4238 från samtliga sjukvårdsregioner.

4239 Det låter fint på hemsidan men sen. Det är en blandning mellan ett fåtal sjukdomar och
4240 behandlingsmetoder. T ex lipödem som är en differentialdiagnos till lymfödem ligger under
4241 Kirurgi??? Lymfödem, finns inte ens med.

4242 Mest allvarligt är ändå att lymfsystemet med de utmaningar som finns, inte är representerat. Idag finns
4243 tusentals patienter med ödem. Du kan få ödem vid varje ingrepp kirurgiskt du gör, eller vid
4244 getingstick. Du kan ha ärvt det. Kunskapen totalt inom Sverige är låg trots att det var en svensk som
4245 hittade detta i Uppsala under 1600-talet. Det är för var och en, ett livsviktigt system. Få är de läkare
4246 som har kunskap i ämnet. Få är de fysioterapeuter som är lymfterapeuter. Få är de upphandlingar av
4247 kompressionskläder och behandlingar. Få är de som opererar. Till slut, få är de som får behandling.

4248 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4249 att NPO-områden ges den status som behövs med möjlighet till att vara det informationsbibliotek som
4250 vårdpersonal behöver, utifrån kroppsfunktioner och sjukdomar

4251
4252 att lymfsystemet ska ingå i NPO med underliggande sjukdomar och behandlingsmetoder

4253
4254 att antal läkare och annan vårdpersonal som behövs för dessa områden ingår i någons ansvar för behov
4255 av utbildning och forskning

4256
4257 att under tiden som denna kunskap inte finns att tillgå inom svensk allmän sjukvård, upphandling sker
4258 av alternativ inom och utanför Sveriges gränser

4259
4260

4261
4262 **Distriktets yttrande:**

4263 **BESLUTADES** att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att instämma i motionens
4264 intentioner.

4265
4266

4267 [4.37: Utveckling av sjukvården](#)

4268 *MAGNUS Svensson, Söderhamn, Gävleborg*

4269 *Joakim Westlund Enånger/Njutånger Centeravdelning*

4270 *Martin Eriksson Centerpartiet i Sandviken*

4271

4272 Lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd
4273 (2013:407) gäller sedan den 1 juli 2013. Lagen omfattar utlänningar som vistas i Sverige utan stöd av
4274 myndighetsbeslut eller författning och implicerar att regioner ska erbjuda subventionerad vård och
4275 tandvård till dem som omfattas av lagen. Lagen säger även att människor som ännu inte fyllt 18 år ska
4276 erbjudas vård i samma omfattning som folkbokförda barn. De som är äldre än 18 år ska av regionerna
4277 erbjudas mödrahälsovård, vård vid abort, preventivmedelsrådgivning samt vård som inte kan anstå.
4278 Även subventionerade läkemedel och hälsoundersökningar ska erbjudas de som omfattas av lagen.

4279 Idag finns en problematik med att regioner tolkar lagen och vilka som omfattas av den olika. I vissa
4280 regioner görs bedömningen att EU-medborgare utan det europeiska sjukförsäkringskortet förväntas
4281 betala full kostnad för vård. Detta är den vanligast förekomna tolkningen. I andra regioner görs
4282 tolkningen att EU-medborgare som vistas i Sverige i mer än tre månader räknas som papperslös. I
4283 lagstiftningen framkommer även att EU-medborgare "i enstaka fall" och "undantagsvis" kan omfattas.
4284 Detta skapar oklarheter som i sin tur sätter både vårdpersonal och människor i kläm.

4285 I Gävleborg finns ett uppmärksammat fall där en kvinnlig EU-medborgare från Bulgarien tvingats stå
4286 för sin sjukvårdsskuld på ungefär 150 000 kronor till följd av ett akut kejsarsnitt. Regionen gjorde
4287 således bedömningen att EU-medborgaren i detta fall inte omfattas av den här lagstiftningen.

4288 För att undvika framtida situationer där liknande dilemman och otydligheter uppstår behövs därför en
4289 lagstiftning som tydligare klargör för vad som gäller.

4290 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4291

4292 att Centerpartiet aktivt driver på för att täppa igen denna lucka i lagstiftningen

4293

4294 att Sverige på EU-nivå måste arbeta för att medlemsländerna tar sitt ansvar och inte diskriminerar
4295 grupper. Det borde vara ett krav för medlemskap.

4296

4297

4298 **Distriktets yttrande:**

4299 DS föreslår stämman att bifalla motionen.

4300

4301 Stämman beslutar att bifalla motionen i enighet med distriktsstyrelsens förslag.

4302

4303

4304

4305 4.38: Tandvård

4306 *Maria Comstedt, Örebro*

4307 *Karin Nordvall, Blekinge*

4308

4309 Just nu pågår en utredning om hur vi Sverige kan få en jämlik och rättvis tandvård i Sverige. Vi väntar
4310 på resultatet. Vi i Centerpartiet har inget politiskt program eller någon egen ide om hur vi vill att
4311 tandvården ska utvecklas och hur den ska fungera, trots att vi vet att tandhälsan spelar stor roll för
4312 människors välbefinnande, så är den ofta helt fränkopplad från övrig hälso- och sjukvård. Tänderna
4313 tillhör kroppen och forskningen visar att det finns samband mellan sjukdomar och dålig tandhälsa te x
4314 diabetes Alzheimers och hjärt- och kärlsjukdomar.

4315 Vi är väl medvetna om att vi får allt fler äldre i Sverige som är i ökat behov av hälso- och sjukvård och
4316 allt fler äldre har till stor del egna tänder som behöver tandvård och hjälp med sin munhälsa.

4317 Hemvårdspersonal och sjukvårdspersonal har idag ingen eller väldigt liten kunskap om grundläggande
4318 tandvård.

4319 Både hälso- och sjukvården och tandvården står inför stora förändringar eftersom patienter blir äldre
4320 och behoven är förändrade med nya patientgrupper. Andra yrkesroller behövs i större omfattningar för
4321 att lösa framtida behov inom tandvården när fler har sina egna tänder på plats och insatserna handlar
4322 ofta om förebyggande arbete och många behöver hjälp med daglig tandvård.

4323 Ett kommande bristyrke inom tandvården är tandhygienister som innebär att du stödjer människor i
4324 alla åldrar till en god munhälsa. Yrket innebär att man arbetar både självständigt och i team med
4325 övriga personalkategorier inom tandvården och samarbeta med personal inom hälso- och sjukvård
4326 samt omsorg såsom skola och äldreomsorg. De arbetar inom offentlig tandvård, privat tandvård eller i
4327 egen regi. Tandhygienister arbetar med munhälsofrämjande och förebyggande arbete och har en viktig
4328 roll i modern tandvård.

4329 Arbetsförmedlingens bristindex visar en viss brist på tandhygienister under de kommande åren, vilket
4330 är i linje med SCB:s långsiktiga prognos fram till 2035. Den stora befolkningsökningen som väntas

4331 under prognosperioden, i kombination med en allt större andel äldre, innebär en ökad efterfrågan på
4332 tjänster inom tandvården. SCB bedömer en brist på 700 nyexaminerade tandhygienister fram till 2035.

4333 Enligt Socialstyrelsens nationella planeringsstöd 2019 redovisar 17 av 21 landsting brist på
4334 tandhygienister. Socialstyrelsen beräknar ett ökat behov per år på drygt 100 helårsarbetande
4335 tandhygienister.

4336

4337 I kombination med ett ökat behov av tandhygienister behöver också hälso- och sjukvården och den
4338 kommunala omsorgen för barn och äldre ha grundläggande kunskap om tandhälsa för att sköta
4339 tänderna inom te x sjuk- och äldre vården och barnomsorgen. Detta för att sätta individens behov i
4340 centrum och uppnå målsättningen med nära vård där olika professioner samverkar för att skapa ett
4341 tryggt vårdnät runt patienters hela hälsa, för att också spara resurser och tid.

4342 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4343

4344 att ta fram ett övergripande tandvårdsprogram för Centerpartiet som hänger ihop och samverkar med
4345 övriga hälso- och sjukvårdsprogrammet

4346

4347 att utöka antalet utbildningsplatser för tandhygienister för att möta framtidens tandvårdsbehov

4348

4349 att införa grundläggande tandvårdskunskap i all sjukvårds- och omsorgsutbildning på alla nivåer

4350

4351

4352 **Distriktets yttrande:**

4353 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta

4354 - Att bifalla motionen

4355 - Att vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämman.

4356

4357

4358

4359 Distriktsstämman beslutar:

4360 Att Bifalla motionen

4361 Att Vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämman

4362

4363

4364

4365 [4.39: Tandvård](#)

4366 *Anders Danielsson, Oskarshamn, Kalmar*

4367

4368 Idag kan man få vänta i flera år på en vanlig rutinkontroll hos Folktandvården. På andra håll inom
4369 vården har man lagstiftat om max väntetid. Det bör också göras inom Folktandvården.

4370 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4371

4372 att det införs en maximal väntetid på 6 månader för rutinkontroll inom Folktandvården.

4373

4374

4375 **Distriktets yttrande:**

4376 Motionären föreslår att det införs en maximal väntetid på 6 månader för rutinkontroll inom

4377 folktandvården.

4378 Det råder brist på både tandläkare, tandsköterskor och tandhygienister idag, kanske allra mest inom
4379 regionerna.

4380 Vi har i Sverige fritt vårdval vilket innebär att vi får välja vilken tandvårdsaktör vi vill. Om det på
4381 grund av personalbrist skulle vara långa väntetider hos folktandvården har man alltid alternativet att
4382 kontakta en annan aktör. Att lagstifta om en tidsgräns när man inte kan styra över bristen på personal
4383 inom
4384 folktandvården, och det dessutom finns andra alternativ ser vi inte som en lösning på problemet.
4385 En lagstiftning skulle dessutom kunna innebära en konflikt i förhållande till sjukvårdslagens krav på
4386 att störst behov skall komma först.

4387

4388 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:

4389

4390 Att avstyrka motionen.
4391 (Distriktsstämman beslutade i enlighet med distriktsstyrelsens förslag)

4392

4393

4394 [4.40: Tandvård](#)

4395 *Anders Agnemar, Vadstena, Östergötland*

4396

4397 Motion med förslag om att den basala tandvården skall sammanföras med sjukvården, till ett
4398 ekonomiskt system, med samma ekonomiska premisser för tandvårdspatienter som för andra patienter.

4399

4400 Vi är många i det här landet, som har en ekonomi, som tillåter oss att semestra utomlands, åka i bra
4401 och säkra bilar, köpa bra livsmedel och ha bra boenden m.m.

4402 På samma gång finns det många medborgare, framför allt äldre vars ekonomi har svårt att rymma en
4403 basal tandvård.

4404 Det beror på ett gammalmodigt tänkande där tandvården ställts vid sidan om den övriga sjukvården.

4405

4406 Det är hög tid att ändra på detta. Munnen och tänderna hör också till kroppen och att munnen och
4407 tänderna fungerar bra är en förutsättning för att resten av kroppen skall kunna fungera
4408 tillfredsställande.

4409 Man har mer och mer förstått att dålig tand- och munstatus kan få mycket negativa verkningar på
4410 andra system i kroppen.

4411

4412 Även om det nuvarande tandvårdssystemet innehåller en hel del subventioner, så slår det hårt mot
4413 ekonomiskt svagare grupper.

4414

4415 I Sverige där så många har det så bra ekonomiskt, tycker jag att Centerpartiet inte skall acceptera att de
4416 sämre ställda inte kan ha en tillfredsställande tandstatus på grund av att man inte klarar det
4417 ekonomiskt.

- 4418
- 4419 En reform där man sammanför den basala tandvården med sjukvården till ett ekonomiskt system med
4420 samma ekonomiska premisser, kommer naturligtvis initialt att kräva resurstillskott, men kommer
4421 troligtvis, förutom att bidra till att minska hälsoklyftorna och de ekonomiska klyftorna, att medföra en
4422 friskare befolkning som inte behöver belasta sjukvården i lika stor utsträckning.
- 4423
- 4424 Det är som sagt hög tid att åtgärda den här problematiken!
- 4425
- 4426 Med hänvisning till vad som ovan anförts föreslås partistämman besluta:
- 4427
- 4428 Att Centerpartiet i Riksdagen skall föreslå:
- 4429 **Att basal tandvård skall jämföras med övrig sjukvård och sammanföras med ”den vanliga**
4430 **sjukvården” till ett ekonomiskt system med samma ekonomiska premisser för**
4431 **tandvårdspatienter som för andra patienter.**
- 4432
- 4433
- 4434 Anders Agnemar
- 4435 Vadstena kommunkrets
- 4436 Jag/vi föreslår partistämman besluta
- 4437
- 4438 Att basal tandvård skall jämföras med övrig sjukvård och sammanföras med ”den vanliga
4439 sjukvården” till ett ekonomiskt system med samma ekonomiska premisser för tandvårdspatienter som
4440 för andra patienter.
- 4441
- 4442
- 4443 **Distriktets yttrande:**
- 4444 Det är en viktig och angelägen fråga som tas upp i motionen. En nyligen presenterad utredning om
4445 framtida tandvårdssystem tar fasta på att nuvarande system bidrar till en ojämlikhet när det gäller vilka
4446 samhällsgrupper som besöker tandvården och nyttjar de olika bidragssystemen.
- 4447
- 4448 Utredningen visar att det finns tydliga socioekonomiska skillnader i tandhälsa. Inkomstskillnader
4449 förstärker skillnader i tandhälsa. Personer med lägre utbildningsnivå har en sämre tandhälsa. Även den
4450 självs kattade tandhälsan är sämre bland personer i en socioekonomiskt utsatt position. Socioekonomi
4451 har alltså betydelse vilket också visar sig genom skillnader i barns tandhälsa, mätt som
4452 kariesförekomst.
- 4453
- 4454 De totala utgifterna för all tandvårdsverksamhet uppgick till cirka 29,4 miljarder kronor år 2018.
4455 Regionernas utgifter för tandvård till barn och unga vuxna och det särskilda tandvårdsstödet har också
4456 ökat över tid och var år 2018 cirka 5,5 miljarder
- 4457

4458 Förslaget att tandvård ska likställas med övrig sjukvård och sammanföras med sjukvården till ett
4459 ekonomiskt system med samma ekonomiska premisser för tandvårdspatienter som för andra patienter i
4460 sjukvården är i grunden ett bra förslag ur patientens synpunkt. Argumentet att tänderna är en del av
4461 kroppen är lätt att ställa upp på. En reform som likställer tandvård med övrig sjukvård kräver dock att
4462 systemet utformas så att det är staten som står för kostnaden.

4463
4464 Distriktsstämman föreslår partistämman att instämma i motionens intentioner.

4465
4466

4467

4468 [4.41: Könsdysfori](#)

4469 *Anette Ivarsson, Fagersta, Halland*

4470 *Ann-Margret Kristensson*

4471 *Monica Hansson*

4472

4473 På 10 år har könsdysfori eller även kallat könskorrigering på barn och ungdomar ökat med 2500
4474 procent. Det är i yngre åldrar och övervägande bland flickor som ökningen är störst. Att gå in och
4475 ändra kön i pubertetsåldern kan bli problematiskt. Är man säker i tidig ålder och kan se vad det
4476 innebär att byta kön? Hormonbehandling är inte okomplicerad, med biverkningar och stor inverkan på
4477 den naturliga utvecklingen och en del i den process som i vissa fall inbegriper en operation som man
4478 ser fram mot. Att i tidig ålder låsa sig för detta gör att man riskerar stänga sig för andra alternativ som
4479 kunde vara väl så bra för framtida anpassning och hälsa. Det är ett livslångt beslut och det har visat sig
4480 att ungdomar som ångrat sin könskorrigering har ökat. Där blir det komplicerat och kan leda till
4481 livslång traumabehandling. För att undvika problem inför framtiden bör information och samtal föregå
4482 även med föräldrar där de kan vara stöd och även bli involverade i förberedande undersökningar innan
4483 barnet fyllt 18 år. Könskorrigeringens program pågår under flera år.

4484 Ministrarna Annika Strandhäll (S) och Alice Bah Kuhnke (MP) presenterade 2018 ett lagförslag som
4485 helt tog sin utgångspunkt i den enskildes självidentifikation. Man vill sänka åldern för när
4486 könsoperationer skulle vara tillåtna från 18 till 15 år och göra juridiskt könsbyte möjligt från 12 års
4487 ålder.

4488 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4489

4490 att samtal tidigast bör börja vid 18 års ålder när ungdomen gått igenom puberteten. Innan dess kan
4491 man ha kontinuerliga samtal med ungdomen för att följa och stödja personen i sin integritet.

4492

4493 att föräldrar/vårdnadshavare är involverade under hela behandlingstiden som stöd.

4494

4495 att ta fram uppföljning/utvärdering vid vilka åldrar könskorrigeringarna börjar och i hur stor grad och
4496 eventuella biverkningar ungdomarna fått.

4497

4498

4499 **Distriktets yttrande:**

4500 Distriktsstyrelsens yttrande

4501

4502 Motionärerna lyfter en viktig och svår fråga kring unga transpersoner som har könsdysfori. Vi vill
4503 börja med att lyfta faktumet att 2500 procent låter som att det är väldigt många individer det rör sig
4504 om, men 2017 var det 563 tjejer mellan åldrarna 10-19 som var i behandling för könsdysfori. Och inte
4505 alla dessa får hormoner eller kirurgi.

4506

4507 Anledningen till att det har ökat är att kunskapen om transpersoner har ökat och samhällets acceptans
4508 för dessa har ökat- det är inte nödvändigtvis så att det finns fler transpersoner i landet än tidigare. En
4509 annan förklaring till ökningen kan också vara att de personer som ville ändra juridiskt kön
4510 tvångssterliserades fram till 2013. Att den lagen ändrades ledde förmodligen till en ökning där fler
4511 väljer att undersöka om könsdysfori är anledningen till att de mår dåligt.

4512
4513 Att ungdomar ångrar sig är såklart en risk, precis som för vuxna, det är dock inte en stor grupp
4514 individer det rör sig om. För att säkerställa att personer får rätt vård gör man noggranna utredningar
4515 med bland annat psykologer och psykiatriker, särskilt för den som är under 18 år. Utredningar för
4516 personer under 18 år tar flera år att göra, för vuxna är utredningen ofta något kortare. Utredningen
4517 syftar till att undersöka om en person upplever könsdysfori och om könsbekräftande vård är rätt åtgärd
4518 för personen i fråga. Utan en diagnos från professionella har man inte rätt till könsbekräftande
4519 behandling. Det enda man har rätt till i väntan på diagnos är stopphormoner som gör att puberteten
4520 avstannar och de har väldigt få biverkningar. Genitala ingrepp görs inte på personer under 18 år. Och
4521 precis som vid andra utredningar tittar teamen på om det finns psykisk ohälsa eller andra
4522 hälsobekymmer som kan innebära att annan behandling behövs istället eller först. Majoriteten av unga
4523 som söker sig till en utredning får heller inte en könsdysforidiagnos.

4524
4525 Redan idag vill man i möjligaste mån involvera barnets vårdnadshavare och närmaste i processen,
4526 särskilt för barn under 18 år. Det är alltså redan idag möjligt för vårdnadshavare att vara involverade
4527 under hela behandlingstiden som stöd. Därför instämmer distriktsstyrelsen i andra att-satsens
4528 intention. Och vårdnadshavarna och närstående har till exempel ofta rätt till stödsamtal.

4529
4530 Idag är problemet snarare att det tar alldeles för lång tid att få den vård som behövs. Det är årslånga
4531 köer till vården för barn och vuxna med könsdysfori, som skapar ett oerhört lidande. För transpersoner
4532 idag som har könsdysfori är det väldigt svårt att få en remiss, man kan få vänta upp till två år innan
4533 man ens får träffa en vårdgivare första gången. Många unga vet att de är transexuella i väldigt tidig
4534 ålder, och transsexuella i allmänhet och transsexuella ungdomar i synnerhet är överrepresenterade i
4535 statistiken av psykisk ohälsa, självskadebeteende och självmord, bland annat för att de inte får den
4536 hjälp och stöd de behöver. Därför är det oerhört viktigt att de får behandling i tid. Barn som är i behov
4537 av vård måste få tillgång till den, något som stöds av FN:s barnkonvention som numera är svensk lag.

4538
4539 Vi ser det som positivt att fler unga reflekterar, söker kunskap och känner sig trygga nog att vara
4540 öppna med sina tankar kring könsidentitet.

4541
4542 **DISTRIKTSSTYRELSEN FÖRESLÅR STÄMMAN BESLUTA**

4543
4544 att avslå motionens första att-sats

4545
4546 att instämma i andra att-satsens intentioner

4547
4548 att avslå motionens tredje att-sats

4549
4550 Distriktsstämmans beslut

4551
4552 **BESLUTAS**

4553 att avslå motionens första att-sats

4554 att instämma i andra att-satsens intentioner

4555 att avslå motionens tredje att-sats

4556

4557

4558

4559 **4.42: Könsdysfori**

4560 *Trine Vikinge, Linköping, Östergötland*

4561

4562 Behandling av ungdomar med könsdysfori är att betrakta som experimentell, då SBU hävdar att
4563 kunskapsstödet är svagt. Den bör därför, precis som all annan medicinsk forskning, genomföras inom
4564 de ramar för klinisk forskning som lagen föreskriver, inklusive granskning av
4565 etikprövningsmyndigheten.

4566 Könsdysfori handlar om att upplevd könsidentitet inte stämmer överens med det registrerade könet.
4567 Det innebär ofta ett stort psykiskt lidande och en försämrad förmåga att fungera i vardagen. På 10 år
4568 har diagnosen könsdysfori på barn och ungdomar ökat med 1500 procent. Ökningen är störst bland
4569 unga födda som flickor.

4570 De som drabbas av könsdysfori mår ofta väldigt dåligt och har stort behov av vårdinsatser. Utredning
4571 av unga med könsdysfori genomförs ofta inom BUP (barn och ungdomspsykiatri), men det finns inga
4572 objektiva kriterier för att ställa diagnosen, utan det handlar om den unga människans egna upplevelse
4573 av sin identitet. De behandlingar som erbjuds då diagnosen könsdysfori ställts omfattar bland annat
4574 läkemedel, kirurgi, logopedstöd, och psykologstöd. Erfarenhet av dessa olika behandlingsmetoder
4575 finns till viss del från behandling av vuxna människor.

4576 Unga födda som flickor som får diagnos könsdysfori kan erbjudas behandling med testosteron för att
4577 utveckla en mer manlig kropp. Denna behandling är så kallad "off-label", vilket betyder att läkemedlet
4578 inte är godkänt för användning på dessa patienter. I sin tur innebär detta att kunskapen om vilka
4579 biverkningar användningen kan ge, både på kort och lång sikt, är bristfällig. Enligt SBU har forskare
4580 börjat studera påverkan på cancerrisk, skelettutveckling, hjärt-kärlsystem samt hjärnstruktur och
4581 kognitiva funktioner.

4582 Behandling av unga med könsdysfori kan ge bra resultat, men för ofta ger det dåligt resultat, och
4583 personen mår inte bättre efter behandlingarna. Enligt SBU är kunskapsstödet för behandling av unga
4584 människor med könsdysfori svagt, dvs man vet för lite om vilka behandlingar som ger bra resultat, och
4585 vilka patienter som är hjälpta av vilka insatser. Det behövs ett starkare kunskapsstöd.

4586 För klinisk forskning, som det är frågan om när man gör experiment på människor, finns ett regelverk.
4587 Idag behandlas unga människor för könsdysfori utanför regelverket för klinisk forskning, vilket gör
4588 vetenskaplig uppföljning omöjlig.

4589 Genom att säkerställa att all könsförändrande behandling, psykologiskt, med läkemedel eller kirurgi
4590 (och kombinationer av dessa) genomförs inom ramverket för klinisk forskning, kommer kunskap
4591 kunna byggas för att utveckla bättre behandlingar.

4592 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4593

4594 att verka för att all behandling av könsdysfori ska göras inom ramarna för klinisk forskning.

4595

4596

4597 **Distriktets yttrande:**

4598 Det är en viktig fråga som motionären tar upp. Det är viktigt att den här typen av behandling görs på
4599 ett vetenskapligt riktigt sätt och att uppföljning görs för att säkerställa en god kvalitet och goda
4600 levnadsvillkor för patienterna.

4601

4602 Distriktsstämman föreslår partistämman att bifalla motionen.

4603

4604
4605
4606
4607
4608

4.43: HIV-prevention

Claes Nyberg, Stockholm, Stockholms stad

4609 TV-serien "It's a sin" har i år än en gång visat hur hiv-positiva har behandlats i historien, precis på
4610 samma sätt som Jonas Gardells böcker om Rasmus och Benjamins historia i "Torka aldrig tårar utan
4611 handskar" gjorde för snart tio år sedan.

4612 Sen dess har utvecklingen och forskningen kommit vidare och idag går det att under medicinering leva
4613 ett friskt och smittfritt liv som hiv-positiv även om ingen bot eller vaccinering ännu finns. Sverige har
4614 historiskt haft stora informationskampanjer även om de har blivit allt glesare och satsningar har gjorts
4615 på forskning för att hitta ett botemedel. Idag finns bromsmediciner som gav livet tillbaka till tusentals
4616 människor över hela världen och idag om de används rätt gör att hiv-positiva ses som smittfria.

4617 Men det stigma det svenska samhället medverkade till finns kvar runt hiv och de som lever med
4618 viruset. De svenska repressiva lagarna som ensidigt lägger ansvaret på den som bär på hiv finns kvar
4619 och fortsätter efter decennier att utmärka oss på ett negativt sätt i västvärlden. Och idag när det finns
4620 profylax mot hiv som vi vet har mycket god effekt är det smärtsamt att se att Sverige ligger långt efter
4621 andra jämförbara länder i att göra det tillgängligt. Flera av de vårdfunktioner som särskilt riktar sig till
4622 män som har sex med män som har störst risk att smittas med hiv ser vi också stegvis monteras ner
4623 med mindre tillgång till testning och försvårad smittspårning som följd.

4624 Informationsplikten lägger fullt och ensidigt ansvar på den som lever med hiv oavsett om man smittar
4625 eller inte. Det gör stigma svårare att tvätta bort, tystnaden svårare att bryta och fortsätter att motverka
4626 prevention och en hög frekvens av testning. För den absoluta majoriteten av de som smittas av hiv gör
4627 det av någon som själv inte vet om att hen själv är smittad. Informationsplikten blir därför till en ren
4628 morallag som vaggar in personer i en falsk säkerhet i tron att alla som bär på viruset kommer att
4629 berätta. Den gör också att individer kan avstå testning utifrån att de då inte heller riskerar att
4630 underkastas lagen och läkarnas godtycke att friskriva den enskilde från kravet att berätta.

4631 Människors okunskap om smittfri hiv genom välinställd behandling är utbredd, särskilt bland unga och
4632 nya svenskar som inte har fått ta del av tidigare informationskampanjer. Det har nu också gått långt
4633 över ett år sedan riksdagen beslutade att den ensidiga och stigmatiserande informationsplikten för hiv-
4634 positiva skulle ses över, men inget händer hos regering och myndigheter.

4635 Det är dags att Sverige gör upp med sitt inte allt för vackra förflutna i hur personer som lever med hiv
4636 har betraktats och fortsätter att stigmatiseras. Ansvaret för att hindra smitta måste vara allas, profylax
4637 genom PreP bli mer tillgängligt, stigma pressas tillbaka och tillgången till testning bli bättre så att
4638 preventionen kan ges full effekt.

4639 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4640

att Centerpartiet verkar för att den ensidiga informationsplikten för hiv-positiva avskaffas

4642

att Centerpartiet i Sveriges regioner verkar för en ökad tillgång till profylax för hiv genom ökad
rådgivning och förskrivning av PreP

4645

att Centerpartiet i regionerna verkar för att tillgången till testning för hiv möter de faktiska behoven
med ökad tillgänglighet

4648

4649

4650 **Distriktets yttrande:**

4651 Distriktsstyrelsens svar:

4652

4653 Distriktsstyrelsen vill börja med att tacka motionärerna för en bra och välskriven motion. Det stigma
4654 som det innebär att ha HIV lever kvar i vårt samhälle och kunskapen om sjukdomen och hur dagens
4655 behandlingsmetoder gör att de personer som drabbats kan leva ett friskt och fullgott liv är för låg. Att
4656 personer idag kan leva ett fullgott liv genom att få rätt medicinering och slippa leva med oron att föra
4657 smittan vidare är viktigt att lyfta för att bryta det stigma som finns.

4658

4659 Att den översyn av smittskyddslagens skyldigheter som skulle göras inte har startat är beklagligt och
4660 något som måste sätta igång utan vidare fördröjning.

4661

4662 Att inte alla som vill får möjlighet att testa sig är bör åtgärdas genom att se över hur vården fungerar
4663 och att regionerna har de resurser som behövs för att de som behöver det får möjlighet att testa sig och
4664 få del av den medicin och behandling som finns idag.

4665

4666 Därför föreslår distriktsstyrelsen stämman:

4667

4668 - Att bifalla motionen

4669

4670 Centerpartiet i Stockholms stads distriktsstämma beslutade:

4671

4672 - Att bifalla motionen

4673

4674

4675 **4.44: Bloddonation**

4676 *Engström Johanna, Uppsala*

4677 *Gustav Tällberg*

4678

4679 Att ge blod räddar liv men tyvärr är det alldeles för få som är blodgivare. I Sverige har vi för
4680 närvarande regler som utesluter män som har sex med män från att kunna vara med och trygga våra
4681 blodbanker. Socialstyrelsens föreskrifter säger att en man som har haft sexuellt umgänge med en
4682 annan man måste vänta i 12 månader innan han får ge blod - detta oavsett om männen är i en trogen
4683 relation. Detta måste förändras.

4684 Antalet människor som donerar sitt blod har stadigt sjunkit de senaste åren. Mellan 2014 och 2018
4685 förlorade vi nästan 14 000 bloddonatorer över hela landet. Att det finns en stor mängd bloddonatorer
4686 som kan ställa upp och donera blod året om är viktigt för att sjukvården ska kunna fungera. Det finns
4687 dock en stor grupp potentiella bloddonatorer som på grund av Socialstyrelsens föräldrade föreskrifter
4688 inte får donera blod. Denna grupp är gruppen män som har sex med män, som är portade från
4689 blodcentralernas verksamhet under ett helt år efter det senaste sexuella umgänget.

4690 Alla potentiella blodgivare bör screenas för sexuellt risktagande, inte sexuell läggning. Trots detta
4691 bygger Socialstyrelsens nuvarande riktlinjer på fördomar och gammeldags föreställningar om män
4692 som har sex med män och om hur kvinnor och män som har sex med varandra har det.

4693 Det är viktigt att vi har en tillräckligt lång karens för att skydda blodmottagaren från sjukdom, men det
4694 är också viktigt att karensen inte är onödigt lång eftersom det stänger ute många potentiella
4695 bloddonatorer. För män och kvinnor som har sex med varandra har blodcentralerna gjort bedömningen
4696 att tre månaders karens från senaste nya sexuella kontakt är tillräckligt för att säkerställa att ingen
4697 blodsmitta kan riskera att överföras utan upptäckt. För män som har sex med män har Socialstyrelsen
4698 dock bedömt att det i krävs en karenstid på 12 månader från senaste sexuella umgänge innan det är
4699 möjligt att donera blod. Att exkludera en grupp människor från att donera blod på grund av sexuell

4700 läggning, trots att det saknas evidens för att en längre karenstid gör någon nytta, är diskriminerande.
4701 Det finns ingen anledning att tillämpa 12 månaders karens eftersom 3 månader är tillräckligt för att
4702 utesluta blodsjukdomar.

4703 Storbritannien går från sommaren 2021 över till könsneutrala regler där alla är välkomna att lämna
4704 blod om de haft en och samma sexualpartner i minst tre månader före blodgivningen. Även Danmark
4705 och Frankrike har sina regler under revidering för att kunna säkerställa en god tillgång till blod. Ett av
4706 de länder där nya regler redan finns på plats är i Kanada, där detta har inneburit att fler ges möjlighet
4707 att donera blod och där fler har möjlighet att ta emot livsnödvändigt blod.

4708 Det är på tiden att vi i Sverige också får nya föreskrifter - föreskrifter som kan säkerställa en god
4709 tillgång till blod och föreskrifter som inte diskriminerar på grund av sexuell läggning. Vi i
4710 Centerpartiet står tydligt bakom lika rättigheter och möjligheter för alla oavsett vem de är, och vi bör
4711 ställa oss bakom även detta.

4712 Att vara bloddonator är att vara en god medmänniska. Bloddonatorer gör det inte för att egen vinning,
4713 utan de gör det för att de vill andra människor väl. En person som vet att den skulle skada andra
4714 genom att donera blod, skulle aldrig donera blod. Det är dags för Socialstyrelsen att uppdatera sina
4715 sina kollektivistiska och diskriminerande regler. Det är dags att rädda liv.

4716 Jag/vi föreslår partistämman besluta
4717
4718 att Centerpartiet driver frågan om allas lika rätt och möjlighet att donera blod.
4719
4720 att Centerpartiet verkar för att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram nya riktlinjer kring
4721 bloddonationer som bygger på riskbeteenden och inte på sexuell läggning.
4722
4723
4724 **Distriktets yttrande:**
4725 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta
4726 Att avslå första att-satsen i motionen
4727 att bifalla andra att-satsen i motionen
4728
4729 Motivering
4730 Distriktsstyrelsen anser att blodgivning aldrig kan ses som en rättighet för donatorn, utan det är hela
4731 tiden patienternas intresse som ska komma i första han och föreslår därför avslag på första att-satsen.
4732
4733 När det gäller den andra att-satsen bygger Socialstyrelsens riktlinjer redan idag på riskbeteende, och
4734 inte på sexuell läggning. Däremot finns det skäl att se över de svenska riktlinjer och se om det finns
4735 skäl att göra nya bedömningar.
4736
4737
4738

4739 [4.45: Bloddonation](#)
4740 *JOHN Lager, Lund, Skåne*
4741 *Camilla Ländin*
4742 *Anna Ling*
4743 *Henrik Queckfeldt*
4744

4745 Vi läser ofta i tidningarna att det råder blodbrist i Sverige. Det är synd att vi utesluter många fullt
4746 friska donatorer på grund av att deras sexuella läggning. Storbritannien blir först i världen med att
4747 slopa celibatkravet för bi- och homosexuella män som vill lämna blod. Förutom Storbritannien tillåter

- 4748 Danmark, Frankrike, Nya Zeeland, USA, Kanada, Nederländerna och Australien bloddonationer från
4749 HBTQ-personer.
- 4750 Vi anser att bloddonatorer bör bedömas baserat på riskbeteende, inte sexuell läggning. Nu när vi inte
4751 är först, så kan vi ta över stafettpipen från Storbritannien och de andra länderna.
- 4752 I Socialstyrelsens föreskrifter om blodverksamhet (SOSFS 2009:28) kan vi läsa att alla blodgivare ska
4753 fylla i en hälsodeklaration vid varje donationstillfälle. Detta är för att upptäcka eventuellt riskbeteende.
4754 Vi kan också läsa att allt donerat blod screenas för att upptäcka eventuell smitta.
- 4755 Under 2019 uppgav 204 personer av de som smittats med HIV att infektionen överförts genom
4756 heterosexuell kontakt medan 154 personer via män som haft sex med män. Majoriteten av
4757 smittotillfällena har skett utomlands. Detta skulle kunna tolkas som att det inte bara är homosexuella
4758 män som har ett riskbeteende.
- 4759 Vore det inte rimligt att vi gör en individuell bedömning av varje potentiell blodgivare baserat på
4760 vetenskap och kunskap istället för att bedöma homosexuella och bisexuella män som en grupp?
- 4761
- 4762 Centerpartiet Skånes Regnbågsnätverk
- 4763 John Lager Camilla Ländin Anna Ling Henrik Queckfeldt
- 4764 Jag/vi föreslår partistämman besluta
4765
- 4766 Att Centerpartiet arbetar för att bedömningen av bloddonatorer sker på lika villkor. Bedömningen bör
4767 ske individuellt, baserat på individens riskbeteende och inte sexuell läggning. Karenstiden bör vara
4768 samma för alla.
4769
- 4770 att försök med regnbågsblod införs i utvalda regioner på en tidsperiod av 2 år. Om försöken lyckas bör
4771 det spridas för att bli ordinarie verksamhet i övriga regioner
4772
4773
- 4774 **Distriktets yttrande:**
- 4775 Motionärerna föreslår att Centerpartiet ska arbeta för att bedömningen av
4776 bloddonatorer ska ske på lika villkor och att bedömningen ska ske individuellt.
4777 Motionärerna föreslår vidare att försök med regnbågsblod ska införas i utvalda
4778 regioner under två års tid. Lyckas försöken bör det implementeras i övriga regioner.
4779 Sverige är självförsörjande på blod med knapp marginal. Med jämna mellanrum
4780 rapporterar regionerna om blodbrist, i Region Skåne så sent som i slutet av 2020.
4781 Idag lämnar tre personer av hundra blod i Sverige, där många av dagens aktiva
4782 blodgivare kommer att gå i pension från sin blodgivning inom de kommande åren.
4783 Det finns således ett tydligt behov av fler blodgivare, ett behov som med största
4784 sannolikhet kommer att växa framöver.
4785 Distriktsstyrelsen delar därtill motionärernas syn på att det nuvarande regelverket
4786 beklagligt nog utesluter potentiella blodgivare. Precis som motionärerna själva
4787 noterar baseras bedömningen idag på ett antagande om homosexuella och bisexuella
4788 som grupp, istället för en individuell bedömning av individens hälsostatus och
4789 riskbeteende.
- 4790 Antagandet att män som har sex löper större risk att smitta och smittas av HIV och
4791 andra blodsjukdomar sägs dessutom emot av smittstatistiken. Den visar istället att
4792 riskbeteenden i samband med sexuella kontakter finns hos såväl heterosexuella som
4793 homo- och bisexuella personer. Att det görs olika bedömningar utifrån den

4794 potentiella blodgivarens sexuella läggning är enligt distriktsstyrelsen därför inte
4795 försvarbart.

4796 Motionen ligger därutöver i linje med den motion som Centerpartiet Skåne lade fram
4797 i regionfullmäktige under 2017. Även den föreslog lika möjlighet till bloddonation
4798 oavsett sexuell läggning, samt ett införande av ett pilotprojekt där män som har sex
4799 med män tillåts donera blod på samma villkor som de som har heterosexuellt sex.

4800
4801 Distriktsstämman beslutade att bifalla motionen.

4802
4803

4804 [4.46: Bloddonation](#)

4805 *IngMarie Bohmelin, Sundbyberg, Stockholms län*

4806

4807 För cirka två tusen år sedan skedde en genmutation bland kelterna. Den mutationen gav en sjukdom
4808 som kallas för hemokromatos. Arvingarna finns i Sverige genom valloner och medborgare på de
4809 brittiska öarna som kom till vårt land. Mutationen är ärftlig och ger ett överskott i kroppen av järn och
4810 som botas genom att tömmas på blod. I Sverige testas patienter med för högt ferritinvärde (över 30 om
4811 du har hemokromatos mot normalt 130) för tre mutationer, i världen 69.

4812 Varje patient ska i snitt tömmas fyra gånger per år på en halv liter blod. I dag finns kanske 1500 kända
4813 patienter i landet. Det är en sällsynt sjukdom med få läkare som har kunskap. Karolinska Huddinge,
4814 Capio St Göran och Ersta diakoni, alla i närheten av Stockholm.

4815 Oftast så töms blodet på ett sjukhus och sen slängs, istället för att tas om hand för att fylla på den
4816 blodbank som är i ständigt behov. Hemokromatos ger inte i sig någon påverkar på kvalitet. Men
4817 blodcentraler med flera har inte i sitt uppdrag att ta om hand eller förenkla rutinerna kring dessa
4818 patienter.

4819 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4820
4821 att rutiner för att tillvarata det blod som patient behöver tömma genom t ex hemokromatos och som
4822 inte är påverkat av annat, användas i blodbanken.

4823
4824

4825 **Distriktets yttrande:**

4826 **BESLUTADES** att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att avslå motionen.

4827
4828

4829 [4.47: Bloddonation](#)

4830 *Claes Nyberg, Stockholm, Stockholms stad*

4831

4832 Sverige har brist på bloddonatorer och behöver hitta vägar för att mer blod ska nå våra blodbanker.
4833 Det är också viktigt att fler som vill får möjlighet att vara bloddonatorer för att känna att de får bidra
4834 till de behov vården har. Samtidigt måste vi hitta sätt som gör att vi kan säkerställa så säkert blod som
4835 möjligt till de patienter som behöver när de tar emot vård. Lagen om bloddonation tar därför också sin
4836 utgångspunkt i vårdlagstiftningen.

4837 Lagen gör inte skillnad på vem som får donera blod utifrån parametrar som kön eller sexuell läggning,
4838 men tar fasta på att donationer ska genomföras så att risken för smittat blod ska minska genom
4839 testning och att individer som har eller har haft ett beteende som innebär risk kan undantas från att få
4840 vara donatorer på obestämd tid eller med regler för karens.

4841 Karenstider och vilka beteenden, praktiker eller tidigare erfarenheter som ligger till grund för
4842 bedömningen av varje individs möjlighet att donera definieras slutligen i forskrifter från
4843 Socialstyrelsen. Det kan handla om att man bott i ett visst land där risk för smitta eller parasiter är stor,
4844 om man varit drogmissbrukare, har haft en viss sjukdom eller är sexuellt aktiv på ett sådant sätt att det
4845 finns risk för att individen bär på en sexuellt överförbar sjukdom som kan smitta via blod. Det är
4846 viktigt att över tid se till att föreskrifterna inte har diskriminerande verkan utan att det finns någon
4847 medicinsk och vetenskaplig grund för att någon potentiell donator ska frånhållas att få bidra.

4848 Sverige var ett av de länder som efter den globala hiv-epidemin relativt tidigt öppnade för att även
4849 män som har sex med män (MSM) kan få donera blod även om gruppen fortsatt har mycket höga
4850 prevalenstal för smitta av hiv jämfört med andra grupper. Idag råder därför regeln i Socialstyrelsens
4851 föreskrifter att en man som har sex med män måste avstå att ha sex med en annan man under en
4852 karenstid om 12 månader för att åter kunna vara tillåten att donera blod. Både karenstid och andra
4853 regler skiljer sig märkbart jämfört med exempelvis individer som endast har sex med en person av
4854 motsatt kön.

4855 Kritiken mot den långa karenstiden har med tiden blivit allt starkare då både metoder för testning av
4856 blod har utvecklats, kunskapen om hiv och smittvägar har ökat och prevalensen har pressats ner även
4857 om den fortsatt är mycket hög i jämförelse för gruppen MSM. Det är dag orimligt att karenstiden
4858 fortsätter att vara så lång och med krav på helt celibat.

4859 Flera andra länder såsom Kanada och Danmark har också kortat karenstiderna betydligt även om vissa
4860 skillnader fortfarande kan finnas i hur risk för smitta bedöms för MSM jämfört med andra. Flera har
4861 landat i en karenstid på 3 månader, och det vetenskapliga stödet för detta är brett. Dessutom har flera
4862 aviserat fortsatta studier för att utveckla metoder och underlag ytterligare. 3 månader är också den
4863 karenstid som bland annat RFSL och Regnbågsblod i debatt gemensamt har framfört som rimlig att
4864 regler slutligt landar i. Samtidigt har bland annat RFSL menat att det ännu inte finns forskningsstöd
4865 för att helt likställa regler i övrigt men att Sverige som andra länder behöver starta faktiska studier
4866 kring detta. Ett av de viktigaste bidragen vore förstås att förbättra prevention och behandling så
4867 prevalensen trycks ner och de medicinska bedömningarna då i enlighet med lagen ska förändras.

4868 Redan före föregående Centerstämma 2019 hade Socialstyrelsen efter flera års debatt startat en
4869 välbehövlig översyn av sina föreskrifter och de förväntades bli klara relativt snabbt. De har sedan dess
4870 också lämnat ett förslag som är ute på remiss. Kritiken mot att arbetet att slutföra förändringen drar ut
4871 på tiden är hård och var det redan innan pandemin.

4872 Kritiken handlar dels om att SoS föreslår en karenstid på 4 månader utan rimlig motivering samt att de
4873 även i de nya föreskrifterna inte definierar vilka sexuella praktiker som innebär risk som ska beaktas
4874 vid den screening med frågor som görs när någon vill donera blod. Exempelvis skulle sex över nätet
4875 mellan två män, som på alla sätt får anses vara helt säkert för blodsmitta, fortsätta att innebära ny start
4876 för en karensperiod.

4877 Det som också visar sig vara ett stort hinder för att en mer jämlik möjlighet för bloddonation ska bli
4878 möjlig är att Sveriges regioner använder föråldrade testningsmetoder som många andra länder har
4879 lämnat. Bland annat används inte s.k. NAT-tester i Sverige vid bloddonation. Det gör att såväl hiv som
4880 andra blodsmittor såsom hepatit B och C inte kan hittas lika effektivt eller att karenstiderna måste
4881 fortsätta vara längre än som behövs. Det gör också att Sverige inte kan idra med blod solidariskt inom
4882 bland annat EU då våra testmetoder ses som föråldrade. Däremot får vi köpa av andra när vi själva har
4883 brist. Det är orimligt och gör att vi riskerar en flexibel försörjning på blod över tid och fortsätter att
4884 fler donatorer än nödvändigt finns tillgängliga.

4885 Centerpartiet behöver därför trycka på för att omläggningen av föreskrifterna kommer till ett avslut där
4886 såväl karenstid och vilka praktiker som utgör risk för smitta är i linje med kunskapsläget. Dessutom
4887 måste vi vara drivande i regionerna för att den senaste tekniken för testning av blodsmitta används i

4888 samband med bloddonation för att säkerställa tillgången till blod från en större grupp donatorer och för
4889 att Sverige ska kunna delta i det solidariska samarbetet med andra länder inom bland annat EU vid
4890 blodbrist.

4891 Läs bland annat RFSLs remissyttrande till förslaget till nya föreskrifter: [https://www.rfsl.se/wp-](https://www.rfsl.se/wp-content/uploads/2020/08/ry_RFSL_Blodgivning-Socialstyrelsen.pdf)
4892 [content/uploads/2020/08/ry_RFSL_Blodgivning-Socialstyrelsen.pdf](https://www.rfsl.se/wp-content/uploads/2020/08/ry_RFSL_Blodgivning-Socialstyrelsen.pdf)

4893 samt deras gemensamma debattartikel med Regnbågsblod i
4894 Göteborgsposten: [https://www.gp.se/debatt/låt-män-som-har-sex-med-män-ge-blod-efter-tre-månader-](https://www.gp.se/debatt/låt-män-som-har-sex-med-män-ge-blod-efter-tre-månader-1.34744229)
4895 [1.34744229](https://www.gp.se/debatt/låt-män-som-har-sex-med-män-ge-blod-efter-tre-månader-1.34744229)

4896 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4897
4898 att Centerpartiet där så är möjligt verkar för att Socialstyrelsens uppdatering av föreskrifter för
4899 bloddonation slutförs snarast möjligt

4900
4901 att Centerpartiet i Sveriges regioner verkar för att NAT-tester eller andra jämförbara metoder används
4902 för att kunna korta karenstiderna så att mer blod ska vara möjligt att ta emot från fler för donation

4903
4904 att Centerpartiet verkar för att Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten ges i uppdrag att ta fram ny
4905 svensk kunskap kring om och hur blodgivningsreglerna skulle kunna förändras för att öka tillgången
4906 på blod och plasma på ett säkert och evidensbaserat sätt

4907

4908

4909 **Distriktets yttrande:**

4910 Distriktsstyrelsens svar:

4911

4912 Vi vill tacka motionären för att han lyfter en viktig åtgärd för att säkerställa att vi har tillgång till blod
4913 inom vården och även minska negativ särbehandling av MSM.

4914

4915 Som motionären beskriver så var Sverige tidiga med att ta emot bloddonationer från MSM efter hiv-
4916 epidemin och det ska vi vara stolta över. Vi bör därför fortsätta att driva på utvecklingen framåt i takt
4917 med vad den medicinska utvecklingen tillåter.

4918

4919 Vidare ska tillgången av blodprodukter vara säker från två perspektiv. Det är av yttersta vikt att blodet
4920 är säkert att använda då det ofta ges till redan sjuka patienter. Därutöver vore det idealiskt om Sverige
4921 till större grad kunde säkerställa att vi själva kan ordna de blodprodukter vi behöver, tyvärr har
4922 pandemin visat att vården och samhället kan komma i situationer då vi måste välja hur knappa resurser
4923 ska nyttjas. Det skulle vara en allt för stor risk om vi var beroende av tillgången till blod från andra
4924 länder.

4925

4926 Med motionärens åtgärder så kan vi driva på utvecklingen framåt och säkerställa att vi har tillgång till
4927 säkert blod och i slutändan kunna rädda liv.

4928

4929 Därför föreslår distriktsstyrelsen stämman:

4930

4931 - Att bifalla motionen

4932

4933 Centerpartiet i Stockholms stads distriktsstämma beslutade:

4934

4935 - Att bifalla motionen

4936

4937

4938

4939 4.48: Organdonation

4940 *Andreas Bill, Lidköping, Skaraborg*

4941

4942 Frågan kring organdonation och vilka regler som skall gälla för hur donation får ske och på vilket sätt
4943 är minst sagt aktuell. För egen del har den varit aktuell i form av förälder till en svårt hjärtsjuk dotter
4944 där jag sett bristerna i det organdonationssystem vi har idag. Vid operationer för min dotter har jag på
4945 sena kvällar och nätter på BIVA haft samtal med ledsna föräldrar utan hopp till svårt sjuka barn som
4946 väntar på nya organ. Ofta har det handlat om dagar eller veckor kvar för barnens fortlevnad att kunna
4947 hitta organ till barnen. Mitt i den storm av känslor när man står inför risken att förlora sina barn ställer
4948 man sig också vanligtvis frågan om man är beredd att donera sitt eget och/eller sina barns organ vid en
4949 olycka eller sjukdom.

4950

4951 Trots att studier visar att vi är bland de mest positiva i världen till organdonation så är det väldigt få
4952 som anmäler sig till registret, antalet som anmäler sina barn till registret i för tid är än färre.

4953 Vid en olycka så får nära anhöriga frågan om man får använda organen till donation, en fråga ställd till
4954 en förälder i den tiden medför alltför ofta ett negativt svar. Mitt i den oerhörda hopplösheten och
4955 sorgen kan man inte ta ett sådant beslut vilket jag personligen har full respekt för.

4956

4957 Behovet av organ ihop med en allt växande befolkning gör att det behovet bara kommer att öka. Skall
4958 vi i samhället kunna hjälpa svårt sjuka barn och äldre till att förlänga sina liv behöver vi ett nytt
4959 organdonationssystem.

4960

4961 En del länder i Europa har infört ett opt-out system istället för i Sverige som har ett opt-in system. Att
4962 man är med i organdonationsregistret tills den dagen man väljer att aktivt gå ur det. Bland de länder
4963 som har ett opt-out system så ser man verkligen skillnad och man kan hjälpa fler individer per
4964 miljoner invånare. Nära anhöriga behöver heller inte stå inför det valet i det skedet i ens liv där man
4965 oftast inte är emotionellt stabil att ta ett sådant tungt beslut.

4966 Jag/vi föreslår partistämman besluta

4967

4968 att införa ett opt-out system för organdonation i Sverige.

4969

4970 att DCD (Donation after Circulatory Death) införs på alla intensivvårdsavdelningar över hela landet.

4971

4972

4973 **Distriktets yttrande:**

4974 Motionären beskriver till stor del i texten det som första att-satsen handlar om, ett opt-Out system då
4975 fler kan bli donatorer genom att man föds in i ett donationsregister och man aktivt måste välja att gå
4976 ur registret istället för att aktivt gå med i donationsregistret. Detta tog Skaraborgsdistriktet ställning
4977 till på stämman 2020 då motionen blev bifallen.

4978

4979

4980 Nu går motionären ytterligare ett steg i organdonationens tecken.

4981 Idag används metoden enligt DBD -Donation after Brain Death. Man optimerar donatorns organ med
4982 hjälp av att vara kopplad till respirator och blodtryckshöjande medicin m.m så organen är i så bra
4983 skick som möjligt innan operationen på donatorn utförs. Respiratorn stängs av när donatorns hjärta
4984 och lungor är utplockade, fler organ plockas ut därefter och tas om hand för transport till sina nya
4985 mottagare.

4986

4987 Ett annat system som använts framförallt utomlands är DCD-Donation after circulatory death.

4988 Eftersom det är brist på organ och behovet av organdonatorer ökar så har man i många länder

4989 återupptagit DCD. Den form av DCD som är aktuell i Sverige kallas DCD III dvs kontrollerad DCD i
4990 samband med planerad avbruten livsuppehållande behandling inom ramen för intensivvård. Man

- 4991 avbryter livsuppehållande vård och donatorn konstateras avliden. Därefter omhändertas organ och
4992 vävnader.
4993
4994 Både DBD och DCD föregås av ett brytpunktssamtal som tas med anhöriga i samband med att det
4995 kan bli aktuellt med organdonation.
4996
4997 Den 10 mars 2020 avslutades det så kallade DCD-projektet under vävnadsrådets ram där de utvecklade
4998 återinförandet av DCD donationer i Sverige. Det framkommer i projektet att det är goda resultat av
4999 genomförd organdonation samt att anhöriga känt sig trygga i hela omhändertagandet.
5000
5001 Nu skapas planer i Sverige där intensivvårdsavdelningar runt om i landet kan införa DCD donationer.
5002 Det krävs utbildning och en kursplan för hur det i praktiken ska gå till. Det finns etablerade och
5003 erfarna DCD team i fyra regioner i Sverige, dessa fyra team ska utgöra kompetens och
5004 utbildningsresurser till kommande regioners införande av DCD donationer.
5005
5006 Med ovanstående föreslår Distriktsstyrelsen distriktsstämman besluta att
5007 - bifalla motionen
5008
5009 Distriktsstämman behandlar motionen
5010
5011 Distriktsstämman beslutar att bifalla motionen
5012
5013
5014 [4.49: Oskuldskontroller](#)
5015 *Anders Danielsson, Oskarshamn, Kalmar*
5016
5017 Förbud mot oskuldskontroller har Liberala kvinnor drivit vilket Centern också bör ställa sig bakom
5018 och driva.
5019
5020 Myten om mödomshinnan leder till förtryck och misshandel.
5021
5022 Oskuldskontroller är en viktig del i det patriarkala hedersvåld och förtryck som drabbar upp till 240
5023 000 unga bara i Sverige. Att tvinga unga kvinnor till medicinska ingrepp i deras underliv är ett sexuellt
övergrepp och FN har upprepade gånger uttalat att oskuldskontroller är att likställa med tortyr.
5024
5025 Tyvärr är inte alla lika pålästa och även i Sverige lever myten om mödomshinnan i många fall kvar.
Att vara oskuld ses i många kulturer som något avgörande för att bevara familjens heder.
5026
5027 Att tvinga någon att genomgå en oskuldskontroll är förbjudet enligt svensk grundlag eftersom det i
5028 regeringsformen finns ett uttryckligt skydd mot påtvingade fysiska ingrepp, såsom
5029 läkarundersökningar. Liberala Kvinnor menar dock att lagen är otillräcklig. Varken lagstiftningen eller
5030 sjukvården har vidtagit tillräckligt kraftfulla åtgärder för att motverka oskuldskontroller och säkerställa
att de som genomför oskuldskontroller får kännbara straff.
5031
5031 Bör få egen brottsrubricering
5032
5033 I dag är oskuldskontroller inte en egen brottsrubricering, vilket innebär att varken utföraren eller
5034 beställaren av oskuldskontroller normalt sett straffas. Liberala Kvinnor vill att lagen skärps så att
oskuldskontroller blir olagliga oavsett var och av vem de utförs.

5035 En kriminalisering av oskuldskontroller bör genomföras med en egen brottsrubricering så att både den
5036 som utför kontrollen och den som beställer kontrollen kan dömas. En kriminalisering av både
5037 utförandet och beställandet skulle skicka en stark signal till dem som använder oskuldskontroller som
5038 ett sätt att kränka och kontrollera kvinnliga familjemedlemmar.

5039 Det skulle förhoppningsvis leda till att både fler utförare av oskuldskontroller och fler
5040 familjemedlemmar som tvingar unga kvinnor till kontroller grips och lagförs av rättsväsendet.

5041 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5042

5043 att oskuldskontroller får en egen brottsrubricering.

5044

5045 att oskuldskontroller blir olagliga oavsett var och av vem de utförs.

5046

5047 att både den/de som utför kontrollen och den/de som beställer oskuldskontrollen kan dömas.

5048

5049

5050 **Distriktets yttrande:**

5051 Motionen beskriver det oacceptabla i att det genomförs oskuldskontroller och önskar egen
5052 brottsrubricering för det samma samt att det ska vara brottsligt.

5053 Distriktsstyrelsen delar motionärens uppfattning om att det är oacceptabelt att det genomförs

5054 oskuldskontroller och hedersrelaterat förtryck i alla former. Det är positivt att frågan lyfts så tillfälle

5055 ges att markera mot alla typer av övergrepp och våld mot flickor och kvinnor i vårt samhälle. Det är

5056 dock redan brottsligt och oförenligt med svensk lag och ska bestraffas som sexualbrott. Vi har både ett

5057 grundlagsskydd och en skärpt lag om hedersvåld. IVO är skyldiga att anmäla brott om det sker inom

5058 vården. Distriktsstyrelsen ser att arbetet med kompetensforum, utbildning för alla som kan komma i

5059 kontakt med dessa flickor behöver stärkas. Tystnadskulturen är ett utbrett hot vi har svårt att komma åt

5060 med enbart ändring av brottsrubricering.

5061

5062 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:

5063

5064 Att instämma i motionens intentioner.

5065 (Distriktsstämman beslutade i enlighet med distriktsstyrelsens förslag)

5066

5067

5068

5069

5070 **Välfärd och sociala frågor**

5071

5072 [4.50: Alkoholmonopol och gårdsförsäljning](#)

5073 *Tobias Nygren, Hällefors, Örebro*

5074

5075 Regeringen utreder nu om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker ska införas i Sverige och hur det
5076 ska göras. Gårdsförsäljning möjliggör för företagens konkurrenskraft och lönsamhet liksom skapar
5077 förutsättningar för fler arbetstillfällen på landsbygden. Hantverksmässig produktion av alkoholhaltiga
5078 drycker med gårdsförsäljning har potential att vara attraktiva besöksmål. Därmed ges förutsättningar
5079 till ökade skatteintäkter och levande landsbygder.

5080 Gårdsförsäljning borde inte utgöra belastning ur ett folkhälsoperspektiv då hantverksmässiga svenska

5081 produkter betingar höga priser och att gårdarna/anläggningarna ofta är otillgänglig till skillnad från

5082 Systembolaget. Försäljningen kan idag betraktas som en försumbar del hos Systembolaget, därmed

5083 kan gårdsförsäljning starta utan att påverka alkoholmonopolet. Kan Finland ha gårdsförsäljning och

5084 alkoholmonopol så kan Sverige det med.

5085 Jag/vi föreslår partistämman besluta
5086
5087 att Centerpartiet verkar för införandet av gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker i Sverige
5088

5089
5090 **Distriktets yttrande:**
5091 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta
5092 - Att bifalla motionen
5093 Att vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämma.

5094
5095
5096
5097 Stämman beslutar:
5098 Att Bifalla motionen
5099 Att Vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämma

5100
5101
5102

5103 [4.51: Alkoholmonopol och gårdsförsäljning](#)

5104 *Magnus Persson, Solna, Stockholms län*
5105

5106 Det statliga Systembolaget innehar idag enligt alkohollagen detaljhandelsmonopol på försäljning av
5107 alkoholdrycker. Det är en del av Sveriges restriktiva alkoholpolitik; men det finns i sak egentligen inte
5108 mycket som säger att monopol är ett måste för att upprätthålla den linjen. Även en marknad i
5109 konkurrens kan ges starka begränsningar på marknadsaktörernas agerande av alkoholpolitiska hänsyn,
5110 exempelvis begränsningar i butiksutformning, tillåtna säljmetoder, reklambudskap, förbud mot rea-
5111 prissättning, begränsade öppettider, mm.

5112
5113 Detaljhandelsmonopolet leder dessutom indirekt till ett monopol också i inköpsleden. Små
5114 alkoholtillverkare tvingas att välja mellan distributionsled via restauranger, eller passa in i de mallar
5115 som Systembolagets inköpsprocess ger dem. Små dryckestillverkare har utsatts för mycket huvudverk
5116 för att passa in i regelverken. Även om Systembolaget har ett generöst beställningssortiment, så är det
5117 inte alla som aktivt söker upp nya drycker den vägen. Därtill hindrar dagens detaljhandelsmonopol
5118 möjliggörandet av gårdsförsäljning. Med ett licenssystem skulle separata detaljhandelskanaler skapas,
5119 och den som vill idka gårdsförsäljning skulle precis som andra som vill föra detaljhandel med
5120 alkoholvaror förväntas skaffa en detaljhandelslicens.

5121 I dagens alkohollag delas tillsynsansvaret för uppföljning av alkohollagen upp mellan
5122 Folkhälsomyndigheten, Polisen, Länsstyrelserna och kommunerna. Även om det skulle finnas fördelar
5123 med att låta kommunerna få tillsyn av all detaljhandel för alkohol - de har redan ansvaret för tillsyn av
5124 folkölsförsäljning - finns det också argument för att låta det hanteras på en annan nivå.
5125 Tillsynsansvaret bör därför utredas.

5126 Jag/vi föreslår partistämman besluta
5127
5128 att detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker, likt apoteksmonopolet, avskaffas och ersätts av ett
5129 system med licensierade tillståndsgivna butiker

5130
5131 att det utreds om vilken eller vilka myndigheter som ska få tillsynsansvaret för de nya
5132 detaljhandelsbutikerna

5133
5134

5135 **Distriktets yttrande:**

5136 BESLUTADES efter votering med röstsiffrorna 53-65 (1 avstår) att bifalla Per Lodenius mfl. yrkande
5137 och därmed, att avslå motionen.

5138
5139

5140 [4.52: Alkoholmonopol och gårdsförsäljning](#)

5141 *Unn Harsem, Uppsala*

5142 *Freija Carlstén*

5143 *Olle Romlin*

5144 Man hävdar att alkoholmonopolet skyddar oss från alkoholmissbruk. I själva verket är det
5145 åldersgränsen och de begränsade öppettiderna som skyddar oss från alkoholmissbruk. Det krävs inte
5146 ett statligt monopol för att reglera åldersgränser och öppettider.

5147 Systembolaget har genom åren reglerat försäljningen av alkoholdrycker. Det är idag dock ett monopol
5148 som är satt ur funktion på grund av internet och handel via EU länder. Inte minst i södra Sverige har
5149 detta spelat ut sin roll med anledning av närheten till Danmark och Tyskland.

5150 I Sverige finns andra branscher som omgärdas av reglering, vilket överlag fungerar bra. Inför därför en
5151 särskild licens för att få sälja alkohol och låt andra aktörer komplettera Systembolaget. Exempel på
5152 krav för att få licensen skulle kunna vara att man genomgår en särskild utbildning, att man har uppnått
5153 en viss ålder, att man endast säljer alkoholhaltig dryck i ett slutet och låsbart utrymme (ej hylla på
5154 ICA), att man följer samma öppettider som Systembolaget har samt att man inte säljer till någon som
5155 är under 20 år. Följer man inte reglerna dras licensen in.

5156 Vi är många som är nöjda med Systembolagets service och utbud. Samtidigt vet vi att Systembolaget
5157 har sina begränsningar. Till exempel är utbudet begränsat och i stort sett samma i varje butik i hela
5158 Sverige. Systembolagets fokus är produkter som säljer bra. Framförallt lådviner vilket man enkelt ser i
5159 statistiken över vad som säljs under ett år. Lådviner är till stor del smak- och alkoholförstärkta viner
5160 från fabriker i Sverige.

5161 Systembolaget har genomfört en mängd åtgärder genom åren som ökat tillgängligheten, men ändå har
5162 konsumtionen inte ökat. Systembolaget...:

- 5163
- har öppnat upp försäljningen på lördagar.
  - 5164 • har förlängt öppettiderna till 20:00 på kvällarna.
  - 5165 • tillhandahåller hemkörning.
  - 5166 • har öppnat mängder med butiker i närheten av stormarknader.
  - 5167 • har även öppnat upp flertalet ombud på landsbygden, vilket är allt från bilverkstäder,
5168 bokhandlare till matbutiker.

5169 Trots allt detta har inte försäljningen per invånare ökat. Att vi gick med i EU ökade inte vår
5170 konsumtion i Sverige heller trots generösa lagar kring införseln av alkohol. Utan allt, enligt
5171 Systembolaget, visar på att konsumtionen av alkohol per invånare har minskat och fortsätter minska.
5172 Det är absolut positivt, men det visar även att ökad tillgänglighet inte ökar konsumtionen.

5173 Det är orimligt att inte tillåta vinentusiester få öppna en nischad butik så länge de följer samma regler
5174 som gäller för Systembolaget.

5175 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5176

5177 att alkoholmonopolet avskaffas till förmån för ett licensbaserat system.

5178

5179

- 5180 **Distriktets yttrande:**
- 5181 Distriktsstämman beslutar att bifalla motionen
- 5182
- 5183
- 5184 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:
- 5185 Att avslå motionen
- 5186
- 5187 Motiv
- 5188
- 5189 Det statliga detaljhandelsmonopolet, Systembolaget, är en del av den svenska alkoholpolitiken. I
- 5190 uppdraget ingår att sälja alkohol utan vinstintresse och att erbjuda god service.
- 5191
- 5192 En låg alkoholkonsumtion är bra för människors hälsa och leder till färre sociala problem som
- 5193 våldsbrott och övergrepp. Som partistyrelsen påpekade i sitt yttrande över motsvarande motion inför
- 5194 förra partistämman riskerar ett slopande av Systembolaget bidra till ökade alkoholskador och därmed
- 5195 bidra till en ökad belastning på sjukvården.
- 5196
- 5197 Systembolaget har också gynnat utvecklingen av den småskaliga bryggerinäringen i Sverige. När det
- 5198 lokala sortimentet introducerades 2014 fanns det 97 bryggerier med 412 drycker i sortimentet Lokalt
- 5199 och småskaligt enligt Svenska bryggareföreningen. Nu finns det över 340 småskaliga bryggerier i
- 5200 sortimentet med drygt 2700 produkter. (<https://sverigesbryggerier.se/nyheter/debatt-radda-lokala-sortimentet-pa-bolaget/>).
- 5201
- 5202
- 5203 Systembolaget är dessutom en alkoholpolitisk åtgärd med starkt stöd hos medborgarna.
- 5204
- 5205 Distriktsstämman beslutar att bifalla motionen
- 5206
- 5207
- 5208
- 5209
- 5210
- 5211
- 5212 **4.53: Legitimationskrav för socialsekreterare**
- 5213 *Karin Nodin, Mellerud, Fyrbodol*
- 5214
- 5215 Att partistämman beslutar;
- 5216 att verka för att införa legitimationskrav för socialsekreterare
- 5217
- 5218 **Argument;**
- 5219 Idag har en socialsekreterare en utbildning på Socionomprogrammet under 3,5 år.
- 5220 När en socialsekreterare anställs eller fungerar som en konsult inom en verksamhet, ofta kommunal, så
- 5221 säkerställs inte hur arbetstagaren i verkligheten fungerar i sitt arbete.
- 5222
- 5222 Tyvärr har det visat sig finnas socialsekreterare som inte utfört sitt arbete på ett adekvat sätt.
- 5223 Dokumentationen som ska finnas uppvisar *inte* direkt tillkortakommande och tyvärr kan det gå lång tid
- 5224 innan bristerna uppdagas. Barn- och ungdomar men även vuxna har kommit att utsättas för allvarliga
- 5225 risker eller till och med skada.

5226 Om en arbetsgivare, i dagsläget, avskedar en socialsekreterare kan denne ändå få fortsätta verka på
5227 andra arbetsplatser. Risken är uppenbar att ytterligare klienter blir utsatta! Inför därför
5228 legitimationskrav så att icke lämpliga socialsekreterare kan utestängas ifrån att verka som
5229 socialsekreterare.

5230 Centerpartiet i Melleruds kretsårsmöte beslutar att instämna i motionärens intentioner innan motionen
5231 vidarebefordras till Centerpartiet i Fyrbodals Distriktsstämma 2021.

5232

5233

5234 Jag/vi föreslår partistämman besluta
5235
5236 Att partistämman beslutar; att verka för att införa legitimationskrav för socialsekreterare
5237
5238

5239 **Distriktets yttrande:**
5240 Kretsårsmötets utlåtande:
5241 Kretsårsmötet i Mellerud har beslutat
5242 att instämna i motionärens intentioner och vidarebefordra den till distriktsstämman och partistämman
5243
5244 Distriktsstyrelsens yttrande
5245 Motionären lyfter en fråga som diskuterats under många år. Den fackförening som organiserar flertalet
5246 socialsekreterare, SSR (Sveriges Socionomers riksförbund), har drivit frågan sedan ett femtiotal år,
5247 framför allt för att stärka yrkesrollen, höja status och medge utveckling i yrket. 2014 infördes krav på
5248 viss behörighet för att arbeta med ärenden som rör barn och unga, men legitimation inom socialt
5249 arbete gäller idag bara vissa kuratorer. Från 1 juli 2019 kan kuratorer inom hälso-och sjukvård
5250 legitimeras efter kompletterande utbildning, vilket betyder att från hösten 2020 kan de första få
5251 legitimation. Ett råd finns hos SSR som kan utfärda en auktorisering som ett kvalitetsbevis för
5252 socionomer.
5253
5254 En studie från 2020 har genomlyst frågan: CHARLOTTE LÖVE. Socionomlegitimation. En kvalitativ
5255 studie om socionomers syn på legitimering av yrkesgruppen. Examensarbete i socialt arbete 15
5256 högskolepoäng. Malmöuniversitet: Fakulteten för hälsa och samhälle, institutionen för socialt arbete,
5257 2020.
5258
5259 Hon skriver så här:
5260 ”Genom studien mötte jag inte någon som var negativ till en socionomlegitimation. Samtliga kan se
5261 flera fördelar genom att yrket skulle kunna komma att legitimeras, primärt med syftet att stärka
5262 socionomens yrkesroll och status”
5263
5264 Hennes konklusion landar i att forskning visar att
5265 ”legitimering är den mest effektiva indikatorn för att stärka en yrkesgrupp status (Selander 1989,
5266 Wingfors 2004 med flera). Till trots av årliga motioner så tycks det ej ligga i politikernas intresse att
5267 yrkeslegitimera socionomer. ”
5268
5269 Ett stort antal motioner har dock lagts fram till riksdagen i ärendet och statliga utredningar har också
5270 berett frågan tillsammans med andra frågor kring socialt arbete. Två perspektiv lyfts, dels stärkande av
5271 klienters krav på kvalitet i utredningar och myndighetsutövning speciellt eftersom klienterna är i
5272 utsatta positioner och yrkesutövningen innebär stora ingrepp i klienternas liv, dels möjligheten att
5273 stärka yrkesrollen för att öka intresset för yrket då det är ett påtagligt bristyrke med stor
5274 personalomsättning.
5275

5276 Med anledning av det tragiska fallet med flickan kallad "Lilla hjärtat" har Maria Lundqvist-Brömster,
5277 Nordmaling, regionpolitiker (L) och tidigare riksdagsledamot – och socionom, skrivit om behov av
5278 ändringar i utbildning och krav om legitimation så här

5279
5280 "Med en legitimation för socialsekreterare skulle det övergripande syftet vara att tillförsäkra barn,
5281 unga, och vuxna som kommer i kontakt med socialtjänsten ett professionellt bemötande och en
5282 professionell handläggning. Med kravet på en legitimation skulle dessutom socialsekreterarens arbete
5283 få en välbehövlig statushöjning. Men den största fördelen med att utfärda legitimation är ökade
5284 möjligheter för ansvarsutkrävande. En socialsekreterare som är direkt olämplig kan då förhindras att
5285 utöva sitt yrke. En legitimation för socialsekreterare bör inrättas men kommer aldrig, enligt min
5286 mening, att kunna införas förrän man förändrat socionomutbildningen."

5287
5288 Som kommunpolitiker handlar det både om klienternas rätt att få en rättssäker och kvalitativt god
5289 behandling av sina ärenden, få ett gott stöd i de utredningar som ligger till grund för politiska beslut
5290 och kunna rekrytera och kompetenssäkra socialsekreterare och andra yrkesutövare inom det sociala
5291 området som arbetsgivare.

5292
5293 Distriktsstyrelsen föreslår att distriktsstämman bifaller motionen.

5294
5295 Lovisa Svensson och Anders Dahlberg med flera yrkade avslag på motionen.

5296
5297 Karin Nodin, Anne Sörqvist och Gerd Johansson med flera yrkade bifall i enlighet med styrelsens
5298 förslag till beslut.

5299
5300 Votering begärdes och genomfördes enligt propositionsordning bifall kontra avslag. Omröstningen
5301 utföll med 48 röster för styrelsens förslag till beslut samt 28 röster för avslag enligt Lovisa Svenssons
5302 med fleras förslag. 2 ombud avstod.

5303
5304 Beslöts att
5305 enligt styrelsens förslag bifalla motionen.

5306
5307

5308 [4.54: Försörjningsstöd](#)

5309 *Gunnel Lindby, Gotland, Gotland*

5310

5311 För de flesta socialförsäkringar ansvarar staten idag. Om man av någon anledning behöver hjälp med
5312 försörjningen finns olika bidrag att söka, t.ex a-kassa, sjukpenning, föräldrapenning, bostadsbidrag,
5313 pension etc. Och så finns det försörjningsstöd som kommunerna ansvarar för. Många kommuner får ta
5314 emot ett stort antal individer som är i behov av försörjningsstöd. Kommunerna har ofta en svag
5315 arbetsmarknad och det är svårt att få ut individerna i egen försörjning. Kommunerna kan då få stora
5316 kostnader för försörjningsstödet. Ibland flyttas individer med försörjningsstöd från en kommun till en
5317 annan utan att den mottagande kommunen kan påverka situationen. För att göra systemet med
5318 försörjningsstöd rättvist för alla kommuner, bör staten ta över ansvaret för försörjningsstödet på
5319 samma sätt som för andra socialförsäkringar.

5320 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5321
5322 att staten ska ta över ansvaret för försörjningsstödet

5323
5324

5325 **Distriktets yttrande:**

5326
5327

Distriktets utlåtande:

5328 Nackdelarna med detta förslag överväger. Att decentralisera beslut som ligger nära medborgarna är
5329 ofta bra. Att beslut fattas på en nivå nära medborgarna leder till mer insatta och övervägda beslut än
5330 om beslutet fattas av en statlig myndighet. Detta gäller inte minst försörjningsstöd där
5331 Försäkringskassans hårdhänta hantering av utsatta individer kan vara en indikation på vad statligt
5332 försörjningsstöd leder till.
5333 Försörjningsstöd kan visserligen få stor ekonomisk påverkan på kommuner, framförallt i perioder med
5334 hög arbetslöshet, eller på platser där arbetsmarknaden är svag, men här finns mekanismer för
5335 kompensation i det kommunala utjämningsystemet. Ett medskick kan vara att se över att kommuner
5336 med socioekonomiskt utsatta grupper får tillräckligt stöd i utjämningsystemet.

5337
5338 Distriktet föreslår att motionen avslås.

5339
5340
5341

5342 4.55: Försörjningsstöd

5343 *Rödeby Centerkvinnor Rödeby Centerparti, Karlskrona, Blekinge*

5344

5345 Motion: Ändra i Socialhandboken och gör försörjningsstöd jämställt genom nationella riktlinjer:

5346 Jämställt försörjningsstöd

5347 Det ekonomiska biståndet bör betalas ut jämställt. Motionen belyser ett problem som behöver åtgärdas
5348 snarast för att uppnå ett jämställt försörjningsstöd. Idag betalas det fortfarande oftast ut till mannen i
5349 hushållet. Detta trots att pengarna är riktade till hushållet som helhet. Det finns kvinnor som inte får ta
5350 del av pengarna, utan lever i fattigdom. Barnbidraget som är ett ekonomiskt bistånd till
5351 vårdnadshavare för barn betalas numera ut jämställt om det finns två vårdnadshavare, vid en
5352 vårdnadshavare betalas allt ut till den personen. Här bör utbetalningen för försörjningsstödet följa
5353 efter. Detta är redan något Centerpartiet strävar mot, men nu behöver det bli verklighet i våra 290
5354 kommuner i Sverige. Några modiga kommuner/regioner har själva tagit beslutet i frågan, andra
5355 kommuner inväntar beslut på nationell nivå. Därför behöver detta bli lagstiftande nu. Annars är risken
5356 att det ojämslilla systemet biter sig kvar i kommuner under lång tid. För att inte belastningen på
5357 personalen som sköter ärende och utbetalningar ska bli för stor kan man starta med de som är
5358 nyinkomna och söker försörjningsstöd. Därför kan ett arbete inledas med att gå igenom alla ärende och
5359 göra utbetalningarna i dessa jämställda. Motionärerna vill därför att Centerkvinnorna arbetar, sätter
5360 fokus på och driver på denna utveckling.

5361 Vi föreslår förbundsstämman besluta att Centerpartiet verkar för:

5362 - att det blir en ändring i socialtjänstlagen och således i Handboken för socialtjänsten.

5363 - att försörjningsstödet ska betalas ut jämställt till de sökande i hushållet som söker ekonomiskt
5364 bistånd.

5365 - att en utredning görs kring hur de nationella riktlinjerna kan se ut så att en lagändring kan bli
5366 möjlig.

5367 Motionärer: Motion från Rödeby Centerkvinnor och Rödeby Centerparti

5368 **Svar: Motionen togs enhälligt på Rödeby avdelningarnas årsmöte. Motionerna skickas vidare**
5369 **till Centerpartiets förbundsstämma.**

5370 **SVAR:** Kretsstyrelsens yttrande: Karlskronakretsen stödjer denna motion och anser det är viktigt att
5371 lösningen ska gälla nationellt så alla behandlas lika i hela Sverige och att det inte finns någon risk att
5372 behövande flyttar till den kommun som har en särlösning. Ytterligare argument är att denna förändring
5373 ger bättre möjlighet för att upptäcka våldsutsatthet och våldsutövande samt att stödja de våldsutsatta
5374 och de som utövar våld att få relevanta stödinsatser. Vidare innebär det att kontinuerligt följa upp och
5375 analysera hur insatser och resurser fördelas mellan kvinnor och män och att jämna ut eventuella
5376 osakliga skillnader.

5377 **Kretsstyrelsen föreslår:**

5378 Att bifalla motionen

5379 Att skicka motionen till CP distriktsstämma Blekinge

5380 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5381

5382 att det blir en ändring i socialtjänstlagen och således i Handboken för socialtjänsten.

5383

5384 att försörjningsstödet ska betalas ut jämställt till de sökande i hushållet som söker ekonomiskt bistånd.

5385

5386 att en utredning görs kring hur de nationella riktlinjerna kan se ut så att en lagändring kan bli möjlig.

5387

5388

5389 **Distriktets yttrande:**

5390 Motionen berör en viktig fråga ur jämställdhetsperspektiv. Ekonomiskt övertag är effektivt för den

5391 som vill utöva makt över sin partner. Oftast är det kvinnan i förhållandet som utsätts. Våld i nära

5392 relationer är en vardag som många kvinnor lever i. Ett sätt att minska kvinnors utsatthet och öka

5393 möjligheterna för kvinnor att lämna destruktiva relationer är att stärka kvinnors ekonomiska

5394 självständighet, och här spelar försörjningsstöd en central roll.

5395 Distriktsstyrelsen föreslår stämman besluta:

5396 Att bifalla motionen

5397

5398 Stämman beslutade enligt distriktsstyrelsens förslag.

5399

5400

5401 **4.56: En uppväxt fri från våld**

5402 *Emma Blomdahl Wahlberg, Herrljunga, Sjuhärad*

5403 *Abir Alsahlani*

5404

5405 Treåriga Albin misshandlades svårt under tre dagar av sin styvpappa. Vid 16 tillfällen hade olika
5406 instanser larmat och orosanmält till socialtjänsten, trots det hade socialtjänsten inte reagerat och efter
5407 tre dagar av svår misshandel av led Albin tre år gammal.

5408 Treåriga Esmeralda flyttades från sin familjehemsplacering då rätten menade att hennes biologiska

5409 mamma kunde ta hand om henne, socialtjänsten och förvaltningsrätten hade sagt nej men

5410 Kammarrätten sa ja trots den tidigare nämnda psykiska ohälsan och ej uppvisad drogfrihet. I april

5411 2019 flyttades Esmeralda tillbaka till den biologiska familjen och juldagen 2019 inkom en

5412 orosanmälan till socialtjänsten gällande vanvård och misshandel av flicka. Den 30 januari hittade

5413 polisen henne död i mammans lägenhet.

5414 Dessa två fall representerar det absoluta misslyckandet av oss samhälle. När vi inte ens klarar av att

5415 skydda de mest utsatta, våra barn.

5416 I Sverige finns det idag en rad utmaningar när det gäller att skydda barn från våld. Dessa utmaningar
5417 måste vi politiskt hantera och göra något åt, så att inget barn tvingas gå dessa öden till mötes.

5418 Därför måste barnkonventionen gå före föräldrabalken.

5419 Samhället måste alltid utgå från barnets behov av skydd, inte föräldrarnas vilja. Samhället tvingar inga
5420 andra brottsoffer att leva med sina förövare, så varför ska barnen tvingas till det.

5421 Det behövs också en obligatorisk kunskapsförhöjning för rättsväsendet och socialtjänsten. Alla
5422 professionella som fattar livsavgörande beslut om barn ska genomgå specialistutbildning om barns rätt
5423 till ett liv fritt från våld.

5424 Sverige behöver också se över hur barn vars ena vårdnadshavare mördats av den andra
5425 vårdnadshavaren kan få bättre skydd och rehabilitering. Idag är det vanligt att den vårdnadshavare
5426 (ofta mannen) som mördat den andra vårdnadshavaren (ofta kvinnan) får hela vårdnaden om barnen.
5427 Detta är fullkomligt orimligt. Barn tvingas alltså leva med den person som slagit, strypt eller skjutit
5428 ihjäl sin andra förälder. Detta kan vi inte acceptera.

5429 Det krävs ett större grepp för att Sverige ska kunna bli ett land där barn får en uppväxt fri från våld,
5430 där måste Centerpartiet ta ledartröjan.

5431 Jag/vi föreslår partistämman besluta
5432
5433 att Centerpartiet verkar för att det tas fram en nationell handlingsplan för att främja barns rätt till en
5434 uppväxt fri från våld.
5435
5436

5437 **Distriktets yttrande:**
5438 Distriktsstämman föreslår partistämman besluta:
5439
5440 att instämma i motionens intentioner
5441
5442 att Centerpartiet verkar för att det tas fram en nationell handlingsplan för att främja barns rätt till en
5443 uppväxt fri från våld.
5444
5445

5446

5447 Distriktsstyrelsens svar:
5448 Motionärerna tar upp en mycket viktig fråga angående barns rätt till en uppväxt fri från våld. På senare
5449 tid har flera flera tragiska fall av misshandel av små barn som på grund av misshandeln avlidit
5450 uppmärksamats. Detta är helt oacceptabelt.
5451
5452 Som motionärerna skriver får FN:s barnkonvention stå tillbaka för föräldrarnas rätt.
5453 Detta gäller inte minst för barn som blivit utsatta för våld eller bevittnat våld i hemmet.
5454 Socialutskottet tog fram ett förslag som syftar till att stärka barnets rättigheter. Lämnades till Lagrådet
5455 i juni 2020.
5456

5457 Regeringen avser i propositionen att tryggheten för placerade barn ska öka och den föreslås träda i
5458 kraft mars 2021.
5459 Prop. 2020/21:35 i korthet innebär ändring i SoL 2001: 453 och i LVU som innebär att barn som varit
5460 placerat i familjehem under tre år ska överväga frågan om vårdnadsöverflyttning årligen.
5461

5462 I propositionen föreslås även att införa lämplighetskrav för offentliga biträde i mål och ärende enligt
5463 LVU. Endast den som med på grund av sina kunskaper, erfarenhet och övrigt är särskild lämplig för
5464 uppdraget får förordnas som offentligt biträde.

5465
5466 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:

5467
5468 att instämma i motionens intentioner

5469
5470
5471

5472 [4.57: En uppväxt fri från våld](#)

5473 *Trine Vikinge, Linköping, Östergötland*

5474 *Elisabeth Lietha*

5475

5476 Kvinnor lever ofta länge med en partner som de vet att de bör lämna. Detta kan ha många orsakar, och
5477 en vanlig orsak är rädslan för vad som ska hända med barnen. När mamma väljer att fly, till en
5478 kvinnojour eller ett skyddat boende, hamnar barnen i en mycket osäker och svår situation, där de ofta
5479 kan tvingas tillbaka till den våldsutövande vuxna i hushållet. Detta sker därför att lagen idag inte ser
5480 barn som skyddsbehövande då en förälder flyr från en våldsam andra förälder. Att mamma är svårt
5481 utsatt för våld räcker i dag i lagens mening inte för att barnet ska ses som skyddsbehövande. I
5482 utredningen Ett fönster av möjligheter (SOU 2017:112) föreslås att barn till en förälder som flyr från
5483 en våldsam partner ska ha rätt till ett eget biståndsbeslut, alltså ses som skyddsbehövande. Detta är
5484 rimligt i ljuset av vad vi vet om hur våld i hemmet skadar barn, vare sig det är de själva eller en
5485 förälder som är direkt drabbade av detta. Med barnkonventionen implementerat i lagstiftningen har vi
5486 skyldighet att säkra bättre skydd och stöd till dessa drabbade barn.

5487 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5488

5489 att verka för att barn som drabbas av våld i hemmet alltid ska få egna biståndsbeslut.

5490

5491 att verkar för att förslagen i SOU 2017:112 om att barn ska ha rätt till egna biståndsbeslut snarast
5492 implementeras i Sociallagstiftningen

5493

5494

5495 **Distriktets yttrande:**

5496 Distriktsstämman föreslår partistämman bifalla motionen.

5497

5498

5499 [4.58: Barn och unga i behov av stöd eller samhällsvård](#)

5500 *Emma Blomdahl Wahlberg, Herrljunga, Sjuhärads*

5501

5502 Barn som hamnar på SIS- boenden är allt ifrån barn med kriminell bakgrund till barn som behöver
5503 extra stöd och trygga vuxna för att hantera sin situation. Trots det är det alltså på dessa boenden som
5504 barn i redan utsatta situationer utsätts för våld. Av vuxna som ska skydda dem.

5505 Det är dags att samhället tar sitt ansvar och behandlar barn som barn. Idag är de flesta överens om att
5506 utåtagerande barn och ungdomar inte ska behandlas med våld, trots det har isoleringen av barn ökat.
5507 Det som går att se i statistiken är att de som är mest utsatta är flickor i åldern 11-13 år.

5508 I början av 2021 kom rapporter om att avskiljningar och isolering av barn ökat på flera SiS-boenden i
5509 landet. Å SiS Hässleholm hade avskiljningarna ökat med 300 procent sedan 2018 enligt myndighetens

5510 egen statistik, och i december 2020 stängdes SiS-hemmet Björkbacken då en film visat hur personal
5511 brottar ner och spottar på en flicka.

5512 FN:s barnrättskommitté har återkommande kritiserat isoleringen av barn på SiS-boenden och
5513 riksdagen skärpte år 2018 lagstiftningen kring användandet av tvångsåtgärder. Regeringen var då
5514 tydlig med avsikten att isoleringar av barn på sikt helt skulle upphöra. I stället har utvecklingen alltså
5515 gått i motsatt riktning.

5516 Det är dags att vi tar vårt ansvar som samhälle och behandlar barn på ett värdigt och respektfullt sätt,
5517 men också ger barnen en chans att återfå tilltron till vuxenvärlden och öka möjligheten att de kan
5518 återgå till ett samhälle utanför institutioner.

5519 Jag/vi föreslår partistämman besluta
5520
5521 att Centerpartiet ska verka för att se över de särskilda befogenheterna inom lagen om vård av unga,
5522 LVU, i syfte att säkerställa att avskiljningarna upphör.
5523
5524 att Centerpartiet ska verka för att det inrättas oberoende observatörer på SiS-boenden med uppdrag att
5525 trygga barnens rättigheter och säkerhet.
5526
5527
5528 **Distriktets yttrande:**
5529 Distriktsstämman föreslår partistämman besluta:
5530
5531 att instämna i motionens intentioner
5532
5533 att arbeta för ökad kunskap inom de problemområden som orsakar flickornas behov av SiS vård
5534
5535
5536 Distriktsstyrelsens svar:
5537 Motionären tar upp ett viktigt ämne om barns utsatthet på Statens institutionsstyrelse (SiS) boenden.
5538 Barn och ungdomar som har vård enligt LVU och det inte går att utföra på annat sätt som t.ex.
5539 familjehem, kan få sin vård på SiS.
5540 Det som tas upp i motionen är oroväckande. Flickor och kvinnor är särskilt utsatta och att
5541 utvecklingen inte går åt rätt håll vad det gäller tvångsåtgärder.
5542 Rapporter som kom i början av året har föranlett att regeringen och SiS har vidtagit åtgärder
5543 Regeringen förbereder att ge Stadskontoret i uppdrag att analysera om SiS har de förutsättningar som
5544 krävs för att leva upp till uppdraget med särskilt fokus på dem som är där av psykosociala problem.
5545
5546 Uppdraget ska avrapporteras i mars 2022.
5547 SiS generaldirektör, Elisabet Åjörnsson Hollmark, har i februari beslutat om en samlad satsning för att
5548 bättre bemöta flickors och kvinnors behov inom SiS. Beslutet innebär bland annat följande:
5549
5550 •Särskilt förstärka avdelningar (SFA) ska införas på fyra institutioner var av två avser vård av flickor
5551 •Resursförstärkning vid öppenavdelningar för flickor på ungdomshemmet Rebecka
5552 •Minska gruppstorleken och förstärkt vårdorganisationen införs på vissa avdelningar för flickor
5553 •Metodutveckling och utbildning.
5554
5555 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta:
5556
5557 att instämna i motionens intentioner
5558
5559
5560
5561

5562 [4.59: Barn och unga i behov av stöd eller samhällsvård](#)

5563 *Hans Johansson, Säter, Dalarna*

5564

5565 Finansiering av SIS placeringar borde vara statens ansvar

5566

5567 Kostnaderna för placeringar i statliga ungdomshem utgör en av de mest oberäknliga kostnaderna en
5568 kommun har att hantera.

5569 Det är svårt för att inte säga omöjligt att förutse när en placering blir nödvändig och även om
5570 varningstecken ofta syns i tidig ålder finns inga förutsättningar att budgetera för placeringarna. I en
5571 liten kommun kan det slå mycket hårt mot budget och tvingar fram neddragningar i andra viktiga
5572 verksamheter. En liten befolkning ger inget statistiskt underlag som man kan stödja sig på för att ta
5573 höjd i budgeten.

5574 Inga placeringar inom LVU (eller LVM) beslutas ensamt av kommuner. Det är staten som genom
5575 domstol har det yttersta ansvaret. Borde inte det medföra ett ekonomiskt ansvar?

5576 En av de flitigast debatterade frågorna i landet under lång tid är de statliga utjämningsystemen. Det är
5577 svårt att nå önskad effekt i en kommun utan att skapa problem i annan. Jag menar att ett statligt
5578 ekonomiskt ansvar för placeringar inom statens institutionsstyrelse skulle ha en utjämnande effekt och
5579 bidra till ekonomisk förutsägbarhet och stabilitet inte minst i små kommuner.

5580

5581 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5582

5583 att Centerpartiet verkar för att kostnaden för den tvångsvård som utförs av statens institutionsstyrelse
5584 finansieras av staten.

5585

5586

5587 **Distriktets yttrande:**

5588 Distriktsstyrelsen delar motionärens problembeskrivning. Tvångsvård av unga vid de ungdomshem
5589 som bedrivs av Statens Institutionsstyrelse kan bli mycket kostsamma för en kommun. Idag
5590 subventionerar staten en tredjedel av kostnaden. Det är rimligt att staten tar ett större ekonomiskt
5591 ansvar för den vård som förvaltningsrätten beslutar.

5592

5593 Centerpartiet Dalarnas distriktsstämma beslöt

5594

5595 att bifalla motionen

5596

5597

5598

5599 [4.60: Våld mot kvinnor](#)

5600 *Trine Vikinge, Linköping, Östergötland*

5601 *Elisabeth Lietha*

5602

5603 Skyddade boenden, också kallade Kvinnojouren, är de verksamheter där kvinnor som flyr från en
5604 våldsam partner kan få skydd. Kommunerna har skyldighet att se till att adekvat skydd och stöd finns

5605 för våldsutsatta kvinnor, och finansierar jourer och skyddade boenden som oftast drivs av aktörer inom
5606 den idéburna sektorn (med idéburet avses icke-vinstdrivande samt värdebaserade organisationer).

5607 Samarbeten med idéburna sektorn kan vara i form av upphandlade tjänster under LOU (Lagen om
5608 Offentlig Upphandling), ett IOP (Idéburet – Offentligt Partnerskap) eller annan form. Tyvärr är dessa
5609 avtal ofta kortsiktiga, ibland underfinansierade och ofta med ställda krav på idéburna aktören utan
5610 motsvarande skyldigheter för den offentliga aktören, förutom skyldigheten att betala för just avtalade
5611 tjänster.

5612 Vi anser att samhället skulle kunna skapa större värden för investerade medel om kommunen istället
5613 satsade på långsiktiga utvecklingssamarbeten med de idéburna aktörerna. Med långsiktigt avser vi till
5614 exempel 5 + 5 år. Dessa utvecklingssamarbeten bör byggas på gemensamma och tydligt formulerade
5615 effektmål. Samarbetena bör också ha en uttalad ambition om metodutveckling, så att skydd och stöd i
5616 allt större grad mer effektivt leder till att de utsatta kvinnorna får en bra och tillfredsställande
5617 livssituation, fri från våld och hot om våld, och egen försörjningsförmåga.

5618 Sådant utvecklingssamarbete, där syftet är att nå tydliga gemensamt formulerade effekter och mål, och
5619 att tillsammans utveckla mer effektiva arbetsformer för att nå dessa, kommer gynna kvinnorna men
5620 också kommunens långsiktiga ekonomi.

5621 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5622

5623 att verka för att kommunerna ska teckna långsiktiga samarbetsavtal med idéburna aktörer.

5624

5625

5626 **Distriktets yttrande:**

5627 Distriktsstämman föreslår partistämman bifalla motionen.

5628

5629

5630 [4.61: Våld mot kvinnor](#)

5631 *Trine Vikinge, Linköping, Östergötland*

5632

5633 Varje år flyr våldsutsatta personer, främst kvinnor, till skyddade boenden. Att erbjuda skydd är enligt
5634 socialtjänstlagen ett kommunalt ansvar, men långt ifrån alla kommuner har den typen av boende i sin
5635 egen verksamhet. Av de skyddade boendena drivs, enligt siffror från Socialstyrelsen, 54 procent
5636 ideellt, 37 procent i privat regi och 9 procent av kommunerna.

5637 Skyddat boende är inte en placeringsform för barn och det finns därför ingen möjlighet för barnen att
5638 få egna placeringsbeslut i det boendet där mamman får sitt skydd. Dessutom, om barnen har pågående
5639 utredningar hos socialtjänsten avslutas de ofta vid flytt till skyddat boende, då det anses att
5640 våldssituationen då upphört. **I samma stund som dessa barn flyr så blir de alltså inte bara**
5641 **osynliggjorda, utan också helt rättslösa.**

5642 Kartläggning från Socialstyrelsen visar att ungefär 6 000 barn vistas på skyddade boenden varje år.

5643 Det finns en risk för mörkertal då det saknas tillförlitligt sätt att mäta.

5644 Barn som lever i våldsamma hem bevittnar våld, och en majoritet har även utsatts för flera typer av
5645 våld. Cirka hälften av alla förskolebarn på skyddade boenden uppfyller samtliga kriterier för PTSD,
5646 posttraumatiskt stressyndrom, med stor risk att utveckla trauma som ger skador på hjärnan.

5647 Våldsutsatthet går i arv; det finns ett starkt samband mellan att leva med våld i barndomen, utan
5648 hjälpinsatser, och fortsatt våld i relationer då barnet blivit vuxet. Dessutom visar forskning att PTSD är
5649 en stor orsak till alkohol -och drogberoende i Sverige.

5650 Idag finns ingen tillsyn och inget som reglerar vad som är ett skyddat boende. Det finns heller inga
5651 direktiv som säkerställer kvalitet och rättssäkerhet i insatserna för de kvinnor och barn som tvingas fly
5652 till skyddade boenden. Alltför många barn har en odiagnostiserad och obehandlad PTSD, som de får
5653 hantera helt själva. Socialtjänsten kan inte följa deras process, och barnen blir i praktiken rättslösa. Att
5654 det saknas nationell statistik bidrar till luckor i rättssäkerheten och demokratin, dessutom får det
5655 konsekvenser för samhällsplaneringen.

5656 För att garantera att barnet får det stöd och skydd som det har rätt till behöver därför insatser som
5657 skyddat boende definieras och professionaliseras. Skyddat boende måste kvalitetssäkras och anpassas
5658 för barn, med personal som har kompetens om vad det innebär för barn att ha bevittnat och varit med
5659 om våld. Kommuner som gör placeringar måste också kunna ställa krav på att lokaler är anpassade för
5660 verksamheten.

5661 SOU 2017:112 "Ett fönster av möjligheter" belyser barns situation på skyddade boenden på ett mycket
5662 träffande sätt. Den har eftersökt barns åsikter genom att prata med dem, men också tagit del av aktuell
5663 forskning inom området. Utredningen konstaterar att skyddat boende behöver vara tillståndspliktig
5664 verksamhet för att kunna garantera barns rättigheter. Den nya utredningen SOU 2020:47 *Framtidens*
5665 *socialtjänst* tar inte tillräckligt hänsyn till det som framkommit i *Ett fönster av möjligheter*, och det är
5666 önskvärt att denna aktualiseras.

5667 För att barn inte ska falla mellan stolarna och riskera både kortsiktiga och långsiktiga allvarliga
5668 konsekvenser från en mycket utsatt situation, måste frågan om tillståndsplikt utredas och skyddat
5669 boende regleras.

5670 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5671 att verka för att insatsen skyddat boende lagregleras.

5672 att verka för tillståndsplikt för skyddat boende

5673

5674

5675

5676

5677

Distriktets yttrande:

5678 Motionären lyfter den viktiga frågan om att samhället måste ställa upp och ta hand om/skydda utsatta
5679 barn. I och med att flera lagar och regler ska samordnas kring den enskilde individen/barnet är det
5680 viktigt att samhällets insatser samordnas och att olika myndigheter samverkar för att nå bästa möjliga
5681 resultat.

5682 Distriktsstämman föreslår partistämman att bifalla motionen.

5683

5684

5685

4.62: Funktionshinderfrågor

5687 *Anna Eriksson, Hallsberg, Örebro*

5688 *Linda Larsson*

5689 *Inger Hellqvist*

5690

5691 Idag får många avslag på sina ansökningar om aktivitetsersättning/sjukersättning av Försäkringskassan
5692 på grund av att läkarutlåtandena är ofullständiga, t.ex. att det inte framgår hur hens diagnos påverkar
5693 omfattningen och förmågan till arbete/sysselsättning.

5694 Den sökandes förmåga att tala för sig kan vara högst varierande.

5695 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5696

5697 att den sökande alltid ska ha rätt till personligt ombud vid läkarbesök

5698

5699

5700 **Distriktets yttrande:**

5701 Distriktets utlåtande:

5702

5703 Distriktsstyrelsen instämmer med motionärerna om intentionen i motionen. Personligt ombud ska ge
5704 stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning vilket vi anser vara en viktig och betydelsefull
5705 verksamhet för berörd målgrupp. Personligt ombud arbetar på den enskilde personens uppdrag i syfte
5706 att den enskilde ska få sina rättigheter tillgodosedda och tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och
5707 service utifrån önskemål och behov. Det finns idag inget hinder för att en person som är beviljad
5708 personligt ombud har med sig denne vid läkarbesök. Problemet är att alla kommuner inte erbjuder
5709 denna verksamhet.

5710 Personligt ombud är en frivillig verksamhet för kommunerna. Kommuner som bedriver verksamhet
5711 med personligt ombud kan ansöka om statsbidrag från Länsstyrelsen för delfinansiering.

5712 I Örebro län finns personligt ombud i sju av länets tolv kommuner: Nora, Lindesberg, Ljusnarsberg,
5713 Hällefors, Karlskoga, Degerfors och Örebro. I södra länsdelens kommuner lades verksamheten ned
5714 fr.o.m. år 2020.

5715

5716 Mot bakgrund av detta föreslår distriktsstyrelsen att distriktsstämman beslutar

5717 1. att anse motionen besvarad.

5718 samt lägga till följande att-sats

5719 2. att Centerpartiet ska i de kommuner som saknar personligt ombud arbeta för att denna
5720 verksamhet införs/återinförs.

5721

5722 3. att motionen vidarebefordras till Centerpartiets riksstämman

5723

5724

5725

5726 Distriktsstämman beslutar:

5727 Att anse motionen besvarad samt lägga till följande att-sats

5728 Att Centerpartiet ska i de kommuner som saknar personligt ombud arbeta för att denna verksamhet
5729 införs/återinförs

5730 Att Vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämman

5731

5732

5733

5734 [4.63: Funktionshinderfrågor](#)

5735 *Anna Eriksson, Hallsberg, Örebro*

5736 *Linda Larsson*

5737 *Inger Hellqvist*

5738

5739 Idag kan det ta flera år innan man får påbörja en utredning för eventuell funktionsnedsättning. Denna
5740 väntan kan innebära att barnen inte får adekvat hjälp redan i förskolan och kan därmed förorsaka
5741 onödiga inlärningssvårigheter som följer med genom hela skoltiden och även då det blir dags för
5742 inträde på arbetsmarknaden.

5743 För att ge barnen rätt förutsättningar i livet och minska pressen på såväl elev som lärare och föräldrar
5744 är det av största vikt att en utredning om eventuell funktionsvariation påbörjas tidigt.

5745 För vissa personer visar sig funktionsvariationen först i vuxen ålder eller om hen blir skadade som
5746 vuxna. Även för dessa grupper är det av största vikt att bli utredd omgående.

5747 För att som vuxen få rätt till aktivitetsersättning/sjukersättning krävs ett läkarutlåtande. För den som
5748 inte beviljats aktivitetsersättning/sjukersättning och som inte har annan försörjning återstår

5749 försörjningsstöd. För att ha rätt till försörjningsstöd krävs oftast att man ska stå till

5750 arbetsmarknadens förfogande och vara inskriven på Arbetsförmedlingen, men många i denna
5751 målgrupp saknar arbetsförmåga och hamnar oftast ”mellan stolarna”.
5752 Att hamna i en sådan situation skapar stor stress och försämrar individens livssituation ännu mer.
5753 Vår strävan är ett jämställt samhälle där alla kan finna sin plats i tillvaron.

5754 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5755
5756 att utredningar för funktionsnedsättningar behandlas enligt vårdgarantin

5757

5758

5759 **Distriktets yttrande:**

5760 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta

5761 - Att bifalla motionen

5762 - Att vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämma.

5763

5764

5765 Distriktsstämman beslutar:

5766 Att Bifalla motionen

5767 Att Vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämma

5768

5769

5770

5771 [4.64: Funktionshinderfrågor](#)

5772 *Fingal Swens Tina, Örebro, Örebro*

5773 *Jessika Falk*

5774 *Annika Tholster*

5775

5776 En aktuell rapport från Folkhälsomyndigheten (2020) visar att samhällets syn på sexualitet bland
5777 personer med intellektuell funktionsnedsättning lämnar mycket att önska. Dels finns en mycket
5778 inskränkande hållning som bottnar i en rädsla för oönskade graviditeter, könssjukdomar etc. Men där
5779 finns även en gravt avsexualiserande syn där personer med funktionsnedsättning ses som asexuella
5780 utan egna behov av varken sexualitet eller upplysning inom detsamma, vilket riskerar att leda till
5781 flertalet negativa konsekvenser. Den allmänna hållningen idag är delad, dels ses målgruppen som
5782 individer med samma rätt som andra till sin sexualitet men där finns även en, om än välriktad, oro för
5783 oönskade graviditeter och övergrepp. Det senare innebär att det inte sällan är personal eller anhöriga
5784 som tar beslut som rör de ungas sexuella relationer, behov av preventivmedel och liknande. Att
5785 bemöta frågor om lust, längtan efter kärlek och närhet har visat sig inte vara det som främst prioriteras.
5786 Rapporten påvisar en, om än förekommande men bristfällig, sex- och samlevnadsundervisning inom
5787 särskolan. Av de tillfrågade unga som har växt upp i ett annat land än Sverige var det många som inte
5788 fått någon upplysning alls. Alternativet till upplysning blir i stället nätet och pornografi enligt de
5789 tillfrågade. Ytterligare en aspekt som rapporten pekar på är svårigheterna för unga med intellektuell
5790 funktionsnedsättning att komma ut som HBTQ-personer på grund utav den starka heteronormativa syn
5791 som föreligger i fråga om denna målgrupp. Även hedersrelaterat förtryck nämns i rapporten men det
5792 framhålls att det är ett område i stort behov av mer forskning.

5793 Personer med intellektuell funktionsnedsättning är en extra utsatt grupp när det gäller sexuella
5794 trakasserier, sexuellt våld och övergrepp, samtidigt som det är ett mycket osynliggjort område. Det är
5795 inte ovanligt att inte bli trodd vid upplevd kränkning och övergrepp, framför allt i de fall då förövaren
5796 också har en intellektuell funktionsnedsättning. Vi måste våga prata om att alla har en sexualitet samt
5797 betona allas rätt till sin egen kropp och sina egna gränser. Om vi inte kan prata om att det är normalt
5798 och sunt att njuta av sin sexualitet skapar vi skam där den inte hör hemma.

5799 När det gäller målgruppen som förövare förekommer ett stort mörkertal och förövarna varken ställs till
5800 svars eller får rätt vård och/eller behandling.

5801 Vi behöver nationella riktlinjer som ligger till grund för likartade insatser över hela landet med hänsyn
5802 tagen till individernas specifika förutsättningar. Arbetet kan inte enbart drivas med hjälp av eldsjälarna
5803 ute i kommunerna. Funktionshinderpolitiken måste dessutom anta ett än mer intersektionellt
5804 perspektiv.

5805 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5806
5807 att Centerpartiet verkar för att nationella riktlinjer tas fram gällande en stärkt sex- och
5808 samlevnadsundervisning med fokus på de specifika behov som råder för personer med intellektuell
5809 funktionsnedsättning

5810
5811 att Centerpartiet verkar för att ett nationellt policydokument tas fram, av lämplig myndighet, vilket
5812 uppmärksammar den särskilda utsatthet för övergrepp som personer med intellektuella
5813 funktionsvariationer riskerar utsättas för. Samt att uppdraga lämplig myndighet att utreda behovet av
5814 hälsofrämjande insatser som berör sexualitet för målgruppen. Ett särskilt fokus bör ligga på
5815 upplevelser av internetanvändande samt på HBTQ-frågor och hedersrelaterad utsatthet kopplat till
5816 sexualitet bland personer med intellektuell funktionsnedsättning

5817

5818

5819 **Distriktets yttrande:**

5820 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta

5821 - Att bifalla motionen

5822 Att vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämma.

5823

5824

5825 Distriktsstämman beslutar:

5826 Att Bifalla motionen

5827 Att Vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämma

5828

5829

5830

5831 4.65: Funktionshinderfrågor

5832 *JOHN Lager, Lund, Skåne*

5833

5834 Hur kan Sverige få en mer delaktig och mångfaldighet för personer som har någon funktionsvariation i
5835 det Svenska samhället? Människor med funktionsvariation ska självklart ta mer synlig plats i
5836 samhället från utbildning, arbete till fritid.

5837

5838 Det är tufft att ha en funktionsvariation oavsett om den är fysisk eller psykisk. Tex att komma in på en
5839 arbetsplats som anpassar sig åt den enskilde till att kunna röra sig tryggt i stadsmiljön.

5840 Självklart ska var person vara med i att utforma sitt eget liv med de förutsättningar som personen har,
5841 tex genom att få hjälpmedel.

5842

5843 Här behövs det ett krafttag ifrån samhället att jobba med nyfikenhet och inkluderande, från ung
5844 människa till äldre. Tex kunna vara partiföreträdare eller framträdande roll i samhället.

5845

5846 Inom kampsporten är det idag utrymme att delta och tävla i parasport, det behövs mer satsning på
5847 sport och motion för människor med funktionsvariation.

5848 Här behövs det satsas på kultur, dans och musik på fritiden, självklart yrkesmässigt med.

5849 Centerpartiet Lund

5850 John Lager

5851

5852 Jag/vi föreslår partistämman besluta

5853

5854 Att Centerpartiet jobbar för en bred och snabb utredning hur människor med funktionsvariation ska
5855 vara delaktiga i samhället, i smått och stort

5856

5857 Att Centerpartiet är drivande för ett berikande och inkluderande i Sveriges kommuner och regioner.

5858

5859

5860 **Distriktets yttrande:**

5861 Distriktsstyrelsen delar motionärens intentioner och vill tacka för en viktig motion. Sverige är ett
5862 föregångsland när det kommer till jämställdhet, jämlikhet och inkludering av alla oavsett kön,
5863 härkomst, sexualitet eller funktionsvariation. Men vi har fortfarande en lång bit kvar.

5864

5865 Funkofobin är utbredd i samhället och socialförsäkringssystemet tolkas idag på ett sätt som gör att
5866 personer med olika funktionsvariationer kan bli mindre inkluderade i samhället. LSS är en av våra
5867 viktigaste frihetsreformen. Den ger människor med funktionsnedsättning möjlighet att delta i
5868 samhället, arbeta, studera och leva ett vanligt liv. Men det är en reform som har varit hårt ansatt under
5869 senare år.

5870

5871 Genom januariavtalet har Centerpartiet drivit frågan om en förändrad LSS-lagstiftning hårt.

5872 Centerpartiet arbetar nationellt, regionalt, kommunalt och genom våra studieförbund för ett mer

5873 inkluderande samhället där alla människor ska ha samma frihet att delta i samhället på lika villkor.

5874 Arbetet bedrivs aktivt och behöver fortsätta att bedrivas så.

5875

5876

5877

5878 Distriktsstämman beslutade:

5879

5880 att instämna i motionens intentioner

5881

5882

5883

5884 [4.66: Funktionshinderfrågor](#)

5885 *Viktoria Skure-Eriksson, Västerås, Västmanland*

5886

5887 De senaste åren har assistansfrågan aktualiserats med svepande anklagelser om fusk. Självklart ska all
5888 form av brottslighet motverkas, även när det gäller fusk inom vårt socialförsäkringssystem. Men när
5889 man tittar på fakta så är andelen felutbetalningar inom personlig assistans klart lägre än inom andra
5890 socialförsäkringssystem, men ingen skulle komma på tanken att för den skull ta bort exempelvis rätten
5891 till ersättning för vård av barn eller föräldraförsäkringen, trots att andelen felaktiga utbetalningar ligger
5892 långt mycket högre där än inom assistansen.

5893 Däremot är det helt ok att ge sig på en grupp människor som är beroende av andra för att kunna leva
5894 ett fritt och självständigt liv. Många barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning har det oerhört
5895 tufft i Sverige idag. Barn med stora svårigheter som behöver mycket hjälp av sina föräldrar både dag
5896 och natt, till exempel på grund av andningsproblematik, kramper eller hjälp att vändas under natten.
5897 Utan personlig assistans hamnar föräldrar till slut till ett hemskt ställningstagande; ska vi ansöka om
5898 plats på ett barnboende? Ska vi tvingas lämna bort vårt barn?

5899 Eller unga, på språng ut i vuxenlivet som ser sin framtid, självständighet och frihet försvinna helt eller
5900 kraftigt begränsas. Som tvingas flytta hem för att ta hjälp av sina föräldrar eller andra anhöriga därför
5901 att all assistans dragits in eller kraftigt begränsats, inte sällan av handläggare som aldrig ens träffat
5902 personen de förstört livet för.

5903 Personlig assistans via LSS är en fantastisk rättighet för personer med omfattande
5904 funktionsnedsättningar. Att själv kunna bestämma vad, när, hur man vill leva och vem som ska vara
5905 stödet för att kunna leva ett liv som alla andra. Tyvärr har den rätten kraftigt urholkats idag, både barn,
5906 unga och vuxna som borde ha assistans står utan, eller med ytterst få timmar beviljade. Nålsögat har
5907 blivit mindre och mindre, idag är det endast ca 17% av förstagångsansökningarna om assistans hos
5908 Försäkringskassan som beviljas. Även många kommuner följer Försäkringskassans snävare inställning
5909 till vad som ska ingå i bedömningen av "grundläggande behov" och Försäkringskassans krav på minst
5910 20 timmar.

5911 Nu finns förslag på att förstärka assistansen. Det kan vara rätt, men innan det sker måste ett antal
5912 lagändringar komma till så att inte människor hamnar mellan stolarna. Det utredningsförslag som varit
5913 ute på remiss förskräcker. Utredaren har inte tagit hänsyn till barnkonventionen, som nu är lag i
5914 Sverige, eller FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Om förslagen
5915 skulle gå igenom är risken stor att barn inte kommer kunna ha samma frihet som andra barn eller
5916 tvingas leva frångående från sina föräldrar och syskon. Unga och vuxna får svårare att kunna ha ett
5917 självbestämmande, kunna studera, arbeta, ha en aktiv fritid och bilda familj.

5918 Centerpartiet är ett parti som står upp för den lilla människan och som förstår vikten av att alla
5919 människor får chans att växa och utvecklas utifrån sina förutsättningar. Därför är det oerhört viktigt att
5920 vi står upp för allas lika rätt och värde, även om man föddes med eller har förvärvat en skada eller
5921 sjukdom som innebär begränsningar i det dagliga livet.

5922

5923

5924 Jag/vi föreslår partistämman besluta
5925 att begreppen "integritetsnära och kvalificerade hjälpbehov" liksom "grundläggande behov" stryks för
5926 gott och ersätts med att man istället tar hänsyn till varje persons individuella behov i jämförelse med
5927 barn/unga/vuxna i jämförbar ålder utan funktionsnedsättning.
5928
5929 att man vid behovsbedömningar tar hänsyn till hela hjälp- och stödbehoven, till exempel egenvård,
5930 mediciner mm.
5931
5932 att de obligatoriska tvåårsomprövningarna av assistansen tas bort. Omprövningar ska endast ske om
5933 det skett stora förändringar i behovet av hjälp och service.
5934
5935 att säkerställa att beslut som rör LSS och personlig assistans utgår från Barnkonventionen och FN:s
5936 konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
5937
5938
5939

- 5940 **Distriktets yttrande:**
5941 Distriktsstämman beslutar att bifalla motionen i enlighet med vad som framförs i följande yttrande.
5942
5943 I en motion föreslår Vicki Skure Eriksson Centerpartiet att
5944
5945 begreppen "integritetsnära och kvalificerade hjälpbehov" liksom "grundläggande behov" stryks för
5946 gott och ersätts med att man i stället tar hänsyn till varje persons individuella behov i jämförelse med
5947 barn/unga/vuxna i jämförbar ålder utan funktionsnedsättning.
5948 man vid behovsbedömningar tar hänsyn till hela hjälp- och stödbehoven, till exempel egenvård,
5949 medicinering mm.
5950 de obligatoriska tvåårsomprövningarna av assistansen tas bort. Omprövningar ska endast ske om det
5951 skett stora förändringar i behovet av hjälp och service.
5952 säkerställa att beslut som rör LSS och personlig assistans utgår från Barnkonventionen och FN:s
5953 konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
5954 Lagen om stöd och service (LSS) och den personliga assistansen är viktiga garantier för den personliga
5955 och enskilda friheten. Det är tack vare dessa som personer som är i behov av stöd får möjligheterna att
5956 leva det liv man vill. Det är även viktigt för att familjer ska fungera, såsom motionären anför.
5957
5958 Centerpartiet har och står upp för den personliga assistansen. I januariavtalet finns skrivningen ”
5959 Återställ LSS och den personliga assistansen. Rätt till assistans för egenvård, inklusive andning och
5960 sonndmatning ska återställas. Utred också huvudmannaskapet.” med.
5961
5962 Det är dags att detta genomförs. Det är bråttom för de individer och de familjer som är i behov av
5963 assistans återställs och som motionen anför utgår från Barnkonventionen och FN:s konvention om
5964 rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
5965
5966 Med motionen hoppas distriktsstyrelsen att press sätts på arbetet att återupprätta den personliga
5967 assistansen.
5968
5969
- 5970 **4.67: Funktionshinderfrågor**
5971 *Henrik Juhlin, Huddinge, Stockholms län*
5972
- 5973 MDR är en ny förordning om hur medicintekniska produkter ska registreras och klassas i Europa.
5974 Detta är gjort för att klassa medicintekniska produkter, så som pacemakers, stetoskop och allt annat
5975 som används i sjukvården. Vad som dock kommer i kläm är alla hjälpmedel som till exempel en vit
5976 käpp eller punktskriftsläsare som blinda använder, hörselhjälpmedel till de som hör dåligt och så
5977 vidare.
- 5978 Det finns två stora problem med MDR och hjälpmedel. Det ena är att leverantörerna inte kommer att
5979 registrera sina produkter för MDR för att det är en dyr och komplicerad process. Det andra är tvärtom,
5980 att leverantörerna kommer att registrera sina produkter för MDR och att det kommer att höja priset
5981 rejält. Detta kommer att leda till att vi inte kommer att kunna erbjuda vissa hjälpmedel via
5982 hjälpmedelscentraler och de vi kommer att erbjuda kommer att kosta mycket mer för regionerna. Vi
5983 måste kämpa för en förändring av MDR. Så att generella hjälpmedel som inte har något med sjukvård
5984 att göra inte heller ska vara en del av MDR.
- 5985 Jag/vi föreslår partistämman besluta
5986
5987 att Centerpartiet på EU-nivå verkar för att MDR förordningen förändras så att hjälpmedel inte är en
5988 del av MDR.
5989
5990

5991 **Distriktets yttrande:**
5992 BESLUTADES att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att bifalla motionen.

5993
5994

5995 4.68: Funktionshinderfrågor

5996 *Henrik Juhlin, Huddinge, Stockholms län*
5997

5998 Villkor och priser för hjälpmedel skiljer sig stort åt mellan regioner i Sverige. I vissa regioner (till
5999 exempel Jönköping) så är hjälpmedel gratis, både grundläggande och mer avancerade för att göra
6000 vardagen lättare för till exempel en gravt synskadad person. Medan i andra regioner (till exempel
6001 Örebro) så kostar även grundläggande hjälpmedel pengar.

6002 Jag är fullt införstådd i att detta är en ekonomisk fråga. Men jag är minst lika införstådd i att detta
6003 också handlar om rättvisa. En viktig och grundläggande princip är att det inte ska kosta extra att ha en
6004 funktionsnedsättning.

6005 Att regioner och kommuner själva styr över kostnaden gör ju att detta blir en budgetfråga och där av
6006 den stora ojämlikheten. När det gäller sjukvård så sätter också regionerna sina egna avgifter, men där
6007 är det ändå rätt lika över hela Sverige. Så det går att ha ett relativt jämnt och rättvist system även om
6008 man sätter sina egna avgifter.

6009 Sedan är också hjälpmedel, ledsagning och färdtjänst kopplat till personens folkbokföringsadress, inte
6010 direkt till personen i fråga. Så om man flyttar från en region till en annan, då blir man av med sina
6011 hjälpmedel och sin assistans. Är det rimligt att när man flyttar till en ny ort att bli av med allt och först
6012 när man är skriven i den nya orten får börja söka den assistans man behöver? Politiker får inte försvåra
6013 flytt mellan regioner på detta sätt. Mellan vissa kommuner och regioner får man dock behålla
6014 hjälpmedel.

6015 Jag/vi föreslår partistämman besluta

6016 att Centerpartiet verkar för ett rättvist system gällande avgifter på hjälpmedel.

6017
6018
6019 att Centerpartiet verkar för att ledsagning, färdtjänst och annan assistans vid flytt ska fortsätta att gälla
6020 tills nya beslut är fattade i den nya kommunen / regionen.

6021
6022

6023 **Distriktets yttrande:**

6024 BESLUTADES att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att bifalla motionen.

6025
6026

6027 4.69: Transnationellt adopterade

6028 *Jenny Håkansson, Halmstad, Halland*
6029

6030 Cirka 60 000 personer i Sverige i dag är transnationellt adopterade många är sedan länge vuxna. Trots
6031 detta rådfrågas man som adopterad sällan eller aldrig i frågor som påverkar våra liv och rättigheter.

6032 Idag sköts ansvaret för arkivering av dåtida och nutida adoptionsakter av civilsamhällesorganisationer.
6033 Det innebär att vill man komma åt sina handlingar får man kontakta den adoptionsorganisation som
6034 förmedlade adoptionen. Finns inte denna organisation kvar kan man bara hoppas att dessa handlingar
6035 har överlämnats till ett arkiv och att MFOF (Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd) har
6036 kunskap om vart man kan vända sig. Det är inte rättssäkert, giltigt ur ett likabehandlingsperspektiv

6037 eller värdigt att så viktiga handlingar som berör ett barns start i livet och i ett nytt land i en ny familj,
6038 kan spridas vind för våg.

6039 Den senaste tiden har media återigen uppmärksammat de frågor som finns kring transnationella
6040 adoptioner. Nederländerna har valt att stoppa alla adoptioner liksom Danmark tidigare tillfälligt gjort.
6041 Sveriges bör tillsätta en statlig utredning som granskar samtliga transnationella adoptioner som
6042 genomförts till Sverige. Utredningen bör ha särskilt fokus på rättssäkerhet och transnationellt
6043 adopterades rättigheter samt inkludera en etisk prövning.

6044 Transnationellt adopterade i Sverige behöver få möjlighet till kännedom om sitt biologiska ursprung
6045 och sin livshistoria. För att detta ska bli verklighet borde svenska staten erbjuda transnationellt
6046 adopterade ett ekonomiskt bidrag för att täcka kostnader som uppstår i samband med resa till
6047 ursprungslandet och ursprungssökning. I dag finns inget sådant bidrag för adopterade. Däremot finns
6048 ett adoptionsbidrag om 75 000 kronor som blivande adoptivföräldrar (adoptanter) kan ansöka om. Det
6049 viktiga är alltså vuxnas längtan efter barn och familj, inte barnets rätt till ursprung och förståelse kring
6050 sin bakgrund och sitt ursprungsland.

6051 MFoF har av regeringen fått i uppdrag att under 2020-2021 genomföra ett pilotprojekt för individuellt
6052 stöd till internationellt adopterade i samband med ursprungssökning. Detta stöd bör bli permanent
6053 samt i högre grad informeras om till dem som uppdraget berör.

6054

6055 Jag/vi föreslår partistämman besluta
6056 att MFoF bättre ska informera och marknadsföra kring den möjlighet av stöd som myndigheten
6057 erbjuder i samband med ursprungssökning
6058 att Sverige ska erbjuda ett ekonomiskt bidrag för att täcka kostnader som uppstår i samband med resa
6059 till ursprungslandet och ursprungssökning
6060 att ansvaret för transnationella adoptioner ska ligga hos en statlig myndighet. Detta ansvar bör
6061 inkludera förmedling av transnationella adoptioner samt all arkivering av adoptionsakter, både dåtida
6062 och nutida
6063 att det inleds en granskning av de adoptioner som hittills genomförts till Sverige för att ge ett tydligt
6064 svar på hur många som skett på ett rättssäkert, etiskt och moraliskt vis
6065 att ge de adopterade och deras adoptivfamiljer, samt i den mån det går och finns önskemål om, den
6066 biologiska familjen möjlighet till kännedom om varandra

6067
6068
6069
6070
6071
6072
6073

6074 **Distriktets yttrande:**
6075 Distriktsstyrelsens yttrande
6076

6077 Rättssäkerheten för en adoption måste bli mycket bättre. Det måste säkerställas att det handlar om att
6078 det är föräldralösa barn som ska få föräldrar. Allt annat kommer bara leda till en osäkerhet genom hela
6079 livet både för de som adopterar och för de som blir adopterade. Det är viktigt för ett "mottagarland" att
6080 se till att rutiner och arbetssätt finns som garanterar att allt går rätt till. Brister måste åtgärdas och
6081 resurser tillföras angående ursprungssökning för att ge adopterade en möjlighet att söka sitt ursprung.
6082

6083 **DISTRIKTSSTYRELSEN FÖRESLÅR STÄMMAN BESLUTA**
6084
6085 att bifalla motionen

6086
6087 Distriktsstämman beslut

6088
6089 BESLUTAS
6090 att bifalla motionen

6091
6092
6093

6094 4.70: Trygga miljöer

6095 *Wihlman Thomas, Stockholm, Stockholms stad*
6096 *Stockholms län:*

6097 *Kent Ivarsson*

6098 *Karin Halldin*

6099 *Eva-Britt Sandlund*

6100 *Bengt Ericsson*

6101 *Stockholms stad:*

6102 *Thomas Wihlman*

6103 *Göran Råsmar*

6104 *Christina Linderholm*

6105 *Magnus Eriksson.*

6106

6107 Samvaro och stimulansen av att umgås med andra och att ha gemensamma aktiviteter bidrar till
6108 välbefinnande och trygghet. I samband med coronapandemin har det dock blivit ännu tydligare att
6109 ensamheten och den med detta förknippade otryggheten för många är ett bekymmer. För äldre, och
6110 även för yngre personer med funktionsnedsättning, finns det faktorer som motverkar det
6111 trygghetsskapande, glädje och trivsel deltagande i olika aktiviteter och social samvaro innebär.

6112 Trygghet handlar således, utöver att inte behöva bli utsatt för brott och liknande, om att kunna känna
6113 sig trygg i den miljö man vistas i. Det är viktigt att ta hänsyn till detta vid stadsplanering, inte minst
6114 för äldre och för personer med funktionsnedsättning.

6115 Det behöver finnas naturliga och tillgängliga mötesplatser, som parker, torg o.s.v. med välkomnande
6116 miljö, inte minst i form av sittplatser. Säkra, framkomliga, upplysta gångvägar, hållplatser och
6117 trottoarer måste säkerställas utan konkurrerande trafik eller hinder. Skyltning som vägs skyltning,
6118 information vid busshållplatser etc. måste vara tydlig, aktuell och förståelig för alla. Den som rör sig
6119 långsamt p.g.a. funktionsnedsättning bör kunna påverka signalerna vid övergångsställen för att få
6120 längre tid att korsa gatan.

6121 Samhällsinformation måste utformas så att personer med nedsatt syn, hörsel, kognitiva
6122 funktionsnedsättningar o.s.v. kan ta del av denna. Det bör också säkerställas att de som är utan tillgång
6123 till internet (digitala utbudet) kan ta del av informationen. Tillgängligheten till samhällsinformation
6124 har dessutom en självklar delaktighets- och demokratispekt. Med andra ord handlar det om att
6125 principen med universell utformning bör gälla de nämnda fallen.[1]

6126 Trygghet handlar således om flera saker, utöver att slippa bli utsatt för brott, om den psykiska och
6127 sociala miljön, om att inte känna sig ensam och att ha en bra, välordnad social situation. Vi måste
6128 motverka ofrivillig ensamhet, genom att stimulera gemenskap, nätverk, föreningsliv, grannsamverkan.
6129 De allmänna kommunikationerna måste underlätta resor till och från möten med vänner och anhöriga,
6130 föreningsliv, kulturella aktiviteter, affärscentrum samt till vårdcentraler, servicecenter mm.

6131 Trygghet handlar förstås också om frånvaron av kriminalitet. Brott som rån i hemmet, bedrägerier på
6132 nätet, oseriösa telefonförsäljare skapar otrygghet. Kriminaliteten måste mötas med samordnade
6133 åtgärder från samhället, med hög polisnärvaro samt genom samverkan mellan myndigheter för att
6134 komma åt de kriminellas ekonomi. Inte minst måste insatser göras så att barn och ungdomar inte ger
6135 sig in på den kriminella banan.

6136 [1] Universell utformning innebär att alla nya tjänster, produkter och miljöer redan från början
6137 utformas i en inkluderande process för att samhället ska bli så tillgängligt som möjligt. Begreppet
6138 definieras i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

6139

6140 Jag/vi föreslår partistämman besluta

6141

6142 att Centerpartiet utformar ett heltäckande trygghetsprogram.

6143

6144 att Centerpartiet arbetar för att det skapas och slås vakt om fler naturliga och välkomnande
6145 mötesplatser anpassade för alla äldre och för personer med funktionsnedsättning.

6146

6147 att Centerpartiet arbetar för att stimulera organisationer och föreningsliv till insatser med särskilt fokus
6148 på ofrivillig ensamhet liksom till grannsamverkan både i stad och på landet.

6149

6150 att Centerpartiet arbetar för att den fysiska miljön, belysning, säkra övergångsställen, sandning
6151 vintertid m.m. i högre grad senioranpassas. Parkeringsvakter bör ges utökad uppdrag och befogenheter
6152 för att värna framkomligheten och åtgärda problem, t.ex. i form av elsparkcyklar, sopsäckar och
6153 liknande.

6154

6155 att Centerpartiet arbetar för att de allmänna kommunikationerna ska förbättras och utökas, även i
6156 områden där passagerarbeläggningen är relativt låg. Införande av minibussar eller liknande i områden
6157 där tillgängligheten är låg bör därför stimuleras.

6158

6159 att Centerpartiet arbetar för att brott mot äldre utreds skyndsamt och kraftfullt i hela landet och att
6160 reglerna för telefonförsäljning ses över ytterligare.

6161

6162

6163 **Distriktets yttrande:**

6164 Distriktsstyrelsens svar:

6165

6166 Motionärer från både Stockholms stad partidistrikt och Stockholm län, lyfter i en gemensam motion
6167 det växande behovet av trygghetsskapande åtgärder på alla politiska nivåer i Sverige. Möjlighet till
6168 social gemenskap, oro att utsättas för brott, stadsplaneringens ansvar för naturliga mötesplatser, trygga
6169 offentliga miljöer inte minst i kollektivtrafiken nämns bland annat. Motionärerna beskriver väl sin
6170 motion det stora samhällsproblem och höga kostnader som otrygghet leder till, på både individnivå
6171 och för städer, regioner och vårt land som helhet. I motionen nämns både konkreta lösningar som
6172 kräver politiska beslut i kommuner, städer och i riksdag samt uppmaningar till civilsamhället,
6173 kompletterande arbetsuppgifter för parkeringsvakter och att partiets positioner för trygghetsskapande
6174 åtgärder, formuleras för att ingå i ett heltäckande trygghetsprogram. Redan i dagsläget arbetar
6175 Centerpartiet i riksdagen och Stockholms stadsfullmäktige i enlighet med motionens intentioner och
6176 konkreta förslag.

6177

6178 Därför föreslår distriktsstyrelsen stämman:

6179

6180 - Att avslå motionens att-sats 1

6181 - Att bifalla motionens att-sats 2

6182 - Att bifalla motionens att-sats 3

- 6183 - Att bifalla motionens att-sats 4
6184 - Att bifalla motionens att-sats 5
6185 - Att bifalla motionens att-sats 6

6186
6187

6188 Centerpartiet i Stockholms stads distriktsstämma beslutade:

6189

- 6190 - Att avslå motionens att-sats 1
6191 - Att bifalla motionens att-sats 2
6192 - Att bifalla motionens att-sats 3
6193 - Att bifalla motionens att-sats 4
6194 - Att bifalla motionens att-sats 5
6195 - Att bifalla motionens att-sats 6

6196

6197

6198 Centerpartiet i Stockholms läns distriktsstämma beslutade:

- 6199 - Att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att instämma i motionens intentioner i att-sats 1, 2,
6200 5 och 6, och att avslå att-satserna 3 och 4.

6201

6202

6203

6204 [4.71: Avgiftsfinansiering av tillsyn enligt alkohollagen](#)

6205 *Maja Westling, Umeå, Västerbotten*

6206

6207 Under Covid-19 har det på flera håll runtom i landet förts diskussioner kring hur kommunerna kan
6208 jobba för att hjälpa företagare av olika slag. I flera kommuner har det, från olika politiska håll, kommit
6209 förslag om att efterskänka den tillsynsavgift som restauranger betalar för den tillsyn som enligt
6210 alkohollagen ska ske. Det är en god tanke, att vi som samhälle hjälps åt för att stötta företag i svåra
6211 tider. Det betyder dock inte att det ska ske på de kommunala skattebetalarnas bekostnad.

6212 Om en jämförelse görs mellan livsmedelslagstiftningen (Livsmedelslag 2006:804, samt Förordning
6213 2006:1166 om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter) och
6214 alkohollagstiftningen (Alkohollag 2010:1622) finns fler likheter – den främsta är kanske att det ofta är
6215 samma handläggare, eller åtminstone handläggare på samma del av kommunen, som utför den
6216 lagstadgade tillsynen. En annan likhet är att det ofta är samma företagare som är föremål för tillsynen.
6217 Däremot finns det en tydlig skillnad i att den tillsyn som ska ske enligt livsmedelslagstiftningen ska
6218 finansieras genom en avgift som betalas av livsmedelsföretagaren (3 § Förordning 2006:1166) medan
6219 det i alkohollagstiftningen (8 kap. 10 § tredje stycket Alkohollag 2010:1622) istället står att
6220 kommunen får ta ut avgift för tillsyn. Vilket alltså betyder att kommunen själv kan välja om tillsynen
6221 ska finansieras genom avgift eller genom skattekollektivet.

6222 Självklart ska kommunernas självbestämmande stå högt i ett liberalt, decentraliserat samhälle. Men
6223 ännu högre måste den enskilda individens frihet stå. En kommun som utför tillsyn enligt
6224 alkohollagstiftningen på skattebetalarnas bekostnad använder inte sina skattemedel på bästa sätt.
6225 Grunden måste alltid vara att den enskilde, oavsett privatperson eller näringsidkare, ska betala för det
6226 denne vill göra när det till största del endast gagnar den enskilde. Oavsett om det gäller ansökan om ett
6227 bygglov, anmälan om värmepumpinstallation eller tillstånd och tillsyn för serveringstillstånd.

6228 En kommun som skattefinansierar verksamhet som ligger utanför det kommunala grunduppdraget
6229 kommer sällan ha incitament till att hålla skatterna på en låg nivå. Kommunalskatten ska gå till det
6230 kommunala grunduppdraget, att utföra tillsyn hos näringsidkare som innehar serveringstillstånd är inte
6231 en del av det grunduppdraget.

6232 Under svårare ekonomiska tider, likt den pandemi som i skrivande stund fortgår, ska stöd kunna utgå i
6233 form av exempelvis eftersänkta avgifter. Men i normalfallet ska en kommun inte kunna finansiera
6234 tillsyn med skattemedel. 100 % kostnadstäckningsgrad på den sortens uppgifter bör alltid vara vad
6235 varje tillsynsmyndighet eftersträvar, precis i likhet med hur det är formulerat i livsmedellagstiftningen
6236 (se särskilt formuleringarna i Förordning 2006:1166 §§ 3-10).

6237 Jag/vi föreslår partistämman besluta

6238

6239 att alkohollagen ändras så att bestämmelserna om avgift för tillsyn harmonierar med
6240 livsmedelslagstiftningen.

6241

6242

6243 **Distriktets yttrande:**

6244 Tillsyn av företag borde vara avgiftsfinansierad och bära sina egna kostnader, inte bekostas av
6245 skattemedel. Idag finns det lag på att tillsynen enligt livsmedelslagstiftningen ska finansieras genom
6246 en avgift. I Alkohollagen står det att kommunen får ta ut en avgift, vilket innebär att kommunen själv
6247 kan välja om tillsynen ska finansieras genom avgift eller genom skattekollektivet. Här borde samma
6248 krav på avgiftsfinansiering av tillsyn råda.

6249

6250 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman att bifalla motionen.

6251

6252 Distriktsstämman beslutar enligt distriktsstyrelsens förslag.

6253

6254

6255

6256 [4.72: Narkotikafrågor](#)

6257 *Mathz Eriksson, Lindesberg, Örebro*

6258

6259 LVM (Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall) är det verktyg som idag socialnämnden
6260 kan använda när en medborgare bedöms tappat kontrollen över sitt liv på grund av missbruk.
6261 Kriterierna är att han eller hon till följd av missbruket utsätter sin fysiska eller psykiska för allvarlig
6262 fara, uppenbarligen riskerar att förstöra sitt liv eller befaras komma allvarligt skada sig själv eller
6263 närstående.

6264

6265 Den kan idag ses som en rest från den tiden alkoholmissbruket var det dominerande. Med rådande
6266 situation med mixer av droger och samsjuklighet är förutsättningarna för att som idag använda sig av
6267 det tvång som utövas av Statens institutionsstyrelse risken för fortsatt missbruk överhängande.

6268

6269 Ordet missbruk är idag ifrågasatt då det är ett begrepp som tar mer fasta på drogbrukets sociala
6270 konsekvenser. Det är även stämplande och stigmatiserande för den enskilde. Idag definieras det mer
6271 inom professionen som ett beroende med ett antal kriterier som vittnar om ett starkt biologiskt och
6272 psykologiskt beroende av drogen. Samsjuklighets begreppet i vilken beroendet är kopplat till bruket
6273 exempelvis ADHD och amfetamin men även smärtproblematik med överkonsumtion av värktabletter
6274 är tydliga tecken.

6275

6276 LVM lagstiftningen bygger på en förlängning av socialtjänstlagen. Det är socialnämnden som initierar
6277 frågan till förvaltningsrätten och oftast ordföranden av nämnden som står för det akuta
6278 omhändertagandet.

6279

6280 Missbruk har sedan länge sett som ett socialt fenomen och det yttersta ansvaret ligger idag hos
6281 kommunen. Vårt förslag är att då beroende är en sjukdom att det som idag är ett LVM tas bort och
6282 istället blir en utökning av Lag om psykisk tvångsvård (LPT). Bedömningen blir då strikt ur ett
6283 medicinskt perspektiv men även vården tar utgångspunkt från det medicinska.

6284

6285 Vi kan även idag se en stor skillnad i bedömningen av tvångsvården beroende på kommunens
6286 ekonomiska förutsättningar. Men även skall inte det faktum att besluten både om det omedelbara
6287 omhändertagandet och ansökan av fortsatt beredande av vård sker av politiskt valda lekmän. Frågan
6288 om statens inblandning i den enskildas ”missbruk” får då en ideologisk färgning.

6289

6290 Medborgarens rätt till hjälp förtydligas i vårt förslag. Kommunens del bör i stället inriktas på att stötta
6291 den enskilde i dess sociala situation så som boende och sysselsättning och stöd i sin fortsatta
6292 drogfrihet.

6293

6294 SOU 2011:35 Missbruksutredningen föreslog en liknande modell som tyvärr av mer politiska skäl att
6295 behålla gängse syn på beroendet/missbruket.

6296 Jag/vi föreslår partistämman besluta

6297

6298 att lagen om vård av missbrukare i vissa fall avskaffas

6299

6300 att lag om psykisk tvångsvård utökas så den även inkluderar individer med beroendeproblematik

6301

6302 att anmälningsskyldighet från socialnämnden till hälso- och sjukvården kan och ska ske

6303

6304 att huvudmannskapet från Statens institutionsstyrelse på de idag verksamma LVM enheter övergår
6305 till Hälso- och sjukvården

6306

6307 att samverkan mellan socialnämnden och hälso- och sjukvården i dessa fall lagfästas

6308

6309

6310 **Distriktets yttrande:**

6311 Motionären lyfter på ett bra sätt de problem som finns i dagens tvångsvårdslagstiftning. Begreppet

6312 missbruk landar i själva bruket av alkohol eller narkotika, men följderna kan idag bli väldigt

6313 omfattande med den mix av preparat som finns tillgänglig.

6314 Sociala problem som en effekt av missbruk, som arbets- och bostadslöshet, har idag utökats med olika
6315 former av neuropsykiatriska diagnoser och en komplex samsjuklighet.

6316

6317 Motionären efterfrågar större ansvar för sjukvården i samband med beslut om tvångsvård och föreslår
6318 att LVM utgår och istället utökas LPT (som beslutas av hälso- och sjukvården) till att också omfatta
6319 missbruksproblematik.

6320

6321 Distriktsstyrelsen är helt enig med motionären om att det finns stora brister i dagens
6322 tvångsvårdslagstiftning. Inte minst ekonomiska faktorer, då vården idag bedrivs på ett
6323 monopolliknande sätt av SiS, Statens institutionsstyrelse. Distriktsstyrelsen menar att tvångsvård även
6324 fortsättningsvis ska ske i statlig regi men kostnadsfrågan måste ses över. Ingen kommun ska frestas att
6325 låta bli att fatta beslut om tvångsvård av ekonomiska skäl. Varje människa har rätt till vård som syftar
6326 till att rädda liv.
6327 Likaså bör regelverket vara så klart att det inte ska föreligga någon skillnad på beslut om tvångsvård,
6328 beroende på om det politiska beslutet tas av politiska församlingar med skiftande politisk majoritet.
6329 Det som ska ges möjlighet att utgöra en skillnad i det hänseendet, är det förebyggande arbetet, innan
6330 det går så långt som till beslut om tvångsvård.

6331
6332 Distriktsstyrelsen instämmer i att tvångsvårdslagstiftningen måste ses över, men är inte beredda att
6333 ställa oss bakom förslaget om att flytta LVM till hälso- och sjukvården.
6334 Vi menar att helhetsansvaret för enskilda individer bör ligga på kommunen men att en utökad
6335 samverkan med hälso- och sjukvården behöver utvecklas, formaliseras och ev lagstadgas.

6336
6337 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman besluta
6338 - Att avslå motionens att-satser
6339 - Att lägga till en att-sats med lydelsen att partistyrelsen verkar för att en översyn av den svenska
6340 tvångsvårdslagstiftningen sker med syfte att öka samverkan mellan socialtjänsten och hälso- och
6341 sjukvården.

6342
6343
6344
6345 Stämman beslutar:
6346 Att avslå motionens att-satser-
6347 Att lägga till en att-sats med lydelsen att partistyrelsen verkar för att en översyn av den svenska
6348 tvångsvårdslagstiftningen sker med syfte att ökasamverkan mellan socialtjänsten och hälso-och
6349 sjukvården.
6350 Att Vidarebefordra motionen till Centerpartiets riksstämma

6351
6352
6353

6354 [4.73: Narkotikafrågor](#)

6355 *Nils Lewinsky, Göteborg, Göteborg*

6356

6357 **Bakgrund**

6358 I Sverige används mycket narkotika. Många kriminella bedriver handel med narkotika. I Sverige är
6359 dödstalen bland de högsta i Europa per capita. Varje person som grips med narkotika eller önskar sluta
6360 kan skriva ett samhällskontrakt där staten ger tillfälligt gratis narkotika, tills personen kommer in i ett
6361 behandlingsprogram. I behandlingen skall användas Ibogain. Ibogain som är hjärttoxiskt kan troligtvis
6362 med lämplig behandling göras, så att det inte blir hjärttoxiskt

6363

6364

6365 att man snarast tar till vara Ibogains resurser och lägger in denna i behandlingsprogrammet för
6366 narkomaner

6367

6368 Jag/vi föreslår partistämman besluta

6369

6370 att man utreder Ibogains plats i narkotika behandlingen och också föreslår en total omdaning av
6371 Sveriges narkotikapolitik

6372

6373

6374 **Distriktets yttrande:**

6375 Distriktsstyrelsen föreslår stämman besluta: att anse motionen besvarad.

6376

6377 Beslut

6378 Stämman tillstyrker distriktsstyrelsens förslag till beslut.

6379

6380

6381

6382 4.74: Narkotikafrågor

6383 *Kerstin Sjöström, Nordmaling, Västerbotten*

6384

6385 Jag har varit ledamot i HSAN – Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd - i många år.

6386 Ett ofta återkommande typ av ärende är att läkare/tandläkare skrivit ut beroendeframkallande

6387 läkemedel till sig själv i för stor omfattning. Jag tillsammans med många andra ledamöter i HSAN har

6388 genom åren ifrågasatt att man som läkare/tandläkare kan skriva ut beroendeframkallande preparat till

6389 sig själv. Risker att hamna i ett eget missbruk ökar ju markant när man kan förskriva narkotiska

6390 preparat till sig själv.

6391

6392 Jag/vi föreslår partistämman besluta

6393

6394 att möjligheten för läkare/tandläkare att förskriva narkotikaklassade läkemedel till sig själv ska tas bort

6395

6396

6397 **Distriktets yttrande:**

6398 Även om läkare och tandläkare har kompetens att ställa diagnoser så känns det självklart att de borde

6399 konsultera annan läkare för att få narkotikaklassade läkemedel utskrivna.

6400

6401 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman att bifalla motionen.

6402

6403 Distriktsstämmans behandling av motionen:

6404 • Anna-Karin Kajsa Sjölander, Umeå; Jan Olophsson, Vindeln, och Katarina Larsson, Skellefteå

6405 stödjer distriktsstyrelsens förslag till beslut att bifalla motionen.

6406

6407 Distriktsstämman beslutar enligt distriktsstyrelsens förslag.

6408

6409

6410

6411

6412 4.75: Tobaksfrågor

6413 *Anders Monemar, Linköping, Östergötland*

6414 *Gunnar Selstam, Sätenäs*

6415

6416

6417 Sverige är i förändring. Både antalet äldre och antalet barn växer. De tekniska och vetenskapliga
6418 framstegen gör att vården kan bota människor på helt nya sätt än för bara ett decennium sedan.
6419 Utvecklingen är fantastisk men den driver samtidigt kostnader.

6420

6421 Jag är mån om att ha så låga skatter som möjligt. Samtidigt vill jag se en hög servicenivå från vård
6422 och samhälle. Ska den ekvationen gå ihop krävs en friskare befolkning. En väg dit är att höja
6423 åldersgränsen på tobak.

6424

6425 Samhällskostnaderna för enbart cigarettökning är enligt Cancerfonden 33 miljarder om året.
6426 Skatteintäkterna för all tobak är 12 miljarder. Det är stora pengar som skulle kunna sparas om bara
6427 färre rökte. 92% av alla tobaksrökare börjar innan de är 20 år.

6428

6429 USA har infört 21 år som åldersgräns för tobak. Detta föregicks av att enskilda delstater höjde
6430 åldersgränsen. Utfallet av det blev en sänkning av antalet som rökte i åldrarna 18-21 med 10%.
6431 Eftersom väldigt få börjar röka efter den åldern, skulle en höjning av åldern för inköp av cigaretter
6432 ge flera miljarder i besparingar.

6433

6434 En höjd åldersgräns på tobak skulle ge större utrymme att sänka skatter, förebygga ohälsa hos unga
6435 och ge fler människor ett friskare liv.

6436

Jag/vi föreslår partistämman besluta

6437

6438 att utreda en höjd åldersgräns för köp av tobak.

6439

6440

6441 **Distriktets yttrande:**

6442 Vi kan nog alla instämma i att vi skulle önska att färre rökte, inte bara för samhällsekonomins skull,
6443 utan framförallt för individens egen hälsa. Dock kvarstår faktumet att folk ändå väljer att röka. Sedan
6444 1980-talet är den gruppen klart sjunkande i Sverige, i alla åldersgrupper, och idag röker 7% av
6445 befolkningen dagligen. I åldersgruppen 45-84 röker 8%, och i åldersgruppen 16-29 är andelen 4%. Det
6446 är inte helt klart vad minskningen beror på, men möjliga faktorer kan vara såväl stigande välbefinnande och
6447 utbildningsnivå (rökning korrelerar starkt med de faktorerna) som en ökad insikt om faran med
6448 tobaksrökning, en hälsosammare livsstil bland unga och hämmande åtgärder som rökförbud och
6449 punktskatter. Klart är dock att andelen rökare minskar. Med detta i åtanke är distriktsstyrelse tveksam
6450 till att ta till en så skarp åtgärd som en höjd åldersgräns, utan ser istället att det är bättre att fortsätta
6451 med informationsinsatser om riskerna med röktobak.

6452 Styrelsen ser också vissa problem som skulle kunna följa med en sådan höjning, som en ökad

6453 smuggling och svarthandel, och att man urholkar myndighetsåldern. Det kanske inte heller framstår

6454 som helt logiskt för alla medborgare att man vid 18 års ålder får köpa alkohol, göra värnplikt, teckna

6455 avtal och rösta i allmänna val, men inte köpa cigaretter. Slutligen noterar vi att motionären anför

6456 argument mot tobaksrökning, men föreslagit en höjd åldersgräns för alla tobaksvaror. Där anser vi att

6457 man bör skilja på röktobak och exempelvis snus.

6458

6459 Distriktsstämman föreslår partistämman att avslå motionen.

6460

6461

6462

6463

6464 [4.76: Tobaksfrågor](#)

6465 *Richard Kullberg, Linköping, Östergötland*

6466

6467 **Rökfritt 2025**

6468 Regeringen har satt upp målet att Sverige ska vara rökfritt 2025(i)

6469 -och folkhälsomyndigheten (FHM) pekar på att strategierna för att nå det målet är att:

6470 • Minska tillgängligheten till tobak

6471 • Minska efterfrågan och social acceptans för tobaksbruket

6472 • Öka tillgängligheten till avväjning.

6473 FHM pekar också på kommunernas särskilt viktiga roll i arbetet att minska tobaksbruket.

6474 Tobaksrökningen bidrar dessutom till ojämlikhet i folkhälsan eftersom det finns skillnader i andelen

6475 som brukar tobak om man tittar på utbildningsnivå och inkomster där ”lågutbildade” och/eller

6476 låginkomsttagare oftare är nikotinberoende(ii) .

6477 Det finns såklart flera vinster med att minska tobaksbruket;

6478 • Den **samhällesekonomiska** med lägre kostnader för vård(iii) (Troligen kostar rökningen samhället

6479 mer än 31 miljarder kronor varje år)

6480 • **Minskat lidande** och fler canceröverlevare(iv) (50% av rökare dör till följd av sitt tobaksbruk)

6481 • **Miljövinst:** Tobaksbruket är dåligt för klimatet och både den globala miljön och vår närmiljö (1,5

6482 miljarder hektar skog har gått förlorad till förmån för tobaksplantager, 80% av avfallet i svenska städer

6483 är tobaksrelaterat, o.s.v.) (v).

6484 Tyvärr är vi långt ifrån rökfria, det uppskattas att 10% av den vuxna befolkningen röker dagligen (vi) .

6485 Samtidigt drabbas många av **passiv rökning** och särskilt små barn drabbas då extra svårt genom att

6486 bland annat utveckla astma(vii) .

6487 *Rökfria bostäder*

6488 Kommunen (kommunerna) måste göra mer för att bekämpa nikotinberoendet, speciellt eftersom

6489 tobakslagstiftningen inte räcker till för att skydda våra barn från rökning i ”privata miljöer” (viii).Det

6490 finns möjlighet, i tobakslagen, för kommunen att införa ”frivilliga rökförbud”. Det är därför nu dags

6491 för kommunen att befria de boende från tobaksrökning i de kommunägda bostadsbolagen genom att

6492 införa ordningsregler om rökfrihet. Samtidigt måste lagstiftaren ge rättsligt stöd för de fastighetsägare

6493 som vill förbjuda rökning, något som saknas idag (ix) .

6494 Tobaksfria bostäder som norm skulle avsevärt förbättra trivsel och boendemiljön för alla, skulle

6495 troligen sänka kostnader för underhåll och sanering och dessutom minska den ”sociala acceptansen”

6496 för rökning. Det anser jag vara näst intill en skyldighet!

6497 Kommunala Stångåstaden (Linköping) har idag redan bostäder som är rökbefriade, och enligt en
6498 undersökning de har gjort tycker **hela 63 % av de tillfrågade** att det är viktigt att en hyresvärd
6499 erbjuder rökfria lägenheter (x) . Det är en överväldigande majoritet. Jag tycker inte att man ska behöva
6500 utsättas för röklufter och passiv rökning i sin bostad. På arbetsplatser (om man inte arbetar hemifrån)
6501 och i offentliga miljöer slipper man utsättas för detta. **Det finns andra kommunala bolag där man i**
6502 **princip infört rökfrihet**, bland annat hos kommunala Bostads AB Poseidon: Sedan 2015 är all
6503 nyproduktion där rökfri och från 2018 råder rökfritt inomhus i alla nya kontrakt (xi).

6504 **Jag yrkar därför på att Centerpartiet arbetar för**

6505 - Att, genom ägardirektiv och/eller ägarsamtal, befria bostäderna hos Stångåstaden AB,
6506 Kulturfastigheter och Studentbostäder AB från tobaksrök med målet att ha rökfria bostadsbestånd till
6507 2025.

6508 - Att påverka lagstiftningen i riktningen att helt tillåta rökförbud i hyreslägenheter.

6509 Motionen riktar sig till kretsstämma, distriktsstämma och partistämman

6510 /Richard Kullberg 2021-01-28

6511 *Referenser*

6512 (i) <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/398a313ae65a4d7a8f01c207625f5a4b/ett-rokfritt-verige-2025.pdf> (ii) <https://news.cision.com/se/can/r/beroende-av-alkohol--narkotika-och-tobak-ar-vanligare-i-grupper-med-lagsocioekonomisk-position,c2645537> (iii)
6513 <https://www.cancerfonden.se/nyhet/sa-mycket-kostar-rokningen-samhallet> (iv)
6514 https://www.cancerfonden.se/minska-risken/rokning?gclid=Cj0KCCQiA3smABhCjARIsAKtrg6IZf2-7PfS3KFi41m_8xXJAUdnKBCYnj0Y5yGMcpmnTY5KtvLKbNgEaAkoHEALw_wcB (v)
6515 <https://tobaksfakta.se/kampanj-tobaksindustrin-en-miljobov-som-behover-uppmarsammas/> (vi)
6516 <https://www.can.se/fakta/tobak/> (vii) <https://astmaoallergiforbundet.se/information-rad/passiv-rokning/>
6517 (viii) <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/tillsynsvagledning/tobak-och-liknandeprodukter/rokfria-miljoer/rokfria-bostader/> (ix)
6518 <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/LAe91R/dags-att-lagstifta-mot-rokning-fran-grannar> (x)
6519 <https://www.stangastaden.se/varabostader/rokfritt> (xi) <https://poseidon.goteborg.se/hyresgast/rokfritt-hos-oss/>

6525 **Kretsstyrelsens svar på motionen:** Kretsstyrelsen ser det som positivt att undersöka om det går att
6526 skriva in målet om rökfria bostadsbestånd i ägardirektivet. Alternativt skulle denna fråga kunna vara
6527 en uppgift att arbeta med för de personer som sitter för Centerpartiet i de kommunala styrelserna.
6528 Rökning innebär ett högt pris för folkhälsan, individen och dess omgivning. Det innebär dessutom en
6529 administrativ och underhållsmässig kostnad för de kommunala bostadsbolagen. I dagsläget finns inte
6530 lagstöd för tvingande åtgärder i bostadsbeståndet och det finns heller inga sanktionsmöjligheter när
6531 rökning sker i ”rökfria lägenheter”. Det är därför angeläget att arbeta för att förändrad lagstiftning
6532 initieras.

6533

6534 **Kretsstyrelsens förslag till beslut:** Kretsstyrelsen föreslår stämman att

6535 • instämman i intentionen i motionens första uppsats

6536 • bifalla motionens andra uppsats

6537

6538 Jag/vi föreslår partistämman besluta

6539

6540 att påverka lagstiftningen i riktningen att helt tillåta rökförbud i hyreslägenheter.

6541

6542

6543 **Distriktets yttrande:**

6544 Motionärens första att-sats rör en lokal fråga, och DS väljer därför att inte yttra sig över den, samt
6545 föreslår distriktsstämman att förfara på samma sätt.

6546

6547 Vad det gäller motionärens andra att-sats vill DS påtala att ett av hindren för att införa rökförbud i
6548 hyresbestånd är att det inte går att tvinga gamla hyresgäster att skriva på nya klausuler. Det kan vara
6549 svårt att komma runt även med en lagändring, och frågan är om det är önskvärt att köra över
6550 hyresgästens rättigheter med det verktyget. Som motionären själv påtalar arbetar ändå många
6551 hyresvärdar med olika initiativ för rökfrihet.

6552

6553 Distriktsstämman föreslår partistämman att lämna att-sats 1 utan åtgärd samt att instämna i att-sats 2.

6554

6555

6556

6557 [4.77: Tobaksfrågor](#)

6558 *Henrik Juhlin, Huddinge, Stockholms län*

6559

6560 Antal rökare har minskat under många år och det är bra, men det är fortfarande för många ungdomar
6561 som börjar att röka. Vi vet dessutom att rökning kostar samhället minst 30 miljarder per år och stort
6562 mänskligt lidande för de som drabbas av allvarliga följsjukdomar.

6563 Det är dags att vi politiker tar nästa steg för att minska rökningen, framför allt nyrekryteringen av unga
6564 rökare.

6565 **Exponeringsförbud:**

6566 Forskning visar att när barn och unga exponeras för tobaksprodukter i butik är det större risk att de
6567 börjar röka. Ändå så visar vi tobaksprodukter öppet i våra butiker. Många länder (till exempel
6568 Storbritannien, Irland, Australien, Kanada, Norge, Finland, Ryssland och Thailand) har redan gått före
6569 och infört exponeringsförbud. Exponeringsförbud betyder att tobaksprodukterna är dolda bakom
6570 stängda skåp eller lådor. Förutom att forskningen visar att chansen är större att börja röka om barn och
6571 unga besöker butiker med öppen exponering, så finns det också studier som visar att chansen blir ännu
6572 större om de besöker sådana butiker oftare.

6573 **Försäljning till minderåriga:**

6574 Våra tjänstepersoner i Huddinge som jobbar med tillsyn av tobaksförsäljning vittnar om att de har
6575 väldigt svårt att göra något för att stävja försäljning av tobaksvaror till minderåriga. Lagen säger "Om
6576 gärningen är ringa, ska den inte medföra ansvar." Så det krävs stora överträdelser och varningar mot
6577 försäljaren (innehavaren av tillståndet) innan det finns möjlighet för kommun och polis att vidta
6578 åtgärder. Detta gör att det fortsätter att säljas stora mängder till ungdomar eftersom det i praktiken inte
6579 finns några risker med att göra detta.

6580 **Se över åldersgränsen för tobaksinköp:**

6581 De flesta som börjar röka och fastnar i beroende är under 18 år. Men det finns med säkerhet en grupp
6582 som börjar röka mellan 18 och 20 också. Mellan 18 och 20 år så pågår mycket för ungdomarna,
6583 kroppen och sinnet håller fortfarande på att utvecklas. När det gäller att handla alkohol på

6584 Systembolaget krävs att man är minst 20 år, både för att ungdomarna fortfarande utvecklas och för att
6585 minska utköp till yngre kompisar. För att minska rökningen så borde åldersgränsen höjas till 20 år
6586 även för inköp av tobak. För att minska problemet för de som redan är fast i beroendet så kan
6587 ökningen ske i två steg, först till 19 och sedan till 20.

6588 Jag/vi föreslår partistämman besluta

6589

6590 att Centerpartiet verkar för att inför exponeringsförbud för tobak.

6591

6592 att Centerpartiet verkar för att göra det mer straffbart att sälja tobak till minderåriga.

6593

6594 att Centerpartiet verkar för att ändra åldersgränsen för inköp av tobak till 20 år (eventuellt i två steg).

6595

6596

6597 **Distriktets yttrande:**

6598 BESLUTADES att bifalla distriktsstyrelsens förslag och därmed, att bifalla att-sats 1, att avslå att-

6599

satserna 2 och 3.

6600

6601

6602